

SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto

Lähihoitaja

Ensihoidon koulutusohjelma

Kuntoutuksen koulutusohjelma

Lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen koulutusohjelma

Mielenterveys- ja päihdetyön koulutusohjelma

Sairaanhoidon ja huolenpidon koulutusohjelma

Vammaistyön koulutusohjelma

Vanhustyön koulutusohjelma

Opetussuunnitelma 120 ov

1.8.2006

SISÄLTÖ

1	SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALAN KUVAUS JA ARVOPERUSTA	5
2	ALAN KEHITYSTRENDIT JA PAINOPISTEET	5
3	KAIKILLE ALOILLE YHTEISET PAINOTUKSET JA YDINOSAAMINEN.....	6
	Yhteiset painotukset	6
	Ydinosaaminen.....	10
4	SOSIAALI- JA TERVEYSALAN PERUSTUTKINNON MUODOSTUMINEN	13
4.1	Opintojen ajoitus.....	14
4.2	Opintojen jaksotus (moduulirakenne)	15
4.3	Työssäoppimisen järjestäminen	15
4.4	Arvioinnin toteuttamissuunnitelma	17
4.4.1	Ammattiosaamisen näyttöjen ja muun arvioinnin suhde	33
4.4.2	Osaamisen tunnustaminen	33
4.4.3	Todistukset	33
5	PERUSTUTKINNON OPINTOKOKONAISUUDET JA OPINTOJAKSOT	33
5.1	Kaikille yhteiset opinnot 20 ov	33
5.2	Ammatilliset opinnot 90 ov.....	34
5.2.1	Tutkinnon yhteiset ammatilliset opinnot, 50 ov	34
5.2.1.1	Kasvun tukeminen ja ohjaus, 16 ov	34
5.2.1.1.1	Ammattilaiseksi kasvaminen, 2 ov	35
5.2.1.1.2	Kasvatustyön perusta, 6 ov (4 ov + 2 ov*)	37
5.2.1.1.3	Kasvun ja kehityksen ohjaaminen ja tukeminen, 8 ov (5 ov + 3 ov*)	38
5.2.1.2	Hoito ja huolenpito, 22 ov	40
5.2.1.2.1	Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä ja	
	toimintaperiaatteet, 1 ov	43
5.2.1.2.2	Hoito- ja huolenpitotyön perusteet ja auttamismenetelmät, 10 ov	
	(4 ov ja 6 ov*)	44
5.2.1.2.3	Anatomia ja fysiologia, 2 ov	46
5.2.1.2.4	Huolenpitotyön toiminnot, 6 ov (4 ov ja 2 ov*).....	47
5.2.1.2.5	Lääkehoito, 2 ov.....	48
5.2.1.2.6	Ensiapu, 1 ov	48
5.2.1.3	Kuntoutumisen tukeminen.....	49
5.2.1.3.1	Kuntoutumisen tukemisen työn perusta, 6 ov	51
5.2.1.3.2	Kuntoutumisen ja toimintakykyisyyden tukeminen, 6 ov (1 + 5*)	53
5.2.2	Koulutusohjelmittain eriytyvät ammatilliset opinnot 40 ov	54
5.2.2.1	ENSIHOIDON KOULUTUSOHJELMA	54
5.2.2.1.1	Ensihoidon koulutusohjelma, 40 ov:.....	54
5.2.2.1.1.1	Potilaan ensihoito 20 ov (18 + 2*):	58
5.2.2.1.1.2	Sairaankuljetus 10 ov (3 + 7*):.....	61
5.2.2.1.1.3	Polikliininen hoito 10 ov (5 + 5*):.....	62
5.2.2.1.1.4	Perioperatiivinen hoito 10 ov (3 + 7*):.....	64
5.2.2.2	KUNTOUTUKSEN KOULUTUSOHJELMA	65
5.2.2.2.1	Kuntoutuksen koulutusohjelma, 40 ov	65
5.2.2.2.1.1	Psyykkisen toimintakyvyn tukeminen, 5 ov	67
5.2.2.2.1.2	Sosiaalisen toimintakyvyn tukeminen, 6 ov.....	72
5.2.2.2.1.3	Fyysisen toimintakyvyn tukeminen, 11 ov	78

5.2.2.2.1.4	Kuntoutumisen tukeminen, 16 ov (2 ov + 14 ov*).....	86
5.2.2.3	LASTEN JA NUORTEN HOIDON JA KASVATUKSEN KOULUTUSOHJELMA.....	90
5.2.2.3.1	Lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen koulutusohjelma, 40 ov ..	90
5.2.2.3.1.1	Ammattina lasten ja nuorten lähihoitaja, 5 ov.....	92
5.2.2.3.1.2	Lapsen ja nuoren kasvu ja kehitys 5 ov (2 + 3 *).....	94
5.2.2.3.1.3	Eriyistä tukea tarvitseva lapsi ja nuori 4 ov (1 + 3 *).....	94
5.2.2.3.1.4	Hoito- ja kasvatustyön suunnittelu, 2,5 ov.....	96
5.2.2.3.1.5	Lapsen ja nuoren terveydenhoito ja ravitseminen 2 ov	98
5.2.2.3.1.6	Perhetyö, 1,5 ov.....	100
5.2.2.3.1.7	Taide- ja kulttuurikasvatus (musiikki, draama, kuvataidekasvatus, käsityö, liikunta) 4 ov.....	101
5.2.2.3.1.8	Lapsen ja nuoren kasvatus ja ohjaus 5 ov (1 + 4*)	102
5.2.2.3.1.9	Kouluikäisen ja nuoren kehityksen riskitekijät, 3 ov	103
5.2.2.3.1.10	Sairaalan lapsen ja nuoren hoitotyö, 8 ov (4 + 4*)	104
5.2.2.4	MIELENTERVEYS- JA PÄIHDETYÖN KOULUTUSOHJELMA	106
5.2.2.4.1	Mielenterveys- ja päihdetyön koulutusohjelma 40 ov:.....	106
5.2.2.4.1.1	Mielenterveys- ja päihdetyö 4 ov:.....	109
5.2.2.4.1.2	Mielenterveys- ja päihdeongelmaisen kohtaaminen 5 ov:.....	112
5.2.2.4.1.3	Yksilöllinen mielenterveystyö 19 ov (12 ov + 7 ov*):	114
5.2.2.4.1.4	Yksilöllinen päihdetyö 12 ov (5 ov + 7 ov*):	119
5.2.2.5	SAIRAANHOIDON JA HUOLENPIDON KOULUTUSOHJELMA.....	121
5.2.2.5.1	Sairaanhoito ja huolenpito 40 ov	121
5.2.2.5.1.1	Hoito- ja huolenpitoprosessi 4 ov	124
5.2.2.5.1.2	Sairaanhoito 17 ov (9 + 8*):	125
5.2.2.5.1.3	Kotihoito 17 ov (9+8*):	129
5.2.2.6	VANHUSTYÖN KOULUTUSOHJELMA	133
5.2.2.6.1	Vanhustyö 40 ov:	133
5.2.2.6.1.1	Vanhustyön palvelut ja ainutlaatuinen vanhus yksilönä 4 ov:..	137
5.2.2.6.1.2	Vanhuksen yksilöllinen hoito- ja huolenpitotyö erilaisissa toimintaympäristöissä * 28 ov (12 + 16*):	138
5.2.2.6.1.3	Arjen mielekkyyden edistäminen 3 ov:.....	140
5.2.2.6.1.4	Lähihoitajana vanhustyössä 3 ov:	141
5.2.2.7	VAMMAISTYÖN KOULUTUSOHJELMA	142
5.2.2.7.1	Vammaistyön koulutusohjelma: 40 ov.....	142
5.2.2.7.1.1	Ammattina vammaistyö ("Sukeltamista uuteen tuntemattomaan"): 6 ov	144
5.2.2.7.1.2	Asiakkuus ja yhteistyö vammaistyössä ("Hoivavietti narikkaan")14 ov (6+8* ov)	146
5.2.2.7.1.3	Lähihoitaja vammaisen henkilön ohjaajana ("Elämäniloa, teetä ja sympatiaa") 20 ov (8 + 12* ov)	147
5.3	Vapaasti valittavat opinnot 10 ov.....	149
5.3.1	EA II ja toiminta poikkeusoloissa, 1 ov.....	150
5.3.2	Sisätautia sairastavan potilaan hoitotyö, 1 ov	151
5.3.3	Kansainvälinen yhteistyö, 1 ov.....	152
5.3.4	Kuvallinen ilmaisu lähihoitajan työvälineenä 1, 1 ov	153
5.3.5	Kuvallinen ilmaisu lähihoitajan työvälineenä 2, 1 ov	153
5.3.6	Musiikki lähihoitajan työvälineenä, 1 ov	154
5.3.7	Snoezelen-menetelmä, moniaistinen ympäristö lähihoitajan työvälineenä, 1 – 2 ov	155

5.3.8	Draama lähihoitajan työvälineenä, 1 ov	156
5.3.9	Pikkujoulu-projekti, 1 ov	156
5.3.10	Opi ohjaajaksi, 1 ov.....	157
5.3.11	Seksuaalisuus ihmisen elämässä, 1 ov	158
5.3.12	Askartelu 1, 1 ov	159
5.3.13	Askartelu 2, 1 ov	159
5.3.14	Fitness ja lihashuolto, 1 ov.....	160
5.3.15	Kunto- ja harrasteliikunta, 1 ov.....	160
5.3.16	Lasten liikuntakasvatus, 1 ov	161
5.3.17	"Niskasta kiinni" – liikettä niska- ja hartiasseudulle, 1 ov	162
5.3.18	Ota rennosti, 1 ov.....	163
5.3.19	Vapaaehtoistyö, 1 ov	163
5.3.20	Pirteyttä pöytään 1 ov	164
6	MUUT OPINTOJEN SUORITTAMISEEN LIITTYVÄT ASIAT	164
6.1	Opinto-ohjaus	164
6.2	Opinnäytetyö	165
6.3	Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.....	166
6.4	Työelämäpainotteinen opetussuunnitelma	166

1 SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALAN KUVAUS JA ARVOPERUSTA

Sosiaali- ja terveysalan työtä ohjaavat keskeiset periaatteet ovat elämän ja ihmisarvon kunnioittaminen, itsemääräämisoikeus, oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo.

Lähihoitajan ammattitaidossa keskeisiä ovat hyvät ihmissuhde- ja vuorovaikutustaidot ja kyky työskennellä eri-ikäisten kanssa. Suunnitelmallinen työprosessin hallinta, taloudellisuus ja ympäristötietoisuus näkyvät työskentelyssä. Ydinosaamisessa painottuvat lisäksi eettiset taidot, vastuullisuus, ongelmanratkaisukyky, kyky kriittiseen ajatteluun, työn kehittämistäidot ja yrittäjyyden perusvalmiudet. Lähihoitajan oma persoona on keskeinen työväline. Alalla työskentelevältä edellytetään empatiaa, muutosvalmiutta ja sopeutumista yllättäviin tilanteisiin. Työ on sekä henkisesti että fyysisesti vaativaa ja edellyttää myös omasta työ- ja toimintakykyisyydestä huolehtimista.

Tavoitteena on, että koulutuksen aikana lähihoitajaopiskelijat sisäistävät sosiaali- ja terveysalan arvoperustan, opiskelijoista kasvaa ja kehittyy empaattisia, rehellisiä, luotettavia ja aidosti ihmisistä välittäviä alan ammattilaisia, jotka tiedostavat vastuunsa laadukkaasta hoito- ja huolenpitotyöstä ja sen kehittämisestä. Tavoitteena on kouluttaa ammattiaan ja toisten ammatillista osaamista arvostavia työntekijöitä, jotka kehittävät jatkuvasti omaa ammatillista osaamistaan. Näiden ammatillisten tavoitteiden lisäksi nuorten koulutuksessa tavoitteena on nuoren opiskelijan kasvu ja kehitys yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

2 ALAN KEHITYSTRENDIT JA PAINOPISTEET

Sosiaali- ja terveysalan koulutuksen toteuttamisessa tulee ennakoida väestön tarpeiden sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmien muutokset. Koulutuksen tulee tukea työelämän kehitystä ja vastata alueen laadullisiin ja määrällisiin työvoimatarpeisiin. Uutta tavoiteltavaa lähihoitajan osaamista ja työtä on pystyttävä määrittelemään entistä enemmän oppilaitosten ja työelämän osaajien yhteistyönä.

Väestön ikääntyminen lisää hoivan ja huolenpidon tarvetta lähivuosina. Vanhuus ei ole sairaus vaan elämänvaihe, jota tulevaisuudessa yhä useampi elää. Tämä edellyttää tukea

toimintakyvyn säilyttämiseen, tukea kotona asumiseen ja riittäviä ja laadukkaita palveluja. Hoivayrittäjäyys lisääntyy yksityistämisen myötä, mutta yksikkökoko pysyy suhteellisen isona, koska isojen yritysten on helpompi menestyä kuin pienten. Yritysten verkostoituminen ja uudentyypisten senioripalveluiden tuottaminen suoraan maksaville asiakkaille ilman yhteiskunnan subventiota lisääntyy. Tavoitteena on myös luoda tilaa muille kuin julkisille toimijoille, kuten järjestöille, vapaaehtoistyölle ja kolmannelle sektorille.

Kehittynyt diagnostiikka tuo esiin uusia sairauksia ja sen myötä uusia hoitomuotoja ja -menetelmiä. Palvelurakenteiden ja toimintatapojen muuttuminen ja resurssien riittävyys vaikuttavat henkilökunnan määrään ja toimintaan. Medikalisaatio ja spesialisoituminen lisäävät terveydenhuoltopalvelujen tarvetta. Hyvinvointiteknologiaa tullaan hyödyntämään tulevaisuudessa yhä enemmän uusien innovaatioiden kautta.

Lasten ja nuorten ongelmat lisääntyvät, joten ongelmien ratkaisu vaatii uusien, varhaista puuttumista korostavien toimintamallien kehittämistä normaalipalvelujen tueksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon tulee entisestään tiivistää yhteyksiään tuloksellisen toiminnan varmistamiseksi. Syrjäytymisen ehkäisy ja erityisryhmien tasa-arvoisen osallistumisen mahdollistaminen eri keinoin on suuri yhteiskunnallinen haaste.

Yhteiskunta- ja sosiaalipolitiikan arvoperusta odottaa jälleen määrittelyään. Suunnittelu- ohjaus- ja hallintojärjestelmän muutokset tulevat luomaan valtakunnallisen ja paikallisen tason välille uudenlaisen yhteyden. Samalla kuntakohtaisten ratkaisujen kirjo lisääntyy erilaisten sosiaali- ja terveystieteiden myötä. Lähihoitajakoulutus voidaan nähdä alueellisenä vaikuttajana ja toimijana näissä muutoksissa.

3 KAIKILLE ALOILLE YHTEISET PAINOTUKSET JA YDIN-OSAAMINEN

Yhteiset painotukset

Koulutuksen tulee tuottaa valmiuksia, jotka lisäävät kaikilla aloilla tarvittavaa ammattisivistystä ja kansalaisvalmiuksia ja joiden avulla opiskelijat pystyvät seuraamaan yhteiskunnassa ja työelämässä tapahtuvia muutoksia ja toimimaan muuttuvissa oloissa. Koulutuksen tulee antaa opiskelijoille valmiuksia:

- kansainvälisyyteen
- kestävän kehityksen edistämiseen

- teknologian ja tietotekniikan hyödyntämiseen
- yrittäjyyteen
- laadukkaaseen ja asiakaslähtöiseen toimintaan
- kuluttajaosaamiseen
- työsuojelusta ja terveydestä huolehtimiseen.

Kansainvälisyys

Kansainvälisyyteen kasvun tavoitteena on, että opiskelija tulee toimeen monikulttuurisessa ympäristössä ja on suvaitsevainen ja kielitaitoinen voidakseen osallistua opiskelijavaihtoon ja sijoittua kansainvälistyville työmarkkinoille.

Koulutuskeskus Salpauksen lähihoitajakoulutuksessa kansainvälistyminen tarkoittaa:

- opetuksen sisältöjen monikulttuurista kehittämistä
- kansainvälisyysprojekteja
- suoran kansainvälisen yhteistyön lisäämistä sekä
- opiskelijoiden että opettajien kansainvälistä vaihtoa.

Lisäksi varmistetaan, että jokainen opiskelija on kosketuksissa opintojensa aikana kansainvälistymiseen yhden projektin, opiskelijavaihdon, vaihto-opiskelijoiden tutoroinnin tai opiskelujen sisällön kautta.

Kestävä kehitys

Tavoitteena on, että opiskelija tuntee kestävän kehityksen periaatteet ja motivoituu toimimaan niiden puolesta opiskelussa, työssä ja kansalaisena. Hän tuntee ympäristömyönteiset työ- ja toimintatavat ja toimii niiden mukaisesti sekä erityisesti tunnistaa tavanomaiset ongelmajätteet ja hallitsee niiden käsittelyn. Hän arvostaa luonnon monimuotoisuutta ja ymmärtää kestävän kehityksen taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia ulottuvuuksia sekä osaa toimia niiden puolesta.

Kestävä kehitys on mukana kaikessa opetuksessa. Sisällöissä on tietoja ympäristöasioista ja opetuksessa kehitetään ympäristöasioiden hoitoon liittyviä taitoja sekä muokataan ympäristöasenteita. On tärkeää, että opetustilanteissa ja kouluympäristössä toimitaan ekologisesti oikealla tavalla: säästäväisyys, elinkaariajattelu, tavaroiden jakaminen, lainaaminen ja uusiokäyttö. Näin opiskelija omaksuu ympäristövastuulliset arkikäytännöt. Sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitys on selkeästi mukana lähihoitajan tutkinnon opetussisällöissä esim. tasa-arvo ja osallisuus. Lähihoitajan työssä korostuu asiakkaan tukeminen toimin-

nallisuuteen ja sosiaalisen ympäristön merkitys arkipäivän tukemisessa ja syrjäytymisen ehkäisemisessä.

Kestävän kehityksen tavoitteet integroituvat kaikkeen opetuksen suunnitteluun, toteutukseen ja toimintaan. Työssä oppimisen jaksoilla kiinnitetään huomiota kestäväan kehitykseen liittyvän tiedon sovelluksiin. Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää oman toimintansa vaikutukset ympäristöönsä ja kestäväan kehityksen periaatteet sekä oppii siirtämään näitä toimintatapoja työ- ja yksityiselämäänsä.

Teknologian ja tietotekniikan hyödyntäminen

Teknologian ja tietotekniikan hyödyntämisen kehittämiseksi tavoitteena on, että opiskelijalla on tietoyhteiskunnassa tarvittavat perusvalmiudet sekä edellytykset tieto- ja viestintätekniikan sekä teknologian monipuoliselle hyödyntämiselle työssä ja kansalaisena. Opiskelija ymmärtää teknologian kehityksen vaikutuksia omaan alaansa ja sen tulevaisuuteen ja osaa soveltaa uutta tekniikkaa työssään.

Lähihoitajakoulutus toteutetaan sisällöltään ja menetelmiltään sellaisena, että opiskelija pystyy hyödyntämään teknologiaa ja tietotekniikkaa opiskelussaan ja saa samalla tietoyhteiskunnassa tarvittavat perusvalmiudet. Tietoyhteiskuntavalmiuksiin kuuluvat olennaisesti tiedonhankintataidot. Tiedon hankinta, tuottaminen ja seulonta ns. medialukutaito sisältyvät yhteisiin opintoihin ja niitä syvennetään ammatillisissa opinnoissa. Tietotekniikan opiskelu on integroitu ammatillisiin opintoihin. Tietotekniikkaa voi opiskella myös erikseen vällinnaiskursseina.

Teknologian kehityksen vaikutukset sosiaali- ja terveysalalla näkyvät erityisesti sähköisten potilas- / asiakastietojärjestelmien kehittymisenä ja ympäristönhallintalaitteiden ja hoito- ja apuvälineiden kehittymisenä. Näihin opiskelija tutustuu lähiopetuksessa, opintokäyntien yhteydessä ja työssäoppimisjaksoilla, missä on mahdollisuus myös soveltaa uutta tekniikka työskenntelyssä. Opintoihin sisältyy myös verkko-opiskelua. Verkkoa käytetään lähiopetuksen tukena niin, että verkossa olevaa materiaalia ja tehtäviä hyödynnetään opintojakson toteutuksessa. Tieto ja viestintätekniikkaa hyödynnetään myös työssäoppimisessa.

Yrittäjyys

Koulutuksen tavoitteena on, että opiskelijasta kehittyy oma-aloitteinen, tunnollinen, rohkea, kekseliäs ja työtään arvostava työntekijä ja ammatinharjoittaja sekä yrittäjä. Lähihoitajakou-

lutuksessa yrittäjyyttä sisältyy kaikille yhteisiin opintoihin ja koulutusohjelma-opintoihin; yrittäjyyttä on lisäksi mahdollisuus opiskella valinnaisina opintoina. Tavoite on, että opiskelija tuntee hoito- ja hoiva-alan yrittäjyydelle asetetut vaatimukset ja saa yrittäjyyteen tarvittavat perusvalmiudet. Lähihoitajakoulutus kokonaisuudessaan pyrkii tukemaan sisäisen yrittäjyyden kehittymistä opiskelijassa. Sisäinen yrittäjyys on aktiivista, vastuullista suhtautumista asioihin ja kanssaihmiisiin sekä oman itsensä tavoitteellista kehittämistä opiskelijana ja työntekijänä.

Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta

Laadukkaaseen ja asiakaslähtöiseen toimintaan kehittymisen tavoitteena on, että opiskelija osaa sosiaali- ja terveysalalla tarvittavat ja yleisimmin käytössä olevat laadunhallinnan menetelmät. Hän osaa ottaa huomioon asiakkaiden odotukset ja yksilölliset tarpeet sekä hallita erilaiset asiakaspalvelutilanteet. Koulutuksen aikana lähihoitajaopiskelija perehtyy sosiaali- ja terveyspalvelujen laatusuositukseen ja tutustuu työssäoppimisen aikana eri työyksiköissä käytössä oleviin laatujärjestelmiin. Hän työskentelee asiakaslähtöisesti, arvioi ja edistää toiminnan laatua ja osallistuu laatutyöhön.

Kuluttajaosaaminen

Kuluttajaosaamisen tavoitteena on, että opiskelija osaa ottaa huomioon kuluttajalainsäädännön velvoitteet ja osaa toimia työssä ja kansalaisena kuluttajien oikeuksien, velvollisuuksien ja vastuun mukaisesti. Opiskelija osaa toimia kuluttajana ja työntekijänä kansantaloutta edistävästi.

Taloudellisen kestävyuden tavoitteita koulussa voidaan edistää luonnonvarojen ja energia-käytön säästämässä sekä kuluttajakasvatuksessa. Hankinnoissa pyritään elinkaariajatteluun eli huomioimaan kaikki tuotteen valmistamiseen, jakeluun, käyttämiseen sekä käytöstä poistamiseen liittyvä. Kuluttajakasvatus tähtää arkielämäntaitoihin ja kansalaisvalmiuksiin ja se sijoittuu yhteisiin opintoihin. Kuluttajaosaaminen laajemmin tähtää lähihoitajan ammattitaitoon ja se sijoittuu ammatillisten opintojen kokonaisuuteen. Siihen kuuluu mm. lähihoitajan taito ohjata ja tukea asiakasta kokonaisvaltaisesti arjen toiminnoissa, jotka liittyvät ruokailuun, ravintohuoltoon, asumiseen, ympäristön siisteyteen, asioimiseen ja rahankäyttöön. Opiskelijoita opetetaan kiinnittämään huomiota hoito- ja kulutustarvikkeiden valintaan ja heille painotetaan taloudellisuutta.

Työsuojelusta ja terveydestä huolehtiminen

Työsuojelusta ja terveydestä huolehtimisen tavoitteena on, että opiskelija osaa alansa työsuojelumääräykset ja -ohjeet ja noudattaa niitä. Hän osaa arvostaa turvallista, terveellistä ja viihtyisää työympäristöä ja kehittää sitä. Hän osaa tunnistaa työhön ja työympäristöön liittyvät vaarat ja terveyshaitat sekä suojautua niiltä ja torjua niitä. Hän osaa suunnitella itselleen ergonomisesti terveellisen työympäristön. Hän osaa pitää huolta omasta terveydestään ja ylläpitää työ- ja toimintakykyään.

Työsuojeluun liittyviä asioita opiskellaan laajasti ja monipuolisesti sekä teoriaopinnoissa että työssäoppimisjaksoilla erilaisissa sosiaali- ja terveystieteiden työympäristöissä. Ammat-tiosaamisen näytöissä työturvallisuuden hallinta on yksi keskeinen osaamisen alue.

Ydinosaaminen

Ydinosaaminen on sellaista osaamista, jonka turvin voi kehittyä ja menestyä ammatillisessa toiminnassa. Sillä on vaikutusta myös yksilön oman elämän laatuun ja persoonallisuuden kehittymiseen. Koulutuksen tehtävänä on vahvistaa ydinosaamista kaikissa opinnoissa.

Oppimistaidot

Oppimistaitojen kehittymiseksi koulutuksen tulee tuottaa opiskelijalle valmiudet elinikäiseen oppimiseen ja halun itsensä kehittämiseen. Opiskelijan on saatava valmiudet arvioida omaa oppimistaan ja osaamistaan sekä suunnitella opiskeluaan. Hänen on saatava valmiudet hankkia, jäsentää ja arvioida tietoa sekä soveltaa aiemmin opittua muuttuvissa tilanteissa.

Lähihoitajaopiskelija laatii opintojen alkuvaiheessa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS), joka toimii oppimisen ja ammattiin kasvamisen apuvälineenä. HOPS on muuttuva. Sitä täydennetään opiskelun edetessä. Harjaantuminen itseohjautuvuuteen tuottaa valmiuksia elinikäiseen oppimiseen ja jatkuvaan oman ammatillisen kehityksen ylläpitämiseen. Lähihoitajaopiskelijan itseohjautuvuuden kehittymistä edistetään koko opiskelun ajan siten, että rohkaistaan opiskelijaa itsenäiseen työskentelyyn ja autetaan häntä arvioimaan omaa toimintaansa. Itseohjautuvuus ja itsearviointitaidot kasvavat vähitellen kokemuksen ja ohjauksen myötä. Työssäoppimisessa opiskelija harjaantuu asettamaan omia tavoitteita, ottamaan vastuuta oppimisestaan ja itsearviointiin.

Ongelmanratkaisutaidot

Ongelmanratkaisutaitojen kehittymiseksi koulutuksen tulee tuottaa opiskelijalle valmiuksia toimia työssään ja ongelmallisissa tilanteissa joustavasti, innovatiivisesti ja uutta luovasti.

Lähihoitajakoulutuksen tavoitteena on työtään tutkiva ja kehittävä ammattilainen. Teoriatieto ja käytäntö integroidaan niin, että opiskelija pystyy perustelemaan tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla ja esittämään pulmatilanteissa realistisia ja rakentavia ratkaisuvaihtoehtoja. Lähihoitajana työskennellessään hän hyödyntää omaa osaamistaan ja työryhmän asiantuntemusta luovasti. Työssäoppimisjaksoilla arviointi ja ohjaus on tutkivaan asenteeseen kannustamista. Opiskelijaa rohkaistaan ajattelemaan itsenäisesti, esittämään näkemyksiään, osallistumaan oman työn tutkimiseen ja kehittämiseen sekä aitojen ongelmien ratkomiseen työyhteisössä.

Vuorovaikutus- ja viestintätaidot

Vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseksi koulutuksen tulee tuottaa opiskelijalle valmiuksia selviytyä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa työelämässä. Opiskelijan on saatava valmiudet selvittää neuvottelutilanteista ja käyttää suullista ja kirjallista viestintää sekä tietotekniikkaa erilaisissa vuorovaikutus- ja viestintätilanteissa.

Vuorovaikutus- ja viestintätaidot ovat yksi keskeisimmistä lähihoitajan ydinosoamisalueista. Niillä lähihoitaja tekee työtä sekä yksittäisissä asiakassuhteissa että asiakasryhmien kanssa. Lähihoitaja ei yleensä työskentele yksin, joten hänen on kehitettävä vuorovaikutus- ja viestintätaitojaan asiakas- ja työryhmissä toimimisen ehdoilla. Vuorovaikutus on mukana kaikessa opetuksessa. Se on vahvasti esillä lähihoitajan tutkinnon opetussisällöissä, mutta se on myös keskeinen oppimisen menetelmä ja työväline. Vuorovaikutusta ja viestintää opitaan yhteisissä opinnoissa, ammatillisissa opinnoissa ja valinnaisten opintojen yhteydessä. Luova ilmaisu ja muut taide- ja taitoaineet harjoittavat viestintää ja lisäävät vuorovaikutustaitoja. Ammatillisen vuorovaikutuksen oppimisen luonteva tilaisuus on työssäoppimisessa, aidoissa työtilanteissa.

Yhteistyötaidot

Yhteistyötaitojen kehittymiseksi koulutuksen tulee tuottaa opiskelijalle valmiudet toimia erilaisten ihmisten kanssa ja tiimin jäsenenä sekä olla joustava ihmissuhteissa ja ottaa huomioon toiset ihmiset. Hänen tulee osata tunnistaa omia ja toisten tunnetiloja ja ottaa niitä rakentavasti huomioon toiminnassaan.

Lähihoitajakoulutus kehittää opiskelijan itsetuntemusta ja joustavuutta ihmissuhteissa niin, että hän saa valmiudet toimia erilaisten ihmisten kanssa ja työryhmän jäsenenä. Lähiopetuksessa yhteistyötaitoja harjoitellaan yhteistoiminnallisten oppimismenetelmien avulla. Työssäoppimispaikassa opiskelija on aktiivinen ja vastuullinen moniammatillisen työryhmän jäsen.

Eettiset ja esteettiset taidot

Eettisten ja esteettisten taitojen kehittymiseksi koulutuksen tulee tuottaa opiskelijalle sellaiset valmiudet, että hän osaa käsitellä ja ratkaista eettisiä ongelmia sekä tiedostaa omat arvonsa ja kulttuuriin pohjautuvia kauneusarvoja ja ottaa ne huomioon toiminnassaan. Hän osaa toimia vastuullisesti, oikeudenmukaisesti ja tehtyjen sopimusten mukaisesti. Hän osaa noudattaa työssään ammattietiikkaa, kuten asiakkaita koskevaa vaitiolovelvollisuutta, tietosuojaa ja kuluttajansuojasäädöksiä.

Lähihoitaja joutuu työssään käsittelemään eettisiä ongelmia, tekemään valintoja ja ottamaan niistä omakohtaista vastuuta. Erilaiset harjoitustehtävät, muu kouluopetus ja työssäoppiminen tarjoaa opiskelijalle sellaisia oppimismahdollisuuksia, joissa hänen ammattieettinen ajattelunsa kehittyy niin, että hän osaa lähihoitajana työskennellessään toimia vastuullisesti, oikeudenmukaisesti ja tehtyjen sopimusten mukaisesti ja noudattaa muuttuvissa työtilanteissa sosiaali- ja terveysalan toimintaperiaatteita. Hän ottaa huomioon myös esteettisten arvojen merkityksen työssään ja kehittää ympäristön esteettisyyttä asiakkaan hyvinvoinnin edistämiseksi.

4 SOSIAALI- JA TERVEYSALAN PERUSTUTKINNON MUO- DOSTUMINEN

YHTEISET OPINNOT	20 ov
Pakolliset opintokokonaisuudet	16 ov
Valinnaiset opintokokonaisuudet	4 ov
AMMATILLISET OPINNOT	90 ov
TUTKINNON YHTEISET AMMATILLISET OPINNOT	50 ov
• Kasvun tukeminen ja ohjaus	16 ov
-työssäoppimista	5 ov
• Hoito ja huolenpito	22 ov
-työssäoppimista	8 ov
• Kuntoutumisen tukeminen	12 ov
-työssäoppimista	5 ov
KOULUTUSOHJELMITTAIN ERIYTYVÄT AMMATIL- LISET OPINNOT	40 ov
- työssäoppimista	14 – 16 ov
VAPAASTI VALITTAVAT OPINNOT	10 ov

4.1 Opintojen ajoitus

SOSIAALI- JA TERVEYSALAN PERUSTUTKINTO	1. vuosi	2.vuosi	3.vuosi	Yhteensä
Yhteiset opinnot	x	x		20 ov
Pakolliset opintokokonaisuudet				16
Äidinkieli				4
Toinen kotimainen				1
Vieras kieli				2
Matematiikka				3
Fysiikka ja kemia				2
Yhteiskunta-, yritys- ja työelämä tieto				1
Liikunta				2
Terveystieto				1
Taide ja kulttuuri				1
Valinnaiset opintokokonaisuudet	x	x		4
Tutkinnon yhteiset ammatilliset opinnot				50
Kasvun tukeminen ja ohjaus	x			16
Ammattilaiseksi kasvaminen	x			2
Kasvatustyön perusta*	x			6
Kasvun ja kehityksen ohjaaminen ja tukeminen*	x			8
Hoito ja huolenpito	x	x		22 ov
Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä ja toimintaperiaatteet	x			1
Hoito- ja huolenpitotyön perusteet ja auttamismenetelmät*	x	x		10
Ensiapu	x			1
Huolenpitotyön toiminnot*	x	x		6
Lääkehoito		x		2
Anatomia ja fysiologia	x	x		2
Kuntoutumisen tukeminen		x		12 ov
Kuntoutumisen tukemisen työn perusta		x		6
Kuntoutumisen ja toimintakykyisyyden tukeminen *		x		6
Vapaasti valittavat opinnot	x	x		10 ov
Koulutusohjelmittain eriytyvät ammatilliset opinnot			x	40 ov
Ensihoidon koulutusohjelma				
Lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen koulutusohjelma				
Mielenterveys- ja päihdetyön koulutusohjelma				
Sairaanhoidon ja huolenpidon koulutusohjelma				
Vammaistyön koulutusohjelma				
Vanhustyön koulutusohjelma				
Kuntoutuksen koulutusohjelma				

X) merkityt opinnot suoritetaan ko. lukuvuonna ryhmäkohtaisena

* opintojakso sisältää työssäoppimista

4.2 Opintojen jaksotus (moduulirakenne)

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon opintojen jaksotus on havainnollistettu liitteessä 1. Kolmen vuoden opinnot on jaettu viiteentoista moduuliin. Moduulit ovat pituudeltaan keskimäärin kahdeksan opintoviikkoa. Viisi moduulia muodostaa yhden lukuvuoden. Osa moduuleista sisältää yhteisten aineiden (20 ov) opetuksen, joka on ryhmäkohtaisesti jaettu joko 4 ov tai 8 ov mittaisiin kokonaisuuksiin. Vapaasti valittavat opinnot (10 ov) on sijoitettu eri moduuleille siten, että ne on mahdollista suorittaa ensimmäisen ja toisen opiskeluvuoden aikana.

Lukion- tai toisen perustutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden opinnot on suunniteltu siten, että opinnot voi suorittaa lyhyemmässä ajassa.

Katso liite 1 (Excel-taulukko).

4.3 Työssäoppimisen järjestäminen

Opintoihin sisältyy 32 - 34 opintoviikkoa työssäoppimista. Työssäoppiminen toteutetaan seuraavasti:

Opintokokonaisuus	
Kasvun tukeminen ja ohjaus	päiväkoti (kokopäivätoiminta), ryhmäperhepäivähoito
Hoito ja huolenpito	perussairaanhoidon osastot, kotihoito, vanhainkodit, palvelutalot
Kuntoutumisen tukeminen	perussairaanhoidon osastot, kotihoito, vanhainkodit, palvelutalot, erilaiset hoitokodit
Ensihoito	päivystyspoliklinikka, kirurgian poliklinikka, leikkausosasto tai jokin muu akuuttihoitoon toimintayksikkö, perustason ambulanssi
Kuntoutus	kotihoito, päiväsairaalat, välimuotoisen asumisen työpaikat, toiminta- ja työkeskukset, työpajat, palvelukeskukset, kolmannen sektorin erilaiset työpaikat, terveyskeskusten vuodeosastot ja kuntoutumisyksiot, kuntoutuslaitokset, kylpylät, henkilökohtaisen avustajan tai ryhmäavustajan työpaikat
Lasten ja nuorten hoito ja kasvatus	päivähoito, lastenosastot, lasten ja nuorten kirurgisen hoidon yksiköt, koulun yleis- ja erityisopetus, koululaisten iltapäivätoiminta, nuorisotyö, lastensuojelun avo- ja laitosten muodot, vammaisten lasten ja nuorten hoitokodit.
Mielenterveys ja päihdetyö	psykiatriset sairaalat, päiväsairaalat ja osastot, kuntoutuskodit, tuettu asuminen, päivätoimintakeskukset, asumispalve-

	luyksiköt, kotihoito, perhehoito, pienkodit, päihdetyön kuntoutuslaitokset, hoito- ja huoltokodit, nuorisoasemat, vastaanottokodit, lastenkodit, nuorisokodit, erityislasternkodit, koulukodit, järjestöt ja sopeutumisvalmennuskeskukset
Sairaanhoito ja huolenpito	terveyskeskusten vastaanotot ja vuodeosastot, sisätautikirurgiset yksiköt, kotihoito, vanhainkoti, palvelutalo
Vammaistyö	asumisyksiköt, palvelutalot, perhekodit, perhehoito, perheet ja päivähoito, opetus, laitoshoido, työ- ja toimintakeskukset ja tuettu työ
Vanhustyö	kotihoito, päiväkeskus, päiväsaairaala, terveyskeskuksen vuodeosasto, vanhainkoti, pitkäaikaissairaala, dementiayksikkö, geriatriset ja psykiatriset osastot, asumispalveluyksiköt, palvelutalot, pienryhmäkodit

Työssäoppimisen järjestämisessä on noudatettu Sosiaali- ja terveysalan opetussuunnitelman perusteissa esitettyä järjestämistapaa (jaottelu eri opintokokonaisuuksiin). Järjestelyllä opiskelija saavuttaa monipuolisen sosiaali- ja terveysalan eri toimintaympäristöissä tarvittavan laaja-alaisen perusosaamisen ja erikoisosaamisen valitsemassaan koulutusohjelmassa. Opintoviikkoja on lisätty kolmella, koska on haluttu korostaa pitkiä yhtenäisiä jaksoja myös yhteisten ammatillisten yhteisten opintojen aikana. Pitkät jaksot antavat myös tilaisuuden oppia työkokonaisuuksia yksittäisten työtehtävien sijaan.

Työssäoppimisen järjestämistä säätelevät ammatillisia oppilaitoksia koskevan lainsäädännön (L630/98 ja A811/98) ohella mm. laki nuorista työntekijöistä (L998/93), Valtioneuvoston asetus (A475/2006) nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä, työministeriön päätökset nuorille sopivista kevyistä töistä (1431/93) ja vaarallisista töistä (1432/93), vahingonkorvauslaki (L412/74), työturvallisuuslaki 738/2002, STM:n asetus nuorille varallisten töiden esimerkkiluettelosta 128/2002.

Apulaiskoulutuspäälliköt ja työssäoppimisen koordinaattorit suunnittelevat työssäoppimisen ajankohdat lukukausittain. Työssäoppimisen koordinaattorit varaavat työssäoppimispaikat yhdessä LAMK:n Sosiaali- ja terveysalan laitoksen, Lahden Diakonian Instituutin harjoittelupaikkavastaavien kanssa seuraavaksi lukuvuodeksi. Työssäoppimisen koordinaattorit varmentavat työssäoppimissopimusten ajan tasaisuuden.

Työssäoppimisen ohjaus on jaettu eri opettajille asiantuntijuuden mukaisesti. Opettajat informoivat opiskelijoita työssäoppimisen suorittamisen vaihtoehtoista ja käytännön toteuttamisesta.

Työssäoppiminen järjestetään pääsääntöisesti siten, että opiskelija ei ole työsuhteessa työnantajaan. Tällöin opiskelija on oikeutettu saamaan opintotuen ja opintososiaaliset etuudet, kuten ruokailun.

Työssäoppimisen arviointiin osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja sekä opettaja. Arvioinnin pohjana ovat työssäoppimisen tavoitteet ja arviointikriteerit. Arviointi on laadullista.

Työssäoppiminen on mahdollista suorittaa myös ulkomailla. Edellytyksenä opiskelijavaihtoon on hyvä opintomenestys, motivaatio ja hyvä käytös. Kansainvälisyystiimi hoitaa ensisijaisesti käytännön järjestelyt. Tukirahoitusjärjestelmistä riippuen opiskelija saattaa joutua osallistumaan omarahoitusosuudella kuluihin.

Opetussuunnitelmaperusteisessa koulutuksessa työssäoppiminen voidaan suorittaa lukukausien ulkopuolella ainoastaan erittäin painavista syistä. Suunnitelma lukukausien ulkopuolisista opinnoista laaditaan opintojen ohjaajan kanssa.

Oppilaitos järjestää säännöllisesti 2 ov:n laajuista työpaikkaohjaajakoulutusta. Työpaikkaohjaajille ja muille työelämäedustajille järjestetään työelämäyhteyspäiviä vähintään kerran vuodessa, tarvittaessa useammin. Tarkoituksena on suunnitella työssäoppimista yhdessä paikallisten työelämän edustajien kanssa ja ottaa huomioon alueelliset ja paikalliset työelämän tarpeet ja mahdollisuudet.

4.4 Arvioinnin toteuttamissuunnitelma

Opiskelijan arviointi on laadullista, oikeudenmukaista ja kannustavaa. Laadullinen arviointi tarkoittaa, että opiskelijan osaamista verrataan opintojakson tai opintokokonaisuuden arviointikriteereihin. Kannustavassa arvioinnissa opiskelijaa tuetaan ja ohjataan tavoitteiden saavuttamiseksi ja häntä ohjataan myönteisesti erityisesti kehittymiskohteiden osalta.

Opiskelijalla on mahdollisuus oppilaitoksessa ja työssäoppimispaikassa oppia opintokokonaisuudessa vaadittavia tietoja, taitoja sekä oikeaa suhtautumista ja orientoitumista työhön. Opiskelijan oppimisen edistymistä tuetaan ja arvioidaan erilaisin oppimistehtävien, harjoitusten ja keskusteluiden avulla. Tärkeä osa oppimisen tukemista on opiskelijan ammatillisen kasvun ja itsearviointitaitojen kehittymisen tukeminen.

Opiskelijan oppimisen edistymisen arvioinnin lisäksi arvioidaan opiskelijan osaamista. Opiskelijan osaamista arvioidaan monipuolisin menetelmin kuten tehtävillä, kokeilla ja ammattiosaamisen näytöllä. Ammattiosaamisen näytössä arvioidaan kussakin opintokokonaisuudessa vaadittavaa keskeistä osaamista.

Ammattiosaamisen näytöissä hyödynnetään kansallista näyttöaineistoa, johon on tehty pieniä muutoksia paikallisten tarpeiden pohjalta. Opintokokonaisuuksittain on laadittu ohjeet opiskelijalle ja työpaikkaohjaajalle työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näytön toteuttamisesta ja arvioinnista. Ohjeita tarkistetaan säännöllisesti saadun palautteen perusteella.

Ammattiosaamisen näytöt toteutetaan lähihoitajakoulutuksessa opintokokonaisuuksittain. Opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytössä pääsääntöisesti työssäoppimisjakson aikana. Hoidon ja huolenpidon opintokokonaisuuteen kuuluva ruoanvalmistuksen ja erityisruokavalioiden näyttö toteutetaan oppilaitoksessa.

Seuraavilla sivuilla olevissa taulukoissa ovat opintokokonaisuuskohtaiset arviointisuunnitelmat.

OPINTOKOKONAISUUS: KASVUN TUKEMINEN JA OHJAUS

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖ JA OPPILAITOKSESSA ARVIOITAVA OSAAMINEN

Näyttö 1:

- kasvun ja kehityksen tukeminen
- ohjatun toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi
- vuorovaikutus lasten kanssa
- materiaalien ja tilojen käyttäminen
- kasvu- ja kehitystiedon hyödyntäminen
- työturvallisuusohjeiden ja -sääntöjen noudattaminen
- turvallisuuden huomioiminen
- oppimistaidot
- kehittyminen ammatillisessa työskentelyssä
- vuorovaikutus lasten vanhempien ja työtoverien kanssa
- ammattietiikka

Oppilaitoksessa arvioitava osaaminen arvioidaan kokeilla ja tehtävillä:

Kasvatustyön perusta: arvosana T1 –K5

- tietotekniikan käyttö
- sosiaali- ja terveydenhuollon historia ja visio
- hyvinvointipalvelujen järjestämistavat
- eri-ikäisten asiakkaiden haastattelu
- lähihoitajan ammatin rakenne

Kasvun ja kehityksen ohjaaminen ja tukeminen: arvosana T1 –K5

- eri-ikäisten ja kulttuuritaustaltaan erilaisten asiakkaiden kasvun, kehityksen ja psyykkisen hyvinvoinnin tukeminen
- ihmisen kehitys
- luova ilmaisu

Ammattilaiseksi kasvaminen: hyväksytty / hylätty

Opiskelijan ammattilaiseksi kehittymisen prosessin tukemisessa kiinnitetään huomiota erityisesti seuraaviin:

- ryhmätyöskentelytaidot
- vastuun ottaminen omasta oppimisesta ja käyttäytymisestä
- työelämän pelisääntöjen noudattaminen

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN TOTEUTUMINEN

Kasvun tukemisen ja ohjauksen näyttö voi toteutua erilaisissa lasten toimintaympäristöissä esim. päiväkotinä.

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN AJANKOHTA

Ammattiosaamisen näyttö toteutetaan työssäoppimisjakson loppupuolella.

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN ARVIOINTI

Ammattiosaamisen näytön jälkeen käytävässä arviointikeskustelussa arvioidaan opiskelijan näyttö ja perustellaan arviointi.

Arviointikeskusteluun osallistuvat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja.

Arvosanasta päättävät työpaikkaohjaaja ja opettaja.

OPINTOKOKONAISUUDEN ARVOSANAN MUODOSTUMINEN

Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin perusteella. Arvosana muodostetaan opintojaksojen yhteisarvosanasta ja näytön arvosanasta siten, että näyttö painottuu. Opintokokonaisuuden arvosanasta päättävät siinä opettavat opettajat yhdessä arviointikokouksessa.

OPINTOKOKONAISUUS: HOITO JA HUOLENPITO

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖ JA OPPILAITOKSESSA ARVIOITAVA OSAAMINEN

Näyttö 2:

- Oman toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi
- Hoito- ja palvelusuunnitelman hyödyntäminen
- Perushoito, henkilökohtaisesta puhtaudesta ja pukeutumisesta huolehtiminen (ei tarkkailu- ja hoitolaitteissa olevan potilaan vuodepesu)
- Syömisestä ja juomisesta huolehtiminen (ei letkuruokinta, gastrostooma ja parenteraalinen ravitsemus)
- Erittämisestä huolehtiminen (ei katetrointi ja avanteen hoito)
- Hengityksen ja verenkierron seuranta ja turvaaminen
- Liikkumisessa avustaminen
- Unen ja levon tarpeesta huolehtiminen
- Yksilöllisistä sosiaalisista, psyykkisistä ja henkisistä tarpeista huolehtiminen
- Lääkehoito, lääkkeiden vaikutusten tarkkailu, asiakkaan lääkehoidon ohjaus
- Kotitalouden hoito, tarveaineiden hankinta ja ruoanvalmistus, kodin ja asiakkaan lähiympäristön puhtaanapidosta huolehtiminen
- Vaatehuolto
- Perushoitoa, kansanterveydellisiä riskejä ja sosiaalisten ongelmien perusteita sekä anatomian ja fysiologian perusteita koskevan tiedon hyödyntäminen
- Lääkehoidon perusteita koskevan tiedon hyödyntäminen
- Ruoanvalmistuksen ja erityisruokavalioiden perusteita sekä puhtaanapidon ja vaatehuollon perusteita koskevan tiedon hyödyntäminen

- Työsuojeluohjeiden noudattaminen
- Aseptiikan noudattaminen
- Ergonomian noudattaminen
- Itsearviointi
- Ongelmanratkaisu
- Vuorovaikutus, viestintä ja yhteistyö
- Ammattietiikan noudattaminen
- Kestävän kehityksen edistäminen (taloudellisuus, energian säästäminen, jätteiden lajittelu, ympäristöystävällisten tuotteiden käyttö)

Oppilaitoksessa arvioitava osaaminen arvioidaan kokeilla ja tehtävillä:

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä ja toimintaperiaatteet: arvosana T1 –K5

- sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut

Hoito- ja huolenpitotyön perusteet ja auttamismenetelmät: arvosana T1 –K5

- hoitotyön keskeinen tietoperusta

Anatomia ja fysiologia: arvosana T1 –K5

Huolenpitotyön toiminnot: arvosana T1 –K5

- hygieniaosaaminen
- ravitsemus
- erityisruokavaliot

Lääkehoito: arvosana T1 – K5

Ensiapu: hyväksytty/hylätty

Opiskelijan ammattilaiseksi kehittymisen prosessin tukemisessa kiinnitetään huomiota erityisesti seuraaviin:

- motivaatio
- vastuullisuus omasta oppimisesta
- itsearviointitaidot
- vertaisarviointitaidot

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN TOTEUTUMINEN

Hoidon ja huolenpidon näyttö toteutetaan työssäoppimisjaksolla avo- tai laitospäristössä. Ruoanvalmistuksen osuus toteutetaan oppilaitoksessa.

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN AJANKOHTA

Ammattiosaamisen osanäyttö työssäoppimispaikassa toteutetaan työssäoppimisjakson loppupuolella. Oppilaitosnäyttö toteutetaan kun huolenpitotyön opinnot ovat loppuvaiheessa.

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN ARVIOINTI

Osanäyttö työssäoppimispaikassa:

Ammattiosaamisen näytön jälkeen käytävässä arviointikeskustelussa arvioidaan opiskelijan näyttö ja perustellaan arviointi.

Arviointikeskusteluun osallistuvat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja.

Osanäytön arvosanasta päättävät työpaikkaohjaaja ja opettaja.

Osanäyttö oppilaitoksessa:

Oppilaitoksessa toteutettavan ruoanvalmistuksen ja erityisruokavalioiden osuuden näytön arvioi opettaja.

Ammattiosaamisen näytön arvosanan muodostavat arviointikohteittain osanäyttäjien arviointiin osallistuneet opettajat. Arvosanaa annettaessa painotetaan työssäoppimispaikassa annettavan osanäytön arviointia.

OPINTOKOKONAISUUDEN ARVOSANAN MUODOSTUMINEN

Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin perusteella. Arvosana muodostetaan opintojaksojen yhteisarvosanasta ja näytön arvosanasta siten, että näyttö painottuu. Opintokokonaisuuden arvosanasta päättävät siinä opettavat opettajat yhdessä arviointikokouksessa.

OPINTOKOKONAISUUS: KUNTOUTUMISEN TUKEMINEN
AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖ JA OPPILAITOKSESSA ARVIOITAVA OSAAMINEN
Näyttö 3:

- Kuntoutujan toimintakyvyn arviointi arkielämän toiminnoissa voimavaraletyisesti erilaisia tiedonkeruumenetelmiä kyttyen
- Kuntoutujan toimintakyky tukevan suunnitelman laatiminen, toteutus ja arviointi
- Kuntoutujan sosiaalisten suhteiden luominen, tukeminen ja yllpito
- Ammatillinen vuorovaikutus ja viestintä
- Kuntouttavan työtteen hallinta
- Apuvlineiden tuntemus, kytty ja kytyn ohjaus
- Ympariston merkityksen huomioon ottaminen kuntoutumisen tukemisessa
- Kuntoutuksen toimintakentn (lkkinnallinen, sosiaalinen, ammatillinen, kasvatuksellinen) ymmrtminen ja hyodyntminen
- Teoriatiedon hyodyntminen kuntoutumisen tukemisessa
- Työturvallisuusohjeiden ja -määräyksien noudattaminen
- Opiskelijan oman tykykyisyyden säilyttminen ja vahvistaminen
- Itsearviointi
- Moniammatillinen yhteistyö
- Ammattietiikan noudattaminen
- Laadukas- ja asiakasletyinen toiminta (kuntoutujan tarpeista letyminen, yksilöllisyys, tavoitteellisyys, empaattisyys, luottamuksellisyys sekä neuvova, palveleva ja kuntoutujan oikeuksia kunnioittava palveluhenkisyys)

Oppilaitoksessa arvioitava osaaminen arvioidaan kokeilla ja tehtävillä:
Kuntoutumisen tukemisen työn perusta: arvosana T1 –K5

- tietoperusta eri kuntoutujaryhmistä ja kuntoutuksen menetelmistä
- kuntoutuspalvelut ja kuntoutumiseen liittyvät tukimuodot
- kuntoutusta koskevat säädökset

Kuntoutumisen ja toimintakykyisyyden tukeminen: hyväksyty / hylätty
Opiskelijan ammatillaiseksi kehittymisen prosessin tukemisessa kiinnitetään huomiota erityisesti seuraaviin:

- ammatillisuuden kehittyminen
- vastuullisyys
- itsearviointitaidot

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN TOTEUTUMINEN

Kuntoutumisen tukemisen näyttö toteutetaan työsspöppimisjaksolla avo- tai laitosymparistössä.

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN AJANKOHTA

Ammattiosaamisen näyttö työsspöppimispaikassa toteutetaan työsspöppimisjakson loppupuolella

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN ARVIOINTI

Ammattiosaamisen näytön jälkeen kytävssä arviointikeskustelussa arvioidaan opiskelijan näyttö ja perustellaan arviointi.

Arviointikeskusteluun osallistuvat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja. Arvosanasta päättävät työpaikkaohjaaja ja opettaja.

OPINTOKOKONAISUUDEN ARVOSANAN MUODOSTUMINEN

Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin perusteella. Arvosana muodostetaan opintojaksojen yhteisarvosanasta ja näytön arvosanasta siten, että näyttö painottuu. Opintokokonaisuuden arvosanasta päättävät siinä opettavat opettajat yhdessä arviointikokouksessa.

ENSIHOIDON KOULUTUSOHJELMA**AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖ JA OPPILAITOKSESSA ARVIOITAVA OSAAMINEN****Näyttö 4**

Ensihoidon koulutusohjelman ammattiosaamisen näyttöympäristöjä voivat olla sairaankuljetus, sairaalan päivystyspoliklinikka tai terveyskeskuksen päivystysvastaanotto sekä sairaaloiden leikkaus- ja anestesiasastot ja päiväkirurgiset yksiköt.

Jos opiskelija suorittaa ammattiosaamisen näytön sairaankuljetuksessa, niin arvioidaan seuraava osaaminen:

- Työympäristön toimintavalmiuden tarkistus ja ylläpito
- Potilaan tilan arviointi ja päätöksenteko
- Eri-ikäisten ja erilaisissa elämäntilanteissa olevien potilaiden perushoidon ja perustason ensihoitoprosessin hallinta
- Potilaan perustason ensihoidon toteutus, hoidon seuranta ja arviointi
- Lääkehoito
- Elvytys
- Kirjaaminen ja raportointi
- Potilaan ja omaisten kohtaaminen
- Tutkimusmenetelmien, -välineiden, lääkintälaitteiden sekä siirtovälineiden toimintaperiaatteiden tuntemus ja käyttö
- Ensihoidon tietoperustan hyödyntäminen työssä
- Ensihoitojärjestelmän ja -palveluiden tunteminen ja käyttö
- Ensihoitoa koskevien säädösten noudattaminen
- Työturvallisuusmääräyksien noudattaminen
- Ergonomian noudattaminen
- Aseptiikan noudattaminen
- Väkivaltatilanteiden hallinta
- Oppimaan oppiminen ja itsearviointi
- Ammatillinen kehittyminen
- Ongelmanratkaisu
- Vuorovaikutus, viestintä ja moniammatillinen yhteistyö
- Ammattietikan noudattaminen
- Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta

Jos opiskelija suorittaa ammattiosaamisen näytön poliklinisessä toimintaympäristössä, niin arvioidaan seuraava osaaminen:

- Toiminta potilaan polikliinisessa hoitoprosessissa ja hoitoympäristössä
- Työympäristön toimintavalmiuden tarkistus ja ylläpito
- Potilaan tilan arviointi ja päätöksenteko
- Potilaan ohjaus ja tiedottaminen
- Potilaan ja omaisten kohtaaminen ja vuorovaikutus
- Polikliinisten hoitomenetelmien, hoitovälineiden, lääkintälaitteiden sekä potilaan siirrossa tarvittavien välineiden toimintaperiaatteiden tunteminen ja käyttö lähihoitajan vastuualueella
- Potilaan valmistaminen tutkimuksiin ja toimenpiteissä avustaminen lähihoitajan vastuualueella
- Lääkehoito
- Polikliinista hoitoa ohjaavan tiedon soveltaminen
- Polikliinista hoitotyötä koskevien säädösten ja työturvallisuusmääräyksien noudattaminen
- Ergonomian noudattaminen
- Aseptiikan noudattaminen
- Väkivaltatilanteiden hallinta
- Oppimaan oppiminen ja itsearviointi
- Ammatillinen kehittyminen
- Ongelmanratkaisu
- Vuorovaikutus-, viestintä ja moniammatillinen yhteistyö
- Ammattietiikan noudattaminen
- Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta

Jos opiskelija suorittaa ammattiosaamisen näytön perioperatiivisessa toimintaympäristössä, niin arvioidaan seuraava osaaminen

- Toiminta perioperatiivisessa hoitoprosessissa ja hoitoympäristössä
- Potilaan leikkausasennon suunnittelu, toteutus ja arviointi työryhmän jäsenenä
- Kirjaaminen ja raportointi
- Potilaan kohtaaminen
- Perioperatiivisen työ- ja hoitoympäristön toimintavalmiuden tarkistus ja ylläpito
- Perioperatiivisten hoitomenetelmien, -välineiden, lääkintälaitteiden sekä siirtovälineiden toimintaperiaatteiden tuntemus ja käyttö lähihoitajan vastuualueella
- Hoitotyötä ohjaavan tiedon soveltaminen perioperatiivisessa hoitotyössä ja ympäristössä
- Hoitotyötä koskevien säädösten ja työturvallisuusmääräyksien noudattaminen
- Ergonomian noudattaminen
- Aseptiikan noudattaminen
- **Oppimaan oppiminen ja itsearviointi**
- **Ammatillinen kehittyminen**
- **Ongelmanratkaisu**
- **Vuorovaikutus-, viestintä ja yhteistyö moniammatillisessa työryhmässä**
- **Ammattietiikan noudattaminen**
- **Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta perioperatiivisessa hoidossa**

**Oppilaitoksessa arvioitava osaaminen arvioidaan kokeilla ja tehtävillä:
Potilaan ensihoito: arvosana T1 – K5**

- anatomia ja fysiologia
- ensihoidon lääketiede
- lääkehoito ja lääkelaskenta
- ensihoitotyö
- mielenterveys-, päihde- ja kriisityö
- toinen kotimainen kieli
- elvytys
- opinnäytetyö

Polikliininen hoito: arvosana T1 – K5

- hoitotyö päivystyspoliklinikalla
- immobilisaatiohoidot
- kuvantamistekniikat ja säteilyturvallisuus

Perioperatiivinen hoito: arvosana T1 – K5

- hoitotyö perioperatiivisessa ympäristössä

Ammattilaiseksi kehittymisen prosessin tukemisessa kiinnitetään huomio erityisesti seuraaviin asioihin:

- motivaatio
- vastuullisuus omasta oppimisesta
- itseohjautuvuus
- itsearviointitaidot

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN TOTEUTUMINEN

Ensihoidon koulutusohjelman näyttö toteutetaan viimeisellä työssäoppimisen jaksolla sairaankuljetuksessa, poliklinikalla tai perioperatiivisessa ympäristössä.

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN AJANKOHTA

Ammattiosaamisen näyttö toteutetaan viimeisen työssäoppimisjakson loppupuolella.

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN ARVIOINTI

Ammattiosaamisen näytön jälkeen käytävässä arviointikeskustelussa arvioidaan opiskeli-

jan näyttö ja perustellaan arviointi. Arviointikeskusteluun osallistuvat opiskelija, työpaikkaohjaaja ja opettaja. Arvosanasta päättävät työpaikkaohjaaja ja opettaja.

OPINTOKOKONAISUUDEN ARVOSANAN MUODOSTUMINEN

Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin perusteella. Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan koulutusohjelmaopintojen yhteisarvosanasta ja näytön arvosanasta niin, että molemmilla on samanlainen painoarvo. Arvosanasta päättävät siinä opettavat opettajat yhdessä arviointikokouksessa.

KUNTOUTUKSEN KOULUTUSOHJELMA

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN TOTEUTUMINEN

Kuntoutuksen koulutusohjelman näyttö voi toteutua kotihoidon työpaikoissa, kotiympäristössä, välimuotoisen asumisen työpaikoissa, toiminta- ja työkeskuksissa, palvelukeskuksissa, erilaisissa kuntoutukseen liittyvissä kolmannen sektorin työpaikoissa, henkilökohtaisen avustajan työssä, kylpylöissä, päiväsairaloissa, terveyskeskusten vuodeosastoilla ja kuntoutumisyksiköissä.

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN AJANKOHTA

Ammattiosaamisen näyttö toteutuu pääsääntöisesti jälkimmäisellä työssäoppimisjaksolla

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN ARVIOINTI

Ammattiosaamisen näytön jälkeen käytävässä arviointikeskustelussa arvioidaan opiskelijan näyttö ja perustellaan arviointi.

Arviointikeskusteluun osallistuvat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja.

Arvosanasta päättävät työpaikkaohjaaja ja opettaja.

OPINTOKOKONAISUUDEN ARVOSANAN MUODOSTUMINEN

Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin perusteella. Arvosana muodostetaan opintojaksosten yhteisarvosanasta ja näytön arvosanasta siten, että näyttö painottuu. Opintokokonaisuuden arvosanasta päättävät siinä opettavat opettajat yhdessä arviointikokouksessa.

LASTEN JA NUORTEN HOIDON JA KASVATUKSEN KOULUTUSOHJELMA

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖ JA OPPILAITOKSESSA ARVIOITAVA OSAAMINEN

Näyttö 4:

- hoidon ja kasvatuksen suunnittelu
- hoidon ja kasvatuksen arviointi
- hoidon ja kasvatuksen toteutus
- kasvuympäristön huomioonottaminen toiminnassa
- lapsen tai nuoren valmistaminen tutkimuksiin, toimenpiteisiin ja hoitoihin
- lääkehoito
- lapsen tai nuoren ja lapsi- tai nuorisoryhmän ohjaaminen
- yhteistyö perheen kanssa
- lapsen tai nuoren kehitystä, sairautta ja yksilöllisiä tarpeita koskevan tiedon hyödyntäminen
- työturvallisuusohjeiden ja -määräysten noudattaminen
- oman työkyvyn ylläpitäminen ja edistäminen

- tapaturmien torjuminen
- aseptiikan noudattaminen
- itsearviointi
- vuorovaikutus, viestintä ja yhteistyö
- ammattieettinen toiminta

Oppilaitoksessa arvioitava osaaminen arvioidaan kokeilla ja tehtävillä:

- alan säädökset ja lasten oikeuksien sopimus
- alan yritystoiminta ja yrittäjyyden perusvalmiudet
- toinen kotimainen kieli
- lapsen ja nuoren kasvu ja kehitys
- hoito- ja kasvatustyön historia
- vaihtoehtopedagogiikat
- terveen vastasyntyneen hoito ja äidin ja perheen tukeminen
- terveen ja monipuolisen ruoan valmistaminen ja perusravitsemus
- nuoren ohjaaminen ja tukeminen seksuaaliseen kehitykseen liittyvissä asioissa
- anatomia ja fysiologia
- perheen muutokset ja kehitysvaiheet ja perheen asema yhteiskunnassa
- perheen ohjaaminen yhteiskunnan palvelujen ja tukitoimien käytössä
- perhekeskeinen sosiaali- ja verkostotyö
- monikulttuurinen hoito- ja kasvatustyö
- lastensuojelun toimintaperiaatteet
- eri-ikäisten ja eri kehitysvaiheissa olevien lasten ohjaaminen luovassa ja kasvatuksellisessa toiminnassa
- kouluikäisen ja nuoren tukeminen itseilmmaisussa, luovassa ja kasvatuksellisessa toiminnassa
- koulunkäyntiin liittyvien erityisvaikeuksien havainnointi, tukitoimet ja tiedottaminen:
- nuoren kehityksen riskitekijät
- nuoren syrjäytymisen uhkien tunnistaminen ja menetelmät syrjäytymisen ehkäisemiseksi
- nuoren tukeminen itsenäistymisessä
- eri kulttuureja edustavien nuorten kanssa työskentely ja nuorisokulttuurit
- nuorten huumeiden ja päihteenkäyttäjien kohtaaminen ja hoitoon ohjaaminen
- nuoren itsenäistymisen tukeminen
- erityistä hoitoa ja tukea tarvitsevien lasten ja nuorten hoitaminen ja ohjaaminen kotona, koulussa ja sosiaali- ja terveysalan toimintaympäristössä
- kuntoutuksen suunnittelu ja toteuttaminen
- sairaan lapsen ja nuoren hoitaminen päivähoidossa, sairaalassa, laitoksessa, kotona
- ravitsemuksen erityiskysymykset
- kuntoutusta edistävät terapiat
- apuvälineiden ja laitteiden käyttö toimintakyvyn edistämiseksi
- tavallisimmat sairaudet, niiden hoito
- pitkäaikaissairaana lapsen hoitaminen, ohjaaminen ja tukeminen
- lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ja niiden hoito
- lasten ja nuorten ensiapu
- kuolevan lapsen hoitaminen ja tukeminen työryhmän jäsenenä ja perheen tukeminen surutyössä
- perheiden erityisvaikeuksien kohtaaminen, ohjattuna tukeminen ja ohjaaminen

Ammattilaiseksi kehittymisen prosessin arviointi

- eettiset ja esteettiset taidot
- ongelmanratkaisutaidot
- itsearviointitaidot
- itseohjautuvuustaidot

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN TOTEUTUMINEN

Lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen koulutusohjelman näyttö voi toteutua erilaisissa lasten ja nuorten toimintaympäristöissä.

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN AJANKOHTA

Ammattiosaamisen näyttö toteutetaan jälkimmäisen työssäoppimisjakson loppupuolella.

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN ARVIOINTI

Ammattiosaamisen näytön jälkeen käytävässä arviointikeskustelussa arvioidaan opiskelijan näyttö ja perustellaan arviointi.

Arviointikeskusteluun osallistuvat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja.

Arvosanasta päättävät työpaikkaohjaaja ja opettaja.

OPINTOKOKONAISUUDEN ARVOSANAN MUODOSTUMINEN

Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin perusteella. Arvosana muodostetaan opintojaksojen yhteisarvosanasta ja näytön arvosanasta siten, että näyttö painottuu. Opintokokonaisuuden arvosanasta päättävät siinä opettavat opettajat yhdessä arviointikokouksessa.

MIELENTERVEYS- JA PÄIHDETYÖN KOULUTUSOHJELMA

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖ JA OPPILAITOKSESSA ARVIOITAVA OSAAMINEN

Näyttö 4:

- tasa-arvoinen, yksilöllinen ja itsemääräämisoikeutta kunnioittava suhtautuminen mielenterveys- ja päihdeasiakkaisiin
- yhteistyösuhteen luominen mielenterveys- ja /tai päihdeasiakkaaseen
- mielenterveys- ja /tai päihdeasiakkaan tukeminen ja neuvominen päivittäisissä toiminnoissa
- lääkehoito
- hoidon ja kuntoutumisen suunnittelu, toteutus ja arviointi
- asiakkaiden voimavarojen ja sosiaalisten suhteiden huomioon ottaminen toiminnassa
- pienryhmän toiminnan suunnittelut ja ohjaus
- oman työn suunnittelu
- tieto psyykkisistä häiriöistä ja sairauksista/riippuvuusongelmista
- tieto hoito-, kuntoutus- ja ohjausmenetelmistä ja niiden teoreettisista perusteista
- tieto käytettävistä mielenterveys- ja päihdetyössä käytettävistä lääkkeistä, niiden vaikutuksista sekä haitta- ja sivuvaikutuksista
- työympäristön turvallisuuden huomioon ottaminen
- työnohjauksellisten keskustelujen käyttäminen
- laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta
- vuorovaikutustaidot

Oppilaitoksessa arvioitava osaaminen arvioidaan kokeilla ja tehtävillä:

Mielenterveys- ja päihdetyö: arvosana T1 –K5

Mielenterveys- ja päihdeongelmaisen kohtaaminen: arvosana T1 –K5

Yksilöllinen mielenterveystyö: arvosana T1 –K5

Yksilöllinen päihdetyö: arvosana T1 –K5

Opiskelijan ammattilaiseksi kehittymisen prosessin tukemisessa kiinnitetään huomiota erityisesti seuraaviin:

- eettiset taidot
- oppimistaidot
- itsearviointitaidot
- itseohjautuvuustaidot

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN TOTEUTUMINEN

Ammattiosaamisen näyttö voi toteutua erilaisissa toimintaympäristöissä esim. päivätoimintakeskukset, pienkodit ja päihdetyön kuntoutuslaitokset.

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN AJANKOHTA

Ammattiosaamisen näyttö toteutetaan työssäoppimisjakson loppupuolella.

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN ARVIOINTI

Ammattiosaamisen näytön jälkeen käytävässä arviointikeskustelussa arvioidaan opiskelijan näyttö ja perustellaan arviointi.

Arviointikeskusteluun osallistuvat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja. Arvosanasta päättävät työpaikkaohjaaja ja opettaja.

OPINTOKOKONAISUUDEN ARVOSANAN MUODOSTUMINEN

Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin perusteella. Arvosana muodostetaan opintojaksojen yhteisarvosanasta ja näytön arvosanasta siten, että näyttö painottuu. Opintokokonaisuuden arvosanasta päättävät siinä opettavat opettajat yhdessä arviointikokouksessa.

SAIRAANHOIDON JA HUOLENPIDON KOULUTUSOHJELMA

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖ JA OPPILAITOKSESSA ARVIOITAVA OSAAMINEN

Näyttö 4

- Hoito-, palvelu- ja kuntoutussuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen työryhmän jäsenenä
- Asiakkaan / potilaan itsenäisen selviytymisen tukeminen ja auttaminen päivittäisissä toiminnoissa
- Elintoimintojen tarkkaileminen
- Ruokatottumusten selvittäminen, ravitsemuksesta huolehtiminen ja terveelliseen ravitsemukseen opastaminen
- Kuntoutusmotivaation tukeminen
- Lähiympäristön puhtaanapidosta huolehtiminen
- Vuodepesuun ja erilaisiin hoitotoimenpiteisiin ja tutkimuksiin valmistaminen, hoitotoimenpiteissä ja tutkimuksissa avustaminen tai niiden suorittaminen
- Haavanhoito
- Kivun tarkkailu ja lievittäminen
- Lääkehoito
- Eri asiakasryhmien ravitsemuksen erityispiirteiden ottaminen huomioon
- Apuvälineiden käytön hallinta ja ohjaus
- Terveyttä, hyvinvointia, ihmisen elintoimintoja, sairauksia, sosiaaliteknologiaa ja sosiaalisia ongelmia koskevan tiedon hyödyntäminen
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestäjiä ja sosiaalisia verkostoja koskevan tiedon hyödyntäminen
- Lääkkeitä ja lääkehoitoa koskevan tiedon hyödyntäminen
- Tavallisimpia erityisruokavalioiden koskevan tiedon hyödyntäminen
- Turvallisuusriskien huomioonottaminen ja tapaturmien torjunta
- Työkyvyn ylläpito ja työssä jaksaminen
- Aseptiikan noudattaminen
- Itsearviointi
- Ongelmanratkaisu
- Vuorovaikutus, viestintä ja moniammatillinen yhteistyö
- Oppilaitoksessa arvioitava osaaminen arvioidaan kokeilla ja tehtävillä:

Hoito- ja huolenpitoprosessi: arvosana T1- K5

- Yhteiskunnan uudet haasteet hoito- ja huolenpitotyössä
- Mielenterveystyö ja työssäjaksaminen
- Verkosto-, perhe- ja päihdetyö
- Ruotsi

Sairaanhoito: arvosana T1- K5

- Sairaanhoito
- Lääkehoito
- Elimistön rakenne ja toiminta
- Ravitsemus

- Kuntoutus

Kotihoito: arvosana T1- K5

- Kotihoito
- Lääkehoito
- Ravitseminen
- Elimistön rakenne ja toiminta
- Kuntoutus

Opinnäytetyö: arvosana T1- K5

Ammattilaiseksi kehittymisen prosessin arviointi

- Eettiset taidot
- Ongelmanratkaisutaidot
- Esteettiset taidot
- Itseohjautuvuustaidot
- Itsearviointitaidot

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN TOTEUTUMINEN.

Sairaanhoidon ja huolenpidon ammattiosaamisen näyttö toteutetaan työssäoppimisjaksolla kotihoidon tai sairaanhoidon toimintaympäristössä

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN AJANKOHTA

Ammattiosaamisen näyttö toteutetaan viimeisen työssäoppimisjakson loppuvaiheessa.

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN ARVIOINTI

Ammattiosaamisen näytön jälkeen käytävässä arviointikeskustelussa arvioidaan opiskelijan näyttö ja perustellaan arviointi. Arviointikeskusteluun osallistuvat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja. Arvosanasta päättävät työpaikkaohjaaja ja opettaja.

OPINTOKOKONAISUUDEN ARVOSANAN MUODOSTUMINEN

Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin perusteella. Arvosana muodostetaan opintojaksojen yhteisarvosanasta ja näytön arvosanasta siten, että näytön merkitys on ratkaiseva. Opintokokonaisuuden arvosanasta päättävät siinä opettavat opettajat yhdessä arviointikokouksessa.

VANHUSTYÖN KOULUTUSOHJELMA

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖ JA OPPILAITOKSESSA ARVIOITAVA OSAAMINEN

Näyttö 4:

- vanhuksen elämänhistorian ja elämäntilanteen ottaminen huomioon yksilöllisessä hoitotyössä
- hoito- ja huolenpito ja niihin liittyvä ohjaus (esim. vanhuksen kokonaisvaltainen perushoito tarvittavien toimenpiteineen, ihon, suun ja jalkojen hoito sekä inkontinenssi ongelmissa auttaminen)
- ravitsemustilan ja nestetasapainon arviointi sekä ohjaaminen ja avustaminen ruokailuun liittyvissä asioissa
- lääkehoito
- vanhuksen itsenäisen suoriutumisen tukeminen päivittäisissä toiminnoissa ja kodinhoidossa
- arjen mielekkyyden edistäminen
- vanhusryhmän toiminnan ohjaaminen
- vuorovaikutus ja yhteistyö
- kuntouttavan työotteen hyödyntäminen
- työyksikön materiaalien, välineiden, tilojen sekä hoito- ja kulutustarvikkeiden käyttö
- ihmisen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista vanhenemista koskevan tiedon hyödyntäminen
- yleisimpiä vanhusten fyysisiä ja psyykkisiä sairauksia ja niiden hoitoa sekä vanhusten sosiaalisia ongelmia (esim. yksinäisyys, päihteiden käyttö, kaltoinkohtelu) koskevan tiedon hyödyntäminen
- työyhteisön työturvallisuusohjeiden ja määräyksien noudattaminen, oman työturvallisuuden ja asiakkaan turvallisuuden huomioon ottaminen, työpaikalla ja työympäristössä esiintyvien riskien havainnointi, arviointi ja ehkäisy
- itsearviointi
- ammattietiikan noudattaminen

Oppilaitoksessa arvioitava osaaminen arvioidaan kokeilla ja tehtävillä:

Vanhustyön palvelut ja ainutlaatuinen vanhus yksilönä: arvosana T1 –K5

Vanhuksen yksilöllinen hoito- ja huolenpitotyö erilaisissa toimintaympäristöissä: arvosana T1 –K5

Arjen mielekkyyden edistäminen: arvosana T1 –K5

Lähihoitajana vanhustyössä: arvosana T1 –K5

Opiskelijan ammattilaiseksi kehittymisen prosessin tukemisessa kiinnitetään huomiota erityisesti seuraaviin:

- motivaatio
- vastuullisuus omasta oppimisesta
- itseohjautuvuus
- itsearviointitaidot

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN TOTEUTUMINEN

Ammattiosaamisen näyttö voi toteutua erilaisissa toimintaympäristöissä esim. kotihoito, päiväkeskukset, palvelutalot.

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN AJANKOHTA

Ammattiosaamisen näyttö toteutetaan työssäoppimisjakson loppupuolella.

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN ARVIOINTI

Ammattiosaamisen näytön jälkeen käytävässä arviointikeskustelussa arvioidaan opiskelijan näyttö ja perustellaan arviointi.

Arviointikeskusteluun osallistuvat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja.

Arvosanasta päättävät työpaikkaohjaaja ja opettaja.

OPINTOKOKONAISUUDEN ARVOSANAN MUODOSTUMINEN

Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan ammattiosaamisen näytön ja muun arvioinnin perusteella. Arvosana muodostetaan opintojaksojen yhteisarvosanasta ja näytön arvosanasta siten, että näyttö painottuu. Opintokokonaisuuden arvosanasta päättävät siinä opettavat opettajat yhdessä arviointikokouksessa.

VAMMAISTYÖN KOULUTUSOHJELMA
AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖ JA OPPILAITOKSESSA ARVIOITAVA OSAAMINEN
Näyttö 4:

- Vammaisen asiakkaan toimintakyvyn arviointi (esim. mielenterveysongelmien ja lääkehoidon huomioon ottaminen)
- Vammaisen asiakkaan hoidon, kasvatuksen ja kuntoutuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi
- Oman toiminnan suunnittelu, arviointi, perustelu ja kehittäminen
- Ammatillinen vuorovaikutus ja viestintä
- Vammaisen asiakkaan tukeminen ja ohjaaminen päivittäisissä toiminnoissa
- Lääkehoito
- Vammaisen asiakkaan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen
- Apuvälineiden tarkoituksenmukainen käyttö ja asiakkaan yksilöllinen ohjaaminen niiden käytössä
- Vammaisuuden muotoja, syitä, lisävammoja ja sairauksia koskevan tiedon hyödyntäminen
- Hoito-, kasvatus- ja kuntoutusmenetelmiä sekä niiden teoreettisia perusteita koskevan tiedon hyödyntäminen
- Vammaisten hoidossa käytettäviä lääkkeitä, niiden vaikutuksia sekä haitta- ja sivuvaikutuksia koskevan tiedon hyödyntäminen
- Vammaisen asiakkaan ravitsemusta koskevan tiedon hyödyntäminen
- Työympäristön riskien havainnointi ja työturvallisuusohjeiden noudattaminen
- Moniammatillinen yhteistyö
- Ammattietiikan noudattaminen

Oppilaitoksessa arvioitava osaaminen arvioidaan kokeilla ja tehtävillä:
Oppilaitoksessa arvioitava osaaminen
Ammattina vammaistyö: arvosana T1 – K5

- ammatillinen kasvu ja ammattietiikka
- vammaistyön historia ja tulevaisuus
- vammaistyön palvelujärjestelmä ja lainsäädäntö
- normalisaation, integraation ja inklusion käsitteet
- yrittäjyys
- opinnäytetyö

Asiakkuus ja yhteistyö vammaistyössä: arvosana T1 – K5

- itsenäisen elämän periaatteet
- vammaisen ja hänen perheensä tukeminen
- vammaisuuden moni-ilmeisyys
- erilaiset vammaisryhmät

- yleisimmät mielenterveyshäiriöt
- käytöshäiriöt ja aggressiivinen asiakas
- moniammatillinen yhteistyö ja vammaisjärjestöt

Ohjaajana vammaistyössä: arvosana T1 – K5

- hoitotyön auttamismenetelmät (perushoito)
- ravitsemukseen liittyvät erityistilanteet ja erikoisruokavaliot
- toimintakyvyn tukeminen ja apuvälineet
- asento- ja liikehoito sekä fysioterapian avustavat tehtävät
- ohjaajana itsenäisen elämän tukemisessa
- oppimisen ohjaaminen erityiskouluissa ja tuetussa työssä
- vaihtoehtoiset kommunikaatiomenetelmät ja selkokieli
- lääkehoito
- oman työkyvyn ylläpitäminen ja ergonomia
- ruotsi

Ammatilliseksi kehittymisen prosessin arviointi:

- Eettiset ja esteettiset taidot
- Ongelmanratkaisutaidot
- Itsearviointitaidot
- Itseohjautuvuustaidot

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN TOTEUTTAMINEN

Ammattiosaamisen näyttö toteutuu viimeisen kahdeksan viikon työssäoppimisjakson loppupuolella. Osaamisen arviointi tapahtuu viiden päivän aikana, mutta näyttöön opiskelija valmistautuu jakson aikana ennen näyttöä.

AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN AJANKOHTA

Viimeisen kahdeksan viikon työssäoppimisjakson pitää toteutua viiden viikon työssäoppimisjakson jälkeen opintokokonaisuuden loppupuolella.

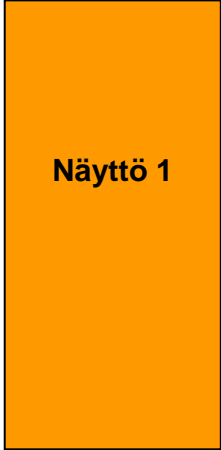

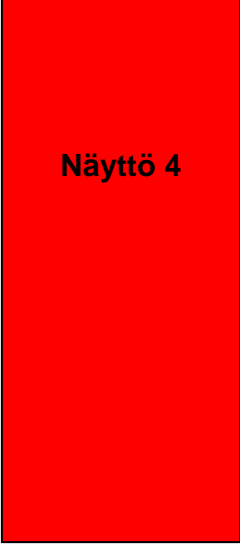
AMMATTIOSAAMISEN NÄYTÖN ARVIOINTI

Ammattiosaamisen näytön arviointikeskusteluun osallistuvat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja. Arvosanasta päättävät opettaja ja työpaikkaohjaaja.

OPINTOKOKONAISUUDEN ARVOSANAN MUODOSTUMINEN

Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan muun arvioinnin ja ammattiosaamisen näytön perusteella. Arvosana muodostetaan opintojaksojen yhteisarvosanasta ja näytön arvosanasta siten, että näytön merkitys painottuu. Opintokokonaisuuden arvosanasta päättävät siinä opettavat opettajat yhdessä arviointikokouksessa.

4.4.1 Ammattiosaamisen näyttöjen ja muun arvioinnin suhde SOSIAALI- JA TERVEYSALAN PERUSTUTKINTO, LÄHIHOITAJA AMMATTIOSAAMISEN NÄYTTÖJEN JA MUUN ARVIOINNIN SUHDE

KASVUN TUKEMINEN JA OHJAUS 16 OV	HOITO JA HUOLLENPITO 22 OV	KUNTOUTUMISEN TUKEMINEN 12 OV	KOULUTUSOHJELMA 40 OV
 Näyttö 1	 Näyttö 2a Näyttö 2b	 Näyttö 3	 Näyttö 4
muu arviointi	muu arviointi	muu arviointi	muu arviointi
1. OPISKELUVUOSI	2. OPISKELUVUOSI	2. OPISKELUVUOSI	3. OPISKELUVUOSI

4.4.2 Osaamisen tunnustaminen

Osaamisen tunnustamisessa noudatetaan Koulutuskeskus Salpauksessa yhteisesti sovit-
tuja periaatteita.

4.4.3 Todistukset

Noudatetaan Opetushallituksen määräyksiä ja ohjeita.

5 PERUSTUTKINNON OPINTOKOKONAISUUDET JA OPINTO- JAKSOT

5.1 Kaikille yhteiset opinnot 20 ov

5.2 Ammatilliset opinnot 90 ov

Ammatilliset opinnot muodostuvat yhteisistä ammatillisista opinnoista 50 ov ja koulutusohjelmaopinnoista 40 ov.

5.2.1 Tutkinnon yhteiset ammatilliset opinnot, 50 ov

5.2.1.1 Kasvun tukeminen ja ohjaus, 16 ov

Opintokokonaisuuden tuottama osaaminen ja tavoitteet paikallisten ja alueellisten tarpeiden pohjalta:

Opiskelija osaa tehdä työryhmän jäsenenä lähihoitajalle kuuluvia tehtäviä erilaisissa lasten toimintaympäristöissä (esimerkiksi lasten päiväkodit, perhepäivähoitopaikat, lasten kodit, lasten aamu- ja iltapäivähoitopaikat jne.) Opiskelija osaa havainnoida lapsia, vastata heidän tarpeisiinsa ja tukea siten lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia päivittäisissä toiminnoissa. Opiskelija osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida ohjattua toimintaa lapsille sekä toimia vuorovaikutuksessa lasten vanhempien ja työyksikön henkilöstön kanssa. Opiskelija osaa käyttää työssään luovan ilmaisun menetelmiä ja työtapoja ja osaa huomioida ympäristön esteettisyyden.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät

Kasvun tukemisen ja ohjauksen opintokokonaisuus on jaettu kolmeen opintojaksoon (*merkityt sisältävät työssäoppimista).

Ammattilaiseksi kasvaminen 2 ov

Kasvatustyön perusta 6 ov (4 ov + 2 ov')

Kasvun ja kehityksen ohjaaminen ja tukeminen 8 ov (5 ov + 3 ov*)

Kasvun tukeminen ja ohjaus opintokokonaisuuteen sisältyy teoriaopintoja oppilaitoksessa, työssäoppimisjakso ja näyttö. Opiskelija suorittaa työssäoppimisjakson ja näytön erilaisissa lasten toimintaympäristöissä (päiväkodit ja perhepäivähoitopaikat). Opintokokonaisuuden työssäoppimisjakso (neljä viikkoa) ja näyttö (5 päivää) toteutetaan teoriaopintojen jälkeen. Työssäoppimisjakso ja näyttö suoritetaan samassa paikassa siten, että näyttö ajoittuu työssäoppimisjakson loppupuolelle.

Arviointisuunnitelma:

Opiskelijan osaamista arvioidaan oppilaitoksessa, työssäoppimisjakson aikana ja näytössä. Opiskelijan ryhmätyöskentelytaitoja, vastuun ottamista omasta oppimisesta ja käyttäy-

tymisestä sekä työelämän pelisääntöjen noudattamista ohjataan opintokokonaisuuden aikana opettaja-opiskelija/ryhmä keskusteluilla, itsearvioinneilla ja ryhmäarvioinneilla. Opintokokonaisuuden arvosanaa annettaessa arvioinnissa painotetaan opiskelijan osaamista opintojen loppuvaiheessa. Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan opintojaksojen yhteisarvosanasta ja näytön arvosanasta siten, että näytön merkitys on ratkaiseva. Opintokokonaisuuden arvosanasta päättävät siinä opettavat opettajat yhdessä.

Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan oppimisprosessin eteneminen siten, että arvioinnissa painotetaan loppuvaiheen osaamista. Muu arviointi tehdään yhteistyössä opintojaksossa opettavien opettajien kesken. Työssäoppimisjakson arvioivat työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Näytön arviointikeskusteluun osallistuvat opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Ammattiosaamisen näytön arvosanasta päättävät opettaja ja työpaikkaohjaaja.

Ammattiosaamisen näytön toteuttaminen:

Opiskelija näyttää osaamisensa kasvun tukemisen ja ohjauksen opintokokonaisuudessa työssäoppimisjakson aikana. Näyttöpaikkoina voivat olla päiväkodit ja perhepäivähoitopaikat. Ammattiosaamisen näyttö kestää viisi päivää.

Näytössä arvioidaan:

- lapsen kasvun ja kehityksen tukemista päivittäisessä toiminnassa
- ohjatun toiminnan suunnittelua, toteutusta ja arviointia
- vuorovaikutusta lapsen/lasten kanssa
- työyksikön materiaalien ja tilojen käyttämistä toiminnassa
- lapsen kasvua ja kehitystä koskevan tiedon hyödyntämistä
- työturvallisuusohjeiden ja -sääntöjen noudattamista
- turvallisuuden huomioon ottamista lasten kanssa työskennellessä
- ammattietiikka

Oppilaitoksessa ja työssäoppimisjakson aikana arvioitava osaaminen on kuvattu opintojaksoittain. * merkityt kohdat sisältävät työssäoppimista.

5.2.1.1 Ammatilaiseksi kasvaminen, 2 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- oppimaan oppiminen
- ammatillinen vuorovaikutus
- ammatillinen kehittyminen

Opintojen alkaessa opiskelijan orientoitumisvaiheessa henkilö- ja ryhmäkohtaisen ohjauksen tavoitteena on:

- luoda myönteinen ja kannustava ilmapiiri
- muodostaa yleiskuva oppilaitoksen toimintakulttuurista ja opiskelusta
- auttaa hahmottamaan mistä koostuvat ammatilliset opinnot, yhteiset ja vapaasti valittavat
- käynnistää henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatiminen
- auttaa opiskelijaa luomaan henkilökohtainen ja aktiivinen suhde omiin oppimistavoiteisiinsa

Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytty - hylätty. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa ja itsenäisenä työskentelynä. Osa opintojakson sisällöistä kulkee läpi opintokokonaisuuden harjoitustehtävien kautta ja työssäoppimisjaksolla. Opetusmenetelmiä ovat harjoitustehtävät, itsenäinen opiskelu ja luokkahuonetyöskentely.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
on halukas oppimaan ammatillisen taitotiedon ja osaa ohjattuna opiskella ja ottaa vastuuta oppimisestaan.	pystyy kehittämään omia oppimisvalmiuksiaan ja -taitojaan. Hän osaa asettaa tavoitteita ammatilliselle oppimiselleen ja ottaa siitä itse vastuuta.	kehittää omia oppimisvalmiuksiaan ja -taitojaan. Hän asettaa tavoitteita ammatilliselle ja persoonalliselle kehitykselleen sekä ottaa siitä itse vastuun.
Osoaa annettujen ohjeiden mukaan hakea tietoa ja käyttää kirjastoa ja tietotekniikkaa tiedonhaussa sekä tuottaa tekstiä itsenäisesti tietotekniikkaa hyödyntäen	Pyrkii itseohjautuvaan tiedonhakuun ja hallitsee hyvin tekstinkäsittelyn	Suoriutuu monipuolisesta tiedonhausta itseohjautuvasti ja hallitsee työssään tarvitsemansa atk-ohjelmat
ottaa vastaan palautetta ja muuttaa toimintaansa saamansa palautteen perusteella.	osaa ottaa vastaan ja antaa palautetta sekä käyttää saamaansa palautetta toimintansa kehittämiseen.	pyytää aktiivisesti palautetta, osaa hyödyntää sitä ja antaa palautetta rakentavasti.
ilmaisee itseään ymmärrettävästi suullisesti ja kirjallisesti	ilmaisee itseään ja pystyy vastaanottamaan erilaisia viestejä ymmärrettävästi	pystyy ilmaisemaan itseään selkeästi ja asiallisesti ja pystyy vastaanottamaan erilaisia viestejä ymmärrettävästi
Käyttäytyy lämpimän kohteliaasti	Käyttäytyy lämpimän kohteliaasti	Käyttäytyy lämpimän kohteliaasti ja ihmisyyttä arvostaen
Antaa perusteltuja ohjeita ja neuvoja sekä asettaa rajoja hyväksyttävälle toiminnalle ja langettaa seuraamuksia ei-hyväksytyille	Toimii tarkoituksenmukaisesti ja pyrkii löytämään myönteisiä ratkaisuja haasteelliselle käyttäytymiselle toimien luotettavana ja vastuullisena aikuisena	Perustelee tarkoituksenmukaiset toimintaa rajoittavat päätöksensä toimien luotettavana ja vastuullisena aikuisena
tarvitsee apua nähdäkseen oman käyttäytymisen vaikutuksia asiakkaissa ja työ- ja opiskeluyhteisössä ja osaa ohjattuna säädellä omaa käyttäytymistään	tunnistaa joitakin käyttäytymisen vaikutuksia asiakkaissa ja työ- ja opiskeluyhteisössä ja osaa jonkin verran säädellä omaa käyttäytymistään	tunnistaa oman käyttäytymisen vaikutuksia asiakkaissa ja työ- ja opiskeluyhteisössä ja osaa säädellä omaa käyttäytymistään
Hakee ohjausta toimiakseen työtehtävissä asianmukaisesti ja rat-	Hakee ohjausta toimiakseen työtehtävissä asianmukaisesti ja ratkais-	Toimii aktiivisesti palautteen saamiseksi, tunnistaa omat voimava-

kaistakseen työssä esiintyvät pulmat rakentavasti	takseen työssä esiintyvät pulmat rakentavasti	ransa ja kehittymistarpeensa saamaansa palautetta hyödyntäen
Osaa toimia työryhmän jäsenenä ja noudattaa työryhmän sääntöjä	Kantaa vastuunsa työyhteisön ja ryhmän jäsenenä ja noudattaa sen sääntöjä	Arvostaa työyhteisöänsä ja ryhmäänsä ja sen jäsenten osaamista, kykenee ottamaan vastuuta oman ryhmän toiminnasta
toimii palveluhenkisesti tarjoten asiakkaalle apua ja tukea tämän tarpeiden ja annettujen ohjeiden mukaan kodissa tai laitoksessa.	toimii palveluhenkisesti ja asiakasta kunnioittavasti sekä empaattisesti erilaisissa asiakastilanteissa annettuja ohjeita soveltaen.	toimii palveluhenkisesti, kunnioittavasti ja empaattisesti erilaisissa asiakastilanteissa, ottaa huomioon asiakkaan yksilölliset tarpeet sekä tukee asiakasta etsimään ratkaisuja tilanteeseensa.
tietää ihmisen psyykkisen itsesäätelyn periaatteet.	tuntee ihmisen psyykkisen itsesäätelyn periaatteet ja osaa hyödyntää tietoa työssään.	tuntee ihmisen psyykkisen itsesäätelyn periaatteet, osaa hyödyntää tietoa työssään sekä perustella tekemänsä ratkaisut.
arvioi omaa toimintaansa ohjattuna ja perustelee joitakin toimintatapojaan ja ratkaisujaan	arvioi omaa toimintaansa ja perustelee osittain toimintatapojaan ja ratkaisujaan	arvioi omaa toimintaansa ja perustelee toimintatapojaan ja ratkaisujaan

5.2.1.1.2 Kasvatustyön perusta, 6 ov (4 ov + 2 ov*)

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- sosiaali- ja terveyshuollon toimintajärjestelmä
- lähihoitaja ammattina
- ammattietiikka
- kasvatusta ja ohjaaminen (opiskellaan työssäoppimisessa)

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijaa arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä työskentelynä.

Ammattietiikan ja estetiikan yhteinen harjoitustehtävä toteutetaan sekä oppilaitoksessa että työssäoppimisjaksolla. Opetusmenetelmiä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät, luokkahuonetyöskentely ja työssäoppiminen.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
tuntee sosiaali- ja terveydenhuollon toimintajärjestelmän pääpiirteissään.	tuntee sosiaali- ja terveydenhuollon toimintajärjestelmän osana yhteiskunnan toimintaa.	tuntee sosiaali- ja terveydenhuollon toimintajärjestelmän ja ymmärtää sen yhteiskunnallisen merkityksen hyvinvoinnin kannalta.
tuntee sosiaali- ja terveysalan toimintaperiaatteet.	osaa toimia sosiaali- ja terveysalan toimintaperiaatteiden mukaisesti erilaisissa asiakastilanteissa.	osaa toimia sosiaali- ja terveysalan toimintaperiaatteiden mukaisesti muuttuvissa tilanteissa.
tietää pääpiirteissään kasvun tukemiseen ja ohjaukseen liittyvät käsitteet ja keskeiset säädökset.	tuntee kasvun tukemiseen ja ohjaukseen liittyvät käsitteet ja keskeiset säädökset.	tuntee kasvun tukemiseen ja ohjaukseen liittyvät käsitteet ja säädökset ja osaa toimia niiden mukaisesti omassa työssään.
tietää tavoitteellisen ja suunnitelmallisen hoito- ja huolenpityön-	tuntee tavoitteellisen ja suunnitelmallisen hoito- ja huolenpityönpro-	tuntee tavoitteellisen ja suunnitelmallisen hoito- ja huolenpito-

prosessin lähtökohdat.	sessin perusteita sekä oman työnsä että asiakastyön näkökulmasta.	työn prosessin perusteet ja ymmärtää hoito-, huolenpito- ja kasvatussuunnitelman merkityksen.
osaa työryhmän jäsenenä koota kasvatuksen, hoidon tai palvelun kannalta tarpeelliset tiedot haastatellen asiakasta tai tämän läheisiä.	osaa hankkia kasvatuksen, hoidon tai palvelun kannalta tarpeelliset tiedot haastatellen asiakasta tai tämän läheisiä.	osaa haastattelella ja havainnoimalla hankkia kasvatuksen, hoidon tai palvelun kannalta tarpeelliset tiedot asiakkaalta tai tämän läheisiltä.
osaa ohjatusti toimia taloudellisesti.	tietää yrittäjyyden ja taloudellisen ajattelun perusteita.	tuntee yrittäjyyden ja taloudellisen ajattelun perusteita.
tuntee kestävän kehityksen periaatteet.	tiedostaa kestävän kehityksen periaatteet lähihoitajan työssä.	ymmärtää kestävän kehityksen periaatteet lähihoitajan ammatissa.
tietää osittain työturvallisuusohjeet ja -säännöt ja toimii tavallisissa työtilanteissa työturvallisuutta koskevien säädösten ja toimintaperiaatteiden mukaisesti, mutta tarvitsee ohjausta uusissa tilanteissa ja työympäristöissä	tietää työturvallisuusohjeet ja -säännöt ja toimii erilaisissa työtilanteissa työturvallisuutta koskevien säädösten ja toimintaperiaatteiden mukaisesti ja selviää uusista muutuvista tilanteista oma-aloitteisesti	tuntee työturvallisuusohjeet ja -säännöt ja noudattaa itsenäisesti työturvallisuusohjeita ja ottaa aktiivisesti koko työympäristön turvallisuuden huomioon
tuntee lähihoitajatutkinnon rakenteen ja ammattitaitovaatimukset ja lähihoitajan ammattiin liittyvät säädökset.	tuntee lähihoitajan ammatin yhteiskunnallisen taustan, rakenteen ja ammattitaitovaatimukset sekä keskeiset säädökset.	tuntee lähihoitajan ammatin historiallisen taustan ja yhteiskunnalliset perusteet sekä ammatin rakenteen, ammattitaitovaatimukset sekä keskeiset säädökset.
tuntee pääpiirteissään lähihoitajan toimivallan rajat ja hakee ohjausta toimiakseen työtehtävissä asianmukaisesti ja ratkaistakseen työssä esiintyvät pulmat rakentavasti.	tuntee lähihoitajan toimivallan rajat, hakee ohjausta toimiakseen työtehtävissä asianmukaisesti ja pystyy ratkaisemaan työssä esiintyviä pulmatilanteita oma-aloitteisesti ja rakentavasti.	tuntee lähihoitajan toimivallan rajat, pystyy toimimaan vastuullisesti uusissa tilanteissa sekä löytää uusia, myönteisiä ratkaisuja ristiriitatilanteisiin.
suhtautuu arvostavasti asiakkaaseen kunnioittaen hänen arvojaan ja kulttuuritaustansa.	suhtautuu arvostavasti asiakkaaseen kunnioittaen ja ottaen huomioon hänen arvonsa ja kulttuuritaustansa.	suhtautuu arvostavasti asiakkaaseen kunnioittaen, ymmärtäen ja ottaen huomioon hänen arvonsa ja kulttuuritaustansa.

5.2.1.1.3 Kasvun ja kehityksen ohjaaminen ja tukeminen, 8 ov (5 ov + 3 ov*)

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- ihmisen kehitys ja kehityksen tukeminen
- lapsen ja lapsiryhmän ohjaaminen
- kasvatusta ja ohjaamista (opiskellaan työssäoppimisessa)

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijan osaamista arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelmiä ovat luokkahuonetyöskentely, itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät ja työssäoppiminen.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
---------------------------	--------------------	--------------------------

tuntee pääpiirteissään ihmisen kehityksen ja siihen vaikuttavat tekijät.	tuntee ihmisen kehityksen ja siihen vaikuttavat tekijät.	tuntee monipuolisesti ihmisen kehityksen ja kehitykseen vaikuttavat tekijät sekä osaa soveltaa tietoa työssään.
osaa tukea eri-ikäisten ja erilaisten asiakkaiden psyykkistä hyvinvointia kuuntelemalla asiakkaiden tarpeita ja ottamalla huomioon heidän elämäntilanteensa ja taustansa.	osaa tukea eri-ikäisten ja erilaisten asiakkaiden kehitystä ja psyykkistä hyvinvointia huomioiden yksilölliset tarpeet, elämäntilanteet ja voimavarat.	osaa luovasti ja monipuolisesti tukea eri-ikäisten ja erilaisten asiakkaiden kehitystä ja psyykkistä hyvinvointia huomioiden yksilölliset tarpeet, elämäntilanteet ja voimavarat
tietää ihmisen hyvinvointiin keskeisesti vaikuttavat tekijät.	tuntee ihmisen hyvinvointiin keskeisesti vaikuttavat tekijät.	tuntee ihmisen hyvinvointiin keskeisesti vaikuttavat tekijät ja pyrkii hyvinvoinnin edistämiseen.
Ilmaisee itseään ymmärrettävästi suullisesti ja kirjallisesti	Ilmaisee itseään ja pystyy vastaanottamaan erilaisia viestejä	Pystyy ilmaisemaan itseään selkeästi ja ymmärrettävästi ja vastaanottamaan asiakkaan viestejä
Ottaa huomioon asiakkaan tunnetilan ja pystyy ohjattuna toimimaan myötätuntoisesti asiakastilanteessa	Ottaa huomioon asiakkaan tunnetilan ja pystyy toimimaan myötätuntoisesti asiakastilanteessa	Ottaa huomioon asiakkaan tunnetilan ja pystyy toimimaan myötätuntoisesti asiakastilanteessa
Osaa työryhmän jäsenenä neuvoa asiakasta ja varmistaa, että tämä on saanut vastauksen kysymyksiin	Pystyy neuvomaan asiakasta hänen tarvitessa tukea toimissaan	Pystyy vastaamaan itsenäisesti ja vastuullisesti asiakkaan yksilöllisestä ohjauksesta ja neuvonnasta huomioiden hänet aktiivisena osallistujana ja asiakkaan voimavarat huomioiden
osaa työryhmän jäsenenä käyttää erilaisia ilmaisun menetelmiä ja työtapoja kasvun tukemisen välineenä ja ottaa huomioon ympäristön esteettisyyden merkityksen ihmisen hyvinvoinnille.	osaa käyttää erilaisia ilmaisun menetelmiä ja työtapoja kasvun tukemisen välineenä ja ottaa huomioon ympäristön esteettisyyden merkityksen ihmisen hyvinvoinnille.	osaa ohjata iältään ja taustaltaan erilaisia asiakkaita ja asiakasryhmiä käyttäen erilaisia ilmaisun menetelmiä ja työtapoja kasvun tukemisen välineenä ja huomioiden ympäristön esteettisyyden merkityksen ihmisen hyvinvoinnille.
osaa huolehtia lasten ja nuorten turvallisuudesta, tarjota toimintamahdollisuuksia, antaa perusteltuja ohjeita ja neuvoja sekä asettaa rajoja hyväksyttävälle toiminnalle ja langettaa seuraamuksia ei-hyväksytyille.	käyttää ohjaavan kasvatuksen menetelmiä.	käyttää ohjaavan kasvatuksen menetelmiä, tuntee ryhmien toiminnan lainalaisuuksia ja osaa työskennellä ryhmässä.
Osaa tarjota toimintamahdollisuuksia	Ohjaa erilaisten toimintamahdollisuuksien löytämiseen	Innostaa ja motivoi yksilöllisesti ja ryhmänä erilaisiin terveyttä ja hyvinvointia edistäviin toimintamahdollisuuksiin

Kirjallisuus:

Taipale ym. 2003: Sosiaali- ja terveydenhuollon perusteet.

Korhonen ym.: Hyvinvoinnin palapeli (uusin painos).

Vuori-Kemilä 2005: Ihmisen hyvä – etiikka lähihoitotyössä

Laine – Ruishalme – Salerno – Siven – Välimäki 2001: Opi ja ohjaa sosiaali- ja terveysalalla (soveltuvin osin)

Aaltonen – Ojanen – Siven – Vihunen – Vilen 1997/ 2002: Lapsen aika (soveltuvin osin)

Karjalainen & Kukkonen 2005: Psykologista käyttötietoa.

Ukkola (toim.) 2001: Parantava taide – taideoppikirja lähi- ja perushoitajille

5.2.1.2 Hoito ja huolenpito, 22 ov

Opintokokonaisuuden tuottama osaaminen ja tavoitteet paikallisten ja alueellisten tarpeiden pohjalta:

Opiskelijan hallitsee sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut ja osaa ohjata asiakasta tai potilasta käyttämään niitä. Hän osaa käyttää työssään tietoutta toimeentuloturvan tarjoamista mahdollisuuksista. Opiskelija osaa säädöstön potilaan oikeuksista, potilasvahingoista ja terveydenhuollon ammatinharjoittamisesta ja osaa toimia sen mukaisesti. Hän osaa soveltaa työssään sosiaali- ja terveysalan toimintaperiaatteita ja ammattieettisiä perusteita sekä laatutyön menetelmiä.

Opiskelijan osaa käyttää anatomian ja fysiologian tietoperustaa siten, että hän osaa selvittää ihmisen elimistön normaalin rakenteen ja toiminnan. Hän osaa työssään käyttää tietoutta fyysisten, psyykkisten, sosiaalisten ja hengellisten tekijöiden merkityksestä ihmisen sairastamisessa ja paranemisessa. Opiskelija osaa hyödyntää työssään tietoutta sekä yleisimmistä sosiaalisista ongelmista ja kansanterveydellisistä riskeistä että ympäristön ja yhteiskunnallisten tekijöiden vaikutuksista ihmisen hyvinvointiin. Hän osaa käyttää työssään sosiaalihuollon ja hoitotyön teoreettista tietopohjaa ja peruskäsitteistöä. Opiskelija osaa toteuttaa suunnitelmallista asiakas- ja hoito- ja huolenpityötä. Hän osaa laatia ja käyttää hoito-, ja palvelusuunnitelmia.

Opiskelija osaa toteuttaa eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten lasten, nuorten, aikuisten ja vanhusten perushoitoa ja huolenpitoa itsenäisesti asiakkaiden kodeissa ja ammatillisen työryhmän jäsenenä laitoksissa ja sairaaloissa. Hän osaa ylläpitää ja tarkkailla asiakkaan tai potilaan peruselintoimintoja. Opiskelija osaa käyttää työssään tietoa yleisimmistä kansansairauksista ja edistää niiden ehkäisyä ja hoitoa työryhmän jäsenenä. Hän osaa ohjata yksilöä ja ryhmiä terveydenhoidossa ja sairauksien ehkäisyssä. Hän osaa tukea asiakkaiden elämänhallintaa ja heidän omatoimisuuttaan hyvinvoinnin ja sosiaalisten yhteyksien ylläpidossa sekä kulttuuristen tarpeiden tyydyttämisessä.

Opiskelija osaa auttaa asiakasta huolehtimaan omatoimisesti ympäristön ja kodin puhtaanapidosta ja viihtyvyydestä. Hän osaa huolehtia kotitalouden toiminnan suunnittelusta ja taloudellisesta ja terveellisestä toteuttamisesta. Opiskelija osaa noudattaa kestävästä kehi-

tyksen periaatteita. Hän osaa huolehtia asiakkaan tai potilaan ravitsemuksesta ja mahdollisesta erityisruokavaliosta ja auttaa tätä huolehtimaan niistä omatoimisesti.

Opiskelija osaa käyttää työssään tietoutta eri lääkeaineryhmistä. Hän osaa noudattaa lääkehuoltoa koskevia säädöksiä ja niiden asettamia rajoituksia ja vaatimuksia. Opiskelija osaa käsitellä lääkkeitä ja erilaisia lääkemuoja. Hän hallitsee eri lääkkeenantotavat ja osaa tarkkailla lääkkeiden vaikutusta ja yleisimpien lääkkeiden sivuvaikutuksia. Opiskelija osaa noudattaa annosteluohjetta sekä toteuttaa lääkehoitoa annettujen ohjeiden mukaisesti. Hän osaa noudattaa lääkehuoltoon liittyvää työ- ja ympäristönsuojelua ja aseptiikkaa. Hän osaa perustella tekemänsä ratkaisut ja toimintatapansa.

Opiskelija noudattaa työssään tartuntatautien torjuntatyön säädöksiä ja osaa ohjata asiakasta tai potilasta vahinkotapauksissa. Hän osaa soveltaa aseptisen toiminnan periaatteita hoidossa ja hoitoa avustavissa palveluissa hyödyntäen mikrobiologian tietoperustaa. Hän ymmärtää ja osaa perustella infektioiden terveystaloudelliset vaikutukset ja tekemänsä ratkaisut ja toimintatapansa.

Tavoitteena on, että opiskelija osaa antaa tason Ea1 ensiavun ja osaa ohjata jatkohoitoon.

Opiskelija osaa noudattaa työssään työpaikan työsuojeluohjeita ja ottaa vastuun omalta osaltaan työturvallisuuden kehittämisestä siten, että hän tuntee paikallisen työsuojeluorganisaation ja sen toimintatavat. Opiskelija osaa torjua fyysisiä, kemiallisia ja fysikaalisia terveysvaaroja ja haittoja. Hän osaa noudattaa työpaikan sähkö- ja paloturvallisuusmääräyksiä. Opiskelija hallitsee ergonomisesti oikeat työasennot. Hän osaa omalta osaltaan ylläpitää hyvää työilmapiiriä työpaikalla sekä tunnistaa siihen haitallisesti vaikuttavia asioita, kuten työuupumus ja kiusaaminen.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät:

Opintojaksot yhteensä 22 ov (* merkityt opintojaksot sisältävät työssäoppimista, yhteensä 8 ov)

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä ja toimintaperiaatteet, 1 ov

Hoito- ja huolenpitotyön perusteet ja auttamismenetelmät *, 10 ov (4 ov ja 6 ov *)

Anatomia ja fysiologia, 2 ov

Huolenpitotyön toiminnot*, 6 ov (4 ov ja 2 ov *)

Lääkehoito (sisältää lääkelaskut 0,5 ov), 2 ov

Ensiapu, 1 ov

Hoito ja huolenpito opintokokonaisuuteen sisältyy tietopuolisia opintoja ja harjoituksia oppilaitoksessa, itsenäistä opiskelua, työssäoppimisjakso ja ammattiosaamisen näyttö. Opiskelija suorittaa työssäoppimisjakson työyksiköissä, joissa on perushoitoon ja huolenpitoon liittyvää toimintaa. Tällaisia ovat esimerkiksi perusterveydenhuollon vuode- ja hoivaosastot, kotihoito, vanhusten palvelukeskukset ja vanhainkodit. Ammattiosaamisen näytöt toteutetaan kahtena osanäyttönä. Työssäoppimisjaksolla annettava ammattiosaamisen näyttö toteutetaan työssäoppimisjakson loppuvaiheessa viiden työvuoron aikana. Oppilaitoksessa annettavan näytön kesto on kaksi päivää.

Arviointisuunnitelma:

Opiskelijan osaamista arvioidaan asteikolla T1 – K5 oppilaitoksessa tietopuolisten opintojen osalta. Opintojakson arvosanan päättävät opintojaksossa opettavat opettajat yhteistyössä huomioiden opiskelijan itsearviointin. Työssäoppimisjakso arvioidaan asteikolla hyväksytty / hylätty. Työssäoppimisen arvioivat työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Ammattiosaamisen näyttö arvioidaan asteikolla T1 – K5. Arviointikeskusteluun osallistuvat opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Arvosanasta päättävät opettaja ja työpaikkaohjaaja. Opiskelijan oppimisprosessia tuetaan opintojakson aikana opettaja - opiskelija keskustelulla ja itsearviointilla oppilaitoksessa ja työssäoppimisjakson aikana. Opintokokonaisuuden arvosanaa annettaessa arvioinnissa painotetaan opiskelijan osaamista opintojen loppuvaiheessa. Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan opintojaksojen yhteisarvosanasta ja näytön arvosanasta siten, että näyttö painottuu. Opintokokonaisuuden arvosanasta päättävät siinä opettavat opettajat yhdessä.

Ammattiosaamisen näytön toteuttaminen

Opiskelija näyttää osaamisensa toisen opiskeluvuoden aikana työssäoppimisjakson aikana ja oppilaitoksessa.

Näytössä arvioitava osaaminen

- Oman toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi
- Hoito- ja palvelusuunnitelman hyödyntäminen
- Perushoito, henkilökohtaisesta puhtaudesta ja pukeutumisesta huolehtiminen (ei tarkkailu- ja hoitolaitteessa olevan potilaan vuodepesu)
- Syömisestä ja juomisesta huolehtiminen (ei letkuruokinta, gastrostoma ja parenteraalinen ravitsemus)

- Erittämisestä huolehtiminen (ei katetrointi ja avanteen hoito)
- Hengityksen ja verenkierron seuranta ja turvaaminen
- Liikkumisessa avustaminen
- Unen ja levon tarpeesta huolehtiminen
- Yksilöllisistä sosiaalisista, psyykkisistä ja henkisistä tarpeista huolehtiminen
- Lääkehoito, lääkkeiden vaikutusten tarkkailu, asiakkaan lääkehoidon ohjaus
- Kotitalouden hoito, tarveaineiden hankinta ja ruoanvalmistus, kodin ja asiakkaan lähiympäristön puhtaanapidosta huolehtiminen
- Vaatehuolto
- Perushoitoa, kansanterveydellisiä riskejä ja sosiaalisten ongelmien perusteita sekä anatomian ja fysiologian perusteita koskevan tiedon hyödyntäminen
- Lääkehoidon perusteita koskevan tiedon hyödyntäminen
- Ruoanvalmistuksen ja erityisruokavalioiden perusteita sekä puhtaanapidon ja vaatehuollon perusteita koskevan tiedon hyödyntäminen
- Työsuojeluohjeiden noudattaminen
- Aseptiikan noudattaminen
- Ergonomian noudattaminen
- Itsearviointi
- Ongelmanratkaisu
- Vuorovaikutus, viestintä ja yhteistyö
- Ammattietiikan noudattaminen
- Kestävän kehityksen edistäminen (taloudellisuus, energian säästäminen, jätteiden lajittelu, ympäristöystävällisten tuotteiden käyttö)

Oppilaitoksessa ja työssäoppimisjakson aikana arvioitava osaaminen on kuvattu opintojaksoittain.

5.2.1.2.1 Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä ja toimintaperiaatteet, 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut ja niiden tarkoituksenmukainen käyttö
- hoito- ja palvelusuunnitelman merkitys ja rakenne
- sosiaalivakuutus, -avustus, toimeentulotuki
- lainsäädäntö
- laatutyön menetelmät ja toiminnan taloudellisuus

- hoitotyön keskeiset käsitteet
- yleisimmät kansanterveydelliset riskit
- sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaperiaatteet

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1 – 5. Opiskelijan osaamista arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelmiä ovat luokkahuonetyöskentely, itsenäinen työskentely ja oppimistehtävät.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
tuntee sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut ja toimeentuloturvan pääpiirteissään.	tuntee sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut sekä toimeentuloturvan ja pyrkii ohjaamaan asiakasta niiden käytössä.	hallitsee sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut ja sosiaaliturvan niin, että osaa ohjata asiakasta käyttämään niitä.
toimii sosiaali- ja terveysalan toimintaperiaatteita noudattaen tutuissa työtilanteissa. Opiskelija toimii sosiaali- ja terveysalan säädösten ja ammatinharjoittamisäädösten mukaan ottaen huomioon asiakkaan ja potilaan oikeudet.	toimii sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaperiaatteita ja säädöstöä noudattaen ottaen huomioon asiakkaan ja potilaan oikeudet.	tuntee sosiaali- ja terveysalan säädösten, toimintaperiaatteet ja ammattieettiset perusteet niin, että pystyy soveltamaan niitä työssään.
tunnistaa sosiaali- ja terveysalan työhön liittyviä yhteiskunnan ajankohtaisia haasteita, yrittäjyyden perusteita ja laatutyön menetelmiä.	tuntee sosiaali- ja terveysalan työhön liittyviä yhteiskunnan ajankohtaisia haasteita, yrittäjyyden perusteita ja laatutyön menetelmiä.	osaa ottaa huomioon työelämän ja yhteiskunnan ajankohtaiset haasteet, toiminnan taloudellisuuden ja tehokkuuden. Opiskelija tuntee yrittäjyyden perusteet ja laatutyön menetelmiä.
tunnistaa hoitotyön ja sosiaalihuollon peruskäsitteistöä.	tuntee hoitotyön ja sosiaalihuollon peruskäsitteistöä.	tuntee hoitotyön ja sosiaalihuollon teoriaperustaa ja peruskäsitteistön.

Kirjallisuus:

Anttila ym. Hoitamalla hyvää oloa (osittain uusin painos), WSOY

Taipale ym. Sosiaali- ja terveydenhuollon perusteet

Muu kirjallisuus sovitaan opintojen alussa

5.2.1.2.2 Hoito- ja huolenpityön perusteet ja auttamismenetelmät, 10 ov (4 ov ja 6 ov*)

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- hoitotyön prosessi ja kirjallinen hoitosuunnitelma
- aseptiikka
- hengitys
- verenkierto
- kehonlämpö
- lepo ja uni

- liikkuminen
- syöminen ja juominen
- erittäminen
- ihon hoito, puhtaus ja pukeutuminen
- sairaudet
- kuoleman kohtaaminen ja saattohoito

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1 – 5. Opiskelijan osaamista arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelmiä ovat luokkahuonetyöskentely, itsenäinen työskentely, työssäoppiminen, oppimistehtävät ja laboraatio-opetus (0,5 ov) pienryhmissä. Anatomia (0,5 ov) toteutetaan hoitotyön kanssa samassa jaksossa. Opintojakson aikana varmistetaan lääkelaskennan osaaminen.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
osaa kysyttäessä perustella työtään tiedolla ihmisen tarpeista ja hyvinvoinnin edellytyksistä.	tuntee ihmisen tarpeet ja hyvinvoinnin edellytykset ja huomioi työssään niistä keskeisimmät.	tuntee asiakkaan tai potilaan yksilöllisiä fyysisiä, psyykkisiä, sosiaalisia ja hengellisiä tarpeita ja hyvinvoinnin edellytyksiä ja käyttää niitä työskentelyssä.
osaa asettaa työlleen tavoitteet yhdessä asiakkaan tai potilaan ja työryhmän kanssa ja perustella niitä sekä osaa työryhmän jäsenenä soveltaa suunnitelmallista työprosessia hoito- ja huolenpitytyössä.	osaa toteuttaa suunnitelmallista hoito- ja huolenpitytyötä ja osaa työryhmän jäsenenä laatia ja käyttää hoito- ja palvelusuunnitelmia.	osaa toteuttaa suunnitelmallista hoito- ja huolenpitytyötä, käyttää itsenäisesti hoito- ja palvelusuunnitelmia ja laatia niitä työryhmän jäsenenä.
osaa asettaa työlleen tavoitteet yhdessä asiakkaan tai potilaan ja työryhmän kanssa ja perustella niitä sekä osaa työryhmän jäsenenä soveltaa suunnitelmallista työprosessia hoito- ja huolenpitytyössä.	osaa toteuttaa suunnitelmallista hoito- ja huolenpitytyötä ja osaa työryhmän jäsenenä laatia ja käyttää hoito- ja palvelusuunnitelmia.	osaa toteuttaa suunnitelmallista hoito- ja huolenpitytyötä, käyttää itsenäisesti hoito- ja palvelusuunnitelmia ja laatia niitä työryhmän jäsenenä.
osaa käyttää ergonomisesti oikeita työtapoja tavanomaisissa työtilanteissa.	toimii ergonomisesti oikein tavanomaisissa työtilanteissa ja pyrkii kehittymään edelleen.	hallitsee ergonomiset työtavat ja pystyy perustelemaan tekemänsä ratkaisut.
osaa ohjattuna toteuttaa eri-ikäisten ja erilaisten ihmisten perushoidon osittain itsenäisesti kodeissa ja laitoksissa.	osaa toteuttaa eri-ikäisten ja erilaisten ihmisten perushoidon osittain itsenäisesti kodeissa ja laitoksissa yksilöllisiä tarpeita huomioiden.	osaa toteuttaa eri-ikäisten ja erilaisten ihmisten perushoidon itsenäisesti kodeissa ja työryhmän jäsenenä laitoksissa yksilölliset tarpeet huomioiden.
osaa työryhmän jäsenenä edistää asiakkaan tai potilaan peruselintoimintoja.	osaa osin itsenäisesti ylläpitää asiakkaan tai potilaan peruselintoimintoja.	osaa ylläpitää ja tarkkailla asiakkaan tai potilaan peruselintoimintoja ja huolehtia huonokuntoisen asiakkaan tai potilaan perushoidon erityispiirteistä.
tuntee yleisimmät kansansairaudet ja osaa työryhmän jäsenenä toteuttaa niiden perushoidon sekä toteuttaa ohjattuna suun ja jalkojen terveyden-	tuntee yleisimmät kansansairaudet ja osaa toteuttaa niiden perushoidon ja tavallisimmassa tilanteissa toteuttaa suun ja jalkojen	tuntee yleisimmät kansansairaudet, osaa edistää niiden ehkäisyä ja hoitoa työryhmän jäsenenä sekä toteuttaa suun ja jalkojen

hoidon.	terveydenhoidon.	terveydenhoidon.
osaa ohjattuna ohjata yksilöä yksittäisissä terveydenhoitoa ja sairauksien ehkäisyä koskevissa asioissa.	osaa ohjata yksilöä yksittäisissä terveydenhoitoa ja sairauksien ehkäisyä koskevissa asioissa.	osaa ohjata yksilöä ja ryhmiä terveydenhoidossa ja sairauksien ehkäisyssä.
osaa hoitaa kuolevaa ohjeiden mukaan.	osaa hoitaa kuolevaa pyrkien kokonaisvaltaiseen työotteeseen.	osaa hoitaa ja tukea kuolevaa ja hänen läheisiään.
osaa ohjattuna tukea asiakasta selviytymään päivittäisistä toiminnoista (syöminen, pukeutuminen, peseytyminen, nukkuminen, liikkuminen ja asioiminen).	osaa pääosin itsenäisesti ja myös työryhmän jäsenenä auttaa ja kannustaa asiakkaiden arkipäivän hallintaa.	osaa itsenäisesti ja työryhmän jäsenenä auttaa ja tukea asiakkaiden kokonaisvaltaista arkipäivän elämänhallintaa.
osaa työryhmän jäsenenä soveltaa yleisimpien tartuntatauti torjuntatapoja.	tuntee tartuntatauti torjuntatyön säädökset ja valvonnan	tuntee tartuntatauti torjuntatyön säädökset, valvonnan ja asiakkaan oikeudet vahingotapauksissa.
toimii aseptisten periaatteiden mukaan. Huolehtii henkilökohtaisesta hygieniasta niin, ettei aiheuta tartuntoja.	soveltaa aseptisten toiminnan periaatteita tutuissa hoito- ja huolenpitotilanteissa ja huolehtii henkilökohtaisesta hygieniastaan niin, ettei aiheuta tartuntoja.	soveltaa aseptisen toiminnan periaatteita työssään ja osaa perustella tekemänsä ratkaisut.
osallistuu työryhmän jäsenenä työstä ja työoloista johtuvien terveysvaarojen ehkäisyyn.	tuntee ennakoivan ja korjaavan työsuojelun merkityksen sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristöissä ja pyrkii huomioimaan ne toiminnoissaan	osaa ottaa huomioon ennakoivan ja korjaavan työsuojelun työskentelyssään.
osaa työryhmän jäsenenä osallistua yleisimpien sosiaalisten ongelmien ja kansanterveydellisten riskien ehkäisyyn.	tuntee yleisimpiä sosiaalisia ongelmia ja kansanterveydellisiä riskejä ja osallistuu niiden ehkäisyyn.	tuntee yleisimmät sosiaaliset ongelmat ja kansanterveydelliset riskit ja osaa ehkäistä niitä.

Kirjallisuus:

Anttila ym. Hoitamalla hyvää oloa (uusin painos), WSOY

Muu kirjallisuus sovitaan opintojen alussa

5.2.1.2.3 Anatomia ja fysiologia, 2 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- veri, verenkierto ja hengitys
- munuaiset ja virtsaneritys
- ruuansulatus
- aineenvaihdunnan säätely (hermosto ja hormonit)
- ihon rakenne
- aistit

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1 – 5. Opiskelijan osaamista arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelmiä ovat luokkahuonetyöskentely, itsenäinen työskentely ja oppimistehtävät. Anatomia (0,5 ov) toteutetaan hoitotyön kanssa samassa jaksossa.

Opintojakson arviointikriteerit

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
osaa kysyttäessä perustella työtään tiedolla elimistön normaalista rakenteesta ja toiminnasta.	tuntee ihmisen elimistön normaalin rakenteen ja toiminnan ja osaa tarvittaessa hakea tietoa niistä hoitotyötä ja huolenpitoa toteuttaakseen.	tuntee ihmisen elimistön normaalin rakenteen ja toiminnan ja pystyy soveltamaan tietoa hoitotyön ja huolenpidon tehtävissä.

Kirjallisuus:

Nienstedt, Kallio: Luut ja ytimet - ihmiselimistö lyhyesti (uusin painos). WSOY

5.2.1.2.4 Huolenpitotyön toiminnot, 6 ov (4 ov ja 2 ov*)

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- ravitsemuksen perusteet
- erityisruokavaliot 1
- ruuanvalmistus
- puhtaanapito ja vaatehuolto
- elintarvikehygieniä

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1 – 5. Opiskelijan osaamista arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelmiä ovat luokkahuonetyöskentely, itsenäinen työskentely, työssäoppiminen ja oppimistehtävät. Opintojaksolla valmistetaan ruokaa ja suoritetaan hygieniapassi.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
osaa työryhmän jäsenenä työskennellä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	osaa osin itsenäisesti työskennellä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.	työskentelee kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.
osaa ohjattuna huolehtia asiakkaan /potilaan lähiympäristön ja kodin puhtaanapidosta ja turvallisuudesta esimiehen ja asiakkaan kanssa sovitulla tavalla.	huolehtii asiakkaan / potilaan lähiympäristön puhtaanapidosta, vaatehuollosta ja viihtyisyydestä asiakaslähtöisesti.	huolehtii asiakkaan/ potilaan lähiympäristön puhtaanapidosta, vaatehuollosta ja viihtyisyydestä asiakaslähtöisesti ohjaten häntä omatoimisuuteen.
osaa ohjeita käyttäen valmistaa perus- ja erityisruokavalioiden(1) mukaista ruokaa. Hän huomioi liikalihavuuden ehkäisyn ja hoidon ruuanvalmistuksessa.	osaa huolehtia asiakkaan tai potilaan ravitsemuksesta ja mahdollisesta erityisruokavaliosta.	osaa huolehtia asiakkaan tai potilaan ravitsemuksesta, mahdollisesta erityisruokavaliosta ja niihin liittyvästä asiakasohjauksesta.
osoittaa elintarvikehygieniosaamisensa.	osoittaa elintarvikehygieniosaamisensa.	osoittaa elintarvikehygieniosaamisensa.

Kirjallisuus: Sovitaan opintojen alussa

5.2.1.2.5 Lääkehoito, 2 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- lääkehuollon keskeiset säädökset
- lääkemuodot ja antotavat
- lääkkeiden vaikutus ja yleisimpien lääkkeiden sivuvaikutukset
- tavallisimpien sairauksien hoidossa käytettävät lääkeaineryhmät
- lääkelaskenta

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1 – 5. Opiskelijan osaamista arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelmiä ovat luokkahuonetyöskentely, itsenäinen työskentely, oppimistehtävät ja injektionantoharjoitukset (8 tuntia) pienryhmissä. Lääkelaskujen osuus on 0,5 ov.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
tuntee yleisimmät lääkemuodot. Opiskelija osaa ohjeiden mukaan tarkkailla lääkkeiden vaikutusta ja sivuvaikutuksia.	tietää lääkehuoltoa koskevat säädökset ja tuntee yleisimmät lääkeaineryhmät, lääkemuodot ja yleisimmät lääkkeiden sivuvaikutukset.	tuntee lääkehuollon keskeiset säädökset, lääkeaineryhmät, lääkemuodot, antotavat ja yleisimpien lääkkeiden sivuvaikutukset.
osaa annostella ja antaa lääkkeen (p.o, rect, s.c, i.m) ohjeiden mukaan. Opiskelija hallitsee lääkelaskennassa yksikkömuunnokset ja annoslaskut. Opiskelija osaa opastaa asiakasta lääkemääräysten uusimisessa.	osaa annostella ja antaa lääkkeitä ohjeen mukaan, toimii lääkehoitossa aseptiikkaa noudattaen. Opiskelija osaa ohjata ja tarkkailla potilaan lääkehoitoa.	osaa käsitellä lääkkeitä, noudattaa annosteluohjetta ja toteuttaa lääkehoitoa annettujen ohjeiden mukaisesti ja osaa perustella tekemänsä ratkaisut ja toimintatapansa.

Kirjallisuus:

Nurminen: Lääkehoidon ABC (uusin painos), WSOY

Pussinen, Somerharju: Lääkelaskut, Edita 2006

5.2.1.2.6 Ensiapu, 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- hätäensiapu
- peruselvytys ja potilaan tarkkailu
- ensiavun jatkotoimenpiteet
- tiedoista taitoihin

Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Opiskelijan osaamista arvioidaan ko-keilla ja tehtävillä. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelmiä ovat luokkahuonetyöskentely, itsenäinen työskentely, oppimistehtävät ja elvytysharjoitukset (4 tuntia) pienryhmissä.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
osaa antaa Ea-I tason ensiavun.	osaa antaa Ea-I tason ensiavun ja osallistuu jatkohoitoon ohjaukseen.	osaa antaa Ea-I tason ensiavun ja osaa ohjata jatkohoitoon.

Kirjallisuus:

Sahi, ym. Ensiapuopas uusien painos, SPR, Duodecim

5.2.1.3 Kuntoutumisen tukeminen

Opintokokonaisuuden tuottama osaaminen ja tavoitteet paikallisten ja alueellisten tarpeiden pohjalta:

Kuntoutumisen tukemisen opintokokonaisuuteen sisältyy teoriaopintoja oppilaitoksessa, työssäoppimisjakso ja ammattiosaamisen näyttö. Opiskelija suorittaa työssäoppimisjakson ja ammattiosaamisen näytön erilaisissa kuntoutumisen tukemisen toimintaympäristöissä, joita ovat esimerkiksi sairaalan vuodeosasto, vanhainkoti, palvelukeskus, hoitokoti, vammaisten toimintayksikkö (esim. asuntola, palvelutalo, perhekoti tai työkeskus, mielenterveys- tai päihdeyksikkö, kuntoutus- tai toimintakeskus, asuntola, kuntoutuskoti tai koti-kuntoutus, kotihoito, erityispäiväkoti tai -koulu).

Opiskelijan on osattava kuntouttavaa työtettä käyttäen kohdata vammaisen tai fyysisesti tai psyykkisesti erityistuen tarpeessa oleva palveluhenkisesti ja kunnioittaen hänen itsemääräämisoikeuttaan ja omatoimisuuttaan. Opiskelijan on osattava käyttää työssään tietoutta yleisimmistä vammaisryhmistä, päihde- ja mielenterveysongelmista ja toimintakykyä heikentävistä pitkäaikaissairauksista. Hänen on osattava tunnistaa vammaisiin tai muuten toimintakyvyltään erilaisiin ihmisiin kohdistuvia asenteita ja osattava tukea näitä ihmisiä sekä osattava jakaa oikeaa tietoa vammaisuudesta ja toimintakyvyn vajeista.

Opiskelijan on osattava käyttää työssään tietoutta yleisimmistä vammaisryhmistä ja mielenterveys- ja päihdeongelmaisten kuntoutuspalveluista ja tukimuodoista sekä kuntoutusta koskevista keskeisimmistä säädöksistä, ohjeista ja toimintaperiaatteista. Hänen tulee osata

ohjata eri-ikäisiä ja toimintakyvyltään erilaisia asiakkaita kuntoutuspalvelujen käytössä ja tuntea keskeisimmät kuntoutusmenetelmät. Opiskelijan on tunnettava yleisimmät puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiomenetelmät ja osattava käyttää selkokieltä.

Opiskelijan on osattava hyödyntää työssään tietoutta psyykkisten tekijöiden, motivaation, elinympäristön ja tukiverkoston merkityksestä kuntoutumisessa. Hänen on osattava tukea asiakkaan tai potilaan halua kuntoutua ja osattavaa tukea asiakkaita sosiaalisten suhteiden luomisessa ja ylläpidossa.

Opiskelijan on osattava tunnistaa toimintakyvyn vahvuuksia ja vajavuuksia ja auttaa asiakasta tai potilasta selviytymään päivittäisistä toiminnoista ja hyödyntämään voimavarojaan asiakkaan tai potilaan haluamalla tavalla. Hänellä tulee olla kuntouttava työote, ja hänen tulee tukea erilaisten asiakkaiden tai potilaiden kuntoutumista asiakaslähtöisesti.

Opiskelijan on osattava hyödyntää työssään tietoutta eri-ikäisten lääkinnällisen kuntoutuksen keskeisistä menetelmistä, joilla kehitetään vammaa tai toimintakyvyn vajavuutta korvaavia toimintoja. Hänen on tiedettävä, miten sosiaalisella kuntoutuksella pyritään helpottamaan yksilön sopeutumista perheen, yhteiskunnan ja työelämän vaatimukseen ja vähentämään taloudellisia ja sosiaalisia vaikeuksia. Hänen on osattava hyödyntää työssään tietoutta ammatillisen kuntoutuksen palveluista (ammatinvalinnanohjaus, ammatillinen koulutus ja valmennus, työkokeilut, työhönsijoittumisohtaus ja tuki).

Hänen on osattava työryhmän jäsenenä tukea asiakkaan tai potilaan kasvatuksellista kehitystä. Opiskelijan on osattava päihde- ja mielenterveysongelmista kuntoutuvien tukemista. Hänen tulee osata tukea asiakkaan tai potilaan itsenäistä selviytymistä ja osata ottaa huomioon kuntoutuksen näkökulma asiakkaan tai potilaan lähiympäristön ja arjen järjestyksessä. Opiskelijan on osattava neuvoa asiakkaalle tai potilaalle yleisimmät apuvälineet, niiden käyttö ja huolto sekä jakelukanavat. Opiskelijan on osattava käyttää toiminnallisia ja luovan ilmaisun menetelmiä. Hänen on osattava huomioida taiteen ja kulttuurin merkitys toimintakykyisyyden tukemisessa ja otettava käyttöön niiden suomat mahdollisuudet hoidon laadun parantamiseksi. Hänen tulee osata käynnistää ja ohjata harrastuksia asiakkaan tai potilaan hyvinvoinnin edistämiseksi ja tukea tätä yhteiskunnalliseen toimintaan osallistumisessa ja vapaa-ajan toiminnoissa.

Opiskelijan on osattava toimia moniammatillisessa työryhmässä ja toteuttaa siinä suunnitelmallista kuntoutumista. Hänen tulee osata osallistua kuntoutussuunnitelman käyttöön lähihoitajan tehtävän mukaisesti. Hänen on osattava huolehtia oman työ- ja toimintakykynsä säilymisestä ja vahvistumisesta ja perustella toimintaansa. Hänen tulee tuntee kuntoutuksen moniammatillisia yhteistyökäytäntöjä ja osata osallistua ryhmätyöhön. Hänen on osattava arvioida ja edistää kuntoutumisen laatua ja osallistua laatutyöhön.

Opiskelija osaa suunnitella ja järjestää pienimuotoisia liikunnanohjaustilanteita erilaisissa ympäristöissä olosuhteiden edellyttämällä tavalla. Opiskelija osaa toimia kaikissa liikunnanohjaustilanteissa vastuullisesti ja turvallisuutta edistäen.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät

Opintokokonaisuus on yhteensä 12 ov (*merkitty sisältää työssäoppimista)

Kuntoutumisen tukemisen opintokokonaisuus on jaettu kahteen eri opintojaksoon.

Kuntoutumisen tukemisen työn perusta, 6 ov

Kuntoutumisen ja toimintakykyisyyden tukeminen, 6 ov (1 ov + 5 ov*)

Opintokokonaisuuden työssäoppimisjakso (neljä viikkoa) ja ammattiosaamisen näyttö (5 päivää) toteutetaan teoriaopintojen jälkeen. Työssäoppimisjakso ja ammattiosaamisen näyttö suoritetaan samassa toimintaympäristössä siten, että ammattiosaamisen näyttö ajoittuu työssäoppimisjakson loppupuolelle.

Arviointisuunnitelma:

Opiskelijan osaamista arvioidaan oppilaitoksessa, työssäoppimisjakson sekä ammattiosaamisen näytön aikana. Työssäoppimisjakson arvioivat työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Ammattiosaamisen näytön arviointikeskusteluun osallistuvat työpaikkaohjaaja, opettaja ja opiskelija. Näytön arvosanasta päättävät opettaja ja työpaikkaohjaaja. Arviointi perustuu arviointikeskusteluun ja opiskelijan itsearviointiin. Opintokokonaisuuden arvosanaa annettaessa arvioinnissa painotetaan opiskelijan osaamista opintojen loppuvaiheessa. Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan opintojaksojen yhteisarvosanasta ja näytön arvosanasta siten, että näyttö painottuu. Opintokokonaisuuden arvosanasta päättävät siinä opettavat opettajat yhdessä.

5.2.1.3.1 Kuntoutumisen tukemisen työn perusta, 6 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Kuntoutujaryhmät ja toimintakykyisyys (sis. terveystoiminnan), 4 ov
- Kuntoutuksen palvelut ja tukimuodot, 1 ov
- Työntekijänä kuntoutumisen tukemisessa, 1 ov

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa ja itsenäisenä työskentelyinä.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
opiskelija osaa kohdata palveluhenkisesti toimintakyvyltään erilaisia asiakkaita ja kunnioittaa heidän itsemääräämisoikeuttaan ja oma-toimisuuttaan.	opiskelija kykenee palveluhenkiseen vuorovaikutukseen toimintakyvyltään erilaisten ihmisten kanssa heidän tarpeensa huomioiden.	opiskelija kykenee palveluhenkiseen vuorovaikutukseen toimintakyvyltään erilaisten ihmisten kanssa myös muuttuvissa olosuhteissa siten, että aktivoi ja tukee asiakasta itsensä ilmaisuun ja tarpeidensa esilletuomiseen.
osaa tavallisissa työtilanteissa toimia kuntoutusta koskevien säädösten, ohjeiden ja toimintaperiaatteiden mukaan.	tuntee kuntoutusta ohjaavat keskeiset säädökset, ohjeet ja toimintaperiaatteet ja osaa soveltaa niitä työssään erilaisten asiakkaiden tilanteisiin.	tuntee kuntoutusta ohjaavat keskeiset säädökset, ohjeet ja toimintaperiaatteet ja osaa toimia niiden mukaan sekä soveltaa niitä erilaisten asiakkaiden tilanteisiin myös muuttuvissa olosuhteissa.
tuntee yleisimmät vammaisryhmät, ja toimintakykyä alentavat sairaudet sekä tuntee kuntoutuspalvelut ja tukimuodot pääpiirteissään ja osaa työryhmän jäsenenä ohjata asiakkaita käyttämään niitä.	tuntee yleisimmät vammaisryhmät, ja toimintakykyä alentavat pitkäaikaissairaudet; tietää, millaista tukea ja kuntoutuspalveluja asiakkaat tarvitsevat ja osaa ohjata työryhmän jäsenenä asiakkaita käyttämään niitä.	tuntee yleisimmät vammaisryhmät, ja toimintakykyä alentavat pitkäaikaissairaudet; tietää, millaista tukea ja kuntoutuspalveluja asiakkaat tarvitsevat. Opiskelija osaa soveltaa tietojaan asiakkaan tilanteeseen erilaisia vaihtoehtoja asiakkaan kanssa yhdessä pohtien.
tunnistaa yhteiskunnassa erilaisuuteen liittyviä asenteita	tunnistaa yhteiskunnassa ja itsessään erilaisuuteen liittyviä asenteita,	osaa arvioida ja käsitellä omia erilaisuuteen liittyviä asenteitaan ja ymmärtää tiedottamisen merkityksen asenteiden muokkaajana.
tuntee yleisimmät mielenterveysongelmat sekä kuntoutuspalvelut ja tukimuodot pääpiirteissään ja osaa työryhmän jäsenenä ohjata asiakkaita käyttämään niitä.	tuntee yleisimmät mielenterveysongelmat ja tietää, millaista tukea ja kuntoutuspalveluja (lääkinnällinen, sosiaalinen, ammatillinen ja kasvatuksellinen) asiakkaat tarvitsevat ja osaa ohjata työryhmän jäsenenä asiakasta käyttämään niitä.	tuntee yleisimmät mielenterveysongelmat. Opiskelija tietää, millaista tukea ja kuntoutuspalveluja (lääkinnällinen, sosiaalinen, ammatillinen, kasvatuksellinen) asiakkaat tarvitsevat. Opiskelija osaa soveltaa tietojaan asiakkaan tilanteeseen erilaisia vaihtoehtoja asiakkaan kanssa yhdessä pohtien.
tunnistaa yhteiskunnassa erilaisuuteen liittyviä asenteita, osaa asettaa jakaa tietoa jostakin mielenterveysongelmasta.	tunnistaa yhteiskunnassa ja itsessään erilaisuuteen liittyviä asenteita, osaa jakaa keskeistä tietoa yleisimmistä mielenterveysongelmista.	osaa arvioida ja käsitellä omia erilaisuuteen liittyviä asenteitaan sekä osaa jakaa tarpeenmukaista tietoa yleisimmistä mielenterveysongelmista sekä ymmärtää tiedottamisen merkityksen asenteiden muokkaajana.
tuntee päihderiippuvuuden keskeiset piirteet ja päihdeongelmaisen kuntoutuspalvelut ja tukimuodot	tuntee päihderiippuvuuden keskeiset piirteet ja päihdeongelmaisen kuntoutuspalvelut ja tukimuodot pääpiir-	tuntee päihderiippuvuuden keskeiset piirteet ja päihdeongelmaisen kuntoutuspalvelut ja tukimuo-

pääpiirteissään ja osaa työryhmän jäsenenä ohjata asiakkaita käyttämään niitä.	teissään ja tietää, millaista tukea ja kuntoutuspalveluja asiakkaat tarvitsevat ja osaa ohjata työryhmän jäsenenä asiakkaita käyttämään niitä.	dot pääpiirteissään ja tietää, millaista tukea ja kuntoutuspalveluja asiakkaat tarvitsevat. Opiskelija osaa soveltaa tietojaan asiakkaan tilanteeseen.
tukee asiakkaan tai potilaan omaa halua kuntoutua ja itsenäistä päivittäistä selviytymistä sekä auttaa ja tehdä hänen puolestaan asioita, joihin hän ei pysty.	tunnistaa asiakkaiden toimintakyvyn vahvuuksia ja vajavuuksia ja osaa tukea päivittäisistä toiminnoista selviytymistä asiakaslähtöisesti asiakkaan omatoimisuutta tukien.	tunnistaa toimintakyvyn eri osa-alueilla ilmeneviä toimintakyvyn vahvuuksia ja vajavuuksia ja tukee asiakasta päivittäisistä toiminnoista selviytymisessä asiakaslähtöisesti, luovasti sekä asiakkaan omatoimisuutta tukien.
osaa asettaa työnsä tavoitteet kuntoutumisen näkökulmasta yhdessä asiakkaan ja työryhmän kanssa ja perustella tavoitteita ja toimintatapojensa valintaa.	osallistuu asiakaslähtöisen kuntoutussuunnitelman laadintaan ja toteutukseen moniammatillisen työryhmän jäsenenä lähihoitajan roolin hahmottaen.	osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida asiakaslähtöistä kuntoutussuunnitelmaa moniammatillisen työryhmän jäsenenä. Hänen toimintansa on lähihoitajan roolin mukaista.

Kirjallisuus:

Malm, M., Matero, M., Repo, M., Talvela, E-I.: Esteistä mahdollisuuksiin - vammaistyön perusteet, WSOY, 2004.

Kähäri-Wiik, K., Niemi, A., Rantanen, A.: Kuntoutuksella toimintakykyä, WSOY

Muu vammaisuutta käsittelevä kirjallisuus

5.2.1.3.2 Kuntoutumisen ja toimintakykyisyyden tukeminen, 6 ov (1 + 5*)

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Kuntoutumisen laaja-alaisuuden ymmärtäminen, 1 ov
- Kuntoutujien kohtaaminen ja ohjaaminen, 5 ov
  - Tavoitteellinen toiminta työryhmässä
  - Kuntoutujien ohjaaminen ja avustaminen
  - Oma työturvallisuus
  - Oman toiminnan arviointi

Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Opintojakso toteutetaan teoriaopintona ja työssäoppimisena. Työssäoppimisjakso (neljä viikkoa) ja ammattiosaamisen näyttö (5 päivää) toteutetaan teoriaopintojen jälkeen. Työssäoppimisen tavoitteet on kuvattu erillisellä lomakkeella.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
ottaa huomioon toiminnassaan kuntoutumiseen vaikuttavia tekijöitä.	ottaa huomioon toiminnassaan kuntoutumiseen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä ja tukee asiakkaita sosiaalisten suhteiden luomisessa ja ylläpidossa.	ottaa huomioon monipuolisesti toiminnassaan kuntoutumiseen vaikuttavia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä tekijöitä sekä osaa soveltaa tätä tietoa toimiessaan asiakkaiden

		kanssa erilaisissa toimintaympäristöissä. Lisäksi opiskelija aktivoi asiakkaita sosiaalisten suhteiden luomisessa ja ylläpidossa.
tunnistaa oman ammatillisen kasvunsa vaiheen ja asettaa ammatilliselle ja persoonalliselle kehittymiselleen tavoitteita.	kehittää itseään ammatillisesti ja persoonallisesti asettamiensa tavoitteiden mukaisesti.	tunnistaa itsessään ja työyhteisössään kehittämistarpeita ja asettaa niiden mukaisia kehittämistavoitteita sekä toimii niiden saavuttamiseksi.

5.2.2 Koulutusohjelmittain eriytyvät ammatilliset opinnot 40 ov

Opiskelija voi aloittaa koulutusohjelman opinnot suoritettuaan hyväksytysti lähihoitajatutkinnon yhteiset ammatilliset opinnot (kasvun tukeminen ja ohjaus, hoito ja huolenpito, kuntoutumisen tukeminen). Lisäksi ensihoidon koulutusohjelmaan kuuluvien sairaankuljetuksen opintojen osalta pääsyedellytyksenä on B -luokan ajokortti.

Opintojen tarkoituksena on koulutusohjelmakohtaisen erityisosaamisen lisäksi vahvistaa opiskelijan ammatillista kasvua ja kehittymistä, itsearviointikykyä, yhteistyötaitoja sekä motivaatiota oman työnsä kehittämiseen ja työssä jaksamisen tukemiseen.

Opintoihin sisältyy koulutusohjelmakohtaisesti työssäoppimista 14 – 16 ov. Osa opintojen tavoitteista opiskellaan työssäoppimisjaksolla. Osa työssäoppimisesta on mahdollista suorittaa myös kansainvälisenä harjoitteluna.

Koulutuskeskus Salpauksen organisoimia lukio-opintoja suorittavien opinnoista voidaan hyväksilukea opintoja yksilöllisen suunnitelman mukaisesti 2 – 3 ov.

Nuorisoasteen koulutuksen opintoihin sisältyy opinnäytetyö, jonka laajuus on kaksi opintoviikkoa.

5.2.2.1 ENSIHOIDON KOULUTUSOHJELMA

5.2.2.1.1 Ensihoidon koulutusohjelma, 40 ov:

Opintokokonaisuuden tuottama osaaminen ja tavoitteet paikallisten ja alueellisten tarpeiden pohjalta:

Ensihoidon koulutusohjelman suorittaneen on osattava ensihoitopotilaan hoitaminen ensihoidon eri toimintaympäristöissä: sairaankuljetuksessa, päivystysvastaanotoilla, poliklinikoilla ja perioperatiivisissa hoitoyksiköissä. Työhön kuuluu perustason ensihoidossa esiin tulevien ongelmien ratkaiseminen lähihoitajan vastualueella. Hänen on osattava käyttää

työssään ihmisen hoitamisen, anatomian ja fysiologian, lääkehoidon ja alan säädösten tietoperustaa sekä osattava tehdä moniammatillista viranomaisyhteistyötä. Hänen on otettava työssään huomioon erilaisten sairauksien ja vammojen vaikutukset ihmisen elintoimintoihin ja käyttäytymiseen sekä komplikaatioiden ehkäisy ja osattava toimia aseptiikkaa noudattaen. Hänen on osattava käyttää työssään hoitovälineitä ja lääkintälaitteita sekä hallittava niiden päivittäinen huolto ja käyttökuntoon saattaminen. Hänen on osattava erilaisia immobilisaatiohoitoon kuuluvia potilaan repositio- ja tuentahoitoja ohjauksineen.

Opintojen tarkoituksena on vahvistaa opiskelijan ammatillista kasvua ja kehittymistä, itsearviointikykyä, yhteistyötaitoja sekä motivaatiota oman työnsä jatkuvaan kehittämiseen ja työssä jaksamisensa tukemiseen.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät

Ensihoidon koulutusohjelman opintokokonaisuuteen sisältyy tietopuolisia opintoja ja harjoituksia oppilaitoksessa, itsenäistä opiskelua, kaksi työssäoppimisjaksoa ja ammattiosaamisen näyttö, joka toteutetaan viimeisen työssäoppimisjakson loppuvaiheessa. Työssäoppimisen laajuus on 14 ov ja se toteutetaan kahtena jaksona opiskelijan valitsemien opintokokonaisuuksien perusteella. Työssäoppiminen tapahtuu perustason ensihoidossa, jonka toimintaa ohjaa ensihoidon vastuulääkäri, päivystyspoliklinikalla, kirurgian poliklinikalla, perioperatiivisessa hoitoyksikössä tai jossakin muussa akuuttihoiton toimintayksikössä.

Ensihoidon koulutusohjelmaan kuuluvat seuraavat opinnot:

(*merkityt sisältävät työssäoppimista)

Potilaan ensihoito 20 ov (18 ov + 2 ov*)

Lisäksi opiskelija valitsee seuraavista ensihoidon koulutusohjelman opinnoista kaksi (20 ov):

Sairaankuljetus 10 ov (3 ov + 7 ov*)

Polikliininen hoito 10 ov (5 ov + 5 ov*)

Perioperatiivinen hoito 10 ov (3 ov + 7 ov*)

Valinnan voi tehdä valitsemalla sairaankuljetuksen ja polikliinisen hoidon tai polikliinisen hoidon ja perioperatiivisen hoidon. Sairaankuljetuksen opintojen pääsyedellytyksenä on B-luokan ajokortti.

Arviointisuunnitelma:

Arviointisuunnitelma

Opiskelijan osaamista arvioidaan oppilaitoksessa tietopuolisten opintojen ja harjoitusten osalta asteikolla T1 – K5. Opintojakson arvosanan päättävät opintojaksossa opettavat opettajat yhteistyössä huomioiden opiskelijan itsearvioinnin.

Ensimmäisen työssäoppimisjakson aikana osaamista arvioidaan asteikolla T1 – K5. Viimeisen työssäoppimisjakso sisältää ammattiosaamisen näytön. Tämän jakson aikana työssäoppiminen arvioidaan hyväksytyt/hylätty ja ammattiosaamisen näyttö asteikolla T1 – K5. Työssäoppimisen arviointi suoritetaan ammattiosaamisen näytön arvioinnin yhteydessä. Ammattiosaamisen näytön arvioivat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja. Arvosanan päättävät työpaikkaohjaaja ja opettaja.

Opiskelijan oppimisprosessia tuetaan oppilaitoksessa ja työssäoppimisjaksojen aikana itsearvioinnilla ja opiskelija- opettaja keskusteluilla. Opintokokonaisuuden arvostetaan muodostetaan koulutusohjelmaopintojen yhteisarvosanasta ja näytön arvostetaan niin, että molemmilla on samanlainen painoarvo.

Ensihoidon koulutusohjelman ammattiosaamisen näyttöympäristöjä voivat olla sairaankuljetus, sairaalan päivystyspoliklinikka tai terveyskeskuksen päivystysvastaanotto sekä sairaaloiden leikkaus- ja anestesiaosastot ja päiväkirurgiset yksiköt.

Jos opiskelija suorittaa ammattiosaamisen näytön sairaankuljetuksessa, niin arvioidaan seuraava osaaminen:

- Työympäristön toimintavalmiuden tarkistus ja ylläpito
- Potilaan tilan arviointi ja päätöksenteko
- Eri-ikäisten ja erilaisissa elämäntilanteissa olevien potilaiden perushoidon ja perustason ensihoitoprosessin hallinta
- Potilaan perustason ensihoidon toteutus, hoidon seuranta ja arviointi
- Lääkehoito
- Elvytys
- Kirjaaminen ja raportointi
- Potilaan ja omaisten kohtaaminen
- Tutkimusmenetelmien, -välineiden, lääkintälaitteiden sekä siirtovälineiden toimintaperiaatteiden tuntemus ja käyttö
- Ensihoidon tietoperustan hyödyntäminen työssä
- Ensihoitojärjestelmän ja -palveluiden tunteminen ja käyttö
- Ensihoitoa koskevien säädösten noudattaminen
- Työturvallisuusmääräyksien noudattaminen
- Ergonomian noudattaminen
- Aseptiikan noudattaminen
- Väkivaltatilanteiden hallinta
- Oppimaan oppiminen ja itsearviointi
- Ammatillinen kehittyminen
- Ongelmanratkaisu

- Vuorovaikutus, viestintä ja moniammatillinen yhteistyö
- Toisen kotimaisen kielen käyttö työssä
- Ammattietikan noudattaminen
- Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta

Jos opiskelija suorittaa ammattiosaamisen näytön polikliinisessä toimintaympäristössä, niin arvioidaan seuraava osaaminen:

- Toiminta potilaan polikliinisessä hoitoprosessissa ja hoitoympäristössä
- Työympäristön toimintavalmiuden tarkistus ja ylläpito
- Potilaan tilan arviointi ja päätöksenteko
- Potilaan ohjaus ja tiedottaminen
- Potilaan ja omaisten kohtaaminen ja vuorovaikutus
- Polikliinisten hoitomenetelmien, hoitovälineiden, lääkintälaitteiden sekä potilaan siirrossa tarvittavien välineiden toimintaperiaatteiden tunteminen ja käyttö lähihoitajan vastuualueella
- Potilaan valmistaminen tutkimuksiin ja toimenpiteissä avustaminen lähihoitajan vastuualueella
- Lääkehoito
- Elvytys (osaaminen varmistetaan oppilaitoksessa)
- Immobilisaatiohoito (osaaminen varmistetaan oppilaitoksessa)
- Polikliinista hoitoa ohjaavan tiedon soveltaminen
- Polikliinista hoitotyötä koskevien säädösten ja työturvallisuusmääräyksien noudattaminen
- Ergonomian noudattaminen
- Aseptiikan noudattaminen
- Väkivaltatilanteiden hallinta
- Oppimaan oppiminen ja itsearviointi
- Ammatillinen kehittyminen
- Ongelmanratkaisu
- Vuorovaikutus-, viestintä ja moniammatillinen yhteistyö
- Ammattietikan noudattaminen
- Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta

Jos opiskelija suorittaa ammattiosaamisen näytön perioperatiivisessa toimintaympäristössä, niin arvioidaan seuraava osaaminen

- Toiminta perioperatiivisessä hoitoprosessissa ja hoitoympäristössä
- Potilaan leikkausasennon suunnittelu, toteutus ja arviointi työryhmän jäsenenä
- Kirjaaminen ja raportointi
- Potilaan kohtaaminen
- Perioperatiivisen työ- ja hoitoympäristön toimintavalmiuden tarkistus ja ylläpito
- Perioperatiivisten hoitomenetelmien, -välineiden, lääkintälaitteiden sekä siirtovälineiden toimintaperiaatteiden tuntemus ja käyttö lähihoitajan vastuualueella
- Hoitotyötä ohjaavan tiedon soveltaminen perioperatiivisessä hoitotyössä ja ympäristössä
- Hoitotyötä koskevien säädösten ja työturvallisuusmääräyksien noudattaminen
- Ergonomian noudattaminen

- Aseptiikan noudattaminen
- Oppimaan oppiminen ja itsearviointi
- Ammatillinen kehittyminen
- Ongelmanratkaisu
- Vuorovaikutus-, viestintä ja yhteistyö moniammatillisessa työryhmässä
- Ammattietiikan noudattaminen
- Laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta perioperatiivisessa hoidossa

5.2.2.1.1.1 Potilaan ensihoito 20 ov (18 + 2*):

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- ensihoitojärjestelmä ja -palvelut
- anatomia ja fysiologia
- ensihoidon lääketiede
- lääkehoito ja lääkelaskenta
- ensihoitotyö * (sisältää työssäoppimista 2 ov poliklinisessä tai perioperatiivisessa hoito-ympäristössä)
- mielenterveys-, päihde- ja kriisityö ensihoidossa
- toinen kotimainen kieli
- työturvallisuus ja työssäjaksaminen
- työelämä tietous ja yrittäjäyys
- opinnäytetyö katso kohta 6.2.

Opinnot toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä opiskeluna.

Itsenäinen opiskelu sisältää tiedon hankintaa, itseopiskelua ja tehtävien tekoa yksin ja ryhmässä. Muina opetusmenetelminä ovat luento-opetus, opettaja-opiskelija keskustelut, työssäoppiminen ja harjoitustehtävät. Opinnot arvioidaan asteikolla T1 – K5. Arviointimenetelminä ovat opiskelutehtävät yksin ja ryhmänä, kokeet ja/tai tehtävät ja harjoitukset.

Opintojakson arviointikriteerit

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
osaa arvioida ensihoitopotilaan hoidontarpeen ja ryhtyä sen edellyttämiin toimenpiteisiin	osaa arvioida ensihoitopotilaan kokonaistilanteen sekä vitaalisten elintoimintojen tilan oireiden ja löydösten sekä tapahtumatiedon perusteella	osaa arvioida ensihoitopotilaan kokonaistilanteen sekä vitaalisten elintoimintojen tilan anatomian ja fysiologian tietoperustan, oireiden ja löydösten sekä tapahtumatiedon perusteella
osaa käyttää ensihoidon perustason tutkimusmenetelmiä. Osaa auskultoida potilaan hengitys- ja sydänäänet ja raportoida niistä.	osaa käyttää ensihoidon perustason tutkimusmenetelmiä ja ymmärtää löydösten merkityksen potilaan voinnissa. Osaa auskultoida potilaan hengitys- ja sydänäänet ja raportoida niistä	osaa käyttää ensihoidon perustason tutkimusmenetelmiä sekä osaa keskeisen lääketieteellisen terminologian. Osaa auskultoida potilaan hengitys- ja sydänäänet ja raportoida niistä
tunnistaa monitori-EKG:n avulla normaalin sinusrytmin, tappavat rytmihäiriöt ja rytmin säännöllisyyden sekä osaa raportoida niistä asianmukaisesti.	tietää monitori EKG:ssä näkyvien rytmimuutosten merkityksen potilaan voinnille, osaa raportoida niistä asianmukaisesti sekä osaa hoitaa niitä.	ymmärtää monitori EKG:ssä näkyvien rytmimuutosten syntymekanismit ja ymmärtää niiden merkityksen potilaan voinnille. Osaa raportoida niistä asianmukaisesti, osaa hoitaa niitä ja hankkia lisätie-

		toa.
hallitsee eri-ikäisten potilaiden perustason ensihoitokäytännöt erilaisissa toimintaympäristöissä (mm. hengityksen, verenkierron ja tajunnantason muutoksista ja häiriöistä kärsivän potilaan, hätäsynnytyksen, mekaanisten ja ei-mekaanisten vammojen, mielenterveydeltään häiriintyneen ja aggressiivisen potilaan hoito)	osaa hoitaa tavallisimpia ensihoitoa vaativia sairauksia ja vammautumisia sairaalan ulkopuolella erilaisissa toimintaympäristöissä ja sairaankuljetusajoneuvoissa.	osaa hoitaa tavallisimpia ensihoitoa vaativia sairauksia ja vammautumisia sairaalan ulkopuolella erilaisissa toimintaympäristöissä ja sairaankuljetusajoneuvoissa, päivystyspoliklinikalla ja perioperatiivisessa hoitoympäristössä lähihoitajan vastuualueella
osaa dokumentoida ja raportoida.	osaa dokumentoida ja raportoida itsenäisesti potilaan ensihoidon	osaa dokumentoida ja raportoida perustellen potilaan ensihoidon
osaa käyttää ensihoitovälineitä ja lääkintälaitteita (mm. puoliautomaattinen defibrillaattori, CPAP-laite, kannettava happilaite, imulaite, lääkeaineinhalaattori, vitaalielintoimintojen valvontaan käytettävä laitteisto, 12-kanavainen EKG-laite, verensokerimittari, kuumemittari, alkometri, ylävartalolasta, tukikauluri, kauhaparit, tyhjiötuotteet, alaraajan vetolasta, erilaiset parit potilaan tuennassa ja siirroissa) lähihoitajan vastuualueella	käyttää tarkoituksenmukaisesti ensihoitovälineitä ja lääkintälaitteita potilastilanteissa ja ymmärtää löydösten merkityksen. Ensihoitovälineiden ja lääkintälaitteiden käyttö on tarkoituksenmukaista ja turvallista.	käyttää perustellen, tarkoituksenmukaisesti ja vastuullisesti ensihoitovälineitä ja lääkintälaitteita potilastilanteissa. Ensihoitovälineiden ja lääkintälaitteiden käyttö on tarkoituksenmukaista ja turvallista.
osaa arvioida hapetuksen ja ventilaation riittävyyden, hallitsee potilaan hengityksen avustamisen naamarilla ja hengityspalkeella ja käyttää vaihtoehtoisia hengitystien varmistamisvälineitä (mm. nieluputki, kurkunpäänaamari sekä vieresinepihdit) sekä ottaa työssään huomioon orotrakeaalisen intubaation käytön perusteet	osaa arvioida hapetuksen ja ventilaation riittävyyden, hallitsee potilaan hengityksen avustamisen naamarilla ja hengityspalkeella ja osaa käyttää vaihtoehtoisia hengitystien varmistamisvälineitä sekä tietää orotrakeaalisen intubaation käytön perusteet	osaa arvioida hapetuksen ja ventilaation riittävyyden, hallitsee potilaan hengityksen avustamisen naamarilla ja hengityspalkeella ja osaa käyttää vaihtoehtoisia hengitystien varmistamisvälineitä sekä osaa elottoman aikuisen orotrakeaalisen intubaation
osaa työskennellä eri-ikäisten ja kulttuuritaustaltaan tai vakaumukseltaan erilaisten ihmisten kanssa.	osaa työskennellä ja tietää eri-ikäisten ja kulttuuritaustaltaan tai vakaumukseltaan erilaisten ihmisten ensihoidon erityispiirteet	osaa ottaa huomioon eri-ikäisten ja kulttuuritaustaltaan tai vakaumukseltaan erilaisten ihmisten ensihoidon erityispiirteet.
toimii aseptiikkaa noudattaen.	toimii aseptiikkaa noudattaen ja tuntee mikrobiologista tietoperustaa.	osaa toimia aseptisesti, ehkäistä tartuntojen leviämistä ja hyödyntää työssään mikrobiologista tietoperustaa.
osaa ottaa työssään huomioon potilaiden yleisimpien kansansairauksien keskeisen lääkehoidon. Osaa yleisimmät ensihoidossa käytettävät lääkkeet ja tietää niiden vaikutukset. Osaa käsitellä ja antaa lääkettä ensihoidon potilaalle määräyksen mukaisesti ja turvallisesti eri antoreittejä (mm. p.o., s.l., rect., s.c., i.m., i.v., inh.) käyttäen lähihoitajan vastuualueella. Osaa tarkkailla potilasta, seurata ja tehdä päätelmiä lääkkeiden vaikutuksista, tiedottaa ja pyytää hoito-ohjeita lääketieteellisestä hoidosta vastaavalta sekä hankkia lisätietoa lääkkeistä luotettavista tietolähteistä.(STM:n Turvallinen lääkehoito-opas 2005:32, liite 8 Ensihoidon lääke-	osaa ottaa työssään huomioon potilaiden tavallisimpien kansansairauksien lääkehoidon.Hallitsee yleisimpien ensihoidossa käytettävien lääkkeiden farmakologiset perusteet, hallitsee lääkkeiden käsittelyn, antotavat ja laskutoimitukset ja osaa toteuttaa turvallisesti perustason ensihoidon lääkehoidon lähihoitajan vastuualueella (STM:n Turvallinen lääkehoito-opas 2005:32, liite 8 Ensihoidon lääkehoidon vaativuustasot). Osaa tarkkailla potilasta, tehdä oikeat päätelmät lääkkeiden vaikutuksista, tiedottaa niistä ja pyytää tarvittaessa ohjeita lääketieteellisestä hoidosta vastaavalta. Osaa hankkia lisätietoja lääkkeistä luotettavista	osaa ottaa työssään huomioon potilaiden tavallisimpien kansansairauksien lääkehoidon ja ensihoidossa käytettävien lääkkeiden farmakologiset perusteet, hallitsee lääkkeiden käsittelyn, antotavat ja laskutoimitukset ja osaa toteuttaa turvallisesti perustason ensihoidon lääkehoidon lähihoitajan vastuualueella (STM:n Turvallinen lääkehoito-opas 2005:32, liite 8 Ensihoidon lääkehoidon vaativuustasot). Osaa tarkkailla potilasta, tehdä oikeat päätelmät lääkkeiden vaikutuksista, tiedottaa niistä ja pyytää tarvittaessa ohjeita lääketieteellisestä hoidosta vastaavalta. Osaa hankkia lisätietoja lääkkeistä luotettavista tietolähteistä.

hoidon vaatavuustasot) suoriutuu lääkelaskuista virheettää. Osaa perifeerisen laskimon kanyloinnin ja nesteensiirron laskimoon lähihoitajan vastuualueella.	tietolähteistä. Osaa perifeerisen laskimon kanyloinnin ja nesteensiirron laskimoon lähihoitajan vastuualueella.	Osaa perifeerisen laskimon kanyloinnin ja nesteensiirron laskimoon lähihoitajan vastuualueella.
osaa kohdata ammatillisesti äkillisesti sairastuneen, vammautuneen ja kriisissä olevan ihmisen ja hänen omaisensa sekä kuvata psyykkistä kriisi- ja jälkihoitoa. Osaa kohdata ammatillisesti mielenterveydeltään häiriintyneen asiakkaan ja päihdyttävien aineiden vaikutuksen alaisena olevan asiakkaan. Säilyttää toimintakykynsä uhkaavissakin tilanteissa.	osaa kohdata ammatillisesti äkillisesti sairastuneen, vammautuneen ja kriisissä olevan ihmisen ja hänen omaisensa. Osaa kohdata ammatillisesti väkivaltaisen asiakkaan sekä mielenterveydeltään häiriintyneen että huumaavien aineiden vaikutuksen alaisena olevan asiakkaan ymmärtäen psyykkisen kriisi- ja jälkihoidon merkityksen.	osaa kohdata ammatillisesti äkillisesti sairastuneen, vammautuneen ja kriisissä olevan ihmisen. Osaa olla vuorovaikutuksessa potilaan kanssa ja tunnistaa hänen ja läheistensä henkisen ensihoidon tarve ja ymmärtää psyykkisen kriisi- ja jälkihoidon merkityksen. Osaa ohjata potilaita ja omaisia ensihoidon kysymyksissä. Osaa toimia ammatillisesti uhkaavissa tilanteissa. osaa kohdata väkivaltaisen asiakkaan sekä mielenterveydeltään häiriintyneen asiakkaan. Tietää yleisimpien päihdyttävien aineiden vaikutukset ja osaa kohdata niiden vaikutuksen alaisena olevan asiakkaan.
toimii tunnollisesti ja työtään arvostavasti.	toimii tavoitteellisesti, tunnollisesti sekä omaa ja muiden työtä arvostavasti.	toimii tavoitteellisesti, omaaloitteisesti ja tunnollisesti sekä omaa ja muiden työtä arvostavasti.
käyttää toista kotimaista kieltä työssään yleisen kielitutkinnon taitotasolla 2	ymmärtää toisella kotimaisella kielellä selkeää puhetta ja selviää yksinkertaisista puhe- ja kirjoitustilanteista.	osaa käyttää toista kotimaista kieltä työssään.
toimii moniammatillisen työryhmän/tiimin jäsenenä tutkimuksissa ja hoitotoimenpiteissä	toimii aktiivisesti ja vastuullisesti moniammatillisen työryhmän/tiimin jäsenenä. Tuntee työryhmän jäsenen tehtäväalueet.	toimii aktiivisesti ja vastuullisesti moniammatillisen työryhmän/tiimin jäsenenä. Tuntee työryhmän jäsenen tehtävät ja vastualueet.
osaa käyttää lääkinnällisiä kaasuja ohjeiden mukaan.	osaa käyttää lääkinnällisiä kaasuja ohjeiden mukaan. Tuntee lääkinnällisten kaasujen turvallisuusvaatimuksia	osaa käyttää lääkinnällisiä kaasuja ohjeiden mukaan ja tuntee niiden käyttöturvallisuusvaatimukset
osaa pääpiirteissään kuvata ensihoitopalvelujärjestelmän ja sen tehtävät	osaa kuvata kansallisen ensihoitojärjestelmän ja sen kehittymisen osana terveydenhuoltojärjestelmää	osaa kuvata kansallisen ja kansainvälisen ensihoitojärjestelmän ja sen kehittymisen osana terveydenhuoltojärjestelmää ja lääkinnällistä pelastustoimintaa.
toimii ensihoitoa koskevan säädösten mukaisesti	tuntee ensihoitoa koskevan säädösten oman toimintansa ohjaajana ja tunnistaa oman vastuualueensa rajat.	tuntee ensihoitoa koskevan säädösten oman toimintansa ohjaajana ja tuntee ensihoitopalveluja tuottavien organisaatioiden tehtävä- ja vastualueet ja tunnistaa oman vastuualueensa rajat.
noudattaa ensihoitotyön työsuojelu- ja turvallisuusohjeita (esim. fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset, fysikaaliset, kemialliset ja biologiset työympäristökijät)	noudattaa ensihoitotyön työsuojelu- ja turvallisuusohjeita (esim. fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset, fysikaaliset, kemialliset ja biologiset työympäristökijät). Tunnistaa myös omia tunteitaan ja osaa hyödyntää työnohjausta ja työterveyshuoltoa omassa työssäjaksami-	noudattaa ensihoitotyön työsuojelu- ja turvallisuusohjeita (esim. fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset, fysikaaliset, kemialliset ja biologiset työympäristökijät) osaa hyödyntää työnohjausta ja työterveyshuoltoa omassa jaksamisessaan ja ensihoidon laadunvarmistajana

	sessaan	sekä osaa hakeutua tarvittaessa ensihoitotiimin työnohjaukseen
osaa jätteiden lajittelun ja ottaa työssään huomioon kestävän kehityksen periaatteita.	ottaa työssään huomioon kestävän kehityksen periaatteet ja hallitsee jätteiden käsittelyn.	osaa toimia työssään ympäristöä säästävillä työtapoilla ja hallitsee jätteiden käsittelyn.
osaa laatia työhakemuksen ja työ-sopimuksen	tietää lähihoitajan työtä määrittelevät työehtosopimuksen oikeudet ja velvollisuudet. Osaa laatia työhakemuksen ja työ-sopimuksen.	osaa jäsentää lähihoitajan työtä määrittelevät työehtosopimuksen oikeudet ja velvollisuudet. Osaa laatia työhakemuksen ja työ-sopimuksen.
osaa kuvata ensihoidon yritystoinnin periaatteita	tuntee ensihoitoon liittyvää yritystoimintaa	omaa yrittäjyyden perusvalmiudet

Kirjallisuus:

Castren - Kinnunen - Paakkonen - Pousi - Seppälä - Väisänen: Ensihoidon perusteet Pelastusopisto, SPR, Helsinki 2002

Rasku - Sapanen - Toivola: Hoitoa ympäri vuorokauden WSOY 1999 tai uudempi painos Polikliininen hoito (soveltuvin osin)

Pussinen - Somerharju: Lääkelaskut. Edita 2006

Nienstedt - Kallio: Luut ja ytimet, ihmiselimistö lyhyesti. WSOY uusin painos

Lääkehoidon kirjallisuus sovitaan opintojen alussa.

Opintojen alussa sovittava muu materiaali

5.2.2.1.1.2 Sairaankuljetus 10 ov (3 + 7*):

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- pelastustoimi ja muu viranomaisyhteistyö
- potilaan hoito sairaankuljetuksessa ja lääkintälaitteet* (sisältää työssäoppimista 7 ov sairaankuljetuksessa)
- ensiapu- ja ensivastetoiminta

Opinnot toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä opiskeluna. Itsenäinen opiskelu sisältää tiedon hankintaa, itseopiskelua ja tehtävien tekoa yksin ja ryhmässä. Muina opetusmenetelminä ovat luento-opetus, opettaja - opiskelija keskustelut, työssäoppiminen ja harjoitustehtävät. Opinnot arvioidaan asteikolla T1 – K5. Arviointimenetelminä ovat opiskelutehtävät yksin ja ryhmänä, kokeet ja/tai tehtävät ja harjoitukset.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
tietää yhteistyön merkityksen palo-, pelastus- ja poliisitoimen kanssa sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa ensihoitoon liittyvissä tehtä-	osaa ohjattuna toimia yhteistyössä palo-, pelastus- ja poliisitoimen kanssa sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa ensihoitoon liitty-	osaa toimia yhteistyössä palo-, pelastus- ja poliisitoimen kanssa sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa ensihoitoon liittyvissä teh-

vissä	vissä tehtävissä	täivissä
osaa kommunikoida hätäkeskuksen kanssa VIRVE-viranomaisverkkoa käyttäen ja ottaa vastaan ensihoidon tehtäviä.	Osaa käyttää hätäkeskuksen käyttämää ensihoidotilanteiden kiireellisyysluokitusta Osaa käyttää VIRVE-viranomaisverkkoa ensihoidon liittyvässä viestinnässä ja tiedon siirrossa	osaa toimia yhteistyössä hätäkeskuksen kanssa ja tuntee sen toimintaa ohjaavat säädösten. Osaa käyttää hätäkeskuksen käyttämää ensihoidotilanteiden kiireellisyysluokitusta ja osaa selostaa sen käyttöperiaatteet. Osaa käyttää VIRVE-viranomaisverkkoa ensihoidon liittyvässä viestinnässä ja tiedon siirrossa
osaa sammuttaa alkavan tulipalon jauhesammuttimella, sammutuspeitolla ja vedellä simuloituissa oloissa paloviranomaisen valvonnassa.	osaa alkusammutuksen.	Osaa alkusammutuksen.
osaa ottaa aktiivisesti osaa jonkin laitoksen turvallisuussuunnitelman käsittelyyn.	osaa kuvata jonkin laitoksen turvallisuussuunnitelman ja toimia sen mukaan.	osaa perustellusti kuvata jonkin laitoksen turvallisuussuunnitelman ja toimia sen ja vastuunsa mukaisesti.
osaa käyttää turvallisesti ja potilaan tarpeiden mukaisesti ensihoidotoimenpiteissä tarvittavaa välineistöä ja lääkintälaitteita sekä huolehtia niiden käytön jälkeisestä huollosta ja puhdistuksesta	osaa käyttää ensihoidotoimenpiteissä tarvittavaa välineistöä ja lääkintälaitteita sekä suorittaa niiden käytön jälkeinen huolto ja puhdistus. Osaa käyttää ensihoidon tutkimus-, hoito-, ja siirtovälineistöä potilaan tarpeiden mukaisesti.	osaa itsenäisesti käyttää ensihoidotoimenpiteissä tarvittavaa välineistöä ja lääkintälaitteita sekä suorittaa niiden käytön jälkeinen huolto ja puhdistus. Osaa käyttää ensihoidon tutkimus-, hoito-, ja siirtovälineistöä potilaan tarpeiden mukaisesti.
päätää ensihoidossa potilaan kuljetuksen kiireellisyydestä, kuljetusmuodosta ja lisävun kutsumisesta	päätää ensihoidossa potilaan kuljetuksen kiireellisyydestä, kuljetusmuodosta ja lisävun kutsumisesta	päätää ensihoidossa potilaan kuljetuksen kiireellisyydestä, kuljetusmuodosta ja lisävun kutsumisesta
toimii ergonomisesti potilaan nostamisessa ja siirtämisessä ja edistää omaa työkykyä eri liikuntamuodoilla	toimii ergonomisesti potilaan nostamisessa ja siirtämisessä sekä huolehtii omasta fyysisestä kunnostaan	hallitsee ensihoidotyössä ergonomisen työskentelyn ja potilaiden siirroissa oikean nostotekniikan sekä osaa huolehtia omasta fyysisestä kunnostaan.
tietää EU:n käyttämän sairasautoluokituksen.	tuntee EU:n käyttämän sairasautoluokituksen.	tuntee EU:n käyttämän sairasautoluokituksen.
osaa ylläpitää sairasauton ja sen hoitotilan päivittäisestä käyttövalmiutta ohjeiden mukaan ja omaa valmiudet turvalliseen sairaankuljetusajoneuvon kuljettamiseen	osaa ylläpitää sairasauton ja sen hoitotilan päivittäistä käyttövalmiutta ja omaa valmiudet turvalliseen sairaankuljetusajoneuvon kuljettamiseen	osaa ylläpitää sairasauton ja sen hoitotilan päivittäistä käyttövalmiutta ja on valmiudet kuljettaa sairaankuljetusajoneuvoa potilaan kuljetuksissa
osaa ensiavun ja ensivastetoiminnan perusteet ja osaa toimia niiden mukaisesti	osaa ensiavun ja ensivastetoiminnan perusteet ja kykenee toimimaan niiden mukaisesti	hallitsee ensiavun ja ensivastetoiminnan perusteet, kykenee toimimaan niiden mukaisesti sekä ohjaamaan eri kohderyhmiä ensiapu- ja ensivastetoiminnassa.

Kirjallisuus:

Castren - Kinnunen - Paakkonen - Pousi - Seppälä - Väisänen: Ensihoidon perusteet, Pelastusopisto, SPR, Helsinki 2002

Opintojen alussa sovittava muu materiaali

5.2.2.1.1.3 Polikliininen hoito 10 ov (5 + 5*):

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- hoitotyö päivystyspoliklinikalla* (sisältää työssäoppimista 5 ov päivystyspoliklinikalla)
- immobilisaatiohoidot
- kuvantamistekniikat ja säteilyturvallisuus

Opinnot toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä opiskeluna. Itsenäinen opiskelu sisältää tiedon hankintaa, itseopiskelua ja tehtävien tekoa yksin ja ryhmässä. Muina opetusmenetelminä ovat luento-opetus, opettaja-opiskelija keskustelut, työssäoppiminen ja harjoitustehtävät. Opinnot arvioidaan asteikolla T1 – K5. Arviointimenetelminä ovat opiskelutehtävät yksin ja ryhmänä, kokeet ja/tai tehtävät ja harjoitukset.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
osaa polikliinisen hoitotyön keskeiset periaatteet ja toimintaan liittyvät keskeiset säädökset	huomioi työssään polikliinisen hoitotyön keskeiset periaatteet ja toimintaan liittyvät keskeiset säädökset	osaa ottaa työssään huomioon polikliinisen hoitotyön periaatteet ja toimintaan liittyvät keskeiset säädökset
Osallistuu työryhmän jäsenenä potilaan hoitoprosessiin ja tekee vastuualueensa mukaisia toimenpiteitä.	tietää eri henkilöstöryhmien tehtävät. Osallistuu hoitoryhmän toimintaan ja tuntee oman vastuualueensa.	tietää eri henkilöstöryhmien tehtävät ja työnjaon polikliinisessä hoitotyössä ja osaa toimia yhtenä hoitoryhmän jäsenenä vastuualueensa mukaisesti.
osaa vastaanottaa päivystyspotilaan, tehdä tulovaiheen arvion, ryhtyä sen edellyttämiin toimiin ja tiedottaa potilaasta työryhmälle vaikka hän uusissa tilanteissa tarvitseekin vielä apua	osaa vastaanottaa päivystyspotilaan, tehdä tulovaiheen arvion, ryhtyä sen edellyttämiin toimiin ja tiedottaa potilaasta työryhmälle	osaa itsenäisesti vastaanottaa poliklinikalle saapuvan potilaan, tehdä hänen tilanteestaan tulovaiheen välitön arvio, ryhtyä sen edellyttämiin toimiin ja tiedottaa potilaan tilanteesta muulle hoitohenkilökunnalle
osaa avustaa muuta henkilöstöä tutkimuksissa ja toimenpiteissä ja potilaan valmistamisessa niihin	osaa valmistaa vastuualueensa mukaisesti potilaan polikliinisiin tutkimuksiin ja / tai toimenpiteisiin ja avustaa niissä	osaa valmistaa vastuualueensa mukaisesti potilaan polikliinisiin tutkimuksiin ja / tai toimenpiteisiin, tehdä niitä itsenäisesti tai avustaa niissä
osaa avustaa ohjatusti repositiossa sekä toteuttaa ohjatusti ylä- ja alaraajojen yleisimpien vammojen immobilisaatiohoidon eri materiaaleilla sekä terveyskeskuksessa että sairaaloissa	osaa avustaa repositiossa sekä toteuttaa ylä- ja alaraajojen yleisimpien vammojen immobilisaatiohoidon eri materiaaleilla sekä terveyskeskuksessa että sairaaloissa	osaa hyödyntää työssään immobilisaatiohoidon monitieteistä tietopuustaa, toimia moniammatillisessa työryhmissä mm. potilaan raajan tai sen osan repositiossa sekä hallitsee itsenäisesti ylä- ja alaraajojen yleisimpien vammojen immobilisaatiohoidon eri materiaaleilla.
toimii työryhmän jäsenenä vastuualueensa mukaisesti ja toimii annettujen hoitomääräysten mukaan.	tuntee osaamisensa mahdollisuudet ja rajat sekä oman vastuunsa ensihoidossa. Osaa toimia moniammatillisen työryhmän jäsenenä.	tuntee osaamisensa mahdollisuudet ja rajat sekä oman vastuunsa ensihoidossa. Osaa toimia moniammatillisen työryhmän jäsenenä ja kehittää potilaskeskeistä hoitoa.
osaa ottaa työssään huomioon potilas- sekä työturvallisuuden	toimii työssään noudattaen potilas- sekä työturvallisuutta	toimii työssään noudattaen potilas- sekä työturvallisuutta
osaa osaltaan huolehtia työympäristön siisteydestä sekä tarvittavien	osaa omatoimisesti huolehtia työympäristön siisteydestä sekä	osaa omalta osaltaan huolehtia hoitoympäristön käyttövalmiuden

materiaalien täydennyksestä	tarvittavien materiaalien täydennyksestä	ylläpidosta.
käyttää ohjattuna C-kaarta ja osaa digitaalisen valokuvauksen. Toimii säteilysuojelun periaatteiden mukaisesti (STMA 423/200)	käyttää C-kaarta ja osaa digitaalisen valokuvauksen. Toimii säteilysuojelun periaatteiden mukaisesti (STMA 423/200)	osaa käyttää erilaisia kuvantamistekniikoita (esim. C-kaaren käyttö ja digitaalinen kuvaus) ja osaa toimia työssään säteilysuojelun periaatteiden mukaisesti (STMA 423/2000)
osaa potilaan jatkohoidon ajanvarauksen sekä antaa potilaalle kotihoito-ohjauksen, vaikka hän uusissa tilanteissa tarvitseekin vielä apua. Osaa kirjata potilaan hoitotiedot sähköiseen potilastietojärjestelmään.	osaa potilaan jatkohoidon ajanvarauksen sekä antaa potilaalle kotihoito-ohjauksen. Osaa kirjata potilaan hoitotiedot sähköiseen potilastietojärjestelmään.	osaa tehdä potilaan jatkohoidon ajanvarauksen, kirjata potilaan hoitoon liittyvät tiedot myös sähköiseen potilastietojärjestelmään ja antaa potilalle kotihoito-ohjauksen sekä terveyskeskuksessa että sairaalassa
osaa ohjattuna ottaa vastuuta työstään ja sen suunnittelusta	osaa ottaa vastuuta ja suunnitella omaa työtään	osaa itsenäisesti ottaa vastuuta työstään ja sen organisoinnista.

Kirjallisuus:

Castren - Kinnunen - Paakkonen - Pousi - Seppälä - Väisänen: Ensihoidon perusteet Pelastusopisto, SPR, Helsinki 2002

Rasku - Sapanen - Toivola: Hoitoa ympäri vuorokauden WSOY 1999 tai uudempi painos
Polikliininen hoito (soveltuvin osin)

Opintojen alussa sovittava muu materiaali

5.2.2.1.1.4 Perioperatiivinen hoito 10 ov (3 + 7*):

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Hoitotyö perioperatiivisessa ympäristössä* (sisältää työssäoppimista 7 ov perioperatiivisessa hoitoympäristössä)

Näihin opintoihin kuuluvien immobilisaatiohoidon ja kuvantamistekniikoiden tavoitteet tulevat jo polikliinisen hoidon opintojen yhteydessä.

Opinnot toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä opiskeluna. Itsenäinen opiskelu sisältää tiedon hankintaa, itseopiskelua ja tehtävien tekoa yksin ja ryhmässä. Muina opetusmenetelminä ovat luento-opetus, opettaja-opiskelija keskustelut, työssäoppiminen ja harjoitustehtävät. Opinnot arvioidaan asteikolla T1 – K5. Arviointimenetelminä ovat opiskelutehtävät yksin ja ryhmänä, kokeet ja/tai tehtävät ja harjoitukset.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ opiskelija	HYVÄ opiskelija	KIITETTÄVÄ opiskelija
osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida potilaan tarvitsemaa hoitoa omalla vastuualueellaan moniammatillisessa perioperatiivisessa hoitoryhmässä	osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida potilaan tarvitsemaa hoitoa omalla vastuualueellaan moniammatillisessa hoitoryhmässä ja tietää ryhmän jäsenten tehtävät perioperatiivisessa hoitotyössä	osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida potilaan perioperatiivista hoitoa lähihoitajan vastuualueella. Osaa toimia perioperatiivisessa hoitoryhmässä ja tietää ryhmän jäsenten tehtävät ja työnjaon perioperatiivisessa hoitotyössä.
osaa olla vuorovaikutustilanteissa asiallinen sekä potilaiden että hen-	osaa olla vuorovaikutuksessa sekä potilaan että henkilökuntaan	osaa olla vuorovaikutuksessa sekä potilaan että henkilökuntaan

kilöston kanssa	kuuluvien kanssa ja osaa ottaa yksilöllisesti työssään huomioon potilaan anestesiaan ja toimenpiteeseen kohdistamia erilaisia tunteita	kuuluvien kanssa ja osaa ottaa yksilöllisesti työssään huomioon potilaan anestesiaan ja toimenpiteeseen kohdistamia erilaisia tunteita sekä osattava osaltaan tukea potilaan selviytymistä
osaa varata potilaan hoidon tarpeen mukaisen leikkaustason apuvälineineen ja kuljettaa potilaan turvallisesti leikkaussaliin ja asettaa hänet turvalliseen selkäasentoon yhteistyössä perioperatiivisen hoitotiimin kanssa ja avustaa ohjattuna muihin leikkausasentoihin asettamisessa ja ottaa huomioon leikkausasennon merkityksen potilaan turvallisessa hoidossa	osaa asettaa potilaan suunnitellun puudutuksen ja toimenpiteen kannalta tarkoituksenmukaiseen ja turvalliseen puudutus- ja leikkausasentoon yhteistyössä perioperatiivisen työryhmän kanssa.	osaa asettaa potilaan suunnitellun puudutuksen ja toimenpiteen kannalta tarkoituksenmukaiseen ja turvalliseen puudutus- ja leikkausasentoon yhteistyössä perioperatiivisen työryhmän kanssa. Hallitsee leikkausasennot sekä asennon laittamisessa tarvittavat tuet, pehmusteet ja apuvälineet. Osaa soveltaa anatomian ja fysiologian tietoperustaa torjuakseen leikkausasennon haitat.
osaa toimia ergonomisesti potilaan nostoissa ja siirroissa	toimii ergonomisesti potilaan nostoissa ja siirroissa	hallitsee ergonomian potilaan nostoissa ja siirroissa
osaa saattaa käyttökuntoon tavallimmat perioperatiivisessa hoidossa käytettävät lääkintälaitteet	osaa saattaa käyttökuntoon tavallimmat perioperatiivisessa hoidossa käytettävät lääkintälaitteet	osaa perioperatiivisessa hoidossa käytettävien lääkintälaitteiden toimintaperiaatteet ja osaa laittaa ne käyttövalmiuteen.
osaa toimia aseptisesti ja ottaa huomioon eri puhtausluokkien merkityksen työskentelyssä	osaa toimia aseptisesti eri puhtausluokkien mukaisissa tehtävissä	hallitsee aseptiikan potilaan puudutusasennon tukemisessa, toimenpidealueen desinfioinnin ja rajaamisen avustamisessa sekä eri puhtausluokkien mukaisissa tehtävissä
osaa kirjata potilaan hoitotiedot myös sähköiseen sairauskertomusjärjestelmään ja tiedottaa suullisesti vastuualueensa mukaisesti	osaa kirjata potilaan hoitotiedot myös sähköiseen sairauskertomusjärjestelmään ja tiedottaa suullisesti vastuualueensa mukaisesti	osaa tiedottaa työryhmälle potilaan hoitoon ja työhönsä liittyvistä asioista sekä osaa kirjata potilaan hoidosta myös sähköiseen sairauskertomusjärjestelmään

Kirjallisuus:

Korte - Rajamäki - Lukkari - Kallio: Perioperatiivinen hoito, Porvoo WSOY 2000 (soveltuvin osin), Iivanainen - Jauhiainen - Pikkarainen: Sairauksien hoitaminen: terveyttä edistäen Tammi 2006 (soveltuvin osin)

5.2.2.2 KUNTOUTUKSEN KOULUTUSOHJELMA

5.2.2.2.1 Kuntoutuksen koulutusohjelma, 40 ov

Opintokokonaisuuden tuottama osaaminen ja tavoitteet paikallisten ja alueellisten tarpeiden pohjalta:

Koulutusohjelma antaa lähihoitajatutkintoa suorittavalle laaja-alaisen perusosaamisen lisäksi erityisosaamisen kuntouttavan työotteen mukaan auttaa, tukea ja ohjata asiakasta kuntoutuksen eri toimialueilla kuntoutuksen palvelujärjestelmässä, kuten asiakkaan kotiympäristö, kotihoidon työpaikat, päiväsairaalat, välimuotoisen asumisen työpaikat, toiminta- ja työkeskukset, työpajat, palvelukeskukset, kolmannen sektorin erilaiset työpaikat, ter-

veyskeskusten vuodeosastot ja kuntoutumisyksiköt, kuntoutumislaitokset, kylpylät ja henkilökohtaisen avustajan tai ryhmäavustajan työpaikat tai vastaavat työpaikat. Opintokokonaisuuden työssäoppimisjakso (14 ov) ja ammattiosaamisen näyttö suoritetaan em. paikoissa. Ammattiosaamisen näyttö ajoittuu jälkimmäiselle työssäoppimisjaksolle.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät:

(*merkitty sisältää työssäoppimista)

Kuntoutuksen koulutusohjelmaan kuuluvat seuraavat opintojaksot:

Psyykkisen toimintakyvyn tukeminen 5 ov

Sosiaalisen toimintakyvyn tukeminen 6 ov

Fyysisen toimintakyvyn tukeminen 11 ov

Kuntoutumisen tukeminen 16 ov (2 + 14*)

Opinnäytetyö 2 ov, katso kohta 6.2.

Kuntoutuksen koulutusohjelmaan sisältyy teoriaopintoja oppilaitoksessa, työssäoppiminen ja näyttö. Työssäoppiminen on merkitty *-merkillä. Opiskelija suorittaa työssäoppimisen ja näytön kuntoutuksen eri toimialueilla.. Koulutusohjelmassa on kaksi työssäoppimisjaksoa, jotka ovat kestoltaan yhteensä 14 viikkoa. Näyttö suoritetaan jälkimmäisen työssäoppimisjakson loppupuolella.

Arviointisuunnitelma:

Opiskelijaa arvioidaan oppilaitoksessa, työssäoppimisjakson aikana ja näytössä. Oppimisprosessia edistetään ohjauskeskusteluilla ja itsearvioinnilla. Opintokokonaisuuden arvostus muodostuu opintojaksojen arvioinneista ja näytön arvioinnista. Arvioitavat sisällöt on kuvattu kunkin opintojakson kohdalla ja ammattiosaamisen näytössä arvioitava osaaminen on kuvattu ao. kohdassa. Työssäoppimisjakson arvioivat työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Opettaja vastaa arvostuksen määrittämisestä. Ammattiosaamisen näytön arvioivat opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Opintojaksot ja ammattiosaamisen näyttö arvioidaan numeerisesti 1-5. Ensimmäinen työssäoppimisjakso arvioidaan numeerisesti 1 -5 . Toinen työssäoppiminen arvioidaan hyväksyty/hylätty.

Ammattiosaamisen näytön toteuttaminen

Opiskelija näyttää osaamisensa toisen työssäoppimisjakson aikana. Ammattiosaamisen näyttö koostuu kahdesta tehtävästä: kuntoutujan toimintakyvyn arviointi, kuntoutumisen suunnittelu, toteutus ja arviointi sekä viriketukion suunnittelu, toteutus ja arviointi.

Ammattiosaamisen näytössä arvioidaan seuraavaa keskeistä osaamista:

- Kuntoutujan kuntoutumisen suunnitelman laatiminen, toteutus ja arviointi (lähihoitajan vastuualueella)
- Kuntoutujaryhmän ohjaustilanteen suunnitelman laatiminen, toteutus ja arviointi
- Eri kommunikaatiomenetelmien hyödyntäminen vuorovaikutuksessa ja viestinnässä
- Kuntoutujan sosiaalisen verkoston hyödyntäminen
- Teknisten apuvälineiden hallinta ja turvateknologian osaaminen
- Kuntoutujan avustaminen ja hänen itsenäisen suoriutumisen tukeminen päivittäisissä toiminnoissa
- Lääkehoito
- Kuntoutujan ohjaaminen ja tukeminen liikkumisessa ja kuntoutujalle tarpeellisten apuvälineiden käytössä
- Rentouttavien hoitojen käyttö
- Kuntoutujaryhmän ohjaaminen
- Ihmisen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä koskevan tiedon hyödyntäminen
- Ryhmien toimintaa koskevan tiedon hyödyntäminen
- Työsuojelu- ja työturvallisuusmääräyksien noudattaminen
- Ergonomian noudattaminen
- Väkivaltatilanteiden hallinta
- Työssä jaksaminen
- Moniammatillinen yhteistyö
- Ammattietiikan noudattaminen

5.2.2.2.1.1 Psyykkisen toimintakyvyn tukeminen, 5 ov

Opiskelijan on hallittava empaattinen ja aito kuuntelutaito ja kyettävä auttamisen mahdollisuuksia arvioidessaan empaattiseen läsnäoloon. Hänen on kyettävä eläytymään asiakkaan tilanteeseen realistisella ja tosiasiat kohtaavalla tavalla ja kyettävä hallitsemaan ristiriitaitilanteita. Opiskelijan on hallittava aktiivisen kuuntelun, kysymisen ja tukea antavan keskustelun menetelmät ja osattava soveltaa näitä asiakkaan tarpeiden kartoituksessa. Opiskelijan on osattava vuorovaikutustilanteissa tunnistaa ja arvioida omia psyykkisiä voimavarojaan, mahdollisuuksiaan ja rajojaan. Hänen on löydettävä oman persoonansa käytön ja käytöksensä säätelyn kannalta tasapainoinen toimintatapa sekä oma ammatillinen toimintatapansa. Opiskelijan on osattava tunnistaa, jäsentää ja eritellä vuorovaikutuksessa syn-

tyviä tunteitaan ja käsitellä niitä. Opiskelijan on osattava tunnistaa ryhmäytymisen eri vaiheet. Hänen on osattava hyödyntää ryhmädynamiikkaa ja toimia rakentavasti sekä moniammatillisen ryhmän jäsenenä että ryhmän ohjaajana. Opiskelijan on osattava tukea asiakkaan myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta tämän elämänkaaren eri vaiheissa. Opiskelijan on osattava tehdä havaintoja eri-ikäisten asiakkaiden psyykkisen toimintakyvyn mahdollisuuksista ja rajoituksista, mielialasta, motivaatiosta ja oppimiskyvystä ja otettava nämä huomioon suunniteltaessa ja toteutettaessa asiakkaan hoito-, palvelu- tai kuntoutussuunnitelmaa. Opiskelijan on osattava käyttää asiantuntija-apua asiakkaan psyykkisen kriisin vaiheiden tunnistamisessa ja kohtaamisessa. Opiskelijan on osattava tukea asiakasta ja hänen perhettänsä kriisin läpityöskentelyssä toimimalla kriisin vaiheen mukaisesti yhteistyössä muiden hoito-, palvelu- tai kuntoutussuunnitelmaa toteuttavien kanssa heidän asiantuntija-apuaan hyödyntäen.

Opiskelijan on tunnettava unen, uupumuksen ja vireyden merkitys päivittäiseen toimintakykyyn ja osattava ohjata normaaliin päivärytmiin ja tarvittaessa ohjata asiantuntija-avun piiriin. Opiskelijan on osattava kohdata asiakkaan psyykkisiä häiriöitä ja tunnettava mielen-terveyttä edistäviä tekijöitä ja mielenterveyden häiriöitä, kuten esimerkiksi psykoottiset häiriöt, mielialahäiriöt, ahdistuneisuushäiriöt, itsemurhavaara, persoonallisuushäiriöt, aggressiivisuus, ruumiillisina oireina ilmenevät mielenterveyden häiriöt, unihäiriöt, syömishäiriöt ja vanhuuteen liittyvät mielenterveyshäiriöt.

Opiskelijan on osattava tunnistaa ja kohdata asiakkaan päihdekäyttö. Opiskelijan on tunnettava mielenterveys- ja päihdetyön julkiset, yksityiset ja kolmannen sektorin palvelujärjestelmät. Opiskelijan on osattava tunnistaa tilanteet, joissa asiakkaan on tarpeellista turvautua mielenterveys-, päihde- ja kriisipalveluihin, ja varmistettava asiakkaan avunsaanti. Opiskelijan on tunnettava tavallisimmat mielenterveys- ja päihdetyössä käytettävät lääkkeet sekä niiden haitta- ja sivuvaikutukset ja osattava tarkkailla lääkkeiden vaikutuksia. Opiskelijan on osattava tarkkailla myös asiakkaan lääkkeiden käyttöä ja tiedottaa havainnoistaan muille työryhmän jäsenille.

Opiskelijan on osattava ohjata asiakasta tunnistamaan voimavarojaan samalla ottaen huomioon psyykkinen itsesäätely (psyykkinen, sosiaalinen ja fyysinen toiminta). Opiskelijan on osattava auttaa asiakasta tiedostamaan päivittäisistä haasteista selviytymistä ja elämänhallintaa tukevia psyykkisiä voimavarojaan. Hänen on osattava edistää ja rohkaista voimavarojen aktiivista käyttöönottoa siten, että asiakkaalle syntyy sekä pätevyyden että

arkipäivässä onnistumisen kokemuksia. Opiskelijan on osattava aktivoida asiakkaan itseilmaisua, muistia ja mielikuvia esimerkiksi liikunnan, kuvataiteen, musiikin, keskustelun ja muistelun keinoin.

Opiskelijan on osattava avustaa ja tukea asiakasta kiinnittymään kuntoutumista tukevaan kodin ulkopuoliseen yhteistyö- ja tukiverkostoon, kuten esimerkiksi päivätoiminnot, vertaisryhmät ja harrastukset, ja tekemään yhteistyötä niiden kanssa. Opiskelijan on osattava rohkaista ja tukea asiakasta tunnistamaan voimavarojaan psyykkisen toimintakyvyn rajoituksista syntyvien kuntoutumisen esteiden voittamisessa ja niihin liittyvissä siirtymävaiheissa, stressitilanteissa ja kriiseissä.

Opiskelijan on osattava tukea asiakasta löytämään elämälleen merkitystä ja tulevaisuudenuskoa ja toivoa ja autettava erilaisten itseilmaisun keinojen, kasvua ja kehitystä tukevien palvelujen etsimisessä. Opiskelijan on kyettävä työskentelemään tavoitteellisesti ja omaa työtään arvioiden. Hänen on osattava hyödyntää työstään saamaa palautetta. Hänen on osattava jäsentää ja käsitellä työstään johtuvia paineita ja huolehtia virkistäytymisestään ja palautumisestaan työtä ja vapaa-aikaa jaksottamalla. Hänen on osattava huolehtia fyysisestä, psyykkisestä ja henkisestä terveydestään. Hänen on tarvittaessa osattava hakea tukea ja ohjausta itselleen ja toiminnalleen.

Opiskelijan on syvennettävä lääkehuoltoa ja hoitotarvikkeita koskevaa tietouttaan ja osattava soveltaa lääkehuoltoa ja hoitotarvikkeita koskevia säädöksiä omassa työssään. Hänen on osattava käsitellä ja annostella lääkkeitä oikein ja turvallisesti ja ottaa huomioon työsuojelu ja asiakkaan turvallisuus. Hänen tulee hallita lääkehoidon terminologia ja laskutoimitukset sekä lääkkeenantotavat (p.o., rect., s.c., i.m). Hänen on tiedettävä oma vastuunsa lääkehoidossa ja toimittava yhteistyössä muiden siitä vastaavien kanssa. Hänen on hallittava tavallisimpien lääkkeiden vaikutukset ja yhteisvaikutukset sekä tunnistettava yleisimmät haitta- ja sivuvaikutukset ja osattava raportoida niistä hoito-, palvelu- tai kuntoutumissuunnitelmaan ja muille työryhmän jäsenille. Opiskelijan on osattava neuvoa ja ohjata asiakasta ja tämän läheisiä lääkkeiden käytössä ja lääkehoidon toteutukseen liittyvissä kysymyksissä sekä itsehoitolääkkeiden käytössä.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Vuorovaikutus, itsetuntemus ja ryhmätyötaidot 1 ov
- Psyykkinen toimintakyky ja sen vahvistaminen 0,5 ov
- Mielenterveys- ja päihdeongelmaisen kohtaaminen 1 ov

- Lääkehoito 1ov
- Psykkisen selviytymisen vahvistaminen 0,5 ov
- Yhteisöllisyyden ja henkisen kasvun tukeminen 0,5 ov
- Työssä jaksaminen 0,5 ov

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa ja itsenäisenä opiskeluna. Opetusmenetelminä ovat luennot, harjoitukset, havainnointitehtävät, projektioppiminen, asiakastapahtumat ja opintokäynnit. Arviointimenetelmiä ovat kokeet, tehtävät ja itsearviointi.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
osaa kohdata asiakkaan toteuttaen aidon läsnäolon, empaattisen ja tarkentavan kuuntelun sekä tukea antavan keskustelun periaatteita tosiasiat kohtaavalla tavalla.	osaa kohdata asiakkaan myötätun- toisella ja tosiasiat kohtaavalla tavalla	osaa kuunnella asiakasta asiak- kaan tilanteen tosiasiat kohtaavalla tavalla ja osaa kysymällä tarkentaa tilanteita tutuissa tilanteissa
tunnistaa omia psyykkisiä voimava- rojaan ja käyttäytyy tasapainoisesti vuorovaikutustilanteissa	tunnistaa mahdollisuuksiaan ja rajojaan vuorovaikutustilanteissa ja osaa edistää vuorovaikutusta	osaa arvioida ja säädellä vuorovai- kutustilanteissa omia psyykkisiä voimavarojaan ja persoonallisia työtapojaan, mahdollisuuksiaan ja rajojaan.
tunnistaa itsessään erilaisia tuntei- ta ja keskustelelee niistä	tunnistaa itsessään vuorovaikutus- tilanteissa syntyviä tunteita ja osaa käsitellä niitä	osaa tunnistaa, jäsentää ja eritellä vuorovaikutustilanteissa syntyviä tunteitaan ja käsitellä niitä
osaa toimia työryhmän jäsenenä sekä osaa ohjata ryhmätilanteita, mutta tarvitsee niissä ajoittain oh- jausta	osaa toimia työryhmän jäsenenä sekä ohjata ryhmätilanteita	tunnistaa ryhmäilmiöitä ja hyödyn- tää tätä tietoutta sekä työryhmän jäsenenä että ryhmän ohjaajana
osaa ryhmän jäsenenä tukea asi- akkaan myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	osaa ryhmän jäsenenä ja sen poh- jalta myös itsenäisesti tukea asi- akkaan myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta	osaa tukea asiakkaan myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta tä- män elämänsä eri vaiheissa
ottaa huomioon asiakkaan psyykki- sen toimintakyvyn mahdollisuuksia ja rajoituksia ja huomioi nämä kun- toutumisen suunnittelussa ja toteu- tuksessa yhdessä ryhmän kanssa	ottaa huomioon asiakkaan psyykki- sen toimintakyvyn mahdollisuuksia ja rajoituksia ja huomioi nämä kun- toutumisen suunnittelussa ja toteu- tuksessa	osaa havainnoida ja arvioida eri- ikäisten asiakkaiden psyykkisen toimintakyvyn mahdollisuuksia ja rajoituksia kuten motivaatiota, mie- lialaa ja oppimiskykyä sekä osaa ottaa nämä joustavasti huomioon suunnitellessaan ja toteuttaessaan kuntoutumista yhdessä asiakkaan ja työryhmän kanssa
osaa toimia yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa asiakkaan kriisivaiheiden tunnistamisessa ja kohtaamisessa	osaa kohdata kriisissä olevan asi- akkaan ja hänen läheisensä ja tarvittaessa ohjata heitä asiantunti- jalle	osaa tukea asiakasta ja hänen perhettään kriisin vaiheen mukai- sesti sen läpityöskentelyssä yhteis- työssä työryhmän ja asiantuntijoi- den kanssa
osaa ohjata asiakasta löytämään normaali päivärhythmi, vaikka tarvit- seekin vielä tukea muulta työryh- mältä	osaa ohjata ja kannustaa asiakasta toimivan päivärhythmin ja levon tasa- painoon	tuntee unen, uupumuksen ja virey- den merkityksen päivittäiseen toi- mintakykyyn ja osaa ohjata nor- maaliin päivärhythmiin ja tarvittaessa asiantuntijalle
tunnistaa työryhmän jäsenenä asiakkaan mielialan muutoksia kuten masennus, aggressiivisuus,	osaa kohdata asiakkaan mielialan muutoksia ja tunnistaa yleisimpiä mielenterveyshäiriöitä sekä rapor-	osaa kohdata asiakkaan mielialan muutoksia ja psyykkisiä häiriöitä sekä tuntee mielenterveyttä edistä-

uni- ja syömishäiriöt, vanhuuteen liittyvät mielenterveyden muutokset ja raportoi muutoksista työryhmän muille jäsenille	toida näistä työryhmän muille jäsenille	viä tekijöitä ja yleisimpiä mielenterveyshäiriöitä ja osaa ohjata jatko- hoitoon
osaa kohdata asiakkaan päihde- käyttöä ja työryhmän jäsenenä ohjata jatko- hoitoon	osaa kohdata asiakkaan päihdeiden käyttöä ja ohjata häntä jatko- hoitoon	osaa tunnistaa ja kohdata asiak- kaan päihde- käyttöä ja ohjata häntä jatko- hoitoon
osaa tarkkailla asiakkaan mielen- terveys- ja päihdetyössä käytettä- vien lääkkeiden vaikutusta ja tiedottaa havainnoistaan työryhmän muille jäsenille	tuntee tavallisimmat mielenterveys- ja päihdetyössä käytettävät lää- keet ja osaa tarkkailla niiden vaiku- tuksia sekä tiedottaa havainnois- taan työryhmälle	tuntee tavallisimmat mielenterveys- ja päihdetyössä käytettävät lää- keet sekä niiden haitta- ja sivuvai- kutukset ja osaa tarkkailla lääkkei- den vaikutuksia ja käyttöä ja tiedot- taan havainnoistaan työryhmälle
osaa tukea asiakkaan psyykkisiä voimavaroja arkipäivän elämänhal- linnassa tutuissa tilanteissa	osaa tukea asiakkaan psyykkisiä voimavaroja arkipäivän elämänhal- linnassa mahdollistaen asiakkaalle onnistumisen kokemuksia	osaa auttaa asiakasta tiedosta- maan ja hyödyntämään päivittäis- tä haasteista selviytymistä ja elä- mänhallintaa tukevia psyykkisiä voimavarojaan mahdollistaen asi- akkaalle onnistumisen kokemuksia
osaa työryhmän jäsenenä aktivoida asiakkaan itseilmaisua ja muistin toimintaa tutuissa tilanteissa	osaa aktivoida asiakkaan itseil- maisua, muistia ja mielikuvia erilai- sissa arkipäivän tilanteissa	osaa aktivoida asiakkaan itseil- maisua, muistia ja mielikuvia esim. liikunnan, kuvataiteen, musiikin, keskustelun ja muistelun keinoin
osaa tukea asiakasta kiinnittymään yhteistyö- ja tukiverkoston	osaa tukea asiakasta kiinnittymään yhteistyö- ja tukiverkoston ja löy- tämään erilaisia mahdollisuuksia yhteisölliseen osallistumiseen	osaa tukea asiakasta kiinnittymään kuntoutumista tukevaan yhteisöön sekä lähiyhteisössä että kodin ulkopuoliseen yhteistyö- ja tukiver- kostoon, päivätoiminnot, vertais- ryhmät ja harrastukset ja toimi- maan yhteistyössä niiden kanssa
osaa huolehtia omasta työssä jak- samisestaan	osaa käsitellä työstään johtuvia paineita ja huolehtia omasta palau- tumisestaan	osaa jäsentää ja käsitellä työstään johtuvia paineita ja huolehtia omas- ta palautumisestaan sekä hakea itselleen ja toiminnalleen ohjausta
osaa käsitellä ja annostella lääkkei- tä oikein ja turvallisesti. Raportoida lääkkeen käytöstä, vaikutuksista, haitta- ja sivuvaiku- tuksista, hoito-, palvelu- tai kuntou- tumissuunnitelmaan ja pyytää apua epäselvissä tilanteissa.	Tunnistaa lääkehuoltoa ja hoitotar- vikkeita koskevia säädöksiä Osaa käsitellä ja annostella lää- keet oikein ja turvallisesti eri tilan- teissa Tuntee lääkehoidon terminologiaa ja hallitsee lääkelaskut sekä lää- keenantotavat Tuntee oman vastuunsa lääkehoi- dossa Tunnistaa tavallisimpien lääkkeiden vaikutukset sekä pystyy tunnistaa- maan yleisimmät haitta- ja sivuvai- kutukset ja osaa raportoida niistä hoito-, palvelu- tai kuntoutumis- suunnitelmaan ja muille työryhmän jäsenille. Osaa neuvoa ja ohjata potilasta ja tämän läheisiä lääkehoitoon liitty- vissä kysymyksissä.	on syvennettävä lääkehuoltoa ja hoitotarvikkeita koskevaa tietout- taan ja osattava soveltaa lääke- huoltoa ja hoitotarvikkeita koskevia säädöksiä omassa työssään. Osat- tava käsitellä ja annostella lääkkeet oikein ja turvallisesti ja ottaa huo- mioon työsuojelu ja asiakkaan turvallisuus. Hänen tulee hallita lääkehoidon terminologia ja lasku- toimitukset sekä lääkkeenantotavat (p.o., rect., s.c., i.m). Hän tietää oma vastuunsa lääkehoidossa ja toimittava yhteistyössä muiden siitä vastaavien kanssa. Hänen on hallit- tava tavallisimpien lääkkeiden vai- kutukset ja yhteisvaikutukset sekä tunnistettava yleisimmät haitta- ja sivuvaikutukset ja osattava rapor- toida niistä hoito-, palvelu- tai kun- toutumissuunnitelmaan ja muille työryhmän jäsenille. Osaa neuvoa ja ohjata asiakasta ja tämän läheisiä lääkkeiden käytössä ja lääkehoidon toteutukseen liitty- vissä kysymyksissä sekä itsehoito- lääkkeiden käytössä.

Kirjallisuus:

Kettunen Reetta; Kähäri-Wiik Kaija; Vuori-Kemilä Anne; Ihalainen Jarmo 2002. Kuntoutumisen mahdollisuudet

5.2.2.2.1.2 Sosiaalisen toimintakyvyn tukeminen, 6 ov

Opiskelijan osattava kohdata asiakas niin, että hän huomioi asiakkaan roolin koti-, asuin- ja toimintaympäristössä, lähiyhteisössä ja yhteiskunnan jäsenenä. Hänen on osattava ottaa huomioon asiakkaan yksilölliset tarpeet, valinnat, voimavarat ja olosuhteet asiakkaan sosiaalisen toimintakyvyn ja yhteisöllisyyden tukemisessa. Opiskelijan on yhdessä asiakkaan ja muiden toimijoiden kanssa pystyttävä määrittelemään asiakkaan tarvitsema sosiaalinen verkosto, joka voi koostua läheisistä, ystävistä, vapaaehtoisista (esim. vertaistuki) ja virallisista toimijoista. Hänen on osattava käyttää hallinnon alat ylittävää verkostotyötä sosiaalisen kuntoutumisen menetelmänä. Hänen on kyettävä yhteistyöhön asiakkaan, läheisten ja muiden verkostoon kuuluvien henkilöiden kanssa sekä kyettävä toimimaan asiakaslähtöisesti sovittujen tavoitteiden ja työtapojen mukaisesti.

Opiskelijan on osattava osallistua asiakkaan syrjäytymiseen liittyvien riskitekijöiden tunnistamiseen ja pystyttävä ohjaamaan asiakasta sellaisten palvelujen piiriin, missä syrjäytymistä voidaan ehkäistä. Opiskelijan on osattava ottaa huomioon luonnon, rakennetun ympäristön ja kulttuurin sekä yhteisön toimintakulttuurin merkitys käyttäytymiseen ja sosiaaliseen toimintaan. Opiskelijan on kyettävä yhteistyössä asiakkaan ja muiden toimijoiden kanssa arvioimaan, milloin ja minkälaista apua asiakas tarvitsee arkipäivän käytännön asioiden hoitamisessa (avuntarve – autonomia). Hänen on osattava kirjata sosiaalista toimintakykyä koskevat asiat hoito-, palvelu- tai kuntoutumissuunnitelmaan.

Opiskelijan on osattava arvioida yhdessä asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa asiakkaan arjen toimivuutta ja kyettävä tekemään siitä johtopäätöksiä. Hänen on osattava tarvittaessa ottaa yhteyttä asiantuntijoihin ja osattava ryhtyä asioiden vaatimiin muihin toimenpiteisiin. Hänen on kunnioitettava asiakkaan oikeutta toimia aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä sekä tuettava ja kannustettava tätä omien asioidensa hoitamisessa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa.

Opiskelijan on osattava tukea asiakasta ottamaan vastuuta ja osallistumaan oman terveytensä hoitamiseen ja huolehtimiseen säännöllisten vuositarkastuksien ja mahdollisten hoitojen suhteen. Opiskelijan on osattava asiakaslähtöisesti ohjata ja tukea asiakasta päivit-

täisissä toiminnoissa, jotka liittyvät ruokailuun, ravintohuoltoon, asumiseen, ympäristön siisteyteen, asioimiseen ja rahankäyttöön. Hänen on osattava ohjata asiakasta aktiiviseen elämään, tarvittaessa työhön valmentavaan tai työtoiminnan piiriin.

Opiskelijan on osattava avustaa asiakasta henkilökohtaisissa esteettisissä valinnoissa, kuten pukeutumisessa, kauneudenhoidossa, hygieniassa ja kodin sisustamisessa. Hänen on tuettava asiakasta ystävyyssuhteiden ylläpidossa ja uusien luomisessa. Hänen on tunnettava erilaisia harrastusmahdollisuuksia sekä suunniteltava ja toteutettava yhdessä asiakkaan kanssa iloa ja elämyksiä tuottavaa vapaa-aikaa. Hänen on kannustettava ja tuettava asiakasta osallistumaan juhliin, matkoihin ja muilla tavoilla järjestettyihin yhteisiin tilaisuuksiin.

Opiskelijan on osattava tiedostaa asumisen merkitys osana asiakkaan päivittäistä selviytymistä ja elämänlaatua. Hänen on tunnettava asumisen eri muodot (oma asunto, välimuotoinen asuminen, laitos) ja osattava ohjata asiakasta näihin liittyvissä tuki-, palvelu- ja hoitomahdollisuuksissa.

Opiskelijan on osattava selvittää välimuotoisen asumisen mahdollisuudet (palveluasuminen, ryhmäasuminen, pienkodit, tukiasuminen, asuntola-asuminen) eri-ikäisillä ja erilaista tukea tarvitsevilla henkilöillä. Hänen on osattava selvittää asiakaslähtöisesti asiakkaalle paikkakunnalla tarjottavien asumispalveluiden, jaksottaisen hoidon, päiväkeskusten ja asumisharjoittelun toteutumistavat.

Opiskelijan on hallittava menetelmiä ja tapoja, joilla tuetaan asiakkaan sosiaalista toimintakykyä, itsenäistä selviytymistä ja elämänhallintaa osana asiakkaan kokonaiskuntoutumista kussakin asumismuodossa. Opiskelijan on osattava käyttää työssään tietoa ihmisen vuorovaikutuksen ja kommunikaation kehityksestä sekä niiden vaikutuksesta ihmisen oppimiselle, yhteisöön kuulumiselle, vaikuttamiselle ja viihtymiselle. Opiskelijan on hyödynnettävä ympäristön ja lähiyhteisön merkitystä vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitojen kehittymiselle. Hänen on osattava antaa asiakkaalle mahdollisuus itseään koskeviin päätöksiin ja vastuu yhteisesti sovittujen pelisääntöjen toteuttamisesta.

Opiskelijan on tunnettava erilaisia vammoja, sairauksia, toimintaesteitä ja erityisiä olosuhteita (esim. sosiaalinen deprivatio), jotka saattavat vaikuttaa kommunikaation ja kielen kehittymiseen ja hyödynnettävä tätä tietoa työssään.

Opiskelijan on osattava käyttää viittomakielen perusviittomia ja ymmärrettävä viittomakielen merkitys kuurojen kulttuurille. Opiskelijan on osattava käyttää yleisimpiä puhetta korvaavia ja tukevia kommunikaatiokeinoja ja -menetelmiä (esim. esine-, kuva- ele- ja viittomakommunikaatio) sekä niihin liittyviä välineitä, kuten kommunikointilaitteita ja tietokoneiden apuvälineohjelmia. Hänen on osattava asiantuntijan ohjauksessa ohjata asiakasta apuvälineiden käytössä ja seurata kehitystä.

Opiskelijan on tunnettava yleisimmät kuulemisen (esim. induktiosilmukka, kuulokojeet), näkemisen (esim. optiset välineet, pistekirjoitus), ymmärtämisen (esim. kuvatunnisteet) ja liikkumisen (esim. äänimajakka) tai niiden yhdistelmien aiheuttamien kommunikaatioestien vähentämisen tai poistamisen välineet ja osattava käyttää joitain niistä. Hänen on osattava etsiä lisätietoa ja konsultaatioapua asiakkaan tarpeista lähtien. Opiskelijan on osattava kommunikoida selkokielellä, tekstipuhelimella ja isokirjoituksella. Hänen on osattava ohjata asiakasta kuulokojeiden käytössä ja vian ilmaantuessa ottaa yhteyttä asiantuntijaan.

Opiskelijan on osattava käyttää kodin tekniikkaan kuuluvia peruslaitteita ja niiden käyttöä helpottavia lisälaitteita ja osattava asiakaslähtöisesti ohjata asiakasta ja hänen läheisiään niiden käytössä. Opiskelijan on osattava edistää asiakkaan perusturvallisuutta, viestintää, tasavertaista osallistumista, asioiden hoitoa, tiedon hankkimista ja sosiaalisten suhteiden hoitoa hyödyntämällä asumiseen ja elämiseen liittyvää tieto- ja viestintäteknologiaa.

Opiskelijan on osattava käyttää mikrotietokonetta, tekstinkäsittelyohjelmaa, Internetiä ja sähköpostia. Hänen on osattava avustaa asiakasta tietokoneeseen liitettävien apuvälineohjelmien, kuten esimerkiksi ruudunlukijan ja puhesyntetisaattorin tai ruudunlukijan ja erilaisten harjoitusohjelmien käytössä. Hänen on osattava ohjata tai avustaa asiakasta näiden ohjelmien tavallisimmissa käyttötilanteissa.

Opiskelijan on tunnettava ympäristönhallintalaitteet, kuten erilaiset hälytys- ja merkinantolaitteet. Hänen on osattava ohjata asiakasta turvajärjestelmään kuuluvien laitteiden käytössä, kuten turvahälytysjärjestelmät, valvontajärjestelmät ja vaaratilanteen havaitsemisvälineet.

Opiskelijan on tunnettava ajanmukaisen televiestinnän mahdollisuudet sekä osattava käyttää ja ohjata asiakaslähtöisesti asiakasta joidenkin televiestinnän laitteiden, lisälaitteiden ja apuvälineiden käytössä. Opiskelijan on kyettävä hankkimaan uutta, teknologista tietoa ja konsultoimaan asiantuntijoita sekä tekemään yhteistyötä laitteiden ja apuvälineiden hankinnassa ja käytössä. Hänen on tiedettävä ja osattava käyttää teknisten laitteiden hankinta- ja huoltoverkostoja. Opiskelijan on osattava selvittää ammatillisen kuntoutuksen prosessi: asiakkaan tutkimus, kuntoutus, valmennus, koulutus ja työ. Opiskelijan on osattava ohjata asiakasta ja hankkia tarvittavaa lisätietoa Kansaneläkelaitoksen ja työvoimatoimiston ammatillisen kuntoutuksen palveluista, kuten ammatinvalinnanohjauksesta, kuntoutustutkimuksesta, työ- ja koulutuskokeiluista. Opiskelijan on osattava selvittää koulutuksen osuus osana ammatillista kuntoutusta: valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus sekä ammatillinen koulutus.

Opiskelijan on osattava tiedostaa työssään työn merkitys asiakkaan toimeentuloon, elämänlaatuun ja kuntoutumisen perustaan. Hänen on tunnettava työllistymisen vaihtoehdot, kuten palkkatyö, yrittäjyys, osuuskuntatyö, kuntouttava työtoiminta, työkeskustyö ja tuettu työllistyminen, ja hyödynnettävä tätä tietoa paikallisessa yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa ja työssään asiakkaiden ohjauksessa.

Opiskelijan on osattava tukea asiakkaan voimavaroja ja asiakkaan realistisia mahdollisuuksia ja tarvittaessa olla asiakkaan mukana työllistymiseen liittyvissä asioissa esimerkiksi työvoimahallinnossa. Opiskelijan on osattava avustaa asiakasta opiskeluun, kuten vaikeavammaisen opiskelijan avustajuuteen tai työhön, kuten työvalmentajuuteen liittyvissä tilanteissa sekä edistää asiakkaan itsenäisyyttä ja sosiaalista toimintakykyä. Opiskelijan on osattava tarvittaessa selvittää asiakkaan työpaikan työturvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvistä asioista ja tukea asiakasta näihin liittyvissä kysymyksissä. Hänen on osattava tukea asiakkaan liittymistä työyhteisön jäseneksi.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Vuorovaikutus ja kommunikaatio 1,5 ov
- Sosiaalinen ympäristö, asumispalvelut ja välimuotoinen asuminen 1 ov
- Kotitalous, kestävä kehitys 1 ov
- Vapaa-aika ja viihtyminen 1 ov
- Perusteknologian hallinta 0,5 ov
- Ammatillinen kuntoutus, verkostotyö ja työllistymiseen tähtäävä toiminta 1 ov

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa ja itsenäisenä opiskeluna. Opetusmenetelminä ovat luennot, harjoitukset, havainnointitehtävät, projektioppiminen, asiakastapahtumat ja opintokäynnit. Arviointimenetelmiä ovat kokeet, tehtävät ja itsearviointi.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
osaa yhden asiakkaan käyttämän vaihtoehtoisen kommunikaatiomuodon tai –menetelmän, jolla hän pystyy perustasolla kommunikoimaan asiakkaan kanssa	tuntee erilaisia vaihtoehtoisia kommunikaatiomuotoja tai –menetelmiä, joilla pystyy perustasolla kommunikoimaan asiakkaan kanssa	hallitsee vuorovaikutuksen ja kommunikaation huomioiden asiakkaan tilan sekä hallitsee erilaisia asiakkaan käyttämiä kommunikaatiomenetelmiä ja vuorovaikutusmuotoja ja pystyy ohjaamaan laitteiden käytössä ja huollossa
ohjaa asiakasta kuulokojeen käytössä ja tarvittaessa ottaa yhteyden asiantuntijaan	työyhteisön jäsenenä osaa ohjata asiakasta kuulokojeen käytössä ja huollossa	osaa itsenäisesti ohjata asiakasta kuulokojeen käytössä ja huollossa.
osaa ohjata asiakasta perusturvallisuuteen liittyvässä kodintekniikassa ja apuvälineiden käytössä tutuissa tilanteissa	osaa ohjata asiakasta käyttämään huoltamaan kodin tekniikkaa ja apuvälineitä turvallisesti eri tilanteissa	osaa ohjata asiakasta kodin tekniikkaan ja turvajärjestelmään kuuluvien laitteiden hoidossa ja huollossa
osaa huomioida asiakkaan koti-, asuin- ja toimintaympäristön suunnitellessaan ja toteuttaessaan asiakkaan kuntoutumista ja hoitoa ja ottaa huomioon hoitoa suunnitellessaan ja toteuttaessaan asiakkaan voimavarat, vaikka ajoittain tarvitseekin lisäohjausta	huomioi asiakkaan koti-, asuin- ja toimintaympäristön suunnitellessaan ja toteuttaessaan asiakkaan kuntoutumista ja hoitoa ja ottaa huomioon hoitoa suunnitellessaan ja toteuttaessaan asiakkaan voimavarat	osaa suunnitella ja toteuttaa asiakkaan kuntoutumista ja hoitoa ottaen huomioon asiakkaan koti-, asuin- ja toimintaympäristön sekä asiakkaan voimavarat
pystyy määrittämään asiakkaan sosiaalisen verkoston	osaa määrittellä ja ottaa huomioon asiakkaan sosiaalisen verkoston	pystyy määrittämään asiakkaan sosiaalisen verkoston ja tunnistaa asiakkaan syrjäytymiseen liittyvät riskitekijät
toimii asiakaslähtöisesti sovittujen tavoitteiden ja työtapojen mukaan tutuissa tilanteissa	toimii asiakaslähtöisesti sovittujen tavoitteiden ja työtapojen mukaan	toimii asiakaslähtöisesti sovittujen tavoitteiden ja työtapojen mukaisesti
osaa kirjata sosiaalista toimintakykyä ja omaa työtään koskevat tiedot hoito-, palvelu- ja kuntoutussuunnitelmaan, vaikka niissä ajoittain ilmenee pieniä puutteellisuuksia	osaa kirjata olennaiset sosiaalista toimintakykyä ja omaa työtään koskevat tiedot hoito-, palvelu-, ja kuntoutumissuunnitelmaan	osaa itsenäisesti kirjata asiakkaan sosiaalista toimintakykyä ja omaa työtään koskevat tiedot hoito-, palvelu- tai kuntoutussuunnitelmaan
osaa määrittää asiakkaan sosiaalisen verkoston.	osaa tukea asiakkaan sosiaalista toimintakykyä ja itsenäistä selviytymistä jossakin välimuotoisen asumisen muodossa (palveluasuminen, ryhmäasuminen, pienkodit, tukiasuminen, asuntola-asuminen)	osaa tukea ja edistää asiakkaan toimintakykyä ja itsenäistä selviytymistä jossakin välimuotoisen asumisen muodossa (palveluasuminen, ryhmäasuminen, pienkodit, tukiasuminen, asuntola-asuminen)
ohjaa ja tukee asiakasta päivittäisissä toiminnoissa (ruokailu, siisteys, asuminen, asioiminen, rahankäyttö)	osaa tukea ja ohjata asiakasta päivittäisissä toiminnoissa (ruokailu, asuminen, siisteys, asioiminen, rahankäyttö), joskin toteutuksessa ilmenee ajoittain puutteita	osaa ohjata ja tukea asiakasta kokonaisvaltaisesti arjen toiminnoissa (ruokailu, asuminen, siisteys, asioiminen, rahankäyttö)
arvioi työryhmän jäsenenä asiakkaan arjen toimivuutta ja tarvittaes-	pystyy arvioimaan asiakkaan arjen toimivuutta ja tarvittaessa ottamaan	osaa tukea ja edistää asiakkaan arjen toimivuutta monipuolisesti.

sa ottaa yhteyttä asiantuntijoihin	yhteyttä asiantuntijoihin	
osaa tukea asiakasta osallistumaan oman terveytensä hoitamiseen tutuissa tilanteissa	osaa tukea asiakasta oman terveytensä hoitamisessa tutussa ympäristössä	osaa tukea ja ohjata asiakasta osallistumaan oman terveytensä hoitamiseen
tukee asiakasta ystävyys-suhteiden ylläpidossa ja harrastuksissa tutuissa tilanteissa	tukee asiakasta ystävyys-suhteiden ylläpitämisessä ja uusien kontaktien luomisessa ja Tukee erilaisten harrastusten piirissä toimimista	tukee itsenäisesti asiakasta ystävyys-suhteiden ylläpitämisessä ja uusien kontaktien luomisessa ja tukee asiakasta erilaisten harrastusten parissa toimimiseen. Tukee työyhteisön jäseniä sekä asiakasta pukeutumisessa, kauneudenhoidossa, hygieniassa ja kodin sisustamisessa.
avustaa asiakasta pukeutumisessa, kauneudenhoidossa, hygieniassa ja kodin sisustamisessa	avustaa asiakasta pukeutumisessa, kauneudenhoidossa, hygieniassa ja kodin sisustamisessa	tukee itsenäisesti asiakasta pukeutumisessa, kauneudenhoidossa, hygieniassa ja kodin sisustamisessa
osaa yhden asiakkaan käyttämän vaihtoehdoisen kommunikaatiomuodon tai –menetelmän, jolla hän pystyy perustasolla kommunikoi- maan asiakkaan kanssa	tuntee erilaisia vaihtoehtoisia kommunikaatiomuotoja tai – menetelmiä, joilla pystyy perustasolla kommunikoi- maan asiakkaan kanssa	hallitsee vuorovaikutuksen ja kommunikaation huomioiden asiakkaan tilan sekä hallitsee erilaisia asiakkaan käyttämiä kommunikaatiomenetelmiä ja vuorovaikutusmuotoja ja pystyy ohjaamaan laitteiden käytössä ja huollossa
ohjaa asiakasta kuulokojeen käytössä ja tarvittaessa ottaa yhteyden asiantuntijaan	työyhteisön jäsenenä osaa ohjata asiakasta kuulokojeen käytössä ja huollossa	osaa itsenäisesti ohjata asiakasta kuulokojeen käytössä ja huollossa.
osaa ohjata asiakasta perusturvallisuuteen liittyvässä kodintekniikassa ja apuvälineiden käytössä tutuissa tilanteissa	osaa ohjata asiakasta käyttämään huoltamaan kodin tekniikkaa ja apuvälineitä turvallisesti eri tilanteissa	osaa ohjata asiakasta kodin tekniikkaan ja turvajärjestelmään kuuluvien laitteiden hoidossa ja huollossa
avustaa asiakasta tekstinkäsittelyn, sähköpostin ja Internetin tavallisimmissa käyttötilanteissa	pystyy avustamaan asiakasta tekstinkäsittelyn, sähköpostin ja internetin eri käyttötilanteissa	osaa avustaa asiakasta tekstinkäsittelyn, sähköpostin ja Internetin eri käyttötilanteissa laajasti.
Työryhmän jäsenenä osaa ohjata asiakasta turvajärjestelmään kuuluvien laitteiden käytössä (turvahälytys- ja valvontajärjestelmät, vaaratilanteiden havaitsemisvälineet) ja ohjaa asiakasta kodin tekniikan ja turvajärjestelmään kuuluvien teknisten laitteiden huollossa	pystyy itsenäisesti ohjaamaan asiakasta turvajärjestelmään kuuluvien laitteiden käytössä (turvahälytys-, valvontajärjestelmät ja vaaratilanteiden havaitsemisjärjestelmät) ja huollossa	osaa ohjata asiakasta kodin tekniikkaan ja turvajärjestelmään kuuluvien laitteiden hoidossa ja huollossa sekä auttaa tarvittavien laitteiden hankinnassa.
osaa selvittää työryhmän jäsenenä asiakkaan ammatillisen kuntoutuksen prosessi ja työllistymiseen liittyvät tukimuodot ja auttaa asiakasta yhteydenpidossa työvoimahallintoon	osaa hahmottaa asiakkaan ammatillisen kuntoutuksen prosessin ja tuntee työllistymiseen liittyvät tukimuodot sekä auttaa asiakasta yhteydenpidossa työvoimahallintoon	osaa selvittää asiakkaan ammatilliseen kuntoutukseen liittyvän kuntoutumisprosessin ja työllistymisen tukimuodot sekä auttaa asiakasta yhteydenpidossa työvoimahallintoon
toimii työryhmän jäsenenä avustajana asiakkaan työllistymiseen tähtäävissä hankkeissa ja työssä	edistää asiakkaan työllistymiseen tähtääviä ja niitä edistäviä hankkeita sekä työssä toimimista	osaa avustaa asiakasta työllistymiseen tähtäävissä tukihankkeissa ja työssä
osaa ohjattuna noudattaa jätteiden käsittelyyn liittyviä ohjeita	Työskentelee noudattaen jätteiden käsittely-, lajittelu- ja hävitysohjeita	osaa työskennellä ympäristöjärjestelmien mukaisesti ja noudattaa jätteiden käsittely-, lajittelu- ja hävitysohjeita sekä tuntee kierrätykseen ja ongelmajätteisiin liittyvät periaatteet ja merkinnät

Kirjallisuus:

Kettunen Reetta; Kähäri-Wiik Kaija; Vuori-Kemilä Anne; Ihalainen Jarmo 2002. Kuntoutumisen mahdollisuudet

5.2.2.2.1.3 Fyysisen toimintakyvyn tukeminen, 11 ov

Opiskelijan on osattava käyttää anatomian ja fysiologian tietopohjaa fyysisestä toimintakyvystä (fyysiset kyvyt, kuten kuulo, näkö, tuki- ja liikuntaelinten toiminta, tunto, sydän- ja hengityselimistön toiminta sekä aineenvaihdunta ja ruoansulatustoiminta) asiakkaan hoidossa, liikkumisen ja liikunnan ohjauksessa.

Opiskelijan on osattava arvioida asiakkaan aerobista kestävyyttä, sydämen, verenkierron, hengityksen sekä tuki- ja liikuntaelimistön toimintaa ja kuormittumista siten, että pystyy ohjaamaan asiakasta liikkumisen ja liikunnan säätelyssä. Hänen on osattava mitata kuormituksen aiheuttamia muutoksia elintoiminnoissa, kuten sydämen syke, verenpaine, hengitystiheys ja uloshengitysvirtaus (PEF) sekä verensokerin vaihtelu. Hänen on osattava laskea energiansaantia ja -kulutusta sekä osattava selvittää niiden yhteyksiä ravitsemukseen. Hänen on osattava ohjata asiakasta terveellisen ruoan valmistuksessa. Hänen on osattava raportoida ja tiedottaa muille työryhmän jäsenille asiakkaan fyysiseen toimintakykyyn liittyvistä tekijöistä, fyysisten toimintojen muutoksista ja vaikutuksista asiakkaan selviytymiseen ja toimintakykyyn.

Opiskelijan on osattava hankkia tietoa asiakkaan fyysisestä toimintakyvystä erilaisilla menetelmillä, kuten asiakkaan haastattelu ja havainnointi sekä yksinkertaiset toimintakyvyn mittarit. Hänen on osattava käyttää fyysisen toimintakyvyn määrittelyssä avuksi asiakkaan tasapainoa, kävelyä, kävelynopeutta ja portaissa kävelyä kuvaavia testejä, kuten TOIMIVA-testiä.

Opiskelijan on osattava lukea ja soveltaa ohjeiden mukaan fysioterapeutin, muiden terveydenhuollon ja kuntoutusalan ammattihenkilöiden sekä liikunnan asiantuntijoiden tekemiä fyysisen toimintakyvyn mittauksia. Opiskelijan on osattava ohjata asiakkaalle kuormitusta helpottavia asentoja, aktivoivia ja rentouttavia harjoituksia vuodelepovaiheessa sekä liikkumisen ja liikunnan yhteydessä. Hänen on osattava ohjata asiakkaalle verenkierto-, hengitys-, sekä tuki- ja liikuntaelimistöä rentouttavia asentoja. Hänen on osattava ohjata asiakkaalle sellaisia aktivoivia liikkeitä, jotka ylläpitävät ja edistävät tuki- ja liikuntaelimistön kuntoa sekä selviytymistä päivittäisissä toiminnoissa ja liikkumisessa. Opiskelijan on osattava ohjata ja tukea asiakkaan itsenäistä suoriutumista peseytymisessä, pukeutumisessa, ruo-

kailussa, itsestä huolehtimisessa ja -hoidossa, asioimisessa ja paikasta toiseen liikkumisessa. Hänen on osattava ohjata asiakkaalle makuuasento, kääntyminen, istumaan nousu, istuminen, seisomaannousu, pystyasento sekä kävely.

Opiskelijan on osattava soveltaa työhönsä liittyviä biomekaniikan periaatteita. Hänen on osattava käyttää hyväkseen omassa työssään tukipinnan, kehon painopisteen, kitkan, voiman tuottamisen ja liikenopeuden lakeja ohjattaessaan ja avustaessaan asiakasta liikkumisessa sekä omassa työergonomiassaan. Hänen on osattava ergonomiset ja turvalliset avustusotteet sekä tuki- ja liikuntaelimestöä säästävät työliikkeet. Opiskelijan on osattava käyttää anatomian ja fysiologian tietopohjaa (luusto, lihakset ja hermosto) hieronnassa. Hänen on tunnistettava ja osattava nimetä pinnallisten lihasten sijainti (lähtö- ja kiinnityskohdat) sekä osattava palpoimalla tunnistaa lihasten jännittyneisyyden ja rentouden tilaa. Hänen on tunnettava kipuun vaikuttavat tekijät, kivun eri muodot ja kipua lievittävät mekanismit. Hänen on osattava selvittää hieronnanaiheet ja vasta-aiheet.

Opiskelijan on osattava suunnitella hieronta asiakaslähtöisesti ja perustellusti. Hänen on osattava klassisen hieronnan otteet. Hänen on osattava tuottaa kuntoutujalle hyvää oloa, rentouttaa lihaksia ja lievittää kipua.

Opiskelijan on osattava käyttää turvallisesti asiakkaan tuki- ja liikuntaelimestön kiputilojen hoidossa pintalämpö-, kylmä- ja vesihoitoja. Hänen on osattava käyttää asiakkaan kipuun soveltuvaa hermostimulaatiomenetelmää eli TNS -hoitoa sekä ohjata asiakkaalle kotona käytettävä TNS-hoito. Hänen on osattava arvioida annettujen hoitojen vaikutusta asiakkaalle ja osattava konsultoida tarvittaessa muita terveydenhuollon tai kuntoutusalan asiantuntijoita.

Opiskelijan on osattava arvioida asiakkaan liikkumisvälineiden tarve, osattava valita ja ohjata tarkoituksenmukaisimpien liikkumisapuvälineiden hankinnassa ja niiden turvallisessa käytössä ja tarvittaessa tehdä yhteistyötä muiden asiantuntijoiden kanssa. Hänen on osattava säätää kävelykepit, kävelyn apuvälineet ja pyörätuoli asiakkaan mittojen mukaan. Opiskelijan on osattava arvioida asiakkaan päivittäisten henkilökohtaisten (BADL = basic activities of daily living) apuvälineiden tarve ja osattava ohjata asiakasta tarkoituksenmukaisien apuvälineiden hankinnassa ja käytössä (korotukset, tukikaiteet, tarttumis-, ruokailu-, pukeutumis- ja hygieniavälineet, raajaproteesit sekä liikkumista helpottavat tavallisimmat välineet) ja tarvittaessa tehdä yhteistyötä muiden asiantuntijoiden kanssa.

Opiskelijan on osattava arvioida kuntoutujan itsehoitotaitoja (IADL = instrumental activities of daily living), kuten puhelimen käyttökykyä, ostoksilla käyntiä, itsenäistä lääkkeiden otto-kykyä, ruoan valmistusta sekä selviytymistä talouden hoidosta. Opiskelijan on osattava hyödyntää hoidossa asiakaslähtöisesti hoito- ja harjoitteluvälineitä, kodinhoitovälineitä, asuntojen ja muiden tilojen kiinteitä varusteita ja tarvittavia lisälaitteita, tuotteiden käsittelyä helpottavia välineitä, ympäristöolosuhteita parantavia välineitä, työvälineitä ja -koneita sekä vapaa-ajan ja leikkivälineitä.

Opiskelijan on osattava käyttää alan asiantuntijoita apuvälinearvioinnissa sekä apuvälineiden hankinta- ja huoltoverkostoja. Opiskelijan on osattava selvittää asiakkaan lähiympäristössä selviytymistä ja liikkumista mahdollistavat ja rajoittavat tekijät. Hänen on osattava arvioida ympäristössä esteettömän liikkumisen edellytyksiä liikunta-, näkö-, kuulo- tai oppimisrajoitteisen kannalta. Opiskelijan on osattava etsiä ratkaisuja itsenäisesti tai tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa esteiden vähentämiseksi käyttäen hyväkseen tasarvoiseen ympäristörakentamiseen liittyviä säädöksiä ohjeita ja suosituksia

Opiskelijan on osattava ohjata, avustaa ja neuvoa kuntoutujaa selviytymään asioinnissa ja liikkumisessa asiakkaan asuin- ja lähiympäristössä eri vuodenaikoina sekä osattava löytää yhdessä asiakkaan kanssa erilaisia liikkumisen selviytymiskeinoja.

Osattava tukea ja kannustaa asiakasta aktiiviseen elämään, harrastus- ja vapaa-ajan toimintaan sekä työhön. Hänen on osattava arvioida asiakkaan levon tarvetta ja sen suhdetta rasiinukseen. Opiskelijan on osattava nimetä asiakkaan terveystilanteen osa-alueet (morfologia, lihas-, motorinen, hengitys- ja verenkiertotoiminta ja aineenvaihdunta) ja niihin vaikuttavat tekijät. Hänen on osattava perustella liikunnan merkitys ihmisen terveyteen ja fyysiseen toimintakykyyn. Opiskelijan on osattava määritellä asiakkaan terveystilanteen, kuten fyysistä aktiivisuutta, lihasvoimaa, nivelten liikkuvuutta ja kestävyyttä. Hänen on osattava tehdä kävelytesti, lihaskuntotesti sekä nivelliikkuvuutta kuvaava toiminnallinen testi asiakkaan terveyttä ja turvallisuutta vaarantamatta.

Opiskelijan on osattava ohjata eri-ikäisille ja eri riskiryhmään kuuluville asiakkaille terveyttä edistävää liikuntaa. Hänen on osattava valita riittävä ja turvallinen liikunnan taso, joka vastaa asiakkaan kuntoa, taitoja ja motivaatiota eikä sisällä vammautumisen tai sairastumisen vaaraa. Hänen on tunnettava liikunnan merkitys mielenterveyteen, lihavuuteen, aikuistyyppin diabetekseen, nivelrikkoon, osteoporoosiin, hengityssairauksiin sekä sydän- ja ve-

risuonisairauksiin ja osattava ottaa huomioon mahdolliset haittavaikutukset sekä ohjata asiakkaalle parhaiten soveltuvaa liikuntaa.

Opiskelijan on osattava suunnitella ja toteuttaa ryhmissä asiakkaille sovellettuja terveyttä edistäviä liikunnan muotoja, kuten sauvakävelyä, pelejä, yksilö- ja ryhmäliikuntaa, kotivoimistelua ja allasvoimistelua. Opiskelijalla on oltava hyvä uima- ja hengenpelastustaito. Opiskelijan on osattava toteuttaa elämyksellistä ja virkistävää liikuntaa sekä yksilöllisesti että ryhmissä. Hänen on osattava hyödyntää luontoa ja lähiympäristöä liikunnan toteuttamisessa ja osattava ottaa työssään huomioon ympäristön ekologia ja kestävä kehitys. Opiskelijan on osattava hyödyntää työssään erityisliikuntaa järjestäviä organisaatioita valtakunnallisesti ja alueellisesti. Hänen on osattava hyödyntää työssään terveyden- ja sosiaalihuollon ja liikuntatoimen yhteistoimintamahdollisuuksia erityisliikunnan toteuttamisessa. Hänen on osattava ohjata asiakasta tarvittaessa hakeutumaan itselleen soveltuviin liikuntapalveluihin. Hänen on osattava toimia henkilökohtaisena avustajana erityisliikunnassa.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Fyysisen toimintakyvyn arviointi sekä asiakkaan avustaminen ja ohjaaminen päivittäisissä toiminnoissa ja liikkumisessa 4 ov
- Rentouttavat tuki- ja liikuntaelimestön hoidot 4 ov
- Tavoitteellinen ja terveyttä edistävä liikunta sekä avustaminen erityisliikunnassa 3 ov

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa ja itsenäisenä opiskeluna. Opetusmenetelminä ovat luennot, harjoitukset, havainnointitehtävät, käytännön kokeet, projektioppiminen, asiakastapahtumat ja opintokäynnit. Arviointimenetelmiä ovat kokeet, tehtävät ja itsearviointi. Tavoitteellisen ja terveyttä edistävän liikunnan osuudessa läsnäolo vaikuttaa arviointiin erillisen liikunnan opettajan ohjeistuksen mukaan.

Arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
käyttää anatomian ja fysiologian tietopohjaa fyysisestä toimintakyvystä (kuulo, näkö, sydän- ja verenkiertoelimestön toiminta sekä liikuntaelimestön toiminta) asiakkaan hoidossa ja liikkumisen ja liikunnan ohjauksessa, vaikka tarvitsee siinä vielä ajoittain ohjausta	osaa käyttää anatomian ja fysiologian tietopohjaa toimintakyvystä tavanomaisissa tilanteissa asiakkaan hoidossa, liikkumisen ja liikunnan ohjauksessa	osaa käyttää anatomian ja fysiologian tietopohjaa fyysisestä toimintakyvystä (fyysiset kyvyt, kuten kuulo, näkö, tuki- ja liikuntaelinten toiminta, tunto, sydän- ja hengityselimestön toiminta sekä aineenvaihdunta ja ruoansulatus toiminta) asiakkaan hoidossa, liikkumisen ja liikunnan ohjauksessa
osaa raportoida ja mitata sydämen sykettä, puhallusarvoja (PEF), verensokeriarvoja ja osattava oh-	osaa arvioida asiakkaan sydämen, verenkierron, hengityksen sekä tuki- ja liikuntaelimestön toimintaa ja	osaa arvioida asiakkaan aerobista kestävyyttä, sydämen, verenkierron, hengityksen sekä tuki- ja lii-

<p>jattuna laskea energiantarvetta ja kulutusta</p>	<p>kuormittumista sekä ohjattuna ohjata asiakasta liikkumisen ja liikunnan säätelyssä osaa raportoida ja mitata sydämen sykettä, puhallusarvoja (PEF), verensokeriarvoja sekä laskea energiansaantia ja –kulutusta osaa tehdä yhteistyötä muun työryhmän jäsenten kanssa asiakkaan fyysisten toimintojen muutosten seurannassa</p>	<p>kuntaelimistön toimintaa ja kuormittumista siten, että pystyy ohjaamaan asiakasta liikkumisen ja liikunnan säätelyssä. Osaa mitata kuormituksen aiheuttamia muutoksia elintoiminnoissa, kuten sydämen syke, verenpaine, hengitystiheys ja uloshengitysvirtaus (PEF) sekä verensokerin vaihtelu. Osaa laskea energiansaantia ja –kulutusta sekä osattava selvittää niiden yhteyksiä ravitsemukseen. Osaa ohjata asiakasta terveellisen ruoan valmistuksessa. Osaa raportoida ja tiedottaa muille työryhmän jäsenille asiakkaan fyysiseen toimintakykyyn liittyvistä tekijöistä, fyysisten toimintojen muutoksista ja vaikutuksista asiakkaan selviytymiseen ja toimintakykyyn</p>
<p>Osaa hankkia tietoa asiakkaan fyysisestä toimintakyvystä erilaisilla menetelmillä, kuten asiakkaan haastattelu ja havainnointi sekä yksinkertaiset toimintakyvyn mittarit. Hänen on osattava käyttää fyysisen toimintakyvyn määrittelyssä avuksi asiakkaan tasapainoa, kävelyä, kävelynopeutta ja portaisa kävelyä kuvaavia testejä, kuten TOIMIVA-testiä on osattava lukea ja soveltaa ohjeiden mukaan fysioterapeutin, muiden terveydenhuollon ja kuntoutusalan ammattihenkilöiden sekä liikunnan asiantuntijoiden tekemiä fyysisen toimintakyvyn mittauksia</p>	<p>osaa haastatella ja havainnoida asiakasta sekä käyttää fyysistä toimintakykyä kuvaavia mittareita toimintakyvyn määrittelyssä tavanomaisissa tilanteissa osaa lukea ja soveltaa ohjeiden mukaan fysioterapeutin, muiden terveydenhuollon ja kuntoutusalan ammattihenkilöiden tekemiä yleisimpiä fyysisen toimintakyvyn mittauksia</p>	<p>osaa haastatella asiakasta itsenäisesti ja ohjatusti arvioida asiakkaan toimintakykyä vähintään yhdellä toimintatestistöllä tehdä yhteistyötä muun työryhmän jäsenten kanssa ja pyytää tarvittaessa apua toimintakyvyn mittauksien tulkinnessa</p>
<p>ohjata asiakkaalle lepoasennot, kuten makuu- ja istuma-asennot vuodelepovaiheessa annettujen ohjeiden mukaan ohjata asiakkaan nivelten liikkuvuutta ja lihaksia vahvistavia.</p>	<p>osaa ohjata tavanomaisissa tilanteissa asiakkaalle kuormitusta helpottavia asentoja, aktivoivia ja rentouttavia harjoituksia vuodelepovaiheessa sekä liikkumisen ja liikunnan yhteydessä osaa ohjata asiakkaan nivelten liikkuvuutta ja lihaksia vahvistavia liikkeitä sekä ohjata ja avustaa asiakkaan selviytymistä päivittäisissä toiminnoissa ja liikkumisessa</p>	<p>osaa ohjata asiakkaalle kuormitusta helpottavia asentoja, aktivoivia ja rentouttavia harjoituksia vuodelepovaiheessa sekä liikkumisen ja liikunnan yhteydessä. Osaa ohjata asiakkaalle verenkierto liikkeitä -, hengitys-, sekä tuki- ja liikuntaelimistöä rentouttavia asentoja. osaa ohjata asiakkaalle sellaisia aktivoivia liikkeitä, jotka ylläpitävät ja edistävät tukija liikuntaelimistön kuntoa sekä selviytymistä päivittäisissä toiminnoissa ja liikkumisessa.</p>
<p>osaa avustaa asiakasta peseytymisessä, pukeutumisessa, ruokailussa ja itsestä huolehtimisessa ja paikasta toiseen liikkumisessa, vaikka tarvitsee asiakkaan itsenäisen suoriutumisen ohjaamiseen vielä apua muilta työryhmän jäseniltä</p>	<p>osaa ohjata asiakkaalle makuuasennon, kääntymisen, istumaan nousun, istumisen, seisomaan nousun, pystyasennon ja kävelyn</p>	<p>osaa ohjata ja tukea asiakkaan itsenäistä suoriutumista peseytymisessä, pukeutumisessa, ruokailussa, itsestä huolehtimisessa ja -hoidossa, asioimisessa ja paikasta toiseen liikkumisessa. Osaa ohjata asiakkaalle makuuasento, kääntymisen, istumaan nousu, istuminen, seisomaan nousu, pystyasento sekä kävely.</p>
<p>osaa hallita oma työergonomiansa työssä</p>	<p>osaa huomioida työssään tukipinnan, kehon painopisteen, kitkan,</p>	<p>osaa soveltaa työhönsä liittyviä biomekaniikan periaatteita. Osaa</p>

	voiman tuottamisen ja liikenopeuden lakeja ohjatessaan ja avustaessaan asiakasta liikkumisessa sekä omassa työergonomiassaan	käyttää hyväkseen omassa työssään tukipinnan, kehon painopisteen, kitkan, voiman tuottamisen ja liikenopeuden lakeja ohjatessaan ja avustaessaan asiakasta liikkumisessa sekä omassa työergonomiassaan. Hänen on osattava ergonomiset ja turvalliset avustukset sekä tuki- ja liikuntaelimityötä säästävät työliikkeet.
säätää asiakkaalle sopiviksi tavallimmat liikkumisvälineet (kävelysauvat, -tuet ja pyörätuolit) - osaa arvioida ja tiedottaa muille työryhmän jäsenille asiakkaan hoito- ja harjoitteluvälineiden, kodinhoitovälineiden, kodinhoitovälineiden, ympäristöolosuhteita parantavien välineiden tarve, mutta tarvitsee niiden hyödyntämisessä työhönsä vielä ohjausta	- osaa arvioida asiakkaan liikkumisvälineiden tarvetta sekä ohjata apuvälineiden hankinnassa ja käytössä yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa - osaa säätää kävelykepit, kävelyn apuvälineet ja pyörätuoli asiakkaalle sopiviksi osaa arvioida yhdessä muiden asiantuntijoiden kanssa asiakkaan päivittäisten henkilökohtaisten apuvälineiden tarvetta sekä ohjata apuvälineiden hankinnassa ja käytössä huomioiden apuvälineiden hankinta- ja huoltoverkostoja - osaa hyödyntää tavanomaisissa tilanteissa hoito- ja harjoitteluvälineitä, kodin hoitovälineitä ja ympäristöolosuhteita parantavia välineitä	-osaa arvioida asiakkaan liikkumisvälineiden tarve, osattava valita ja ohjata tarkoituksenmukaisimpien liikkumisapuvälineiden hankinnassa ja niiden turvallisessa käytössä ja tarvittaessa tehdä yhteistyötä muiden asiantuntijoiden kanssa. Osaa säätää kävelykepit, kävelyn apuvälineet ja pyörätuoli asiakkaan mittojen mukaan - osaa arvioida asiakkaan päivittäisten henkilökohtaisten (BADL=basic activities of daily living) apuvälineiden tarve on osattava ohjata asiakasta tarkoituksenmukaisten apuvälineiden hankinnassa ja käytössä (korotukset, tukikaiteet, tarttumis-, ruokailu-, pukeutumis- ja hygieniavälineet, raajaproteesit sekä liikkumista helpottavat tavallisimmat välineet) ja tarvittaessa tehdä yhteistyötä muiden asiantuntijoiden kanssa -osattava arvioida kuntoutujan itsehoitotaitoja (IADL =instrumental activities of daily living), kuten puhelimen käyttökykyä, ostoksilla käyntiä, itsenäistä lääkkeiden otto- kykyä, ruoan valmistusta sekä selviytymistä talouden hoidosta. - osaa hyödyntää hoidossa asiakaslähtöisesti hoito- ja harjoitteluvälineitä, kodinhoitovälineitä, asuntojen ja muiden tilojen kiinteitä varusteita ja tarvittavia lisälaitteita, tuotteiden käsittelyä helpottavia välineitä, ympäristöolosuhteita parantavia välineitä, työvälineitä ja -koneita sekä vapaa-ajan ja leikkivälineitä. -osaa käyttää alan asiantuntijoita apuvälinearvioinnissa sekä apuvälineiden hankinta- ja huoltoverkostoja
selvittää asiakkaan lähiympäristössä liikkumisen esteitä, kuten portaat, raskaat ovet, kaiteet, opasteet jne., ja osattava käyttää lähiympäristöä hyväksi liikuntaan, mutta ajoittain tarvitsee vielä ohjausta ohjata asiakasta selviytymään liikkumisessa asiakkaan asuin- ja lähiympäristössä	osaa arvioida asiakkaan lähiympäristössä selviytymistä osaa ohjata asiakasta selviytymään liikkumisessa asiakkaan asuin- ja lähiympäristössä	osaa selvittää asiakkaan lähiympäristössä selviytymistä ja liikkumista mahdollistavat ja rajoittavat tekijät. Osaa arvioida ympäristössä esteettömän liikkumisen edellytyksiä liikunta-, näkö-, kuulo- tai oppimisrajoitteisen kannalta. osaa etsiä ratkaisuja itsenäisesti tai tarvittaessa muiden asiantuntijoi-

		<p>den kanssa esteiden vähentämiseksi käyttäen hyväkseen tasa-arvoiseen ympäristörakentamiseen liittyviä säädöksiä ja ohjeita ja suosituksia</p> <p>osaa ohjata, avustaa ja neuvoa kuntoutujaa selviytymään asioinnissa ja liikkumisessa asiakkaan asuin- ja lähiympäristössä eri vuodenaikoina sekä osattava löytää yhdessä asiakkaan kanssa erilaisia liikkumisen selviytymiskeinoja</p> <p>-osaa tukea ja kannustaa asiakasta aktiiviseen elämään, harrastus- ja vapaa-ajan toimintaan sekä työhön. Osaa arvioida asiakkaan levon tarvetta ja sen suhdetta rasitukseen.</p>
<p>osaa palpoida ja nimetä asiakkaan keskeiset pinnalliset lihakset sekä osattava tunnistaa osittain lihaskäynnitystä ja rentoutusta</p>		<p>Osaa käyttää anatomian ja fysiologian tietopohjaa (luusto, lihakset ja hermosto) hieronnassa. Hänen on tunnistettava ja osattava nimetä pinnallisten lihasten sijainti (lähtö- ja kiinnityskohdat) sekä osattava palpoimalla tunnistaa lihasten jännittyneisyyden ja rentouden tilaa. Hänen on tunnettava kipuun vaikuttavat tekijät, kivun eri muodot ja kipua lievittävät mekanismit. Hänen on osattava selvittää hieronnan aiheet ja vasta-aiheet.</p>
<p>osaa klassisen hieronnan otteet, vaikka suoritus on vielä mekaanista ja rytmi onnistuu ajoittain</p>	<p>osaa suunnitella ja toteuttaa hieronnan klassisen hieronnan otteilla tavanomaisissa tilanteissa</p>	<p>osaa suunnitella hieronta asiakaslähtöisesti ja perustellusti. Hänen on osattava klassisen hieronnan otteet. Osaa tuottaa kuntoutujalle hyvää oloa, rentouttaa lihaksia ja lievittää kipua.</p>
<p>antaa ohjeiden mukaisesti asiakkaalle kotihoidossa pinnallisia kylmä- ja lämpö- sekä vesihoidoja ja TNS-hoitoa</p>	<p>osaa antaa pinnallisia lämpö- ja kylmähoitoja sekä TNS-hoitoa, osaa arvioida hoitojen vaikutusta ja tarvittaessa konsultoida muita terveydenhuollon tai kuntoutusalan ammattilaisia.</p>	<p>osaa käyttää turvallisesti asiakkaan tuki- ja liikuntaelimistön kiputilojen hoidossa pintalämpö-, kylmä- ja vesihoidoja. Hänen on osattava käyttää asiakkaan kipuun soveltuva hermostimulaatiomenetelmää eli TNS –hoitoa sekä ohjata asiakkaalle kotona käytettävä TNS-hoito. Hänen on osattava arvioida annettujen hoitojen vaikutusta asiakkaalle ja osattava konsultoida tarvittaessa muita terveydenhuollon tai kuntoutusalan asiantuntijoita</p>
<p>osaa nimetä asiakkaan terveyskunnan osa-alueet ja niihin vaikuttavat tekijät, mutta nimeämisessä esiintyy pieniä puutteita</p>	<p>osaa nimetä asiakkaan terveyskunnan osa-alueet ja niihin vaikuttavat tekijät sekä tietää liikunnan merkityksen ihmisen terveyteen ja fyysiseen toimintakykyyn</p>	<p>osaa nimetä asiakkaan terveyskunnan osa-alueet (morfologia, lihas-motorinen, hengitys- ja verenkiertotoiminta ja aineenvaihdunta) ja niihin vaikuttavat tekijät. Osaa perustella liikunnan merkitys ihmisen terveyteen ja fyysiseen toimintakykyyn.</p>
<p>osaa valita ja ohjata työryhmän jäsenenä asiakkaalle riittävä ja turvallinen liikunnan taso, joka ei sisällä vammautumisen tai sairastumisen vaaraa</p>	<p>osaa määritellä asiakkaan terveyskuntoa ja tehdä työryhmän jäsenenä kävelytesti, lihaskuntotesti sekä nivelliikkuvuutta kuvaava toiminnallinen testi</p>	<p>osaa määritellä asiakkaan terveyskuntoa, kuten fyysistä aktiivisuutta, lihasvoimaa, nivelten liikkuvuutta ja kestävyyttä. Hän osaa tehdä kävelytesti, lihaskuntotesti sekä nivel-</p>

		liikkuvuutta kuvaava toiminnallinen testi asiakkaan terveyttä ja turvallisuutta vaarantamatta.
osaa nimetä asiakkaan terveyskunnan osa-alueet ja niihin vaikuttavat tekijät, mutta nimeämisessä esiintyy pieniä puutteita	osaa nimetä asiakkaan terveyskunnan osa-alueet ja niihin vaikuttavat tekijät sekä tietää liikunnan merkityksen ihmisen terveyteen ja fyysiseen toimintakykyyn	osaa nimetä asiakkaan terveyskunnan osa-alueet (morfologia, lihas-motorinen, hengitys- ja verenkiertotoiminta ja aineenvaihdunta) ja niihin vaikuttavat tekijät. Osaa perustella liikunnan merkitys ihmisen terveyteen ja fyysiseen toimintakykyyn.
osaa valita ja ohjata työryhmän jäsenenä asiakkaalle riittävä ja turvallinen liikunnan taso, joka ei sisällä vammautumisen tai sairastumisen vaaraa	osaa määrittellä asiakkaan terveyskuntoa ja tehdä työryhmän jäsenenä kävelytesti, lihaskuntotesti sekä nivelliikkuvuutta kuvaava toiminnallinen testi	osaa määrittellä asiakkaan terveyskuntoa, kuten fyysistä aktiivisuutta, lihasvoimaa, nivelten liikkuvuutta ja kestävyyttä. Hän osaa tehdä kävelytesti, lihaskuntotesti sekä nivelliikkuvuutta kuvaava toiminnallinen testi asiakkaan terveyttä ja turvallisuutta vaarantamatta.
osaa ohjata terveyttä edistävää liikuntaa (kävely, sauvakävely, ryhmävoimistelu ja allasvoimistelu) turvallisesti, vaikka tarvitsee ohjausta tavoitteiden määrittelyssä ja suoritusten korjaamisessa	osaa työryhmän jäsenenä valita riittävän ja turvallisen liikunnan tason, joka ei sisällä vammautumisen tai sairastumisen vaaraa	osaa ohjata eri-ikäisille ja eri riskiryhmään kuuluville asiakkaille terveyttä edistävää liikuntaa. Hänen on osattava valita riittävä ja turvallinen liikunnan taso, joka vastaa asiakkaan kuntoa, taitoja ja motivaatiota eikä sisällä vammautumisen tai sairastumisen vaaraa. Hänen on tunnettava liikunnan merkitys mielenterveyteen, lihavuuteen, aikuistyyppin diabetekseen, nivelrikkoon, osteoporoosiin, hengityssairauksiin sekä sydän- ja verisuonisairauksiin ja osattava ottaa huomioon mahdolliset haittavaikutukset sekä ohjata asiakkaalle parhaiten soveltuvaa liikuntaa.
osaa ohjata työryhmän jäsenenä kevyttä a kuormittavaa liikuntaa eri-ikäisten ryhmissä	osaa työryhmän jäsenenä suunnitella ja toteuttaa ryhmissä asiakkaille sovellettuja terveyttä edistäviä liikunnan muotoja (sauvakävely, pelit, yksilö- ja ryhmäliikunta, kotivoimistelu, allasvoimistelu)	osaa suunnitella ja toteuttaa ryhmissä asiakkaille sovellettuja terveyttä edistäviä liikunnan muotoja, kuten sauvakävelyä, pelejä, yksilö- ja ryhmäliikuntaa, kotivoimistelua ja allasvoimistelua. Opiskelijalla on oltava hyvä uima- ja hengenpelastustaito.
osaa toimia turvallisuusohjeiden mukaisesti altaalla ja pystyttävä pelastamaan asiakas matalasta altaasta	osaa työryhmän jäsenenä toteuttaa elämyksellistä ja virkistävää liikuntaa	osaa toteuttaa elämyksellistä ja virkistävää liikuntaa sekä yksilöllisesti että ryhmissä. Osaa hyödyntää luontoa ja lähiympäristöä liikunnan toteuttamisessa ja osattava ottaa työssään huomioon ympäristön ekologia ja kestävä kehitys.
osaa avustaa annettujen ohjeiden mukaan asiakasta erityisliikunnan ryhmissä.	- osaa työryhmän jäsenenä ohjata asiakasta hakeutumaan soveltuviin liikuntapalveluihin ja tietää erityisliikuntaa järjestäviä organisaatioita sekä terveyden- ja sosiaalihuollon ja liikuntatoimen yhteistyömahdollisuuksia erityisliikunnan toteuttamisessa -osaa toimia henkilökohtaisena avustajana erityisliikunnassa	osaa hyödyntää työssään erityisliikuntaa järjestäviä organisaatioita valtakunnallisesti ja alueellisesti. Hänen on osattava hyödyntää työssään terveyden- ja sosiaalihuollon ja liikuntatoimen yhteistyömahdollisuuksia erityisliikunnan toteuttamisessa. Hänen on osattava ohjata asiakasta tarvittaessa hakeutumaan itselleen soveltuviin liikuntapalveluihin. Hänen on osattava toimia henkilökohtaisena

Kirjallisuus:

Kettunen Reetta; Kähäri - Wiik Kaija; Vuori - Kemilä Anne; Ihalainen Jarmo 2002. Kuntoutumisen mahdollisuudet

Arponen Ritva; Airaksinen Olavi 2001. Hoitava hieronta.

5.2.2.2.1.4 Kuntoutumisen tukeminen, 16 ov (2 ov + 14 ov*)

Opiskelijan on osattava työskennellä kuntoutustyössä osana yleistä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää. Hänen on osattava arvostaa kuntoutustyötä ammattina. Hänen on osattava toimia sosiaali- ja terveydenhuollossa eettisesti hyväksytyjen periaatteiden (elämän ja ihmisarvon kunnioittaminen, itsemääräämisoikeus, oikeudenmukaisuus ja tasa-arvo) mukaan ja osattava kuvata niiden merkitys oman alan työssä. Opiskelijan on osattava soveltaa lisäksi kuntoutuksen arvoperustaa (asiakslähtöisyys, kokonaisvaltaisuus, elämänhallinta) kuntouttavaan työotteeseen. Hänen on osattava noudattaa salassapitovelvollisuutta omassa työssään ja toimia asiakkaan edun mukaisesti. Hänen on osattava kuvata normalisaation, integraation ja inklusion periaatteet kuntoutumispalvelujen järjestämisessä ja edistää niiden toteutumista. Opiskelijan on osattava kohdata kuntoutustarpeessa oleva asiakas ja toimia luontevassa vuorovaikutuksessa ja palveluhenkisesti hänen kanssaan. Hänen on hallittava vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot vammautuneen ja vajaakuntoisen asiakkaan ja muiden toimijoiden kanssa. Hänen on osattava arvostaa asiakkaan ainutlaatuista elämänhistoriaa ja keskustella siitä.

Opiskelijan on osattava ottaa huomioon ja soveltaa asiakkaan toimintakyvyn eri ulottuvuuksia (psykykinen, sosiaalinen, fyysinen). Hänen on osattava tukea asiakkaan jäljellä olevia voimavaroja ja auttaa asiakasta saamaan ne esille ja käyttöön. Opiskelijan on osattava toimia osana asiakkaan lähi- ja hoitoyhteisöä sekä elinympäristöä. Hänen on osattava edistää asiakkaan osallistumista yhteiskuntaan. Opiskelijan on kyettävä moniammatilliseen yhteistyöhön ja osattava toimia yhteistyökykyisesti ja ratkaisukeskeisesti kuntoutujan verkostoon kuuluvien henkilöiden kanssa. Hänen on omalla toiminnallaan osoitettava, että hän näkee kuntoutuksen yksilön ja yhteisön voimavaroja, selviytymistä ja yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia tukevana prosessiluontoisena toimintana.

Opiskelijan on tiedettävä, miten eri kulttuureissa ja vähemmistöryhmissä suhtaudutaan vajaakuntoiseen tai vammaiseen asiakkaaseen, ja on osattava soveltaa tätä tietoutta mo-

nikulttuurisissa toimintaympäristöissä. Opiskelijan on noudatettava työssään sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kuntoutuksen palvelujärjestelmää koskevia ja kuntoutustyötä ohjavia keskeisiä lakeja ja asetuksia ja tunnettava niiden keskeinen sisältö, kuten kuntoutuslainsäädäntö, kansanterveyslaki, erikoissairaanhoidolaki, työterveyslaki, vammaispalvelulaki, mielenterveyslaki, kehitysvammalaki, päihdehuoltolaki, lastensuojelulaki, potilaan asemaa ja oikeuksia koskeva laki, sosiaalihuollon asiakkaan asemaa ja oikeuksia koskeva laki, työvoimapalvelulaki, laki ammatillisesta kuntoutuksesta, asetus ammatillisen koulutuksen muuttamisesta/vammaisten opiskelijoiden valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus, työturvallisuuslaki, henkilötietolaki ja liikuntalaki sekä toimittava niiden mukaisesti.

Opiskelijan on osattava hyödyntää työssään ajankohtaisia terveystoimintapolitiittisia ohjelmia, kuten kansallista terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelmaa, valtioneuvoston selontekoa kuntoutuksesta, kansallista vammaispolitiittista ohjelmaa, terveyttä edistävää toimintaohjelmaa: Terveyttä kaikille 21, vanhusten terveyttä, toimintakykyä ja palveluja käsittävää selvitystä, kuten esimerkiksi Ikääntyvä Suomi, ja mielenterveyspalvelujen kehittämistä koskevia ohjelmia esimerkiksi Mielekäs elämä. Hänen on tunnettava asiakkaan asuinkunnassa toteutettavat vastaavat paikalliset ohjelmat. Opiskelijan on tunnettava vammaisten omien järjestöjen merkitys ja kansallinen ja kansainvälinen toiminta sekä kannustettava asiakasta osallistumaan niihin. Opiskelijan on osattava nimetä kuntoutusta järjestävät tahot ja toimia kuntoutustyön palvelujärjestelmässä (lääkinnällinen, sosiaalinen, ammatillinen ja kasvatuksellinen kuntoutus) moniammatillisessa yhteistyössä. Opiskelijan on osattava tehdä yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa asiakkaan tarpeista lähtien. Opiskelija on osattava selostaa muiden kuntoutusalan ammattien työn sisältöä ja vastuualueita.

Opiskelijan on osattava selvittää hoito-, palvelu- ja kuntoutussuunnitelmien merkitystä asiakkaan kuntoutumisprosessissa ja moniammatillisessa yhteistyössä sekä osallistuttava niiden laatimiseen ja toteutettava niitä toiminnassaan. Hänen on tunnettava lähihoitajan vastuun rajat ja toimittava niiden mukaisesti. Hänen on osattava kirjata asiakkaan psyykkisen, sosiaalisen ja fyysisen toimintakyvyn muutoksista tarvittaviin asiakirjoihin sekä tiedottaa muutoksista kuntoutumisprosessin eri vaiheissa. Opiskelijan on osattava hyödyntää asiakaspalautetta sekä työyhteisön laatukriteereitä oman työnsä laadun parantamiseksi. Opiskelija on osattava osoittaa asiakaspalvelutaidoillaan halunsa laadukkaaseen, tulokselliseen ja kannattavaan toimintaan omassa työssään ja kuntoutuksen hoito- ja palvelujärjestelmiä kehitettäessä. Opiskelijan on osattava jäsentää lähihoitajan työtä määrittelevät oikeudet ja velvollisuudet. Hänen on osattava kehittää itseään sekä suunnitella uraansa

työntekijänä työpaikalla tapahtuvan oppimisen keinoin. Opiskelijan on tunnettava ajankoh-
taisia kuntoutustyön haasteita ja osattava kehittää niiden perusteella työtään. Opiskelijan
on osattava seurata kuntoutusta käsitteleviä sekä suomen että ruotsinkielisiä alan lehtiä
sekä sähköisiä tietolähteitä. Opiskelijan on perehdyttävä projektityöskentelyyn, erilaisiin
kuntoutumisen projekteihin, rahoituslähteisiin, niiden käynnistämiseen, toteuttamiseen ja
raportointiin. Hänen on kyettävä toimimaan yhtenä projektin toteuttajana (yksityisellä tai
julkisella sektorilla, järjestöissä, omais- ja vapaaehtoistyössä). Hänen on pystyttävä kes-
kustelemaan kuntoutukseen, hoitoon ja huolenpitoon liittyvistä asioista asiakkaan kanssa
toisella kotimaisella kielellä

Opiskelijan on osattava noudattaa omaan työhönsä liittyviä työturvallisuusmääräyksiä ja
otettava vastuu omalta osaltaan työturvallisuuden kehittämisestä siten, että hän tuntee pai-
kallisen työsuojeluorganisaation ja sen toimintatavat. Opiskelijan on osattava torjua fyysisiä
terveysvaaroja ja haittoja (fysikaaliset koneet ja laitteet, niiden kunnossapito ja huolto sekä
CE-merkinnät). Hänen on osattava turvallinen nostotekniikka käsitellessään raskaita taak-
koja sekä hallittava nosto- ja siirtolaitteiden käyttö. Hänen on osattava perustella näiden
laitteiden käyttö ja hankinta. Opiskelijan on pystyttävä käsittelemään aggressiivista asia-
kasta mahdollisimman pienin riskein. Hänen on osattava käyttää asianmukaista työasua ja
työskentelyssään kulloinkin tarvittavia suojaimia (suojakäsineet, suojalasit, hengitys-
suojoin). Opiskelijan on osattava torjua fyysikaalisia terveysvaaroja (lämpö, valaistus). Hä-
nen on noudatettava sähkö- ja paloturvallisuusmääräyksiä (vioista ilmoittaminen, tulenar-
kojen aineiden käsittely, alkusammutus asiakkaan kodissa sekä työpaikan paloturvalli-
suussuunnitelman mukainen toiminta). Opiskelijan on hallittava ergonomisesti turvalliset ja
monipuoliset työasennot työskentelynsä eri vaiheissa ja osattava ennalta ehkäistä työn
aiheuttamia rasitusvammoja (työn jaksotus ja taukoliikunta). Hänen on omalta osaltaan
osattava ylläpitää hyvää työilmapiiriä työpaikalla sekä tunnistaa siihen haitallisesti vaikutta-
via asioita, kuten työuupumus ja kiusaaminen.

Opiskelijan on osattava työskennellä ympäristöjärjestelmien mukaisesti niin, ettei aiheuta
ympäristölle vahinkoa. Hänen on osattava käsitellä, lajitella ja hävittää työssään syntyviä
jätteitä ohjeiden mukaisesti, jolloin hänen on tunnettava kierrätykseen ja ongelmajätteisiin
liittyvät periaatteet ja merkinnät.

Opiskelijan on osattava ottaa huomioon asiakkaan kulttuuritausta ja pyrittävä tukemaan
asiakasta oman kulttuurin säilyttämisessä. Opiskelijan on osattava toimia motivoituneesti

kuntoutuspalvelujen toteuttajana ja kehittäjänä. Hänen on osattava toimia oma-aloitteisesti, vastuuntuntoisesti ja luovasti työyhteisössä. Opiskelijan on osattava osoittaa asiakaspalvelutaidoillaan halunsa laadukkaaseen, tulokselliseen ja kannattavaan toimintaan. Hänen on osattava tuotteistaa terveyttä edistäviä palveluja ja tiedottaa ja markkinoida niitä. Hänen on osattava jäsentää lähihoitajan työtä määrittelevät työehtosopimuksen oikeudet ja velvollisuudet. Hänen on osattava laatia työhakemus ja työsopimus.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Toiminta kuntoutuksen palvelujärjestelmässä 0,5 ov, Ruotsin kieli 1 ov
- Yrittäjäyys 0,5 ov
- Kuntouttava työote asiakkaan kuntoutumisen tukemisessa 14 ov

Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimisena ja itsenäisenä opiskeluna. Opetusmenetelminä ovat luennot, harjoitukset, kokeet, projektioppiminen, asiakastapahumat ja opintokäynnit. Opintojakso arvioidaan asteikolla hyväksyty/hylätty. Arviointimenetelmiä ovat kokeet, tehtävät ja itsearviointi. Työssäoppimisen tavoitteet ja arviointikriteerit on esitetty erillisessä työssäoppimisen lomakkeessa.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
tuntee koulutuksen keskeisen lainsäädännön ja sen edellyttämät palvelut.	tuntee koulutuksen keskeisen lainsäädännön ja sen edellyttämät palvelut	tuntee koulutuksen keskeisen lainsäädännön ja sen edellyttämät palvelut
osaa nimetä ajankohtaisia terveystaloudellisia ohjelmia ja nimetä niiden keskeiset tavoitteet.	tietää ajankohtaisia terveystaloudellisia ohjelmia ja osaa hyödyntää niitä työyhteisön tukemana	osaa hyödyntää työssään ajankohtaisia terveystaloudellisia ohjelmia
tietää eri vammaisjärjestöjä ja osaa ohjata asiakasta niiden piiriin	tuntee eri vammaisjärjestöjä ja pystyy moniammatillisen työryhmän jäsenenä tukemaan asiakasta niiden käytössä	tuntee vammaisjärjestöjen merkityksen ja osaa tukea asiakasta oman järjestönsä piiriin hakeutumisessa
tuntee lääkinällisen, sosiaalisen, kasvatuksellisen ja ammatillisen kuntoutuksen menetelmiä ja osaa työryhmän jäsenenä ohjata asiakasta niiden käytössä	Tuntee lääkinällisen, sosiaalisen, kasvatuksellisen ja ammatillisen kuntoutuksen menetelmiä ja osaa ohjata asiakasta niiden käytössä	tuntee lääkinällisen, sosiaalisen, ammatillisen ja kasvatuksellisen kuntoutuksen menetelmät ja osaa toteuttaa niitä asiakaslähtöisesti ja laadukkaasti
tuntee paikallisen työsuojeluorganisaation ja osaa ohjattuna noudattaa työturvallisuusmääräyksiä	tuntee paikallisen työsuojeluorganisaation ja osaa noudattaa työhönsä liittyviä työturvallisuusmääräyksiä	tuntee paikallisen työsuojeluorganisaation ja osaa noudattaa työhönsä liittyviä työturvallisuusmääräyksiä
osaa käyttää tarvittavia suojaimia annettujen ohjeiden mukaisesti.	osaa torjua fyysisiä terveyshaittoja työyhteisön ohjeiden mukaisesti	osaa torjua fyysisiä terveyshaittoja työympäristössä
osaa ohjattuna noudattaa jätteiden käsittelyyn liittyviä ohjeita	työskentelee noudattaen jätteiden käsittely-, lajittelu- ja hävitysohjeita	osaa työskennellä ympäristöjärjestelmien mukaisesti ja noudattaa jätteiden käsittely-, lajittelu- ja hävitysohjeita sekä tuntee kierrätykseen ja ongelmajätteisiin liittyvät

		periaatteet ja merkinnät
osaa käyttää toista kotimaista kieltä työssään yleisen kielitutkinnon taitotasolla 2	Ymmärtää toisella kotimaisella kielellä selkeää puhetta ja saa pääosin selvää tavallisen tekstin pääasioista ja selviää yksinkertaisista puhe- ja kirjoitustilanteista	Selviytyy työssään toisella kotimaisella kielellä tavallisissa suullisissa ja kirjallisissa kielenkäyttötilanteissa melko luontevasti ja vaivattomasti.

Kirjallisuus:

Kettunen Reetta; Kähäri-Wiik Kaija; Vuori-Kemilä Anne; Ihalainen Jarmo 2002. Kuntoutumisen mahdollisuudet

Opinnäytetyö, 2 ov

Katso kohta 6.2.

5.2.2.3 LASTEN JA NUORTEN HOIDON JA KASVATUKSEN KOULUTUSOHJELMA

5.2.2.3.1 Lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen koulutusohjelma, 40 ov

Opintokokonaisuuden tuottama osaaminen ja tavoitteet paikallisten ja alueellisten tarpeiden pohjalta:

Lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen koulutusohjelman suorittanut osaa hoitaa terveitä vastasyntyneitä sairaaloissa ja kotona. Hän osaa työskennellä päivähoidossa päiväkotijäsenenä ja perhepäivähoidon toimintaympäristöissä sekä osallistua työryhmän jäsenenä varhaiskasvatukseen. Hän osaa työskennellä koululaisten iltapäivätoiminnassa ja koulunkäynnin avustamisessa. Hän osaa kuntouttavan työtteen mukaan lasten ja nuorten sairaanhoidon sairaaloissa ja kodeissa lähihoitajan vastuualueella.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät:

Lasten ja nuorten hoidon ja kasvatuksen koulutusohjelma on jaettu kymmeneen opintojaksoon:

- Ammattina lasten ja nuorten lähihoitaja
- Lapsen ja nuoren kasvu ja kehitys
- Erityistä tukea tarvitseva lapsi ja nuori
- Hoito- ja kasvatustyön suunnittelu
- Lapsen ja nuoren terveydenhoito ja ravitsemus
- Perhetyö
- Taide- ja kulttuurikasvatus
- Lapsen ja nuoren kasvatus ja ohjaus

- Kouluikäisen ja nuoren kehityksen riskitekijät
- Sairaalan lapsen ja nuoren hoitotyö

Lasten ja nuorten koulutusohjelmaan sisältyy teoriaopintoja oppilaitoksessa, työssäoppiminen ja näyttö. Työssäoppiminen on merkitty *-merkillä. Opiskelija suorittaa työssäoppimisen ja näytön erilaisissa lasten ja nuorten toimintaympäristöissä (päiväkodit, ryhmäperhepäiväkodit, peruskoulut, erityiskoulut, nuorisotyö, lastensuojelutyö, lasten sairaalaosastot, kehitysvammaisten hoitokodit). Koulutusohjelmassa on kaksi työssäoppimisjaksoa, jotka ovat kestoaltaan yhteensä 14 viikkoa. Näyttö suoritetaan jälkimmäisellä työssäoppimisjaksolla loppupuolella kolmen viikon aikana.

Arviointisuunnitelma:

Opiskelijaa arvioidaan oppilaitoksessa, työssäoppimisjakson aikana ja näytössä. Opiskelijan oppimisprosessia tuetaan koulutusohjelman aikana eettisissä taidoissa, esteettisissä taidoissa, ongelmanratkaisutaidoissa, itsearviointitaidoissa ja itseohjautuvuustaidoissa. Koulutusohjelman arvosana muodostuu opintojaksojen arvioinnista ja näytön arvioinnista siten, että näytön merkitys on ratkaiseva. Koulutusohjelman arvosanasta päättävät siinä opettavat opettajat yhdessä.

Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan oppimisprosessin eteneminen siten, että arvioinnissa painotetaan loppuvaiheen osaamista. Arviointi tehdään yhteistyössä koulutusohjelmassa opettavien opettajien kesken. Työssäoppimisjakson arvioivat työpaikkaohjaaja ja opiskelija. Näytön arvioivat opettaja, työpaikkaohjaaja ja opiskelija.

Ammattiosaamisen näytön toteuttaminen

Opiskelija näyttää osaamisensa jälkimmäisen työssäoppimisjakson aikana. Näyttö voidaan toteuttaa lapsen tai nuoren hoito- ja kasvatusympäristöissä ja sairaan tai erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevan lapsen tai nuoren hoito- ja kasvatusympäristöissä. Ammattiosaamisen näyttö kestää kolme viikkoa.

Näytössä arvioidaan:

- hoidon ja kasvatuksen suunnittelu
- hoidon ja kasvatuksen arviointi
- hoidon ja kasvatuksen toteutus
- kasvuympäristön huomioonottaminen toiminnassa

- lapsen tai nuoren valmistaminen tutkimuksiin, toimenpiteisiin ja hoitoihin
- lääkehoito
- lapsen tai nuoren ja lapsi- tai nuorisoryhmän ohjaaminen
- yhteistyö perheen kanssa
- lapsen tai nuoren kehitystä, sairautta ja yksilöllisiä tarpeita koskevan tiedon hyödyntäminen
- työturvallisuusohjeiden ja -määräysten noudattaminen
- oman työkyvyn ylläpitäminen ja edistäminen
- tapaturmien torjuminen
- aseptiikan noudattaminen
- itsearviointi
- vuorovaikutus, viestintä ja yhteistyö
- ammattieettinen toiminta

5.2.2.3.1.1 Ammattina lasten ja nuorten lähihoitaja, 5 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- ammatillinen kehittyminen ja työssäjaksaminen
- eettiset periaatteet
- työterveyshuollon, työsuojelun ja työnohjaksen mahdollisuudet
- lähihoitajan työehtosopimuksen oikeudet ja velvollisuudet
- työhakemuksen ja työsopimuksen laatiminen
- toiminnallinen projekti
- yrittäjyyden perusvalmiudet
- toinen kotimainen kieli
- opinnäytetyö, katso kohta 6.2

Tavoitteet

Opiskelija kunnioittaa työssään tasa-arvoa, oikeudenmukaisuutta ja itsemääräämisoikeutta. Hän osaa arvioida valintojensa eettisiä periaatteita. Opiskelija osaa ja haluaa kehittää omaa persoonallisuuttaan ja ammattitaitoaan ja ymmärtää jatkuvan ammatillisen kasvun merkityksen työssään. Hänen arvioi omaa toimintaansa ja pyytää ja ottaa vastaan palautetta ja ohjausta sekä käyttää niitä hyväkseen ammatillisessa kehittämisessään. Hän osaa toimia vastuullisesti toimivaltansa rajoissa. Hän pystyy käsittelemään työpaineita ja -uupumusta ja edistämään työssä jaksamista. Hänen tuntee työ-

terveyshuollon, työsuojelun ja työnohjauksen mahdollisuudet. Opiskelija osaa jäsentää lähihoitajan työtä määrittelevät työehtosopimuksen oikeudet ja velvollisuudet. Hänen osaa laatia työhakemuksen ja työsopimuksen. Opiskelija tuntee alan yritystoimintaa, ja hänellä on yrittäjyyden perusvalmiudet. Opiskelija osaa käyttää työssään toista kotimaista kieltä.

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijaa arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Oppimisprosessia tuetaan harjoitustehtävissä opettaja-opiskelija/ryhmä keskusteluin, itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin kautta. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelmiä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät ja luokkahuonetyöskentely.

Opintojakson arviointikriteerit

TYYDYTTÄVÄ opiskelija	HYVÄ opiskelija	KIITETTÄVÄ opiskelija
noudattaa työssään hoito- ja kasvatustyön eettisiä periaatteita.	kunnioittaa työssään hoito- ja kasvatustyön eettisiä periaatteita.	kunnioittaa työssään tasa-arvoa, oikeudenmukaisuutta ja itsemääräämisoikeutta. Opiskelija arvioi valintojensa eettisiä periaatteita.
pyrkii asettamaan tavoitteita ammatilliselle kehitymiselleen.	asettaa tavoitteita ammatilliselle kehitymiselleen ja ottaa siitä itse vastuuta.	osaa ja haluaa kehittää omaa persoonallisuuttaan ja ammattitaitoaan ja ymmärtää jatkuvan ammatillisen kasvun merkityksen työssään.
arvioi työtään ja ottaa työstään vastaan palautetta, vaikka ajoittain tarvitsee vielä ohjausta.	arvioi omaa toimintaansa ja ottaa vastaan palautetta ja ohjausta sekä hyödyntää sitä toiminnassaan.	arvioi omaa toimintaansa ja pyytää ja ottaa vastaan palautetta ja ohjausta sekä käyttää niitä hyväkseen ammatillisessa kehitymisessään.
käyttää työterveyshuollon, työsuojelun ja työnohjauksen tarjoamaa tukea työssä jaksamisessa, vaikka tarvitsee vielä ajoittain ohjausta.	pystyy käsittelemään työpaineita ja -uupumusta. soveltaa työterveyshuollon, työsuojelun ja työnohjauksen mahdollisuuksia työssään.	pystyy käsittelemään työpaineita ja -uupumusta ja edistämään työssä jaksamista. tuntee työterveyshuollon, työsuojelun ja työnohjauksen mahdollisuudet.
osaa etsiä tietoa lähihoitajan työtä määrittelevistä työehtosopimuksen oikeuksista ja velvollisuuksista.	tuntee lähihoitajan työtä määrittelevät työehtosopimuksen oikeudet ja velvollisuudet.	osaa jäsentää lähihoitajan työtä määrittelevät työehtosopimuksen oikeudet ja velvollisuudet.
osaa laatia työhakemuksen ja työsopimuksen.	osaa laatia työhakemuksen ja työsopimuksen.	osaa laatia työhakemuksen ja työsopimuksen.
on yrittäjyyden perusvalmiuksia.	alan yritystoimintaa ja hänellä on yrittäjyyden perusvalmiuksia.	tuntee alan yritystoimintaa ja hänellä on yrittäjyyden perusvalmiudet.
osaa käyttää toista kotimaista kieltä työssään yleisen kielitutkinnon taitotasolla 2.	osaa käyttää työssään toista kotimaista kieltä.	osaa käyttää työssään toista kotimaista kieltä.

Kirjallisuus sovitaan opintojakson alussa

5.2.2.3.1.2 Lapsen ja nuoren kasvu ja kehitys 5 ov (2 + 3 *)

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- fyysinen, kognitiivinen, sosioemotionaalinen ja persoonallisuuden kehitys ja kehityksen tukeminen
- kouluikäisen ja nuoren kasvun ja kehityksen tukeminen

Opiskelija osaa hyödyntää hoito- ja kasvatustyössään tietoa lapsen ja nuoren fyysisestä, kognitiivisesta, sosioemotionalisesta ja persoonallisesta kehityksestä. Hän osaa havainnoida lapsen ja nuoren yksilöllisiä tarpeita sekä tukea suotuisaa kasvua ja kehitystä. Opiskelija osaa tukea kouluikäisen ja nuoren kasvua ja kehitystä yhteistyössä perheen kanssa (työskentelemään oppiminen, pitkäjänteisyys, sosiaaliset taidot, omatoiminen selviytyminen jne.).

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijaa arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Oppimisprosessia tuetaan harjoitustehtävissä opettaja-opiskelija/ryhmä keskusteluin, itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin kautta. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelmiä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät, luokkahuonetyöskentely ja työssäoppiminen.

Opintojakson arviointikriteerit

TYYYDYTTÄVÄ opiskelija	HYVÄ opiskelija	KIITETTÄVÄ opiskelija
hyödyntää tietoutta lapsen ja nuoren kehitysvaiheista tutuissa, toistuvissa työtilanteissa.	hyödyntää hoito- ja kasvatustyössään tietoa lapsen ja nuoren kehityksestä.	hyödyntää hoito- ja kasvatustyössään tietoa lapsen ja nuoren fyysisestä, kognitiivisesta, sosioemotionalisesta ja persoonallisesta kehityksestä.
havainnoi lapsen ja nuoren tarpeita.	havainnoi lapsen ja nuoren tarpeita sekä tukee suotuisaa kasvua ja kehitystä.	havainnoi lapsen ja nuoren yksilöllisiä tarpeita sekä tukee suotuisaa kasvua ja kehitystä.
ottaa huomioon kouluikäisen ja nuoren kehitysvaiheet toiminnassaan.	tukee kouluikäisen ja nuoren kasvua ja kehitystä (työskentelemään oppiminen, pitkäjänteisyys, sosiaaliset taidot, omatoiminen selviytyminen jne.).	tukee kouluikäisen ja nuoren kasvua ja kehitystä yhteistyössä perheen kanssa (työskentelemään oppiminen, pitkäjänteisyys, sosiaaliset taidot, omatoiminen selviytyminen jne.).

Kirjallisuus sovitaan opintojakson alussa.

5.2.2.3.1.3 Erityistä tukea tarvitseva lapsi ja nuori 4 ov (1 + 3 *)

- kuntoutuksen suunnittelu ja toteuttaminen
- erityistä hoitoa ja tukea tarvitsevien lasten ja nuorten hoitaminen ja ohjaaminen kotona, koulussa ja sosiaali- ja terveystieteiden toimintaympäristössä

- lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen ongelmat ja niiden tukeminen
- kuntoutusta edistävät terapiat
- apuvälineiden ja laitteiden käyttö toimintakyvyn edistämiseksi
- kuntouttava työote

Opiskelija osaa tunnistaa lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen ongelmat. Hän osaa tukea lapsia ja nuoria heidän ongelmiaan. Opiskelija soveltaa työssään kuntouttavaa työotetta. Opiskelija osaa hoitaa ja ohjata erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevaa lasta ja nuorta kotona, koulussa ja sosiaali- ja terveysalan eri toimintaympäristöissä. Hän osaa hyödyntää tietoutta kuntoutusta edistävistä terapioidista ja niiden merkityksestä lasten ja nuorten toimintakyvyn edistämiseksi. Opiskelija osaa työryhmän jäsenenä suunnitella kuntoutusta ja toteuttaa laadittua kuntoutussuunnitelmaa. Opiskelija osaa käyttää ja ohjata apuvälineiden ja -laitteiden käyttöä lasten ja nuorten toimintakyvyn edistämiseksi.

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijaa arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Oppimisprosessia tuetaan harjoitustehtävissä opettaja-opiskelija/ryhmä keskusteluin, itsearviointin ja vertaisarviointin kautta. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelmiä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät, luokkahuonetyöskentely ja työssäoppiminen.

Opintojakson arviointikriteerit

TYYDYTTÄVÄ opiskelija	HYVÄ opiskelija	KIITETTÄVÄ opiskelija
ottaa toiminnassaan huomioon lapsen ja nuoren kehitykseen liittyviä ongelmia (arka, ylivilkas, sulkeutunut, aggressiivinen jne.) ja työryhmän jäsenenä auttaa selviytymään niistä.	tunnistaa lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen keskeiset ongelmat ja tukee työryhmän jäsenenä lapsia ja nuoria heidän ongelmiaan.	tunnistaa lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen ongelmat sekä tukee lapsia ja nuoria heidän ongelmiaan.
soveltaa ohjattuna työssään kuntouttavaa työotetta.	pääsääntöisesti soveltaa työssään kuntouttavaa työotetta.	soveltaa työssään kuntouttavaa työotetta.
hoitaa, ohjaa ja kasvattaa työryhmän jäsenenä erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevaa lasta ja nuorta eri toimintaympäristöissä (esim. kehitysvammaisuus, aistivammaisuus, CP-vammat, FAS, autismi, dysfasia, puheen kehityksen häiriöt, lukivaikeus, perinnölliset sairaudet, kehitysviivästymät).	hoitaa, ohjaa ja kasvattaa erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevaa lasta ja nuorta eri toimintaympäristöissä.	hoitaa, ohjaa ja kasvattaa erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevaa lasta ja nuorta kotona, koulussa ja sosiaali- ja terveysalan eri toimintaympäristöissä.
hallitsee tavallisimmat lapsen ja nuoren toimintakyvyn edistämistä ja ylläpitämistä tukevat kuntoutuspalvelut, vaikka ajoittain tarvitsee vielä ohjausta. toteuttaa ohjattuna laadittua kuntoutussuunnitelmaa.	tietää pääpiirteet kuntoutusta edistävistä terapioidista ja suunnittelee kuntoutusta työryhmän jäsenenä ja toteuttaa laadittua kuntoutussuunnitelmaa.	hyödyntää tietoutta kuntoutusta edistävistä terapioidista ja niiden merkityksestä lasten ja nuorten toimintakyvyn edistämiseksi. suunnittelee kuntoutusta työryhmän jäsenenä ja toteuttaa laadittua kuntoutussuunnitelmaa.

käyttää apuvälineitä ja -laitteita lapsen ja nuoren toimintakyvyn edistämiseksi ja ylläpitämiseksi.	käyttää apuvälineitä ja -laitteita ja ohjaa niiden käyttöä lasten ja nuorten toimintakyvyn edistämiseksi.	käyttää apuvälineitä ja laitteita ja ohjaa niiden käyttöä lasten ja nuorten toimintakyvyn edistämiseksi.
---	---	--

Kirjallisuus sovitaan opintojakson alussa.

5.2.2.3.1.4 Hoito- ja kasvatustyön suunnittelu, 2,5 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- lasten- ja nuorten hoito- ja kasvatustyön historia
- hoito- ja kasvatusalan säädökset
- lapsen ja nuoren havainnointi
- lapsi ja perhekeskeinen suunnittelu, toteutus ja arviointi (lapsi alle 18 v.)
- varhaiskasvatuksen pedagoginen tieto ja menetelmät
- oppimisympäristö
- vaihtoehtopedagogiikat
- esiopetuksen perusteet

Opiskelija osaa hyödyntää työssään tietoutta lasten ja nuorten hoito- ja kasvatustyön historiasta. Opiskelija toimii alaa koskevan säädösten mukaan ja tuntee lapsen oikeuksien sopimuksen sisällön. Hän osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida työtään lapsi- ja perhekeskeisesti. Opiskelija osaa hyödyntää tietoutta varhaiskasvatuksen historiallisesta perustasta ja kehityksestä. Hän osaa käyttää varhaiskasvatuksen pedagogista tietoa toiminnassaan lasten kanssa. Opiskelija osaa suunnitella ja toteuttaa yksin ja työryhmän jäsenenä lapsikeskeistä varhaiskasvatusta ottaen huomioon päivähoitolain päivähoidolle asettamat laatuvaatimukset. Hän osaa yhdessä lasten vanhempien ja työyhteisön jäsenten kanssa suunnitella yksilöllisiä hoito- ja kasvatussuunnitelmia ja toteuttaa ja arvioida niitä. Opiskelija osaa suunnitella ja ohjata kouluikäisen lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä tukevaa toimintaa. Opiskelija osaa luoda lapsen kasvulle ja kehitykselle suotuisan oppimisympäristön ja osaa yhdessä lasten ja heidän vanhempiensa ja työyhteisön jäsenten kanssa arvioida ja kehittää lapsen kasvua ja kehitystä tukevaa toimintaa. Opiskelija osaa tarvittaessa hyödyntää tietoutta yleisimmistä vaihtoehtopedagogiikan suuntauksista hoito- ja kasvatustyössä. Opiskelija osaa työyhteisön jäsenenä osallistua esiopetuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin ja tietää esiopetuksen perusteet. Opiskelija osaa ehkäistä lasten tapaturmia.

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijaa arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Oppimisprosessia tuetaan harjoitustehtävissä opettaja-opiskelija/ryhmä keskusteluin, itsearvi-

oinnin ja vertaisarvioinnin kautta. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelmiä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät ja luokkahuonetyöskentely.

Opintojakson arviointikriteerit

TYYDYTTÄVÄ opiskelija	HYVÄ opiskelija	KIITETTÄVÄ opiskelija
tuntee lasten ja nuorten hoito- ja kasvatustyön historiallista taustaa.	tuntee lasten ja nuorten hoito- ja kasvatustyön historiallisen taustan.	hyödyntää työssään tietoutta lasten ja nuorten hoito- ja kasvatustyön historiasta.
ottaa huomioon varhaiskasvatuksen perustan.	soveltaa keskeisiltä osin tietoutta varhaiskasvatuksen historiallisesta perustasta.	hyödyntää tietoutta varhaiskasvatuksen historiallisesta perustasta ja kehityksestä.
tuntee alaa koskevan säädösten ja lapsen oikeuksien sopimuksen sisältöä.	toimii alaa koskevan säädösten mukaan ja tuntee lapsen oikeuksien sopimuksen sisällön.	toimii alaa koskevan säädösten mukaan ja tuntee lapsen oikeuksien sopimuksen sisällön.
pääsääntöisesti toimii työssään lapsi/nuori- ja perhekeskeisesti.	toimii työssään lapsi/nuori- ja perhekeskeisesti.	suunnittelee, toteuttaa ja arvioi työtään lapsi/nuori- ja perhekeskeisesti.
soveltaa tuettuna varhaiskasvatuksen pedagogista tietoa toiminnassaan lasten kanssa.	soveltaa keskeisiltä osin varhaiskasvatuksen pedagogista tietoa toiminnassaan lasten kanssa.	käyttää varhaiskasvatuksen pedagogista tietoa toiminnassaan lasten kanssa.
noudattaa päivähoitolain sisältöä.	noudattaa päivähoitolain sisältöä ottaen toiminnassaan huomioon päivähoitolain päivähoidolle asettamia laatuvaatimuksia.	ottaa toiminnassaan huomioon päivähoitolain päivähoidolle asettamat laatuvaatimukset.
suunnittelee työryhmän jäsenenä yhteistyössä vanhempien kanssa yksilöllisiä hoito- ja kasvatussuunnitelmia ja toteuttaa ja arvioi niitä.	suunnittelee yhdessä työryhmän ja lasten vanhempien kanssa yksilöllisiä hoito- ja kasvatussuunnitelmia ja toteuttaa ja arvioi niitä.	suunnittelee yhdessä lasten vanhempien ja työyhteisön jäsenten kanssa yksilöllisiä hoito- ja kasvatussuunnitelmia ja toteuttaa ja arvioi niitä.
suunnittelee, toteuttaa ja arvioi työryhmän jäsenenä sisällöllisesti monipuolista kasvatuksellista toimintaa (liikunta, äidinkieli, kuvallinen ilmaisu, musiikki, matematiikka, ympäristökasvatus, terveyskasvatus). ottaa huomioon varhaiskasvatuksen suunnittelussa lapsen kehitysvaiheet.	suunnittelee, toteuttaa ja arvioi yksin ja työryhmän jäsenenä lapsikeskeistä varhaiskasvatusta. ohjaa lapsia itseilmaisuudessa, luovassa ja kasvatuksellisessa toiminnassa (äidinkieli, musiikki, kuvallinen ilmaisu ja liikunta). ottaa toiminnassaan huomioon lapsen ikä- ja kehitysvaiheen.	suunnittelee, toteuttaa ja arvioi yksin ja työryhmän jäsenenä lapsikeskeistä varhaiskasvatusta. ohjaa ja tukee eri ikäisiä ja eri kehitysvaiheissa olevia lapsia itseilmaisuudessa, luovassa ja kasvatuksellisessa toiminnassa (äidinkieli, musiikki, kuvallinen ilmaisu ja liikunta).
tiedostaa ohjattuna suotuisan oppimisympäristön merkityksen. toteuttaa ohjattuna lapsen kasvua ja kehitystä tukevaa toimintaa.	tiedostaa suotuisan oppimisympäristön merkityksen ja pyrkii luomaan sellaisen. arvioi ja kehittää työyhteisön jäsenenä lapsen kasvua ja kehitystä tukevaa toimintaa.	luo lapsen kasvulle ja kehitykselle suotuisan oppimisympäristön ja yhdessä lasten ja heidän vanhempiensa ja työyhteisön jäsenten kanssa arvioi ja kehittää lapsen kasvua ja kehitystä tukevaa toimintaa.
tietää yleisimpien vaihtoehtopedagogiikan suuntausten keskeistä sisältöä.	tietää yleisimpien vaihtoehtopedagogiikan suuntausten keskeisen sisällön ja saa niistä virikkeitä hoito- ja kasvatustyöhön.	hyödyntää tarvittaessa tietoutta yleisimmistä vaihtoehtopedagogiikan suuntauksista hoito- ja kasvatustyössä.
toteuttaa työryhmän jäsenenä lasten esiopetusta.	osallistuu työryhmän jäsenenä esiopetuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.	osallistuu työyhteisön jäsenenä esiopetuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin ja tietää esiopetuksen perusteet.
ottaa huomioon lasten tapaturmien ehkäisyn hoidossa ja kasvatuksessa, vaikka tarvitsee vielä ajoittain ohjausta.	ehkäisee lasten tapaturmia.	ehkäisee lasten tapaturmia.

Kirjallisuus

Toim. Häkkä, Kuokkanen, Virolainen. Lapsen parhaaksi – lähihoitaja varhaiskasvattajana 2006. Edita.

5.2.2.3.1.5 Lapsen ja nuoren terveydenhoito ja ravitseminen 2 ov

- lapsen ja nuoren kasvu ympäristön huomiointi ja sen merkitys
- terveen vastasyntyneen lapsen hoitaminen
- äidin ja perheen tukeminen vastasyntyneen hoidossa ja äitiyshuollon palvelujärjestelmässä
- lasten hoitaminen ja ohjaaminen hoidon eri alueilla ja tilanteiden näkeminen oppimistilanteina
- perusravitsemukseen liittyvät kysymykset
- hygieniatietämys ja infektioiden ehkäiseminen lasten perushoidossa
- nuoren ohjaaminen seksuaalisessa kehityksessä
- lapsen ja nuoren anatomia ja fysiologia

Opiskelijan osaa ottaa työssään huomioon lapsen ja nuoren kasvu ympäristön ja ymmärtää sen merkityksen. Opiskelija osaa hoitaa tervettä vastasyntyntä lasta ja tukee äitiä ja perhettä vastasyntyneen hoidossa ja äitiyshuollon palvelujärjestelmän käytössä. Opiskelija osaa hoitaa ja ohjata lapsia hoidon eri alueilla ja näkee hoidon eri alueet tärkeinä oppimistilanteina. Opiskelija osaa tunnistaa lapsen kasvu- ja elinympäristön (hoitopaikan) terveysriskit ja ympäristöongelmat ja työryhmän jäsenenä puuttua epäkohtiin ehkäisevästi ja korjaavasti. Opiskelija osaa ylläpitää ja soveltaa hygieniatietämystään hoito- ja kasvatustyössä ja osaa ehkäistä infektioita lasten perushoidossa. Opiskelija osaa käyttää lapsen ja nuoren anatomian ja fysiologian tietoutta työssään. Opiskelija osaa ohjata ja tukea kouluikäistä lasta ja nuorta terveyttä, hyvinvointia ja selviytymistä edistäviin elintapoihin. Hän osaa ohjata ja tukea nuorta seksuaaliseen kehitykseen kuuluvissa asioissa. Opiskelijan osaa valmistaa lapselle terveellistä ja monipuolista ruokaa yhteistyössä lapsen ja perheen kanssa sekä ohjata perusravitsemukseen liittyvissä kysymyksissä.

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijaa arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Oppimisprosessia tuetaan harjoitustehtävissä opettaja-opiskelija/ryhmä keskusteluin, itsearviointin ja vertaisarviointin kautta. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa ja it-

senäisenä työskentelyinä. Opetusmenetelmiä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät ja luokkahuonetyöskentely.

Opintojakson arviointikriteerit

TYYDYTTÄVÄ opiskelija	HYVÄ opiskelija	KIITETTÄVÄ opiskelija
tiedostaa ohjattuna suotuisan kasvuympäristön merkityksen. toteuttaa ohjattuna lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä tukevaa toimintaa.	tiedostaa suotuisan kasvuympäristön merkityksen ja pyrkii luomaan sellaisen. arvioi ja kehittää työyhteisön jäsenenä lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä tukevaa toimintaa.	luo lapsen kasvulle ja kehitykselle suotuisan oppimisympäristön ja yhdessä lasten ja nuorten ja heidän vanhempiansa ja työyhteisön jäsenten kanssa arvioi ja kehittää lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä tukevaa toimintaa.
hoitaa tervettä vastasyntyntä lasta ja auttaa äitiä ja perhettä vastasyntyneen hoidossa. hallitsee pääpiirteissään äitiyshuollon palvelujärjestelmän.	hoitaa tervettä vastasyntyntä lasta ja tukee äitiä ja perhettä vastasyntyneen hoidossa. tuntee äitiyshuollon palvelujärjestelmän ja ohjaa sen käytössä.	hoitaa tervettä vastasyntyntä lasta ja tukee äitiä ja perhettä vastasyntyneen hoidossa ja äitiyshuollon palvelujärjestelmän käytössä.
toteuttaa lasten hoitoa.	hoitaa ja ohjaa lapsia hoidon eri alueilla.	hoitaa ja ohjaa lapsia hoidon eri alueilla ja näkee hoidon eri alueet tärkeinä oppimistilanteina.
tunnistaa ohjattuna lapsen kasvu- ja elinympäristön (hoitopaikan) terveysriskejä ja osaa ohjattuna puuttua epäkohtiin.	tunnistaa lapsen kasvu- ja elinympäristön (hoitopaikan) terveysriskit ja työryhmän jäsenenä puuttuu epäkohtiin.	tunnistaa lapsen kasvu- ja elinympäristön (hoitopaikan) terveysriskit ja ympäristöongelmat ja työryhmän jäsenenä puuttuu epäkohtiin ehkäisevästi ja korjaavasti.
ehkäisee infektioita ohjeiden mukaisesti lasten hoidossa.	tietää aseptiikan merkityksen tartuntojen ehkäisyssä ja toimii aseptiikan huomioiden. tietää tartuntojen ennaltaehkäisy merkityksen.	ylläpitää ja soveltaa hygieniatietämystään hoito- ja kasvatustyössä ja ehkäisee infektioita lasten perushoidossa.
tietää lapsen ja nuoren anatomian ja fysiologian pääpiirteet.	tietää lapsen ja nuoren anatomian ja fysiologian pääpiirteet ja soveltaa tietoa työssään.	käyttää lapsen ja nuoren anatomian ja fysiologian tietoutta työssään.
ohjaa työryhmän jäsenenä kouluikäistä lasta ja nuorta terveyttä, hyvinvointia ja selviytymistä edistäviin elintapoihin.	ohjaa kouluikäistä lasta ja nuorta terveyttä, hyvinvointia ja selviytymistä edistäviin elintapoihin.	ohjaa ja tukee kouluikäistä lasta ja nuorta terveyttä, hyvinvointia ja selviytymistä edistäviin elintapoihin.
tuntee nuoren seksuaalisen kehityksen.	ohjaa nuorta seksuaaliseen kehitykseen kuuluvissa asioissa.	ohjaa ja tukee nuorta seksuaaliseen kehitykseen kuuluvissa asioissa.
valmistaa lapselle ja perheelle terveellistä ruokaa, vaikka uusissa tilanteissa tarvitsee vielä ohjausta.	valmistaa lapselle terveellistä ja monipuolista ruokaa yhteistyössä lapsen ja perheen kanssa sekä ohjaa perusravitsemukseen liittyvissä kysymyksissä.	valmistaa lapselle terveellistä ja monipuolista ruokaa yhteistyössä lapsen ja perheen kanssa sekä ohjaa perusravitsemukseen liittyvissä kysymyksissä.

Kirjallisuus

Aaltonen, Ojanen, Siven, Vihunen, Vilen 2002. WSOY. Lapsen aika.

Ivanoff, Kitinoja, Rahko, Risku, Vuori. WSOY, uusin painos. Hoidatko minua? - Lapsen, nuoren ja perheen hoitotyö.

Niemelä 2006. Tammi. Imetysopas tai

Deufel, Montonen, Parviainen. Tuottaja Suomen Kätilöliitto. Rinnalla.

5.2.2.3.1.6 Perhetyö, 1,5 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- perheen muutos - ja kehitysvaiheiden arviointi
- perheen ohjaaminen yhteiskunnan palvelujen ja tukitoimien käytössä
- perhekeskeiset sosiaali- ja verkostotyön menetelmät
- monikulttuurinen hoito- ja kasvatustyö
- lastensuojelun toimintaperiaatteet

Opiskelija osaa ottaa huomioon perheen muutos- ja kehitysvaiheet kohdatessaan lapsen ja nuoren eri tilanteissa ja tiedostaa perheen aseman ja merkityksen muutoksen suomalaisessa yhteiskunnassa. Opiskelija osaa ohjata tarvittaessa perhettä yhteiskunnan palvelujen ja tukitoimien käytössä. Opiskelijalla on valmiudet tehdä monikulttuurista hoito- ja kasvatustyötä työryhmän jäsenenä. Hän osaa toimia työryhmän jäsenenä käyttäen perhekeskeisen sosiaali- ja verkostotyön menetelmiä. Opiskelija osaa hyödyntää työssään työryhmän jäsenenä lastensuojelun toimintaperiaatteita. Hän osaa kohdata perheiden erityisvaikeuksia ja ohjattuna tukea ja ohjata perhettä näissä tilanteissa.

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijaa arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Oppimisprosessia tuetaan harjoitustehtävissä opettaja-opiskelija/ryhmä keskusteluin, itsearviointin ja vertaisarvioinnin kautta. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelmiä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät ja luokkahuonetyöskentely.

Opintojakson arviointikriteerit

TYYDYTTÄVÄ opiskelija	HYVÄ opiskelija	KIITETTÄVÄ opiskelija
tietää perheen aseman ja merkityksen muutoksen suomalaisessa yhteiskunnassa.	tietää perheen aseman ja merkityksen muutoksen suomalaisessa yhteiskunnassa sekä ottaa huomioon perheen muutos- ja kehitysvaiheet kohdatessaan lapsen ja nuoren eri tilanteissa.	ottaa työssään huomioon perheen muutos- ja kehitysvaiheet kohdatessaan lapsen ja nuoren eri tilanteissa ja tiedostaa perheen aseman ja merkityksen muutoksen suomalaisessa yhteiskunnassa.
ohjaa perhettä työryhmän jäsenenä perhettä tukevien palveluiden (perheneuvola, kotipalvelu, lastensuojelu-, päihde- ja mielenterveyspalvelut, lastenneuvola, kouluterveydenhuolto) piiriin.	tuntee perhettä tukevat palvelut ja ohjaa perhettä palvelujen piiriin.	ohjaa tarvittaessa perhettä yhteiskunnan palvelujen ja tukitoimien käytössä.
pyrkii tekemään monikulttuurista hoito- ja kasvatustyötä työryhmän jäsenenä.	Opiskelijalla on valmiudet tehdä monikulttuurista hoito- ja kasvatustyötä työryhmän jäsenenä.	Opiskelijalla on valmiudet tehdä monikulttuurista hoito- ja kasvatustyötä työryhmän jäsenenä.
ottaa toiminnassaan huomioon	kunnioittaa lapsen ja nuoren sekä	kunnioittaa lapsen ja nuoren sekä

lapsen ja nuoren ja hänen perheensä kulttuurin ja uskonnon.	hänen perheensä kulttuuria ja uskontoa.	hänen perheensä kulttuuria ja uskontoa.
toimii työryhmän jäsenenä verkostotyössä.	tietää perhekeskeisen sosiaali- ja verkostotyön menetelmiä ja toimii työryhmän jäsenenä niiden mukaisesti.	toimii työryhmän jäsenenä käyttäen perhekeskeisen sosiaali- ja verkostotyön menetelmiä.
tuntee lastensuojelun toimintaperiaatteita pääpiirteissään.	tuntee keskeiset lastensuojelun toimintaperiaatteet.	hyödyntää työssään työryhmän jäsenenä lastensuojelun toimintaperiaatteita.
osaa työryhmän jäsenenä kohdata perheiden erityisvaikeuksia ja ohjattuna tukea perhettä näissä tilanteissa.	osaa kohdata perheiden erityisvaikeuksia ja ohjattuna tukea perhettä näissä tilanteissa.	osaa kohdata perheiden erityisvaikeuksia ja ohjattuna tukea ja ohjata perhettä näissä tilanteissa.

Kirjallisuus

Toim. Häkkä, Kuokkanen, Virolainen. Lapsen parhaaksi – lähihoitaja varhaiskasvattajana 2006. Edita.

5.2.2.3.1.7 Taide- ja kulttuurikasvatus (musiikki, draama, kuvataidekasvatus, käsityö, liikunta) 4 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- eri-ikäisten ja eri kehitysvaiheessa olevien lasten ohjaaminen itseilmaisussa, luovassa ja kasvatuksellisessa toiminnassa: draama, musiikki, kuvallinen ilmaisu, liikunta
- kouluikäisten ja nuorten ohjaaminen itseilmaisussa, luovassa ja kasvatuksellisessa toiminnassa: draama, musiikki, kuvallinen ilmaisu, liikunta

Opiskelija osaa ohjata ja tukea eri-ikäisiä ja eri kehitysvaiheissa olevia lapsia itseilmaisussa, luovassa ja kasvatuksellisessa toiminnassa (äidinkieli, musiikki, kuvallinen ilmaisu ja liikunta). Opiskelija osaa ohjata ja tukea työryhmän jäsenenä kouluikäistä ja nuorta itseilmaisussa ja luovassa ja kasvatuksellisessa toiminnassa (äidinkieli, musiikki, kuvallinen ilmaisu ja liikunta).

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijaa arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Oppimisprosessia tuetaan harjoitustehtävissä opettaja-opiskelija/ryhmä keskusteluin, itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin kautta. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelmiä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät ja luokkahuonetyöskentely.

Opintojakson arviointikriteerit

TYYYDYTTÄVÄ	HYVÄ	KIITETTÄVÄ
suunnittelee, toteuttaa ja arvioi työryhmän jäsenenä sisällöllisesti mo-	suunnittelee, toteuttaa ja arvioi yksin ja työryhmän jäsenenä lapsi-	suunnittelee, toteuttaa ja arvioi yksin ja työryhmän jäsenenä lapsi-

nipuolista kasvatuksellista toimintaa (liikunta, äidinkieli, kuvallinen ilmaisu, musiikki, matematiikka, ympäristökasvatus, terveystieteet). ottaa huomioon varhaiskasvatuksen suunnittelussa lapsen kehitysvaiheet.	keskeistä varhaiskasvatusta. ohjaa lapsia itseilmaisussa, luovassa ja kasvatuksellisessa toiminnassa (äidinkieli, musiikki, kuvallinen ilmaisu ja liikunta). ottaa toiminnassaan huomioon lapsen ikä- ja kehitysvaiheen.	keskeistä varhaiskasvatusta. ohjaa ja tukee eri ikäisiä ja eri kehitysvaiheissa olevia lapsia itseilmaisussa, luovassa ja kasvatuksellisessa toiminnassa (draama, musiikki, kuvallinen ilmaisu ja liikunta).
järjestää kouluikäisen ja nuoren kehitystä tukevaa toimintaa.	suunnittelee ja ohjaa kouluikäisen lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä tukevaa toimintaa. ohjaa työryhmän jäsenenä kouluikäistä ja nuorta itseilmaisussa ja luovassa ja kasvatuksellisessa toiminnassa (äidinkieli, musiikki, kuvallinen ilmaisu ja liikunta).	suunnittelee ja ohjaa kouluikäisen lapsen ja nuoren kasvua ja kehitystä tukevaa toimintaa. ohjaa ja tukee työryhmän jäsenenä kouluikäistä ja nuorta itseilmaisussa ja luovassa ja kasvatuksellisessa toiminnassa (draama, musiikki, kuvallinen ilmaisu ja liikunta).

Kirjallisuus

Toim. Häkkä, Kuokkanen, Virolainen. Lapsen parhaaksi – lähihoitaja varhaiskasvattajana 2006. Edita.

5.2.2.3.1.8 Lapsen ja nuoren kasvatus ja ohjaus 5 ov (1 + 4*)

- lapsen leikki
- lapsen ja lapsiryhmän ohjaaminen

Opiskelija osaa työryhmän jäsenenä käyttää työssään monipuolisesti varhaiskasvatuksen menetelmiä: leikkiä, työkasvatusta, opetusta ja ohjausta, perushoitoa, juhlia ja retkiä. Hän osaa ohjata lasta leikissä ja ymmärtää leikin merkityksen lapsen kehityksessä. Opiskelija osaa ohjata yksittäistä lasta ja lapsiryhmää ottaen huomioon ryhmän toimintaa säätelevät tekijät. Hän osaa ottaa ohjaustilanteissa huomioon lapset, joilla on erilainen kulttuuritausta.

Opintojakso arvioidaan näytössä. Oppimisprosessia tuetaan harjoitustehtävissä opettaja-opiskelija/ryhmä keskusteluin, itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin kautta. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelmiä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät, luokkahuonetyöskentely ja työssäoppiminen.

Opintojakson arviointikriteerit

TYYDYTTÄVÄ opiskelija	HYVÄ opiskelija	KIITETTÄVÄ opiskelija
käyttää varhaiskasvatuksen menetelmiä (leikki, työkasvatus, opetus ja ohjaus, perushoito, juhlat ja retket), vaikka uusissa tilanteissa	soveltaa keskeisiltä osin varhaiskasvatuksen pedagogista tietoa toiminnassaan lasten kanssa. käyttää työryhmän jäsenenä työs-	käyttää varhaiskasvatuksen pedagogista tietoa toiminnassaan lasten kanssa. käyttää työryhmän jäsenenä työssään monipuolisesti

tarvitsee vielä ajoittain ohjausta.	sään varhaiskasvatuksen menetelmiä: leikkiä, työkasvatusta, opetusta ja ohjausta, perushoitoa, juhlia ja retkiä.	varhaiskasvatuksen menetelmiä: leikkiä, työkasvatusta, opetusta ja ohjausta, perushoitoa, juhlia ja retkiä.
ohjaa lasten leikkejä hoito- ja kasvatustyössä.	ohjaa lasta leikissä ja tuntee leikin merkityksen lapsen kehityksessä.	ohjaa lasta leikissä ja ymmärtää leikin merkityksen lapsen kehityksessä.
ohjaa yksittäistä lasta ja lapsiryhmää, vaikka ajoittain tarvitsee vielä ohjausta. huomioi ohjattuna lasten kulttuuritaustan keskeisiä piirteitä ohjaustilanteissa.	ohjaa yksittäistä lasta ja lapsiryhmää ja pyrkii huomioimaan ryhmän toimintaa sääteleviä tekijöitä. huomioi lasten kulttuuritaustan keskeiset piirteet ohjaustilanteissa.	ohjaa yksittäistä lasta ja lapsiryhmää ottaen huomioon ryhmän toimintaa säätelevät tekijät. ottaa ohjaustilanteissa huomioon lapset, joilla on erilainen kulttuuritausta.

Kirjallisuus

Toim. Häkkä, Kuokkanen, Virolainen. Lapsen parhaaksi – lähihoitaja varhaiskasvattajana 2006. Edita.

5.2.2.3.1.9 Kouluikäisen ja nuoren kehityksen riskitekijät, 3 ov

- koulunkäyntiin liittyvien erityisvaikeuksien havainnointi, tukitoimet ja tiedottaminen: oppimisvaikeudet, koulukiusaaminen, koulupelko, kouluhaluttomuus
- nuoren kehityksen riskitekijät: tupakka, alkoholi, huumeet, lääkkeet, väkivalta, epäsosiaalinen kaveripiiri
- nuoren syrjäytymisen uhkien tunnistaminen ja menetelmät syrjäytymisen ehkäisemiseksi
- ravitsemuksen erityiskysymykset

Omassa työssään opiskelija osaa havainnoida koulunkäyntiin liittyviä erityisvaikeuksia (oppimisvaikeudet, koulukiusaaminen, koulupelko, kouluhaluttomuus), tuntee niiden tukitoimet ja tiedottaa havainnoistaan muille työryhmän jäsenille. Opiskelija osaa tunnistaa nuoren kehityksen riskitekijöitä (tupakka, huumeet, alkoholi, lääkkeet, väkivalta, epäsosiaalinen kaveripiiri) ja osaa tukea nuoren suotuisaa kehitystä. Opiskelija osaa tukea ja auttaa syrjäytyneitä nuoria ja osaa tunnistaa nuoren syrjäytymisen uhat ja tietää menetelmiä nuoren syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Opiskelija osaa kohdata ja tukea nuoria huumeiden- ja päihdeidenkäyttäjiksi ja ohjata heitä hoitoon. Opiskelija osaa toimia yhteistyössä eri kulttuureja edustavien nuorten kanssa ja tietää nuorisokulttuurit ja niiden ilmenemismuodot. Opiskelija osaa ammatillisesti tukea nuorta itsenäistymisessä. Opiskelija osaa ohjata lasta, nuorta ja perhettä ravitsemuksenerityiskysymyksissä.

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijaa arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Oppimisprosessia tuetaan harjoitustehtävissä opettaja-opiskelija/ryhmä keskusteluin, it-

searviinnin ja vertaisarviinnin kautta. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa ja itseenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelmiä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät ja luokkahuonetyöskentely.

Opintojakson arviointikriteerit

TYYDYTTÄVÄ opiskelija	HYVÄ opiskelija	KIITETTÄVÄ opiskelija
tunnistaa koulunkäyntiin liittyviä erityisvaikeuksia (esim. oppimisvaikeudet, koulukiusaaminen, koulupelko, koululahuttomuus) ja osaa kohdata ja auttaa työryhmän jäsenenä lasta ja nuorta selviytymään näistä.	tunnistaa koulunkäyntiin liittyviä erityisvaikeuksia (oppimisvaikeudet, koulukiusaaminen, koulupelko, koululahuttomuus) ja tukee ja auttaa työryhmän jäsenenä sekä osittain itsenäisesti lasta ja nuorta selviytymään niistä.	havainnoi omassa työssään koulunkäyntiin liittyviä erityisvaikeuksia (oppimisvaikeudet, koulukiusaaminen, koulupelko, koululahuttomuus), tuntee niiden tukitoimet ja tiedottaa havainnoistaan muille työryhmän jäsenille.
tunnistaa nuoren kehityksen riskitekijöitä (esim. tupakka, huumeet, alkoholi, väkivalta, epäsosiaalinen kaveripiiri) ja tukee työryhmän jäsenenä nuoren suotuisaa kehitystä.	tunnistaa nuoren kehityksen riskitekijöitä (esim. tupakka, huumeet, alkoholi, väkivalta, epäsosiaalinen kaveripiiri) ja tukee näissä nuoren suotuisaa kehitystä.	tunnistaa nuoren kehityksen riskitekijöitä (tupakka, huumeet, alkoholi, lääkkeet, väkivalta, epäsosiaalinen kaveripiiri) ja tukee nuoren suotuisaa kehitystä.
ehkäisee työryhmän jäsenenä nuoren syrjäytymistä.	tukee ja auttaa työryhmän jäsenenä syrjäytynyttä nuorta ja tunnistaa nuoren syrjäytymisen uhkia ja tietää menetelmiä nuoren syrjäytymisen ehkäisemiseksi.	tukee ja auttaa syrjäytynyttä nuorta ja tunnistaa nuoren syrjäytymisen uhat ja tietää menetelmiä nuoren syrjäytymisen ehkäisemiseksi.
osaa työryhmän jäsenenä kohdata nuoria huumeiden- ja päihteidenkäyttäjiä ja ohjata heitä hoitoon.	osaa kohdata nuoria huumeiden- ja päihteidenkäyttäjiä ja ohjata heitä hoitoon.	osaa kohdata ja tukea nuoria huumeiden- ja päihteidenkäyttäjiä ja ohjata heitä hoitoon.
osallistuu työryhmän jäsenenä yhteistyöhön eri kulttuureja edustavien nuorten kanssa ja tietää nuorisokulttuureita ja niiden ilmenemismuotoja.	toimii työryhmän jäsenenä yhteistyössä eri kulttuureja edustavien nuorten kanssa ja tietää nuorisokulttuureita ja niiden ilmenemismuotoja.	toimii yhteistyössä eri kulttuureja edustavien nuorten kanssa ja tietää nuorisokulttuurit ja niiden ilmenemismuodot.
osallistuu työryhmän jäsenenä kouluikäisen ja nuoren itsenäistymisen tukemiseen.	tukee kouluikäistä ja nuorta itsenäistymisessä.	tukee ammatillisesti kouluikäistä ja nuorta itsenäistymisessä.
ohjaa työryhmän jäsenenä lasta, nuorta ja perhettä ravitsemuksen erityiskysymyksissä.	ohjaa lasta, nuorta ja perhettä tavallisimmassa ravitsemuksen erityiskysymyksissä.	ohjaa lasta, nuorta ja perhettä ravitsemuksen erityiskysymyksissä.

Kirjallisuus

Ivanoff ym. Hoidatko minua? Lapsen, nuoren ja perheen hoitotyö. WSOY.

5.2.2.3.1.10 Sairaalan lapsen ja nuoren hoitotyö, 8 ov (4 + 4*)

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- hoitotyön periaatteet
- tavallisimmat sairaudet, niiden hoito
- lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ja niiden hoito (käytöshäiriöt, neuroosit, masennus, syömishäiriöt, alkoholi- ja huumeongelmat, psykoosi)
- lapsen valmistaminen tavallisiin tutkimuksiin

- lasten ja nuorten ensiapu
- lasten ja nuorten lääkehoito
- kuolevan lapsen ja nuoren hoito ja tukeminen

Opiskelija osaa soveltaa hoitotyön periaatteita lasten ja nuorten hoidossa. Hän osaa soveltaa jotain hoitotyön teorianmallia sekä hoitotyön prosessia lasten ja nuorten hoidossa. Opiskelija osaa toimia yksilövastuisessa hoitotyössä omahoitajana siten, että tuntee osaamisensa ja toimivaltansa rajat. Opiskelija osaa toteuttaa itsenäisesti lasten ja nuorten hoitoa ja työryhmän jäsenenä erikoishoitoa. Opiskelijalla on tiedot eri-ikäisten lasten ja nuorten tavallisimmista sairauksista ja niiden hoidosta ja hoitotyöstä ja valmiudet hoitaa sairasta lasta ja nuorta päivähoitossa, sairaalassa, laitoksessa tai kotona. Opiskelija osaa hoitaa, tukea ja ohjata pitkäaikaissairasta lasta ja nuorta. Opiskelija osaa ottaa huomioon lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ja niiden hoito (käytöshäiriöt, neuroosit, masennus, syömishäiriöt, alkoholi- ja huumeongelmat, psykoosi jne.) hoito- ja kasvatustyössään. Hän osaa valmistaa lapsen tavallisiin hoitotoimenpiteisiin ja tutkimuksiin ja tukea lasta ja perhettä niissä. Opiskelija hallitsee lasten ja nuorten ensiavun ja peruselvytyksen. Opiskelija osaa tavallisimpien lasten ja nuorten sairauksien lääkehoidon, lääkkeen tarkoituksen, antotavan, vaikutukset ja sivuvaikutukset. Opiskelija osaa käsitellä ja noudattaa lääkkeen annoste-luohjetta ja toteuttaa lasten ja nuorten lääkehoitoa ohjeiden mukaisesti. Opiskelijan osaa käyttää leikkiä ja virikkeitä hoitotyön menetelminä sairaan lapsen ja nuoren toipumisessa. Opiskelija osaa hoitaa ja tukea työryhmän jäsenenä kuolevaa lasta ja nuorta sekä tukea perhettä surutyössä.

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijaa arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Oppimisprosessia tuetaan harjoitustehtävissä opettaja-opiskelija/ryhmä keskusteluin, itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin kautta. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelmiä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät, luokkahuonetyöskentely ja työssäoppiminen.

Opintojakson arviointikriteerit

TYYDYTTÄVÄ	HYVÄ	KIITETTÄVÄ
ottaa toiminnassaan huomioon keskeiset hoitotyön periaatteet.	soveltaa hoitotyön periaatteita ja prosessiajattelua lasten, nuorten ja perheiden hoidossa.	soveltaa hoitotyön periaatteita lasten ja nuorten hoidossa. soveltaa jotain hoitotyön teorianmallia sekä hoitotyön prosessia lasten ja nuorten hoidossa
toimii korvaavana hoitajana yksilövastuisessa hoitotyössä.	toimii yksilövastuisessa hoitotyössä omahoitajana vastuunsa rajoissa.	toimii yksilövastuisessa hoitotyössä omahoitajana siten, että tuntee osaamisensa ja toimivaltansa rajat.
toteuttaa lasten ja nuorten pe-	toteuttaa lasten ja nuorten hoitoa	toteuttaa itsenäisesti lasten ja nuor-

rushoitoa työryhmän jäsenenä.	perushoidossa ja työryhmän jäsenenä erikoishoidossa.	ten hoitoa ja työryhmän jäsenenä erikoishoitoa.
toteuttaa sairaanhoitoa tavallisimmissa lasten ja nuorten sairauksissa.	Opiskelijalla on tiedot lasten ja nuorten tavallisimmista sairauksista ja niiden hoitoperiaatteista ja hän osaa hoitaa sairasta lasta ja nuorta eri ympäristöissä (päivähoidossa, sairaalassa, laitoksessa tai kotona).	Opiskelijalla on tiedot lasten ja nuorten tavallisimmista sairauksista ja niiden hoidosta ja hoitotyöstä ja valmiudet hoitaa sairasta lasta ja nuorta päivähoidossa, sairaalassa, laitoksessa tai kotona.
hoitaa pitkäaikaissairasta lasta ja nuorta.	hoitaa ja tukee pitkäaikaissairasta lasta ja nuorta.	hoitaa, tukee ja ohjaa pitkäaikaissairasta lasta ja nuorta.
tietää lasten ja nuorten mielenterveysongelmien pääpiirteitä ja hoidon periaatteita ja pyrkii ottamaan niitä huomioon hoito- ja kasvatustyössään.	tietää lasten ja nuorten mielenterveysongelmien pääpiirteet ja niiden hoidon (käytöshäiriöt, neuroosit, masennus, syömishäiriöt, alkoholi- ja huumeongelmat, psykoosi jne.) ja ottaa niitä huomioon hoito- ja kasvatustyössään.	ottaa huomioon lasten ja nuorten mielenterveysongelmat ja niiden hoidon (käytöshäiriöt, neuroosit, masennus, syömishäiriöt, alkoholi- ja huumeongelmat, psykoosi jne.) hoito- ja kasvatustyössään.
valmistaa, tukee ja avustaa lasta ja nuorta tutkimuksissa ja hoidoissa.	valmistaa lapsen tavallisiin hoitotoimenpiteisiin ja tutkimuksiin ja tukee lasta ja perhettä niissä.	valmistaa lapsen tavallisiin hoitotoimenpiteisiin ja tutkimuksiin ja tukee lasta ja perhettä niissä.
osaa antaa lapselle ja nuorelle ensiavun.	hallitsee lasten ja nuorten ensiavun ja peruselvytyksen.	hallitsee lasten ja nuorten ensiavun ja peruselvytyksen.
osallistuu työryhmän jäsenenä lääkehoidon toteuttamiseen ja lääkkeiden vaikutusten seurantaan.	tietää tavallisimpien lasten ja nuorten sairauksien lääkehoidon pääperiaatteet, lääkkeen tarkoituksen, antotavan, vaikutuksen ja sivuvaikutukset ja toteuttaa työryhmän jäsenenä lääkehoitoa annettujen ohjeiden mukaisesti.	osaa tavallisimpien lasten ja nuorten sairauksien lääkehoidon, lääkkeen tarkoituksen, antotavan, vaikutukset ja sivuvaikutukset. käsittelee ja noudattaa lääkkeen annosteluohjetta ja toteuttaa lasten ja nuorten lääkehoitoa ohjeiden mukaisesti.
järjestää sairaalle lapselle ja nuorelle leikkejä ja virikkeitä.	tuntee leikin ja virikkeiden merkityksen sairaan lapsen ja nuoren toipumisessa ja ohjaa lasta ja nuorta leikissä ja viriketoiminnassa.	käyttää leikkiä ja virikkeitä hoitotyön menetelminä sairaan lapsen ja nuoren toipumisessa.
tukee ja hoitaa työryhmän jäsenenä kuolevaa lasta.	hoitaa ja tukee työryhmän jäsenenä kuolevaa lasta ja nuorta ja pyrkii tukemaan perhettä surutyössä.	hoitaa ja tukee työryhmän jäsenenä kuolevaa lasta ja nuorta sekä tukee perhettä surutyössä.

Kirjallisuus

Pussinen & Somerharju. Lääkelaskut, Edita 2006

Ivanoff ym. Hoidatko minua? – Lapsen, nuoren ja perheen hoitotyö, WSOY.

5.2.2.4 MIELENTERVEYS- JA PÄIHDETYÖN KOULUTUSOHJELMA

5.2.2.4.1 Mielenterveys- ja päihdetyön koulutusohjelma 40 ov:

Opintokokonaisuuden tuottama osaaminen ja tavoitteet paikallisten ja alueellisten tarpeiden pohjalta:

Mielenterveys- ja päihdetyön koulutusohjelman tavoitteena on edesauttaa opiskelijaa kehittämään osaamistaan kohdata ihmisiä, joilla on mielenterveys- tai päihdeongelmia ja heidän läheisiään. Opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja arvioi mielenterveys- ja/tai päihdeasiakkaan hoitoa ja kuntoutumista. Toimintansa perustana opiskelijalla on tieto psyykkisistä häiriöistä ja sairauksista/riippuvuusongelmista, hoito-, kuntoutus- ja ohjausmenetelmistä ja niiden

teoreettisista perusteista. Opiskelija kehittää valmiutta työskennellä itsenäisesti, moniammatillisen työryhmän jäsenenä sekä ryhmissä ja yhteisöissä sekä työskentelee laatuajattelun mukaisesti.

Lisäksi hän tietää mielenterveys- ja päihdetyössä käytettävistä lääkkeistä, niiden vaikutuksista sekä haitta- ja sivuvaikutuksista. Hän tukee ja neuvoo asiakasta päivittäisissä toiminnoissa ja ohjaa häntä lääkkeiden käytössä. Opiskelija ottaa huomioon toiminnassaan asiakkaiden voimavarat ja sosiaaliset suhteet sekä suunnittelee ja ohjaa pienryhmän toimintaa. Opiskelija ottaa huomioon työympäristön turvallisuuden sekä käyttää työohjauksellisia keskusteluja. Opintojen tarkoituksena on vahvistaa opiskelijan ammatillista kasvua ja kehittymistä, itsearviointikykyä, yhteistyötaitoja sekä motivoida oman työnsä jatkuvaan kehittämiseen.

Mielenterveys- ja päihdetyön koulutusohjelma antaa laaja-alaisen perusosaamisen lisäksi erityisosaamisen ja pätevyyden toimia seuraavissa toimintaympäristöissä:

- mielenterveys- ja päihdetyön yksiköissä laitos- ja avohoidossa
- perusterveydenhuollossa ja kotihoidossa.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät

(*merkityt sisältävät työssäoppimista)

Mielenterveys- ja päihdetyön opintokokonaisuuteen kuuluvat seuraavat opinnot:

- mielenterveys- ja päihdetyö 4 ov
- mielenterveys- ja päihdeongelmaisen kohtaaminen 5 ov
- yksilöllinen mielenterveystyö 19 ov (12 ov + 7 ov*)
- yksilöllinen päihdetyö 12 ov

Mielenterveys- ja päihdetyön koulutusohjelmassa on 14 ov työssäoppimista, joka jakautuu kahteen osaan. Työssäoppimisen paikkoja ovat esim. psykiatriset sairaalat, päiväosastot, kuntoutuskodit, tuettu asuminen, päivätoimintakeskukset, asumispalveluyksiköt, pienkodit, päihdetyön kuntoutuslaitokset, hoito- ja huoltokodit, nuorisoasemat, vastaanottokodit, lastenkodit, nuorisokodit, erityislastenkodit, koulukodit, järjestöt ja sopeutumisvalmennuskeskukset.

Arviointisuunnitelma:

Opiskelijan osaamista arvioidaan asteikolla T1 – K5 oppilaitoksessa tietopuolisten opintojen ja harjoitusten osalta. Opintojakson arvosanan päättävät opintojaksossa opettavat

opettajat yhteistyössä huomioiden opiskelijan itsearvioinnin ja harjoitusten osalta vertaisarviointia.

Ensimmäisen työssäoppimisjakson aikana osaamista arvioidaan asteikolla T1 – K5. Viimeinen työssäoppimisjakso sisältää ammattiosaamisen näytön, jossa työssäoppiminen arvioidaan hyväksyty/hylätty ja ammattiosaaminen näyttö arvioidaan asteikolla T1 – K5. Työssäoppimisen arvioivat opiskelija ja työpaikkaohjaaja. Ammattiosaamisen näytön arvioivat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja. Arvosanasta päättävät työpaikkaohjaaja ja opettaja.

Opiskelijan oppimisprosessia tuetaan koulutusohjelman aikana eettisissä taidoissa, esteettisissä taidoissa, ongelmanratkaisutaidoissa, itsearvioititaidoissa ja itseohjautuvuustaidoissa. Koulutusohjelman arvostus muodostuu opintojaksojen arvioinnista ja näytön arvioinnista siten, että näytön arviointia painotetaan.

Arvioinnissa huomioidaan opiskelijan oppimisprosessin eteneminen siten, että arvioinnissa painotetaan loppuvaiheen osaamista. Arviointi tehdään yhteistyössä koulutusohjelmassa opettavien opettajien kesken.

Ammattiosaamisen näytön toteuttaminen:

Opiskelija näyttää osaamisensa jälkimmäisen työssäoppimisjakson aikana. Näyttöjen toteuttamispaikkoja voivat olla psykiatriset sairaalat, päiväosastot, kuntoutuskodit, tuettu asuminen, päivätoimintakeskukset, asumispalveluyksiköt, pienkodit, päihdetyön kuntoutuslaitokset, hoito- ja huoltokodit, nuorisoasemat, vastaanottokodit, lastenkodit, nuorisokodit, erityislastenkodit, koulukodit, järjestöt ja sopeutumisvalmennuskeskukset. Ammattiosaamisen näyttö kestää viisi päivää.

Näytössä arvioitava osaaminen:

- tasa-arvoinen, yksilöllinen ja itsemääräämisoikeutta kunnioittava suhtautuminen mielenterveys- ja päihdeasiakkaisiin
- yhteistyösuhteen luominen mielenterveys- ja /tai päihdeasiakkaaseen
- mielenterveys- ja /tai päihdeasiakkaan tukeminen ja neuvominen päivittäisissä toiminnoissa
- lääkehoito
- hoidon ja kuntoutumisen suunnittelu, toteutus ja arviointi
- asiakkaiden voimavarojen ja sosiaalisten suhteiden huomioon ottaminen toiminnassa

- pienryhmän toiminnan suunnittelut ja ohjaus
- oman työn suunnittelu
- tieto psyykkisistä häiriöistä ja sairauksista/riippuvuusongelmista
- tieto hoito-, kuntoutus- ja ohjausmenetelmistä ja niiden teoreettisista perusteista
- tieto käytettävistä mielenterveys- ja päihdetyössä käytettävistä lääkkeistä, niiden vaikutuksista sekä haitta- ja sivuvaikutuksista
- työympäristön turvallisuuden huomioon ottaminen
- työohjauksellisten keskustelujen käyttäminen
- laadukas ja asiakaslähtöinen toiminta
- vuorovaikutustaidot

Oppilaitoksessa ja työssäoppimisjakson aikana arvioitava osaaminen on kuvattu opintojaksoittain.

5.2.2.4.1.1 Mielenterveys- ja päihdetyö 4 ov:

Opiskelija

- ymmärtää mielenterveysongelmaisen ja päihteidenkäyttäjän autonomian ja itsemääräämisoikeuden periaatteet
- saa tiedot keskeisistä persoonallisuuden rakennetta ja toimintaa selvittävästä teorioista ja ihmiskäsityksistä
- arvioi ja pohtii ihmiskäsityksen, arvojen ja asenteiden merkitystä mielenterveys- ja päihdetyössä ja tulee tietoiseksi omista sekä yleisistä mielenterveyteen ja päihteisiin vaikuttavista asenteista
- tietää ja tiedostaa mielenterveys- ja päihdetyön sidonnaisuuden yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- ymmärtää mielenterveys- ja päihdetyön eettisen perustan ratkaisuja tehdessään
- tuntee ja tietää mielenterveys- ja päihdetyön historian ja palvelujen kehitystä laitoshoidosta avohoitopainotteiseksi
- tuntee mielenterveys- ja päihdetyön monitasoisen hoito- ja palvelujärjestelmän sekä työtä ohjaavat säädökset
- on kiinnostunut mielenterveys - ja päihdetyön ajankohtaisia kysymyksiä ja tulevaisuuden kehittämistarpeita lähihoitajan työssä
- osaa hyödyntää laatuajattelua osana jokapäiväistä työtä
- tuntee kestäväen kehityksen periaatteet

- tuntee ja tietää, miten yhteiskunnalliset muutokset ja yleiset asenteet vaikuttavat mielenterveys- ja päihdetyöhön

Mielenterveys- ja päihdetyön teoreettiset perusteet 2 ov

Sisältö

- Ihmiskäsitys, arvot ja asenteet mielenterveys- ja päihdetyössä
- Hoitotyön eettiset periaatteet
- Persoonallisuuden teoriat ja niiden sovellukset mielenterveys- ja päihdetyöhön
- Ennakoiva ja ennaltaehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö
- Mielenterveys- ja päihdetyön sidonnaisuus yhteiskuntaan ja kulttuuriin

Toteutus ja menetelmät

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijaa arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Oppimisprosessia tuetaan harjoitustehtävissä opettaja- opiskelija/ryhmä keskusteluin, itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin kautta. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelminä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät, luokkahuonetyöskentely ja työssäoppiminen.

Mielenterveys- ja päihdetyön palvelujärjestelmä sekä säädökset 2 ov

Sisältö

- Mielenterveys- ja päihdetyön historia
- Mielenterveys- ja päihdetyötä ohjaavat säädökset
- Mielenterveys- ja päihdetyön hoito- ja palvelujärjestelmät
- Mielenterveys- ja päihdetyön ajankohtaiset kysymykset ja tulevaisuuden kehittämistarpeet
- Laatu
- Kestävän kehityksen periaatteet
- Yrittäjyys, työelämä tietous

Toteutus ja menetelmät

Opinnot arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijaa arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Oppimisprosessia tuetaan harjoitustehtävissä opettaja- opiskelija/ryhmä keskusteluin, itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin kautta. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelminä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät, luokkahuonetyöskentely ja työssäoppiminen.

Opintojakson arviointikriteerit

TYÖDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
<ul style="list-style-type: none"> - on osattava noudattaa työssään mielenterveys- ja päihdetyötä koskevaa koskevia säädöksiä ja ammattieettistä periaatteita - on osattava erilaisia ihmiskäsityksiä ja sovellettava tätä tietoutta mielenterveys- ja päihdetyössä - on osattava toimia mielenterveys- ja päihdetyön hoito- ja palvelujärjestelmässä ja hyödyntää moniammatillista yhteistyötä mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden hoidossa ja palvelussa - on osattava tiedostaa mielenterveys- ja päihdetyön sidonnaisuus yhteiskuntaan ja kulttuuriin - on osattava toimia mielenterveys- ja päihdetyön laatuajattelun mukaan, mutta tarvitsee vielä ajoittain ohjausta - on osattava noudattaa kestävän kehityksen periaatteita mielenterveys- ja päihdetyössä, mutta tarvitsee vielä ajoittain ohjausta 	<ul style="list-style-type: none"> - on osattava keskeisiä persoonallisuuden rakennetta ja toimintaa selittäviä teorioita ihmiskäsityksiä - on toimittava voimavaralähtöisesti ja myönteisen ihmiskäsityksen mukaisesti - on osattava arvioida ihmiskäsitysten, arvojen ja asenteiden merkitystä mielenterveys- ja päihdetyössä - on noudatettava työssään hoitotyön eettisiä periaatteita ja työtä ohjaavia säädöksiä - on ymmärrettävä mielenterveys- ja päihdetyön historian ja palvelujen kehityksen merkitys nykypäiviään - on osattava toimia mielenterveys- ja päihdetyön hoito- ja palvelujärjestelmässä ja moniammatillisen tiimin jäsenenä - on ymmärrettävä mielenterveys- ja päihdetyön sidonnaisuus yhteiskuntaan ja eri kulttuureihin - on osattava toteuttaa ennakoivaa ja ennaltaehkäisevää mielenterveys- ja päihdetyötä - on osattava toimia mielenterveys- ja päihdetyön laatuajattelun mukaan - on noudatettava kestävän kehityksen periaatetta mielenterveys ja päihdetyössä 	<ul style="list-style-type: none"> - on osattava suhtautua mielenterveysongelmaiseen ja päihteiden käyttäjään kunnioittaen hänen autonomiaansa ja itsemääräämisoikeuttaan - on osattava käyttää työssään tietoja ja keskeisistä persoonallisuuden rakennetta ja toimintaa selittävästä teorioista ja ihmiskäsityksistä - on tuettava henkilön voimavaroja ja niiden käyttöönottoa ja toimittava voimavaralähtöisesti ja myönteisen ihmiskäsityksen mukaisesti - on osattava arvioida ja perustella ihmiskäsitysten, arvojen ja asenteiden merkitystä mielenterveys- ja päihdetyössä - on noudatettava työssään hoitotyön eettisiä periaatteita ja työtä ohjaavia säädöksiä - on osattava hyödyntää työssään mielenterveys- ja päihdetyön historia ja palvelujen kehitystä - on osattava hahmottaa mielenterveys- ja päihdetyön ajankohtaisia kysymyksiä ja tulevaisuuden kehittämistarpeita lähihoitajan työssä - on tiedettävä miten eri kulttuureissa suhtaudutaan mielenterveyden ongelmiin ja päihteiden käyttöön - on osattava varmistaa osaltaan hoito- ja palveluketjujen jatkuvuus ja turvata mielenterveys- ja päihdeasiakkaan elämänlaatu - on osattava toteuttaa ennakoivaa ja ehkäisevää mielenterveys- ja päihdetyötä yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla ja tehdä yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa - on osattava hyödyntää laatuajattelua osana jokapäiväistä työtä - on noudatettava työssään kestävän kehityksen periaatteita ja osattava valita hoito- ja kulutustarvikkeita elinkaarianalyysin mukaan - on osattava jäsentää lähihoitajan työtä määrittelevät työehtosopimuksen oikeudet ja velvollisuudet - on osattava laatia työhakemus ja työsopimus

Kirjallisuus:

Punkanen, Tiina, 2001, Mielenterveystyö ammattina, Tammerpaino Oy, ajankohtaiset artikkelit, opettajan erikseen osoittama kirjallisuus

5.2.2.4.1.2 Mielenterveys- ja päihdeongelmaisen kohtaaminen 5 ov:

Opiskelija

- hallitsee tiedot ihmisen kasvua ja kehitystä sekä psyykkistä hyvinvointia edistävästä ja vaikeuttavista tekijöistä ja soveltaa tätä tietoutta mielenterveys- ja päihdetyö monitasoisessa hoito-palvelujärjestelmässä
- tuntee minän puolustusmekanismit ja ahdistuksen hallintakeinot
- tuntee psyykkiset häiriöt ja niiden sosiaaliset, biologiset ja psyykkiset taustatekijät ja soveltaa tätä tietoutta hoito- ja kuntoutustyössä
- tuntee kriisin eri vaiheet ja tietää miten kohdata kriisissä oleva asiakas ja hänen perheensä
- tuntee yhteistyöverkot ja verkostotyön perusteet ja osaa hyödyntää tätä tietoutta työssä
- tuntee tavallisimmat mielenterveys- ja päihdetyössä käytettävät lääkkeet sekä niiden haitta- ja sivuvaikutukset
- osaa jakaa ja antaa mielenterveys- ja päihdetyössä käytettäviä lääkkeitä määräysten mukaan turvallisesti (p.o.,s.c.,rect.,inh.,i.m.) ja seurata lääkkeiden vaikutusta ja haitta- ja sivuvaikutuksia sekä tiedottaa havainnoistaan muille jäsenille
- selviää tilanteista, joissa hän kohtaa mielenterveydeltään järkkyneen /
- päihdeongelmaisen ihmisen
- viestittää ilman suuria ongelmia suullisesti ja kirjallisesti
- kirjoittaa ja ymmärtää viestejä, jotka liittyvät mielenterveys- ja päihdetyöhön ja hallitsee kielen perusrakenteet
- pystyy kielitaidollaan perusviestintään ja asioiden hoitoon mielenterveys / päihdetyössä

Mielenterveys- ja päihdeongelmaisen yksilöllinen kohtaaminen 2,5 ov

- Yhteistyösuhde ja siihen vaikuttavat tekijät
- Psyykkisen hyvinvoinnin ja elämänhallintaa tukevien voimavarojen edistäminen
- Puolustusmekanismit ja ahdistuksen hallintakeinot
- Keskeiset psyykkiset häiriöt ja niiden hoito
- Kriisityö
- Yhteistyöverkot ja verkostotyön periaatteet sekä järjestöjen toiminta

Lääkehoito mielenterveys- ja päihdetyössä 1,5 ov

- Lääkelaskujen kertauskoe
- Mielenterveys- ja päihdetyössä käytettävät lääkkeet sekä niiden haitta- ja sivuvaikutukset

Toteutus ja menetelmät

Opinnot arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijaa arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Oppimisprosessia tuetaan harjoitustehtävissä opettaja- opiskelija/ryhmä keskusteluin, itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin kautta. Opinnot toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelminä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät ja luokkahuonetyöskentely.

Ruotsi 1 ov

Opinnot arvioidaan asteikolla 1 – 5.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelijan	HYVÄ Opiskelijan	KIITETTÄVÄ Opiskelijan
<ul style="list-style-type: none"> - on osattava kohdata psyykkisiä häiriöitä ja tunnettava mielenterveyttä edistäviä tekijöitä ja mielenterveyden häiriöitä - on osattava käyttää toista kotimaista kieltä työssään yleisen kielitutkinnon taitotasolla 2 - on osattava jakaa ja antaa mielenterveys- ja päihdetyössä käytettäviä lääkkeitä määräysten mukaan tavallisesti ja seurata lääkkeiden vaikutusta ja haitta- ja sivuvaikutuksia sekä tiedottaa havainnoistaan muille työryhmän jäsenille - on osattava luoda yhteistyösuhde mielenterveydeltään järkkyneen ja päihdeongelman kanssa - on osattava tule mielenterveydeltään järkkyneen ja päihteidenkäyttäjän sosiaalisia suhteita sekä heidän keskinäistä vuorovaikutustaan - on osattava käyttää prosessoivaa työotetta moniammatillisen tiimin jäsenenä - on osattava tehdä ohjattuna yhteistyötä muiden mielenterveys- ja päihdetyötä tekevien ja palveluja tarjoavien tahojen ja järjestöjen kanssa 	<ul style="list-style-type: none"> - on osattava käyttää omaksumiaan tietoja ja taitoja yhteistyösuhteen luomiseksi mieleltään järkkyneen ja päihdeongelman kanssa ihmisen kanssa - on osattava käyttää toista kotimaista kieltä työssään yleisen kielitutkinnon tasolla 2 - on tiedettävä ihmisen kasvuun ja kehitykseen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ja käyttää tätä tietoutta työssään - on tiedettävä minän puolustusmekanismi ja ahdistuksen hallintakeinot - on tunnettava mielenterveyttä edistäviä tekijöitä ja mielenterveyden häiriöitä ja riippuvuuksia - on kyettävä kohtaamaan kriisissä oleva asiakas ja hänen perheensä - on tiedettävä tavallisimmat mielenterveys- ja päihdetyössä käytettävät lääkkeet sekä osattava tarkkailla niiden vaikutuksia ja haitta- ja sivuvaikutuksia - on tiedettävä yhteistyöverkot ja verkostotyön perusteet ja osattava tehdä yhteistyötä niiden kanssa moniammatillisessa tiimissä 	<ul style="list-style-type: none"> - on kyettävä luomaan yhteistyösuhde mielenterveydeltään järkkyneen tai päihdeongelman kanssa soveltaen tietoutta yhteistyöhön vaikuttavista tekijöistä, kuten empatiasta, transferenssista ja vastatransferenssista, holdingista, distanssista, vastarinnasta, luottamuksesta ja kuuntelemisesta - on osattava käyttää työssään toista kotimaista kieltä - on omattava tiedot ihmisen kasvun ja kehityksen ja psyykkistä hyvinvointia edistävästä ja vaikeuttavista tekijöistä ja sovellettava tätä tietoutta työssään - on tunnettava minän puolustusmekanismi ja ahdistuksen hallintakeinot - on tiedettävä psyykkisistä häiriöistä ja niiden sosiaalisista, biologisista ja psyykkisistä taustatekijöistä ja sovellettava tätä tietoutta hoito- ja kuntoutustyössä - on kyettävä kohtaamaan kriisissä oleva asiakas ja hänen perheensä ja tukemaan heitä erilaisin hoito- ja huolenpitome-

		<p>netelmin</p> <ul style="list-style-type: none"> - on osattava tavallisimmat mielenterveys- ja päihdetyössä käytettävät lääkkeet sekä niiden haitta- ja sivuvaikutukset ja osattava tarkkailla lääkkeiden vaikutuksia - on osattava tarkkailla asiakkaan tai potilaan lääkkeiden käyttöä ja tiedottaa havainnoistaan muille työryhmän jäsenille - on osattava ohjata ja motivoida asiakasta ja hänen omaisiaan tarpeellisessa lääkkeiden käytössä - on tuettava mieleltään järkkyneen ja päihteidenkäyttäjän omia vahvuuksia siten, että hän kykenee paremmin hallitsemaan elämänsä - on tuettava asiakasta ja potilasta sosiaalisten taitojen vahvistamisessa - on osattava etsiä tietoisesti ja rohkeasti uusia ja erilaisia tapoja toimia ja kyetä kehittämään itseilmaisuuttaan - on vahvistettava omaa tavoitteellista ja prosessoivaa työkentelyään itsenäisesti ja moniammatillisen tiimin jäsenenä - on osattava hyödyntää työssään tietoutta yhteistyöverkoista ja verkostotyön perusteista ja tehtävä yhteistyötä mielenterveystyön ja päihdetyön eri järjestöjen kanssa
--	--	--

Kirjallisuus:

Lepola, Ulla, Koponen Hannu, Leinonen Esa, Joukamaa Matti, Isohanni Matti, Hakola Pannu, 2005. Psykiatria. WSOY.

Mäkelä Anja, Ruokonen Taina, Tuomikoski, 2001. Hoitosuhdetyöskentely. Tammi.

Ajankohtaiset artikkelit

Matti O. Huttunen & Marika Javanainen, toim. 2005. Lääkkeet mielen hoidossa, Duodecim.

5.2.2.4.1.3 Yksilöllinen mielenterveystyö 19 ov (12 ov + 7 ov*):

Opiskelija

- tuntee keskeiset hoito- ja kuntoutusmuodot sekä niiden arviointimenetelmät
- osaa arvioida asuin- ja elinympäristön vaikutuksia mielenterveydellisistä ongelmista kärsivän toimintakykyyn ja elämänlaatuun

- tiedostaa hyvän ympäristön laadun ja opiskelijalla on valmiuksia osallistua ympäristön suunnitteluun ja vaikuttaa yhteiskunnassa asiakkaiden elinolojen ja elämisen laadun kohentamiseksi
- osaa arvioida mielenterveysasiakkaan ravitsemustilaa
- osaa seurata asiakkaan nestetasapainoa ja sen häiriöitä ja dokumentoida havainnoistaan kirjallisesti ja suullisesti
- osaa torjua mielenterveys- ja päihdetyön terveysvaaroja ja haittoja (fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset, fysikaaliset, kemialliset ja ympäristötekijät).
- tuntee yhteisöhoidon periaatteet
- tuntee kasvatus- ja ohjausmenetelmät ja keskeiset terapiamenetelmät
- osaa ohjata toiminnallisia ryhmiä
- tuntee mielenterveys- ja päihdeasiakkaille kuuluvat etuudet
- noudattaa työssään kestäväen kehityksen periaatteita ja osaa valita hoito- ja kulutus- tarvikkeita elinkaarianalyysin mukaan.
- tuntee oman osaamisensa mahdollisuudet ja rajat, tunnistaa kehittymistarpeitaan, osaa hyödyntää työnohjausta sekä osaa hyödyntää konsultaatiota persoonallisen ja ammatillisen kasvunsa kehittämisessä
- osaa huolehtia jaksamisestaan
- syventää opinnäytetyössään ammatillista osaamistaan oman kiinnostuksensa ja ammatillisen suuntautumisensa mukaisesti ja lisää valmiuksiaan itsenäiseen tiedonhankintaan ja tiedon kriittiseen käyttöön
- kehittää opiskelijan omatoimisuutta, johdonmukaisuutta ja järjestelmällisyyttä sekä syventää omaa ammatin hallintaa
- oppii itsenäisesti ratkaisemaan opinnäytetyöhönsä liittyviä ongelmia ja arvioimaan opinnäytetyön etenemistä ja sen tuloksia

Yksilöllisen mielenterveystyön perusteet ja menetelmät 10 ov

Yksilöllinen ja suunnitelmallinen mielenterveystyö 5 ov

- Hoito- ja kuntoutussuunnitelma – vuorovaikutussuhde mielenterveystyössä
- Keskeiset hoito- ja kuntoutusmuodot
- Tavallisimpien terapiamenetelmien perusteet
- Toimintakyvyn tukeminen ja syrjäytymisen ehkäisy
- Yhteisöhoidon periaatteet

Fyysinen toimintakyky 1 ov

- Fyysinen toimintakyky ja liikunnan merkitys mielialaan ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen
- Keskeiset kuntoutusmuodot ja niiden arviointimenetelmät

Luovat toiminnot 1 ov

- Luova toiminta ja sen merkitys lähihoitajan työssä
- Luovat menetelmät
- Itseilmaisun mahdollisuudet
- Erilaisten ryhmien käyttö/ohjaus

Ravitsemus 1 ov

Mielenterveys- tai päihdeasiakkaan ravitsemustilan arviointi ja ohjaaminen ruokailutottumuksissa

Työnohjaus ja ammatillinen kasvu 1ov

- Ammatillinen itsetuntemus
- Työryhmätyöskentely
- Työnohjaus
- Työssäjaksaminen

Syventävät opinnot 1 ov on integroitu yksilöllisen mielenterveystyön sisälle.

Toteutus ja menetelmät

Opinnot arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijaa arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Oppimisprosessia tuetaan harjoitustehtävissä opettaja- opiskelija/ryhmä keskusteluin, itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin kautta. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelminä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät, luokkahuonetyöskentely ja työssäoppiminen.

Opinnäytetyö 2 ov, katso kohta 6.2

Työssäoppiminen 7 ov

Työssäoppimisen jaksolla opiskellaan tämän opintojakson keskeisiä osaamisalueita. Työssäoppimisen jakson tavoitteet täsmennetään työssäoppimisen arviointilomakkeissa. Opis-

kelija voi aloittaa työssäoppimisen jaksot, mikäli edeltävät ammatilliset opinnot on suoritettu hyväksytysti.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelijan	HYVÄ Opiskelijan	KIITETTÄVÄ Opiskelijan
<ul style="list-style-type: none"> - on osattava suunnitella, toteuttaa ja arvioida mielenterveyspotilaan hoitoprosessia yhdessä asiakkaan tai potilaan ja muiden työryhmän jäsenen kanssa käyttäen apuna hoito- ja palvelusuunnitelmaa - on osattava toimia tarvittaessa yhteisohoidon periaatteiden mukaan työyhteisössä - on osattava osallistua työryhmän jäsenenä kuntoutukseen ja soveltaa kuntouttavaa työtettä - on osattava työryhmän jäsenenä arvioida, kuinka asiakas selviytyy päivittäisissä toiminnoissa, millaista ulkopuolista apua hän tarvitsee, sekä on autettava ja tuettava häntä kodinhoidossa ja ruoanlaitossa - on osattava huolehtia asuin- ja elinympäristön viihtyvyydestä, puhtaudesta ja turvallisuudesta ja ohjata asiakasta kodinhoidossa - on osattava ohjata pienryhmiä ja järjestää mielenterveyspotilaille virikkeitä, mutta uusissa tilanteissa tarvitsee vielä ohjausta - on osattava hallita ilmaisulliset ja luovan toiminnan taidot ja käytettävä niitä mielenterveystyössä, mutta uusissa tilanteissa tarvitsee vielä ohjausta - on osattava toimia siten, että ottaa työssään huomioon terveysvaaroja ja haittoja aiheuttavat tekijät tutuissa, usein toistuvissa tilanteissa - on osattava seurata mielenterveysasiakkaan nestetasapainon häiriöt ja dokumentoida ja tiedottaa niistä moniammatilliselle työryhmälle 	<ul style="list-style-type: none"> - on osattava käyttää erilaisia tiedonkeruun menetelmiä mielenterveystyössä - on osattava käyttää asiakkaan ja potilaan elämäntilanteen ja hoito- ja palveluketjuun liittyviä tietoja hoidon ja kuntoutuksen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa - on osattava suunnitella, toteuttaa ja arvioida hoitoa ja palvelua yhdessä asiakkaan ja tai potilaan kanssa - on tiedettävä keskeisiä hoito- ja kuntoutusmuotoja sekä niiden arviointimenetelmiä ja sovellettava kuntouttavaa työtettä - on osattava arvioida toimintakykyisyyttä ja päivittäisissä toiminnoissa selviytymistä, ulkopuolisen avun tarvetta sekä hoidon ja kuntoutuksen tarvetta - on osattava ohjata asiakasta tai potilasta ja tämän läheisiä mielenterveys- ja päihdeasiakkaille kuuluvien etuuksien piiriin - on ymmärrettävä asuin- ja elinympäristön vaikutuksia mielenterveydellisistä ongelmista kärsivän toimintakykyyn ja elämän laatuun - on osattava suunnitella elinympäristön viihtyvyyttä ja turvallisuutta - on osattava ohjata ja neuvoa asiakasta kodinhoidossa ja tunnettava keskeiset itsenäistä suoriutumista edistävät apuvälineet - on osattava arvioida mielenterveysasiakkaan ravitsemustilaa ja ruokailutottumuksia - on osattava valmistaa yhdessä asiakkaan kanssa terveellistä, maukasta ja taloudellista ruokaa - on osattava ohjata ja neuvoa potilasta henkilökohtaisen hygienian hoidossa - on tiedettävä yhteisohoidon periaatteet - on tiedettävä luovan merkitys ja osattava suunnitella, toteuttaa ja arvioida virikkeellistä toimintaa työyhteisössä - on osattava käyttää luovia menetelmiä ja harrastusten ja itseilmaisun mahdollisuuksia eri-ikäisten 	<ul style="list-style-type: none"> - on osattava hyödyntää erilaisia tiedonkeruun menetelmiä mielenterveystyössä - on osattava käyttää asiakkaan ja potilaan elämäntilanteen ja hoito- ja palveluketjuun liittyviä tietoja hoidon ja kuntoutuksen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa - on osattava suunnitella, toteuttaa ja arvioida hoitoa ja palvelua yhdessä asiakkaan ja tämän läheisten kanssa - on tiedettävä keskeiset hoito- ja kuntoutusmuodot sekä niiden arviointimenetelmät ja sovellettava kuntouttavaa työtettä - on osattava hahmottaa oman vallankäyttönsä rajat ja suhtauduttava tasa-arvoisesti mielenterveysongelmaiseen ja päihteidenkäyttäjään - on osattava asiakaslähtöisesti arvioida erilaisia arviointimenetelmiä käyttäen toimintakykyisyyttä ja päivittäisissä toiminnoissa selviytymistä ulkopuolisen avun tarvetta sekä hoidon ja kuntoutuksen tarvetta - on osattava ohjata asiakasta tai potilasta ja tämän läheisiä mielenterveys- ja päihdeasiakkaille kuuluvien etuuksien piiriin - on osattava arvioida asuin- ja elinympäristön vaikutuksia mielenterveydellisistä ongelmista kärsivän toimintakykyyn ja elämänlaatuun - on osattava suunnitella ja edistää elinympäristön viihtyvyyttä ja turvallisuutta - on osattava ohjata ja neuvoa mielenterveys- ja päihdeasiakasta tarvittavien muutosten ja parannusten aikaansaamiseksi - on osattava arvioida mielenterveysasiakkaan ravitsemustilaa ja ruokailutottumuksia - on osattava valmistaa yhdessä asiakkaan kanssa terveellistä, maukasta ja taloudellista ruokaa - on osattava soveltaa tietoa erityisruokavaliosta - on osattava seurata mielenterve-

	<p>asiakkaiden tai potilaiden kuntoutuksessa</p> <ul style="list-style-type: none"> - on osattava ohjata asiakasta tai potilasta harrastamaan sekä osallistumaan vapaa-ajan toimintaan - on osattava ohjata pienimuotoisia kokouksia sekä suunnittelu-, keskustelu- ja toiminnallisia ryhmiä tuntien ohjausmenetelmiä ja keskeisten terapiamenetelmien perusteita - on oltava valmiuksia käyttää ja kehittää kuvallisen ilmaisun ja käden taitojen lajeja - on osattava käyttää musiikkia terapeutisesti ja tiedettävä musiikin merkitys ja vaikutus eri-ikäisiin - on osattava motivoida ja ohjata asiakasta tai potilasta liikkumaan - on osattava tiedostaa hyvän ympäristön laatu - on osattava tunnistaa osaamisensa kehittämistarpeita ja hyödyntää työnohjausta ja konsultointia ja huolehtia jaksamisestaan - on oltava elinikäisen oppimisen taidot ja on kyettävä jatkuvaan tiedonhankintaan 	<p>ysiasiakkaan estetasapainoa ja sen häiriöitä</p> <ul style="list-style-type: none"> - on osattava ohjata ja neuvoa potilasta henkilökohtaisen hygienian hoidossa - on tunnettava yhteisöhoidon periaatteet - on tiedettävä luovan toiminnan merkitys ja osattava suunnitella, toteuttaa ja arvioida virikkeellistä toimintaa itsenäisesti ja työyhteisössä - on osattava käyttää luovia menetelmiä ja harrastusten ja ilmaisun mahdollisuuksia eri-ikäisten asiakkaiden tai potilaiden kuntoutuksessa - on osattava rohkaista ja ohjata asiakasta tai potilasta harrastamaan sekä osallistumaan vapaa-ajan toimintaan - on osattava ohjata pienimuotoisia kokouksia sekä suunnittelu-, keskustelu- ja toiminnallisia ryhmiä tuntien kasvatusta- ja ohjausmenetelmiä ja keskeisten terapiamenetelmien perusteita - on oltava valmiuksia käyttää ja kehittää kuvallisten ilmaisun ja käden taitojen lajeja - on osattava käyttää musiikkia terapeutisesti ja soveltaa musiikkikasvatuksen menetelmiä ja tiedettävä musiikin merkitys ja vaikutus eri-ikäisiin - on osattava motivoida ja ohjata asiakasta ja potilasta liikkumaan ja osattava perustella liikunnan positiivisia vaikutuksia suorituskykyyn, mielialaan ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen - on osattava ehkäistä syrjäytymistä - on osattava tiedostaa hyvän ympäristön laatu - on oltava valmiuksia osallistua ympäristösuunnitteluun ja vaikuttaa yhteiskunnan mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden elinolojen ja elämisen laadun kohentamiseksi - on osattava torjua mielenterveys- ja päihdetyön terveysvaaroja ja -haittoja - on osattava luottaa omaan kykyihinsä ja taitoihinsa mielenterveys- ja päihdetyön osaajana - on osattava tunnistaa osaamisensa kehittämistarpeita ja hyödyntää työnohjausta ja konsultointia ja huolehtia jaksamisestaan - on oltava elinikäisen oppimisen taidot ja on kyettävä jatkuvaan itsenäiseen tiedonhankintaan
--	--	--

Kirjallisuus

Lepola, Ulla, Koponen Hannu, Leinonen Esa, Joukamaa Matti, Isohanni Matti, Hakola Panu, 2005. Psykiatria. Wsoy.

Mäkelä Anja, Ruokonen Taina, Tuomikoski, 2001. Hoitosuhdetyöskentely. Tammi.

Friis Leila, Eirola Raija, Mannonen Marjatta, 2004. Lasten ja nuorten mielenterveystyö. WSOY.

Ajankohtaiset artikkelit

5.2.2.4.1.4 Yksilöllinen päihdetyö 12 ov (5 ov + 7 ov*):

Opiskelija

- osaa soveltaa työssään tietoutta päihteidenkäytön yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja kulttuurisista tekijöistä
- ymmärtää riippuvuuden merkityksen eri elämänvaiheissa ja riippuvuusongelmien luonteen ja soveltaa tietoutta riippuvuus-riippumattomuuskäyttäytymisen yksilöllisestä kehityksestä
- tunnettava päihteet ja niiden vaikutukset ja sovellettava tietoa työssään
- tiedostaa lapsuuden, nuoruuden, aikuisuuden ja vanhusten päihteiden käytön erityispiirteet ja riskit
- tuntee huumeiden käytön erityiskysymykset, kuten laittomuuden, elämäntavan, psykiset ja terveysriskit
- on oltava valmiudet aggressiivisesti käyttäytyvän asiakkaan kohtaamiseen
- tuntee päihdetyön keskeiset hoito- ja kuntoutusmuodot
- osaa hyödyntää työnohjausta ja konsultaatiota ammatillisen ja persoonallisen kasvunsa kehittämisessä
- tunnistaa omia valmiuksiaan, vahvuuksiaan ja rajojaan päihdetyössä

Sisältö

- Päihteiden käytön yksilölliset, yhteisölliset ja kulttuuriset tekijät
- Riippuvuuden merkitys eri elämän vaiheissa ja riippuvuusongelmien luonne
- Eri-ikäisten päihteiden käytön erityispiirteet ja riskit
- Päihdetyön hoito- ja kuntoutusmenetelmät
- Päihteiden käyttäjän ja läheisten kohtaaminen
- Yhteistyösuhde päihdetyössä

- Huumeiden käytön erityiskysymykset
- Väkivaltatilanteiden hallinta
- Perhe- ja verkostotyö
- Syventävät opinnot

Työssäoppiminen 7 ov

Toteutus ja menetelmät

Opintojakso arvioidaan asteikolla 1-5. Opiskelijaa arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Oppimisprosessia tuetaan harjoitustehtävissä opettaja- opiskelija/ryhmä keskusteluin, itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin kautta. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä työskentelynä. Opetusmenetelminä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät, luokkahuonetyöskentely ja työssäoppiminen.

Opintojakson arviointikriteerit

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelijan
<ul style="list-style-type: none"> - on osattava soveltaa tietoa päih-teistä ja huumeista, niiden vaiku-tuksista ja vaikutusten tunnistami-sesta ja ehkäisystä lähihoitajan työssä - on osattava luoda yhteistyösuhde päih-teiden ja huumeiden käyttäjän kanssa ja tukemaan häntä, mutta vaativissa tilanteissa tarvitsee vielä tukea ja ohjausta - on osattava työryhmän muiden asiantuntijoiden kanssa suunnitella, toteuttaa ja arvioida päih-teiden ja huumeiden käyttäjien hoitoa (päih-detyössä käytettävät hoito- ja kun-toutusmuodot) yhdessä asiakkaan ja perheen kanssa - on osattava kohdata aggressiivi-sesti käyttäytyvä asiakas ja tarvit-taessa puolustaa itseään - on osattava tukea päih-teidenkäyt-täjien omaisia, mutta vaativissa tilanteissa tarvitsee vielä ohjausta - on osattava hyödyntää työnohja-usta jaksamisensa turvaamiseksi 	<ul style="list-style-type: none"> - on osattava työssään soveltaa tietoutta päih-teiden käytön yksilöllisi-stä tekijöistä - on osattava arvioida omia asen-teitaan päih-teisiin ja niiden käyttä-jiin ja suhtautua päih-teidenkäyttä-jiin ammattieettisiä periaatteita noudattaen - on tunnettava riippuvuuden mer-kitys eri elämänvaiheissa ja riip-puvuusongelman luonne ja sovel-lettava tietoutta riippuvuus-riippumattomuus ja käyttäytymisen kehityksestä - tunnettava päih-teet ja niiden vai-kutukset ja käytettävä tietoa työs-sään - on tunnettava huumeiden käytön erityiskysymykset, terveys- ja psyykkiset riskit - on kyettävä kohtaamaan päih-tei-den ja huumeiden käyttäjä, luo-maan yhteistyösuhde ja tukemaan häntä - on osattava arvioida päih-de- ja huumeongelman vakavuus ja avuntarve ja ohjata asiakasta ha-kemaan apua - on osattava osallistua hoitopro-sessiin ja kuntoutukseen ja sovel-taa niissä hoitotyön periaatteita - on osattava keskeiset hoito- ja kuntoutusmuodot 	<ul style="list-style-type: none"> - on osattava soveltaa työssään tietoutta päih-teiden käytön yksilöllisi-stä, yhteisöllisistä, kulttuurisista ja alakulttuurisista tekijöistä - on osattava arvioida omia asen-teitaan päih-teisiin ja niiden käyttä-jiin ja suhtautua päih-teidenkäyttä-ji-en ammattieettisiä periaatteita noudattaen - on tunnettava riippuvuuden merki-tys eri elämänvaiheessa ja riip-puvuusongelmien luonne ja soveltaa tietoutta riippuvuus-riippumattomuus-käyttäytymisen yksilöllisestä kehityksestä - on tunnettava päih-teet ja niiden vaikutukset ja sovellettava tietoa työs-sään - on osattava työssään hyödyntää tietoa lapsuuden, nuoruuden, aiku-suuden ja vanhusten päih-teiden käytön erityispiirteistä ja riskeistä - on tunnettava huumeiden käytön erityiskysymykset, kuten laitto-muus, elämäntapa, terveys- ja psyykkiset riskit - on kyettävä kohtaamaan päih-tei-den ja huumeiden käyttäjä, luo-maan yhteistyösuhde ja tukemaan häntä - on osattava arvioida päih-de- ja huumeongelman vakavuus ja avun-tarve ja ohjata asiakas hakemaan apua

	<ul style="list-style-type: none"> - on osallistuttava hoidon ja kuntoutuksen suunnitteluun, totutukseen ja arviointiin - on oltava valmiudet aggressiivisesti käyttäytyvän asiakkaan kohtaamiseen - on osattava käyttää työnohjausta ja konsultaatiota ammatillisen ja persoonallisen kasvun kehittämisessä - on tunnistettava omia valmiuksiaan, vahvuuksiaan ja rajojaan päihdetyössä 	<ul style="list-style-type: none"> - on osattava osallistua hoitoprosessiin ja kuntoutukseen ja soveltaa niissä hoitotyön periaatteita - on osattava keskeiset hoito- ja kuntoutusmuodot - on tuotava oma osaamisensa hoidon ja kuntoutuksen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin - on oltava valmiudet aggressiivisesti käyttäytyvän asiakkaan kohtaamiseen - tulee hallita väkivaltatilanteet - tulee kyetä kohtaamaan kriisissä oleva päihteiden käyttäjä ja auttamaan häntä - on osattava hyödyntää työnohjausta ja konsultaatiota ammatillisen ja persoonallisen kasvunsa kehittämisessä - on tunnistettava omia valmiuksiaan, vahvuuksiaan ja rajojaan päihdetyössä
--	--	---

Kirjallisuus:

- Furman Ben, Valtonen Jussi, 2000. Jossakin on ilo. Tietoa ja toivoa masennuksesta kärsiville ja heidän läheisilleen. Lyhytterapia-instituutti Oy.
- Hellatröm Kerstin & Hanell Åsa, 2003. Fobiat. Edita.
- Kettunen Reetta, Kähäri-Wiik Kaija, Vuori-Kemilä Anne & Ihalainen Jarmo, 2002. Kuntoutumisen mahdollisuudet. WSOY.
- Kylänen Petri, 2005. Kun kaikki muutkin. Nuorten ehkäisevä päihdetyö. Tammi
- Laine Kari, 2005. Lääkkeiden yhteisvaikutukset. Tammi.
- Piisi Ritva: Huumetyö. 2001 TAMMI
- Välimäki Maritta, Holopainen Arja & Jokinen Maija, 2000. Psykiatrinen hoitotyö muutoksessa. WSOY.
- Heiskanen Tarja, Salonen Kristina, Sassi Pirkko, 20036, Sms tuotanto Oy, Mielenterveyden ensiapu

5.2.2.5 SAIRAAHOIDON JA HUOLENPIDON KOULUTUSOHJELMA

5.2.2.5.1 Sairaanhoito ja huolenpito 40 ov

Opintokokonaisuuden tuottama osaaminen ja tavoitteet paikallisten ja alueellisten tarpeiden pohjalta:

Opiskelija osaa kuntouttavan työotteen mukaan suunnitella, toteuttaa ja arvioida asiakkaan / potilaan hoitoa sairaanhoidon ja kotihoidon toimintaympäristöissä ottaen huomioon ihmi-

sen kokonaisvaltaisuuden. Opiskelija osaa tukeutua työssään sosiaali- ja terveysalan arvoperustaan ja ammattieettisiin periaatteisiin. Opiskelija tekee päätöksiä, ratkaisee lähihoitajan työssä eteen tulevia ongelmia ja hankkii lisätietoa, ohjausta ja tukea ratkaisuilleen. Opiskelija tuntee oman osaamisensa mahdollisuudet ja rajat. Opiskelija osaa luoda hoitosuhteen eri-ikäisiin ja kulttuuritaustaltaan erilaisiin ihmisiin näiden tarpeiden mukaan. Hän osaa työssään tukea asiakkaan/ potilaan voimavaroja, vahvuuksia, itsenäistä selviytymistä ja elämän mielekkyyttä. Opiskelija osaa työskennellä sekä itsenäisesti että moniammatillisen työryhmän jäsenenä. Opiskelijan osaa laatia ja käyttää hoito-, palvelu- ja kuntoutussuunitelmaa työryhmän jäsenenä ja yhdessä asiakkaan / potilaan ja hänen läheistensä kanssa. Opiskelija syventää tietouttaan anatomiasta, fysiologiasta ja patofysiologiasta. Hän tietää tavallisimpien sairauksien aiheuttamat muutokset elimistön toiminnassa ja hyödyntää tätä tietoa työssään.

Opiskelija osaa valmistaa ruokaa ja osaa ohjata asiakasta / potilasta terveelliseen ja monipuoliseen ravitsemukseen ja osaa kartoittaa asiakkaan / potilaan ruokatottumukset ja huolehtia hänen ravitsemuksestaan kokonaisvaltaisesti. Opiskelija soveltaa tietoa erityisruokavalioiden käyttöön. Opiskelija tietää oma vastuunsa lääkehoidossa ja toimii yhteistyössä muiden siitä vastaavien kanssa. Opiskelijan osaa käsitellä lääkkeitä oikein ja hallitsee tavallisimpien lääkkeiden vaikutukset ja yhteisvaikutukset sekä tunnistaa yleisimmät haitta- ja sivuvaikutukset. Hän osaa neuvoa ja ohjata asiakasta / potilasta ja tämän läheisiä lääkkeiden käytössä ja lääkehoidon toteutukseen liittyvissä kysymyksissä. Opiskelija osaa ohjata asiakkaita / potilaita sosiaali- ja terveyspalvelujen käytössä.

Opiskelija osaa torjua terveysvaaroja ja -haittoja. Hän osaa käsitellä työpaineita ja -uupumusta ja edistää jaksamistaan.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät:

Sairaanhoidon ja huolenpidon opintokokonaisuus on jaettu kolmeen opintojaksoon

(* merkityt opintojaksot sisältävät työssäoppimista)

Hoito- ja huolenpitoprosessi 4 ov

Sairaanhoito* 17 ov (9 ov + 8 ov*)

Kotihoito* 17 ov (9 ov + 8 ov*)

Opinnäytetyö 2 ov

Sairaanhoidon ja huolenpidon koulutusohjelman opintokokonaisuuteen sisältyy tietopuolisia opintoja ja harjoituksia oppilaitoksessa, itsenäistä opiskelua, kaksi työssäoppimisjaksoa ja ammattiosaamisen näyttö. Opiskelija suorittaa työssäoppimisjakson kotihoidon (8 ov) ja sairaanhoidon (8 ov) toimintaympäristöissä. Ammattiosaamisen näyttö toteutetaan viimeisen työssäoppimisjakson loppuvaiheessa viiden työvuoron aikana.

Arviointisuunnitelma

Opiskelijan osaamista arvioidaan asteikolla T1 – K5 oppilaitoksessa tietopuolisten opintojen ja harjoitusten osalta. Opintojakson arvosanan päättävät opintojaksossa opettavat opettajat yhteistyössä huomioiden opiskelijan itsearviointin ja harjoitusten osalta vertaisarviointin.

Ensimmäisen työssäoppimisjakson aikana osaamista arvioidaan asteikolla T1 – K5. Viimeinen työssäoppimisjakso sisältää ammattiosaamisen näytön, jossa työssäoppiminen arvioidaan hyväksyty/hylätty ja ammattiosaaminen näyttö arvioidaan asteikolla T1 – K5. Työssäoppimisen arvioivat opiskelija ja työpaikkaohjaaja. Ammattiosaamisen näytön arvioivat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja. Arvosanasta päättävät työpaikkaohjaaja ja opettaja.

Opiskelijan oppimisprosessia tuetaan opettaja – opiskelija keskusteluilla ja itsearviointilla oppilaitoksessa ja työssäoppimisjaksojen aikana. Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan opintojaksojen yhteisarvosanasta ja näytön arvosanasta siten, että näytön merkitys painottuu.

Ammattiosaamisen näytön toteuttaminen

Opiskelija näyttää osaamisensa viimeisen työssäoppimisjakson loppuvaiheessa viiden työvuoron aikana.

Näytössä arvioitava osaaminen:

- Hoito-, palvelu- ja kuntoutussuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen työryhmän jäsenenä
- Asiakkaan / potilaan itsenäisen selviytymisen tukeminen ja auttaminen päivittäisissä toiminnoissa
- Elintoimintojen tarkkaileminen

- Ruokatottumusten selvittäminen, ravitsemuksesta huolehtiminen ja terveelliseen ravitsemukseen opastaminen
- Kuntoutusmotivaation tukeminen
- Lähiympäristön puhtaanapidosta huolehtiminen
- Vuodepesuun ja erilaisiin hoitotoimenpiteisiin ja tutkimuksiin valmistaminen, hoitotoimenpiteissä ja tutkimuksissa avustaminen tai niiden suorittaminen
- Haavanhoito
- Kivun tarkkailu ja lievittäminen
- Lääkehoito
- Eri asiakasryhmien ravitsemuksen erityispiirteiden ottaminen huomioon
- Apuvälineiden käytön hallinta ja ohjaus
- Terveyttä, hyvinvointia, ihmisen elintoimintoja, sairauksia, sosiaaliteknologiaa ja sosiaalisia ongelmia koskevan tiedon hyödyntäminen
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestäjiä ja sosiaalisia verkostoja koskevan tiedon hyödyntäminen
- Lääkkeitä ja lääkehoitoa koskevan tiedon hyödyntäminen
- Tavallisimpia erityisruokavalioita koskevan tiedon hyödyntäminen
- Turvallisuusriskien huomioonottaminen ja tapaturmien torjunta
- Työkyvyn ylläpito ja työssä jaksaminen
- Aseptiikan noudattaminen
- Itsearviointi
- Ongelmanratkaisu
- Vuorovaikutus, viestintä ja moniammatillinen yhteistyö

Oppilaitoksessa ja työssäoppimisjakson aikana arvioitava osaaminen on kuvattu opintojaksottain.

5.2.2.5.1.1 Hoito- ja huolenpitoprosessi 4 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- yhteiskunnan uudet haasteet hoito- ja huolenpitotyössä
- yleisimmät mielenterveyshäiriöt
- ammatillinen itsetuntemus ja työssäjaksaminen
- perhekeskeinen työskentely
- verkostotyö

- riippuvuusongelmat
- ruotsi

Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä opiskeluna. Itsenäinen opiskelu sisältää tiedon hankintaa, itseopiskelua ja tehtävien tekoa yksin ja ryhmässä. Muina opetusmenetelminä ovat luento-opetus, opettaja – opiskelija keskustelut, työssäoppiminen ja harjoitustehtävät. Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointimenetelminä ovat opiskelutehtävät yksin ja ryhmänä, kokeet ja/tai tehtävät ja harjoitukset.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
Osaa työskennellä eri kulttuureja ja uskontoja edustavien asiakkaiden kotona.	Tietää eri kulttuureista ja tunnistaa kulttuureihin liittyviä erityistarpeita asiakkaista ja osaa ottaa ne hoivossa huomioon.	Osaa työskennellä eri kulttuureja ja uskontoja edustavien asiakkaiden kotona kulttuuritaustaa kunnioittaen ja tietää kulttuureihin liittyviä erityistarpeita.
Osaa ohjattuna valita hoito- ja kulutustavaroita elinkaarianalyysin mukaan	Osaa pääsääntöisesti valita hoito- ja kulutustavaroita elinkaarianalyysin mukaan	Osaa johdonmukaisesti valita hoito- ja kulutustarvikkeita elinkaarianalyysin mukaan
Osaa hyödyntää työryhmässään asiakkaan omais- ja viranomaisverkostoja.	Pyrkii huomioimaan asiakkaan sosiaaliset verkostot ja tietää perhekeskeisyyden periaatteita.	Ottaa työssään huomioon asiakkaan sosiaaliset verkostot ja tuntee perhekeskeisen työskentelyn perusteet.
Tunnistaa sosiaalitekniikkaan kuuluvia alueita.	Tietää sosiaalitekniikkaan alueita.	Tuntee sosiaalitekniikan alueet ja hyödyntää niitä työssään kotihoidossa.
Osaa laatia työhakemuksen ja työsopimuksen	Osaa laatia työhakemuksen ja työsopimuksen	Osaa laatia työhakemuksen ja työsopimuksen
Osaa työryhmän jäsenenä auttaa mielenterveysasiakasta	Osaa auttaa mielenterveysasiakasta	Tietää yleisimmät mielenterveyshäiriöt ja osaa hyödyntää tätä tietouttaan työssään
Tietää työssä jaksamisen merkityksen hoiva- ja hoitotyössä	Tunnistaa työuupumuksen etenemisen vaiheittain	Osaa käsitellä työpaineita ja –uupumusta ja edistää jaksamistaan
Tuntee osaamisensa mahdollisuudet ja rajat	Ottaa vastuun työstään ja omaa näkemyksen siitä, kuinka itsenäisesti voi sen organisoida oman osaamisensa rajat tuntien	Ottaa vastuun työstään ja on muodostanut selkeän näkemyksen siitä, kuinka itsenäisesti voi sen organisoida tuntien oman osaamisensa rajat
Osaa kohdata työssään riippuvuusongelmaisia ihmisiä sekä opastaa heitä työryhmän jäsenenä	Osaa kohdata työssään riippuvuusongelmaisia ihmisiä ja heidän läheisiään sekä ohjata heitä tarvittaessa jatkohoitoon	Syventää tietämystään vaikeista riippuvuusongelmista, osaa tukea ja ohjata heidät tarvittaessa jatkohoitoon
Osaa käyttää toista kotimaista kieltä työssään yleisen kielitutkinnon taitotasolla 2	Ymmärtää toisella kotimaisella kielellä selkeää puhetta ja saa pääosin selvää tavallisen tekstin pääasioista ja selvittää yksinkertaisista puhe- ja kirjoitustilanteista	Selviytyy työssään toisella kotimaisella kielellä tavallisissa suullisissa ja kirjallisissa kielenkäyttötilanteissa melko luontevasti ja vaittomasti

Kirjallisuus: Sovitaan opintojen alussa

5.2.2.5.1.2 Sairaanhoido 17 ov (9 + 8*):

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- tavallisimpien erityisalojen sairaudet ja niiden hoito
- sairaanhoidollisten erityistilanteiden tunnistaminen ja hoitotyön auttamismenetelmät
- aseptisen tietouden soveltaminen, infektiosairauksien varotoimet ja eristäminen
- kirurgisen potilaan hoitoprosessi
- yleisimmät tutkimusmenetelmät ja taudinmäärityksen keinot sekä potilaiden ohjaus näissä
- kivunhoitomenetelmät ja niiden toteutus
- hoitoelvytys
- saattohoito laitoksessa
- lääkkeiden käsittely ja annostelu laitoksessa
- lääkehuoltoa koskevat säädökset ja niiden soveltaminen
- lääkehoidon terminologia ja laskutoimitukset
- tavallisimpien lääkkeiden vaikutukset, yhteisvaikutukset ja haittavaikutukset
- lääkehoidon ohjaus ja neuvonta
- elimistön rakenne ja toiminta
- erityisruokavaliot II
- eri asiakasryhmien ravitseminen, ravitseminen neuvonta ja ohjaus
- kuntoutustarpeen määrittely
- liikunnallinen kuntoutus ja ohjaus päivittäisissä toiminnoissa
- potilaan motivointi ja aktivointi kuntoutukseen
- ergonominen työskentely
- fyysisen työkyvön ylläpito
- sairaanhoitotyö

Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä opiskeluna. Itsenäinen opiskelu sisältää tiedon hankintaa, itseopiskelua ja oppimistehtävien tekoa yksin ja ryhmässä. Muina opetusmenetelminä ovat luento-opetus, opettaja – opiskelija keskustelut, työssäoppiminen, harjoitustehtävät. Lisäksi opetusmenetelminä ovat hoitotoimintojen harjoitustyöpajat ja erityisruokavalioiden suunnittelu ja valmistus. Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointimenetelminä ovat opiskelutehtävät yksin ja ryhmänä, kokeet ja/tai tehtävät ja harjoitukset

Opintojakson arviointikriteerit

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
Huomioi ihmisen kokonaisvaltaisuu- den ja vastaa potilaan tarpeisiin sekä huomioi yleensä toiminnas- saan hoitotyön eettiset periaatteet	Osaa huomioida ihmisen koko- naisvaltaisuu- den ja pyrkii suunnit- telemaan, toteuttamaan ja arvioi- maan toimintaansa sen pohjalta sekä suhtautuu kunnioittavasti ja asiallisesti eri ikäisiin ja erilaisiin potilaisiin ja pyrkii huomioimaan heidän itsemääräämisoikeutensa ja valinnanvapautensa	Osaa huomioida ihmisen kokonais- valtaisuu- den ja suunnitella, toteuttaa ja arvioida toimintaansa sen pohjalta sekä asennoitua erilaisiin potilaisiin kunnioittavasti ja empaattisesti
Pystyy ohjattuna laatimaan ja käyt- tämään hoitosuunnitelmaa	Osaa laatia ja käyttää hoito- suunnitelmaa	Osaa laatia ja käyttää tarkoituksen- mukaisesti hoitosuunnitelmaa
Tietää jonkin hoito- ja huolenpityön teoreettisen mallin	Osaa käyttää jotain teoreettista mallia hoito- ja huolenpityössä	Osaa soveltaa ja käyttää jotain teo- reettista mallia hoito- ja huolenpito- työssä luovasti ja perustellen
Tietää yleisimpiä taudinmäärityksen keinoja ja tutkimusmenetelmiä ja pyrkii ohjaamaan potilaita näissä	Tuntee yleisimmät taudinmääri- tyksen keinot ja tutkimusmenetel- mät ja osaa ohjata potilaita näissä	Tuntee yleisimmät taudinmäärityk- sen keinot ja tutkimusmenetelmät ja osaa ohjata sujuvasti potilaita näissä
Toimii aseptisten periaatteiden mu- kaisesti sairaanhoidon toimenpiteis- sä	Tietää aseptiikan merkityksen tartuntojen ehkäisyssä ja toimii aseptiikan huomioiden	Soveltaa aseptista tietouttaan sai- raanhoidon toimenpiteissä niin, ettei aiheuta tartunnanvaaraa
Hallitsee annettujen ohjeiden mu- kaan infektiosairauksien varotoimet, eristämisen ja suojaeristämisen	Osaa toteuttaa infektiosairauksien varotoimia, eristämistä ja suoja- eristämistä omatoimisesti	Hallitsee infektiosairauksien varo- toimet, eristämisen ja suojaeristämi- sen
Osaa ohjattuna hoitaa puhtaita ja infektoituneita haavoja sekä ihon infektiosairauksia	Osaa tarkkailla ihon kuntoa ja hoitaa haavoja ja ihon infektio- sairauksia	Osaa havainnoida ja arvioida ihon kuntoa, tunnistaa ihonhoidon erityis- tilanteita sekä hoitaa itsenäisesti haavoja ja ihon infektiosairauksia
Osaa ohjattuna huolehtia potilaan tehostetusta suu- ja jalka- hygieniasta	Huolehtii omatoimisesti potilaan tehostetusta suu- ja jalka- hygieniasta	On sisäistänyt osaksi toimintaansa potilaan tehostetusta suu- ja jalka- hygieniasta huolehtimisen
Osaa opastettuna auttaa potilasta hengitysvaikeuksissa sekä osaa ohjattuna verenpaineen seurannan	Osaa auttaa hengityselinten ja verenkiertoelimistön sairautta ja syöpää sairastavaa potilasta	Osaa auttaa kokonaisvaltaisesti hengityselinten ja verenkierto- elimistön sairautta ja syöpää sairas- tavaa potilasta
Seuraa nestetasapainon häiriöistä kärsivää potilasta ja dokumentoi ja tiedottaa potilaan tilasta moniamma- tilliselle työryhmälle	Osaa seurata potilaan nestetasa- painoa ja arvioida tietoa ja rapor- toida saamastaan tiedosta suulli- sesti ja kirjallisesti	Osaa seurata potilaan nestetasapai- noa ja sen häiriöitä ja dokumentoida havainnoistaan kirjallisesti ja suulli- sesti
Osaa ohjattuna potilaan virtsa- katetroidin ja hoitaa avanne- potilasta	Osaa potilaan virtsakatetroinnin ja hoitaa avannepotilasta	Tuntee erityistoiminnan vakavat häiriöt ja sairaustilat ja osaa avustaa potilasta näissä ongelmassa sekä osaa hoitaa avanne-potilasta
Avustaa ruokailussa apuvälineitä käyttävää potilasta (letkuruokinta, gastrostooma, ja laskimonsisäinen nestehoito) ohjeiden mukaan	Osaa hoitaa ja avustaa ruokailu- ssa apuvälineitä käyttävää potilasta (letkuruokinta, gastrostooma, ja laskimonsisäinen nestehoito)	Osaa tarkkailla ja hoitaa ravitsemuk- sen erityistilanteita (letku-ruokinta, gastrostooma ja laskimonsisäinen nestehoito)
Osaa ohjattuna tehdä tarkkailu- ja hoitotilanteissa olevan potilaan vuo- depesun	Osaa tehdä potilaan vuodepesun ja käyttää hyväkseen tietoja ja taitoja erilaisissa tilanteissa	Hallitsee vuodepesun sairaanhoidon erityistilanteissa
Osaa opastettuna auttaa potilasta uni- ja valverytmin häiriöissä	Osaa tunnistaa potilaan uni- häiriöitä ja tuntee unihäiriöiden erilaisia auttamismenetelmiä	Osaa auttaa potilasta vakavissa uni- ja valverytminhäiriöissä
Pystyy osallistumaan kirurgisen potilaan hoidon eri vaiheisiin	Hallitsee leikkaukseen valmentava- n ja leikkauksen jälkeisen hoi- don niin, että pystyy toimimaan omaa hoitajaa korvaavana hoita- jana yksilövastuisessa hoitotyössä	Hallitsee leikkaukseen valmentavan ja leikkauksen jälkeisen hoidon niin, että pystyy osallistumaan kirurgisen potilaan hoidon eri vaiheisiin poti- laan omahoitajana

Osaa ohjattuna huomioida kipua ja auttaa sen helpottamisessa	Tunnistaa potilaan kivun ja tietää kivun auttamismenetelmiä	Havaitsee kivun ja auttaa sen helpottamisessa
Osaa ohjattuna toimia työryhmän jäsenenä elvytystilanteessa	Osaa työryhmän jäsenenä elvyttää	Osaa työryhmän jäsenenä elvyttää
Tietää saattohoidon merkityksen ja siihen liittyviä periaatteita	Tietää saattohoidon periaatteita ja pyrkii toimimaan niiden mukaisesti kuolevan potilaan hoidossa	Tuntee saattohoidon, osaa hoitaa ja tukea kuolevaa ihmistä ja vastata hänen tarpeisiinsa sekä tukea kuolevan läheisiä surutyössä
Tiedostaa tunteiden hallinnan merkityksen kuolevan potilaan hoidossa	Tiedostaa omat tunteensa kuolevan potilaan hoidossa ja osaa hoitaa ja tukea työryhmän jäsenenä kuolevaa	Hallitsee omat tunteensa, jotta kykenisi antamaan kuolevalle aikaansa ja ymmärrystään
Tietää pääpiirteissään ihmiskehon rakenteen, toiminnan ja patofysiologian ja hallitsee jonkin verran latinankielistä termistöä	On perehtynyt ihmiskehon rakenteeseen, toimintaa ja patofysiologiaan ja osaa melko hyvin latinankielisen termistön käyttäen tätä tietoperustaa asiakkaan tai potilaan hoidossa	On perehtynyt hyvin ihmiskehon rakenteeseen, toimintaan ja patofysiologiaan ja osaa tarvittavan latinankielisen termistön soveltaen tätä tietoperustaa asiakkaan tai potilaan hoidossa
Toimii yksilövastuisessa hoitotyössä korvaavana hoitajana	Osaa toimia omahoitajana yksilövastuisessa hoito- ja huolenpityössä moniammatillisen työryhmän jäsenenä, tuntien erilaisia yhteistyöverkostoja	Osaa toimia omahoitajana yksilövastuisessa hoito- ja huolenpityössä moniammatillisen työryhmän jäsenenä, tuntien ja hyödyntäen erilaisia virallisia ja epävirallisia yhteistyöverkostoja
Havainnoi, tulkitsee ja dokumentoi moniammatillisen työryhmän jäsenenä potilaan tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia	Osaa havainnoida, tulkita ja dokumentoida itsenäisesti ja moniammatillisen työryhmän jäsenenä potilaan tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia	Osaa kattavasti havainnoida, tulkita ja dokumentoida sekä itsenäisesti että moniammatillisen työryhmän jäsenenä potilaan tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia
Tunnistaa työssään sairauksien ja elämänmuutosten aiheuttamia erityistarpeita ja toteuttaa hoitoa ja huolenpitoa työryhmän jäsenenä	Pyrkii ottamaan työssään huomioon sairauksien ja elämänmuutosten aiheuttamia erityistarpeita sekä toteuttamaan hoitoa ja huolenpitoa niiden mukaisesti	Ottaa työssään huomioon sairauksien ja elämänmuutosten aiheuttamat yksilölliset erityistarpeet sekä toteuttaa kokonaisvaltaista hoitoa ja huolenpitoa niiden mukaisesti
Tietää lääkehuoltoa ja hoitotarvikkeita koskevia yksittäisiä säädöksiä	Tunnistaa lääkehuoltoa ja hoitotarvikkeita koskevia säädöksiä	Osaa soveltaa lääkehuoltoa ja hoitotarvikkeita koskevia säädöksiä potilaan hoidossa
Käsittelee, annostelee ja antaa lääkkeitä annettujen ohjeiden mukaisesti laitoksessa niin, että potilaan hoitoturvallisuus ei vaarannu	Osaa käsitellä ja annostella lääkkeit oikein ja turvallisesti erilaisissa tilanteissa	Osaa käsitellä ja annostella lääkkeit oikein ja turvallisesti laitoksessa huomioiden työsuojelun turvallisuuden
Tunnistaa lääkehoitoon liittyvää terminologiaa, mutta ei pysty sitä itsenäisesti käyttämään. Osaa lääkelaskut ja laitoshoidossa käytettävät lääkkeenantomuodot	Osaa hoidossa käytettävää lääkehoidon terminologiaa ja hallitsee lääkelaskut sekä tärkeimmät lääkkeenantomuodot	Hallitsee hoidossa käytettävän lääkehoidon terminologian, laskutoimitukset sekä tärkeimmät lääkkeenantomuodot
Tietää oman vastuunsa lääkehoidon toteuttamisessa	Tietää oman vastuunsa lääkehoidossa ja osaa toimia osin itsenäisesti yhteistyössä	Tietää oman vastuunsa lääkehoidossa ja toimii yhteistyössä muiden siinä vastaavien kanssa
Osaa hyödyntää lääkehoidossa tietouttaan tavallisimmista lääkkeistä	Pyrkii käyttämään tietouttaan tavallisimmista lääkkeistä ohjatesaan potilaita	Käyttää tietouttaan tavallisimmista lääkkeistä ohjatesaan potilaita
Osaa tarkkailla yleisimpiä lääkkeiden haittavaikutuksia ja tiedottaa niistä työryhmän jäsenille	Tietää tavallisimpien lääkkeiden vaikutuksia sekä pystyy tunnistamaan yleisimpiä haittavaikutuksia	Hallitsee tavallisimpien lääkkeiden vaikutukset ja yhteisvaikutukset sekä tunnistaa yleisimmät haittavaikutukset
Osaa ohjata potilasta ohjeiden mukaisessa lääkkeiden käytössä ja lääkehoidon toteutuksessa sekä kertoa lääkkeiden väärinkäytön vaaroista	Osaa neuvoa ja ohjata potilasta ja tämän omaisia lääkehoitoon liittyvissä kysymyksissä	Osaa neuvoa ja ohjata potilasta ja tämän läheisiä lääkkeiden käytössä, lääkehoitoon liittyvissä kysymyksissä sekä itsehoitolääkkeiden käytössä
Tunnistaa ravinnon merkityksen eri sairaustiloissa ja pyrkii antamaan	Tietää ravinnon merkityksen eri sairaustiloissa ja osaa ohjata	Ymmärtää ravinnon merkityksen eri sairaustiloissa ja osaa perustellen

ravitsemusohjausta asiakkaille ja potilaille.	asiakasta tai potilasta terveelliseen ja monipuoliseen ravitsemukseen.	ohjata asiakasta tai potilasta terveelliseen ja monipuoliseen ravitsemukseen.
Tunnistaa eri asiakasryhmien ravitsemuksen erityispiirteet ja osaa toimia saamiensa ohjeiden mukaan.	Osaa tunnistaa eri asiakasryhmien ravitsemuksen erityispiirteitä.	Osaa tunnistaa monipuolisesti eri asiakasryhmien ravitsemuksen erityispiirteet.
Osaa toteuttaa kuntoutussuunnitelmaa työryhmän jäsenenä ja pyrkii potilaan kuntoutustarpeen määrittelyyn	Osallistuu työryhmän jäsenenä potilaan kuntoutustarpeen määrittelyyn ja osaa toteuttaa kuntoutussuunnitelmaa tutuissa tilanteissa ja ympäristöissä	Osallistuu aktiivisena työryhmän jäsenenä potilaan kuntoutustarpeen määrittelyyn ja osaa toteuttaa kuntoutussuunnitelmaa omassa työssään luovasti ja itsenäisesti oman vastuunsa rajoissa
Osaa hahmottaa kuntoutuksen moniammatillisen yhteistyön ja osallistuu potilaan kuntoutukseen työryhmän jäsenenä	Tuntee pääpiirteissään kuntoutuksen moniammatillisen yhteistyön ja osallistuu potilaan kuntoutukseen oman työalueensa asiantuntijana	Tuntee kuntoutuksen moniammatillisen yhteistyön ja osallistuu potilaan kuntoutukseen oman työalueensa asiantuntijana
Ohjaa ja auttaa potilasta kuntoutussuunnitelman mukaisessa liikkumisessa ja päivittäisissä toiminnoissa	Osaa havainnoida liikkumiseen vaikuttavia tekijöitä ja avustaa ja ohjata potilasta itsenäisesti liikkumisessa ja päivittäisissä toiminnoissa annettujen ohjeiden mukaisesti	Osaa havainnoida kokonaisvaltaisesti liikkumiseen vaikuttavat tekijät ja avustaa ja ohjata potilasta luovasti ja itsenäisesti liikkumisessa ja päivittäisissä toiminnoissa annettujen ohjeiden mukaisesti
Tunnistaa työssään ergonomian merkityksen, mutta ergonomisessa työskentelyssä on puutteita	Tietää ergonomisen työskentelyn periaatteet ja soveltaa niitä työskentelyssään	On sisäistänyt ergonomisen työskentelyn periaatteet ja soveltaa niitä työssään
Tuntee sairaanhoidossa ja huolenpidossa käytettäviä kuntoutuspalveluja	Tietää sairaanhoidossa ja huolenpidossa käytettäviä kuntoutuspalveluja	Tietää sairaanhoidossa ja huolenpidossa käytettävät kuntoutuspalvelut
Käyttää apuvälineitä ja ohjaa potilasta niiden käytössä annettujen ohjeiden mukaisesti	Osaa ohjata potilaita apuvälineiden käytössä sekä pyrkii arvioimaan apuvälineiden tarvetta	Osaa ohjata itsenäisesti potilaita apuvälineiden käytössä ja osaa arvioida apuvälineiden tarvetta yhteistyössä muun henkilökunnan kanssa

Kirjallisuus:

Anttila, K – Hirvelä, M – Jaatinen, T – Polviander, M – Puska, E-L : Sairaanhoito ja huolenpito. WSOY.Uusin painos. Porvoo
Hietanen, H : Haava. WSOY. Uusin painos
Nienstedt, W – Kallio, S, uusin painos. Luut ja ytimet, ihmiselimistö lyhyesti. WSOY.
Nurminen, M-L 2006: Lääkehoidon ABC. WSOY. Pussinen, A-M – Somerharju L 2006: Lääkelaskut. Edita.
RTY, uusin painos. Ravitsemus ja ruokavaliot

5.2.2.5.1.3 Kotihoito 17 ov (9+8*):

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- kotihoito
- kirjallisen hoito- ja/tai hoito- ja palvelusuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen oman työalueensa asiantuntijana
- kotihoidossa tavallisimmin esiintyvät sairaudet ja auttamismenetelmät
- saattohoito

- asiakkaiden ohjaus terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja terveys- ja sosiaalipalvelujen käytössä
- sosiaalitekniikka kotihoidon tukena
- lääkehuoltoa koskevat säädökset
- lääkkeiden hankinta ja annostelu kotihoidossa
- lääkehoidon terminologia ja laskutoimitukset
- tavallisimpien lääkkeiden vaikutukset, yhteisvaikutukset ja haittavaikutukset
- lääkehoidon ohjaus ja neuvonta
- erityisruokavaliot II
- eri asiakasryhmien ravitseminen
- ravitseminen neuvonta ja ohjaus
- elimistön rakenne ja toiminta
- kuntoutustarpeen määrittely
- liikunnallinen kuntoutus ja ohjaus päivittäisissä toiminnoissa
- potilaan motivointi ja aktivointi kuntoutukseen
- ergonominen työskentely
- fyysisen työkyvyn ylläpito
- asiakkaan ja omaisten ohjaus liikkumisen ja päivittäisten toimintojen apuvälineiden valinnassa ja käytössä työryhmän jäsenenä
- hoiva- ja hoitoalan yrittäjyys
- kotihoitotyö

Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä opiskeluna. Itsenäinen opiskelu sisältää tiedon hankintaa, itseopiskelua ja oppimistehtävien tekoa yksin ja ryhmässä. Muina opetusmenetelminä ovat luento-opetus, opettaja – opiskelija keskustelut, työssäoppiminen, harjoitustehtävät. Lisäksi opetusmenetelminä ovat hoitotoimintojen harjoitustyöpajat ja erityisruokavalioiden suunnittelu ja valmistus. Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 - K5. Arviointimenetelminä ovat opiskelutehtävät yksin ja ryhmänä, kokeet ja/tai tehtävät ja harjoitukset.

Opintojakson arviointikriteerit

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
Pystyy ohjattuna laatimaan ja käyttämään hoitosuunnitelmaa tai hoito- ja palvelusuunnitelmaa	Osaa laatia ja käyttää hoitosuunnitelmaa tai hoito- ja palvelusuunnitelmaa	Osaa laatia ja käyttää tarkoituksemukaisesti hoitosuunnitelmaa tai hoito- ja palvelusuunnitelmaa yhdessä asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa
Hahmottaa kotihoidon taustaa, tavoitteita ja merkitystä.	Tietää kotihoidon taustaa, arvoja ja tavoitteita.	Tuntee kotihoidon historian, arvopohjan ja tavoitteet sekä merkityksen tulevaisuuden hoitomuotona.
Tietää kotihoitoa tukevia palvelumuotoja ja tunnistaa ohjaustarpeita asiakkaiden sosiaali- ja terveysterveyspalvelujen käytössä.	Tuntee kotihoidon järjestäjät ja osaa ohjata asiakkaita sosiaali- ja terveysterveyspalvelujen käytössä.	Tietää kotihoitoa tukevat palvelumuodot, niiden järjestäjät ja rahoittajat ja osaa ohjata asiakkaita tarkoituksenmukaisesti sosiaali- ja terveysterveyspalvelujen käytössä.
Hyödyntää tietojaan sairauksista sekä terveydestä ja hyvinvoinnista kotihoitossa työryhmän jäsenenä.	Käyttää tietouttaan sairauksista sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi kotihoitossa.	Soveltaa itsenäisesti tietouttaan sairauksista sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi kotihoitossa.
Tietää oman vastuualueensa ja osaa toimia väestövastuisen tai aluevastuisen työskentelyn periaatteiden mukaisesti.	Toimii ohjattuna väestövastuisessa asiakastyössä.	Osaa toimia oman vastuualueensa tuntevana, yhteistyökykyisenä tiiminjäsenenä ja omahoitajana väestövastuisessa tai aluevastuisessa asiakastyössä.
Auttaa asiakasta elämänhallinnassa ja itsenäisessä selviytymisessä.	Osaa auttaa asiakasta elämänhallintaan ja päivittäisistä toiminnoista selviytymiseen liittyvissä kysymyksissä.	Osaa auttaa, opastaa ja tukea kokonaisvaltaisesti ja empaattisesti asiakkaan elämänhallintaa ja itsenäistä selviytymistä päivittäisissä toiminnoissa.
Tunnistaa omaishoitajien tarpeita.	Tietää omaishoitajien tuentarpeita ja osaa toimia yhteistyössä heidän kanssaan.	Osaa tukea omaishoitajia ja toimia yhteistyössä heidän kanssaan.
Osaa huolehtia ohjeiden mukaan sairaan asiakkaan kotihoitossa kodin puhtaanapidosta, terveellisyydestä ja turvallisuudesta.	Osaa huolehtia kodinhoitosta.	Osaa huolehtia kodin puhtaanapidosta, terveellisyydestä, turvallisuudesta ja viihtyisyydestä.
Tunnistaa työssään sairauksien ja elämänmuutosten aiheuttamia erityistarpeita ja toteuttaa hoitoa ja huolenpitoa työryhmän jäsenenä	Pyrkii ottamaan työssään huomioon sairauksien ja elämänmuutosten aiheuttamia erityistarpeita sekä toteuttamaan hoitoa ja huolenpitoa niiden mukaisesti	Ottaa työssään huomioon sairauksien ja elämänmuutosten aiheuttamat yksilölliset erityistarpeet sekä toteuttaa kokonaisvaltaista hoitoa ja huolenpitoa niiden mukaisesti
Osaa torjua tapaturmia kotihoitossa.	Tietää tapaturmien uhkatekijät ja osaa torjua niitä hoitotyössä.	Tuntee tapaturmien uhkatekijät ja osaa torjua niitä hoitotyössä.
Tietää paloturvallisuuteen vaikuttavat tekijät, mutta tarvitsee toiminnassa ohjausta.	Tietää paloturvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa toimia ne huomioiden	Tietää paloturvallisuuteen vaikuttavat tekijät ja osaa toimia niiden perusteella erilaisissa tilanteissa.
Tietää lääkehuoltoa ja hoitotarvikkeita koskevia yksittäisiä säädöksiä	Tunnistaa lääkehuoltoa ja hoitotarvikkeita koskevia säädöksiä	Osaa soveltaa lääkehuoltoa ja hoitotarvikkeita koskevia säädöksiä potilaan hoidossa
Käsittelee, annostelee ja antaa lääkkeitä annettujen ohjeiden mukaisesti kotona ja laitoksessa niin, että asiakkaan hoitoturvallisuus ei vaarannu	Osaa käsitellä ja annostella lääkkeitä oikein ja turvallisesti erilaisissa tilanteissa	Osaa käsitellä ja annostella lääkkeitä oikein ja turvallisesti sekä kotona että laitoksessa huomioiden työsuojelun ja asiakkaan turvallisuuden
Tunnistaa lääkehoitoon liittyvää terminologiaa, mutta ei pysty sitä itsenäisesti käyttämään. Osaa lääkelaskut ja koti- ja laitoshoidossa käytettävät lääkkeenantomuodot	Osaa hoidossa käytettävää lääkehoidon terminologiaa ja hallitsee lääkelaskut sekä tärkeimmät lääkkeenantomuodot	Hallitsee hoidossa käytettävän lääkehoidon terminologian, laskutoimitukset sekä tärkeimmät lääkkeenantomuodot

Tietää oman vastuunsa lääkehoidon toteuttamisessa	Tietää oman vastuunsa lääkehoidossa ja osaa toimia osin itsenäisesti yhteistyössä	Tietää oman vastuunsa lääkehoidossa ja toimii yhteistyössä muiden siitä vastaavien kanssa
Osaa hyödyntää lääkehoidossa tietouttaan tavallisimmista lääkkeistä	Pyrkii käyttämään tietouttaan tavallisimmista lääkkeistä asiakasohjauksessa	Käyttää tietouttaan tavallisimmista lääkkeistä ohjattaessaan asiakkaita
Osaa tarkkailla yleisimpiä lääkkeiden haittavaikutuksia ja tiedottaa niistä työryhmän jäsenille	Tietää tavallisimpien lääkkeiden vaikutuksia sekä pystyy tunnistamaan yleisimpiä haittavaikutuksia	Hallitsee tavallisimpien lääkkeiden vaikutukset ja yhteisvaikutukset sekä tunnistaa yleisimmät haittavaikutukset
Osaa ohjata asiakasta ohjeiden mukaisessa lääkkeiden käytössä ja lääkehoidon toteutuksessa sekä kertoa lääkkeiden väärinkäytön vaaroista	Osaa neuvoa ja ohjata asiakasta ja tämän omaisia lääkehoitoon liittyvissä kysymyksissä	Osaa neuvoa ja ohjata asiakasta ja tämän läheisiä lääkkeiden käytössä, lääkehoitoon liittyvissä kysymyksissä sekä itsehoitolääkkeiden käytössä
Tunnistaa ravinnon merkityksen eri sairaustiloissa ja pyrkii antamaan ravitsemusohjausta asiakkaille ja potilaille.	Tietää ravinnon merkityksen eri sairaustiloissa ja osaa ohjata asiakasta tai potilasta terveelliseen ja monipuoliseen ravitsemukseen.	Ymmärtää ravinnon merkityksen eri sairaustiloissa ja osaa perustellen ohjata asiakasta tai potilasta terveelliseen ja monipuoliseen ravitsemukseen.
Selvittää kotihoidossa olevan asiakkaan ruokavalion ja -tottumukset.	Osaa kartoittaa kotihoidossa olevan asiakkaan ruokatottumuksia ja huolehtia hänen ravitsemuksestaan.	Osaa kartoittaa kattavasti kotihoidossa olevan asiakkaan ruokatottumukset ja huolehtia hänen ravitsemuksestaan.
Tunnistaa eri asiakasryhmien ravitsemuksen erityispiirteet ja osaa toimia saamiensa ohjeiden mukaan.	Osaa tunnistaa eri asiakasryhmien ravitsemuksen erityispiirteitä.	Osaa tunnistaa monipuolisesti eri asiakasryhmien ravitsemuksen erityispiirteet.
Huolehtii erityisruokavalioista hoitosuunnitelman mukaan.	Tietää erikoisruokavalioita ja osaa toteuttaa niitä.	Soveltaa tietoa erikoisruokavalioista kotihoidossa perustellen ratkaisunsa.
Osaa valmistaa asiakkaan tarpeen mukaista ruokaa asiakkaan kotona ja käsitellä ravinnon asiakkaalle sopivaan muotoon.	Osaa valmistaa ruuan asiakkaan tarpeita vastaavaksi.	Osaa valmistaa ruuan ja käsitellä sen asiakkaan tarpeita vastaavaksi esteettiset näkökohdat huomioiden.
Tunnistaa asiakkaan/potilaan ohjaustarpeita ruuanvalmistuksessa ja apuvälineiden käytössä.	Osaa opastaa asiakasta ruuanvalmistuksessa ruoanvalmistuksessa ja ruokailun apuvälineiden käytössä.	Osaa opastaa asiakasta ja hänen läheisiään selkeästi ja yksilöllisesti ruuanvalmistuksessa ja ruokailun apuvälineiden käytössä.
Osaa avustaa sairasta asiakasta ruokailussa.	Tunnistaa avuntarpeita asiakkaan ruokailutilanteissa sekä auttaa yksilöllisesti.	Avustaa tarkoituksenmukaisesti sairasta asiakasta tai ruokailussa ja löytää tilanteissa uusia ratkaisuja.
Tietää pääpiirteissään ihmiskehon rakenteen, toiminnan ja patofysiologian ja hallitsee jonkin verran latinankielistä termistöä	On perehtynyt ihmiskehon rakenteeseen, toimintaa ja patofysiologiaan ja osaa melko hyvin latinankielisen termistön käyttäen tätä tietoperustaa asiakkaan tai potilaan hoidossa	On perehtynyt hyvin ihmiskehon rakenteeseen, toimintaan ja patofysiologiaan ja osaa tarvittavan latinankielisen termistön soveltaen tätä tietoperustaa asiakkaan tai potilaan hoidossa
Osaa toteuttaa kuntoutussuunnitelmaa työryhmän jäsenenä ja pyrkii asiakkaan kuntoutustarpeen määrittelyyn	Osallistuu työryhmän jäsenenä asiakkaan kuntoutustarpeen määrittelyyn ja osaa toteuttaa kuntoutussuunnitelmaa tutuissa tilanteissa ja ympäristöissä	Osallistuu aktiivisena työryhmän jäsenenä asiakkaan kuntoutustarpeen määrittelyyn ja osaa toteuttaa kuntoutussuunnitelmaa omassa työssään luovasti ja itsenäisesti oman vastuunsa rajoissa
Osaa hahmottaa kuntoutuksen moniammatillisen yhteistyön ja osallistuu asiakkaan kuntoutukseen työryhmän jäsenenä	Tuntee pääpiirteissään kuntoutuksen moniammatillisen yhteistyön ja osallistuu asiakkaan kuntoutuksen oman työalueensa asiantuntijana	Tuntee kuntoutuksen moniammatillisen yhteistyön ja osallistuu asiakkaan kuntoutukseen oman työalueensa asiantuntijana
Ohjaa ja auttaa asiakasta kuntoutussuunnitelman mukaisessa liikkumisessa ja päivittäisissä toiminnoissa	Osaa havainnoida liikkumiseen vaikuttavia tekijöitä ja avustaa ja ohjata asiakasta itsenäisesti liikkumisessa ja päivittäisissä toiminnoissa	Osaa havainnoida kokonaisvaltaisesti liikkumiseen vaikuttavat tekijät ja avustaa ja ohjata asiakasta luovasti ja itsenäisesti liikkumisessa

	noissa annettujen ohjeiden mukaisesti	sa ja päivittäisissä toiminnoissa annettujen ohjeiden mukaisesti
Tunnistaa työssään ergonomian merkityksen, mutta ergonomisessa työskentelyssä on puutteita	Tietää ergonomisen työskentelyn periaatteet ja soveltaa niitä työskentelyssään	On sisäistänyt ergonomisen työskentelyn periaatteet ja soveltaa niitä työssään
Tuntee sairaanhoidossa ja huolenpidossa käytettäviä kuntoutuspalveluja	Tietää sairaanhoidossa ja huolenpidossa käytettäviä kuntoutuspalveluja	Tietää sairaanhoidossa ja huolenpidossa käytettävät kuntoutuspalvelut
Käyttää apuvälineitä ja ohjaa asiakkaita niiden käytössä annettujen ohjeiden mukaisesti	Osoo ohjata asiakkaita apuvälineiden käytössä sekä pyrkii arvioimaan apuvälineiden tarvetta	Osoo ohjata itsenäisesti asiakkaita apuvälineiden käytössä ja osoo arvioida apuvälineiden tarvetta yhteistyössä muun henkilökunnan kanssa
Tietää hoiva- ja hoitoalan yrittäjyyteen liittyviä perusteita ja vaatimuksia.	Tietää hoiva- ja hoitoalan yrittäjyyteen liittyviä perusteita ja vaatimuksia sekä omaa yrittäjyyden perusvalmiudet.	Tuntee hoito- ja hoiva-alan yrittäjyydelle asetetut vaatimukset ja omaa yrittäjyyteen tarvittavat perusvalmiudet.

Kirjallisuus:

Anttila, K – Hirvelä, M – Jaatinen, T – Polviander, M – Puska, E-L :

Sairaanhoito ja huolenpito. WSOY, uusin painos. Porvoo

Hietanen, H : Haava, uusin painos. WSOY.

Nienstedt, W – Kallio, S. uusin painos. Luut ja ytimet, ihmiselimityö lyhyesti. WSOY.

Nurminen, M-L 2006: Lääkehoidon ABC. WSOY.

Pussinen, A-M – Somerharju L 2006: Lääkelaskut. Edita

5.2.2.6 VANHUSTYÖN KOULUTUSOHJELMA

5.2.2.6.1 Vanhustyö 40 ov:

Opintokokonaisuuden tuottama osaaminen ja tavoitteet paikallisten ja alueellisten tarpeiden pohjalta:

Opiskelijan osaa arvostaa vanhuksen ainutlaatuista elämänhistoriaa. Opiskelija osaa ottaa työssään huomioon vanhuksen perheen, lähiyhteisön ja hoitoyhteisön ja edistää tämän osallistumista yhteiskuntaan. Hän osaa soveltaa tietoutta eri kulttuurien suhtautumisesta vanhuuteen. Opiskelija tiedostaa omia vanhenemiseen liittyviä käsityksiään, asenteitaan ja arvojaan sekä arvostaa vanhustyötä ammattina. Opiskelija osaa arvioida hoitotyön eettisten periaatteiden merkitystä omissa valinnoissaan. Opiskelija osaa soveltaa vanhustyön tietoutta, tuntee ajankohtaisia vanhuskysymyksiä ja pohtii tulevaisuuden haasteita työnsä kehittämisessä. Hän osaa toimia vanhustyötä ohjaavien säädösten mukaan. Opiskelija tuntee yhteiskunnan tarjoamat palvelut vanhusväestölle sekä osaa toimia verkostoissa sekä tehdä yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa. Opiskelija osaa hyödyntää laatuajattelua ja hallitsee tavallisimmat laadun kehittämisen menetelmät. Hän osaa soveltaa kestävä kehityksen periaatteita työssään.

Opiskelija ottaa vanhuksen ja hänen läheisensä mukaan hoitoa ja kuntoutusta koskevaan päätöksentekoon. Hän osaa toimia voimavaroiltaan ja edistää vanhuksen täysivaltaisia mahdollisuuksia hyvään elämään. Opiskelija osaa soveltaa hoitotyössä tietoutta yleisimmistä vanhusten fyysisistä ja psyykkisistä sairauksista ja niiden hoidosta. Opiskelija osaa huomioida työssään fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen vanhenemisen ja niiden vaikutukset vanhuksen elämään sekä osaa tukea vanhusta ja hänen läheisiään selviytymisessä. Opiskelija osaa ehkäistä vanhusten kälteilyä ja syrjäytymisen syitä. Opiskelija osaa arvioida vanhuksen päihdeiden käyttöä ja tunnistaa riskialttiin käytöksen. Hän osaa tukea ja ohjata vanhusta ja hänen läheisiään erilaisten päihdeongelmien hoidossa. Hän osaa kohdata aggressiivisesti käyttäytyvän vanhuksen tai hänen läheisensä. Hän hallitsee väkivaltatilanteet ja osaa tarvittaessa puolustaa itseään.

Opiskelija osallistuu työryhmässä yksilöllisen, vanhan ihmisen tarpeista lähtevän hoito- ja palvelusuunnitelman laadintaan ja ylläpitoon sekä osaa arvioida suunnitelmia ja tehdä niihin tarvittavat muutokset. Opiskelija osaa vanhustyön keskeiset hoito- ja huolenpitomenetelmät ja osaa arvioida niiden soveltuvuutta ja kehittää niitä edelleen. Opiskelija osaa ohjata, neuvoa ja tukea vanhusta terveyden ylläpitämisessä ja edistämässä. Hän osaa toimia omahoitajana.

Opiskelija osaa ohjata ja arvioida vanhuksen itsenäistä suoriutumista päivittäisistä toiminnoista ja kodinhoidosta. Hän osaa arvioida asuin- ja elinympäristön vaikutuksia vanhuksen toimintakykyyn ja elämänlaatuun ja suunnitella ja edistää vanhuksen elinympäristön viihtyisyyttä ja turvallisuutta.

Opiskelija osaa arvioida vanhuksen ravitsemustilaa ja nestetasapainoa. Hän osaa soveltaa tietoaan vanhuksen ravitsemukseen liittyvissä asioissa.

Opiskelija osaa tarkkailla vanhuksen lääkkeidenkäyttöä, tavallisimpia vanhusten käyttämiä lääkkeitä sekä niiden vaikutuksia ja haitta- ja sivuvaikutuksia ja tiedotta havainnoistaan muille työryhmän jäsenille. Hän osaa ohjata ja motivoida vanhusta ja hänen omaisiaan vanhukselle tarpeellisessa lääkkeidenkäytössä.

Opiskelija osallistuu saattohoidon suunnitteluun ja toteutukseen erilaisissa toimintaympäristöissä ja työryhmissä.

Opiskelija osaa tukea työryhmän jäsenenä omaishoitajien työtä.

Opiskelija osaa torjua vanhustyön terveysvaaroja ja -haittoja (fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset, fysikaaliset, kemialliset ja biologiset työympäristötekijät). Opiskelija ottaa vastuun omasta ammattitaidostaan, tuntee oman osaamisensa mahdollisuudet ja rajat ja hyödyntää työnohjausta. Opiskelija kykenee itsearviointiin ja on halukas kehittämään itseään. Hän osoittaa luovaa ja yhteistyökykyistä työtettä ja osaa tarkastella kriittisesti vanhustyön laatua ja kehittää vanhustyötä. Opiskelija ottaa vastuun omasta hyvinvoinnistaan ja työkyvystään ja on halukas edistämään myös työyhteisön hyvinvointia. Hän osaa käsitellä työpaineita ja -uupumusta ja edistää jaksamistaan.

Opiskelija osallistuu omalla työalueellaan kuntoutuksen moniammatilliseen yhteistyöhön. Hän tietää liikunnan myönteiset vaikutukset vanhuksen toimintakykyyn ja osaa soveltaa kuntouttavaa työtettä vanhustyössä. Hän osaa motivoida vanhusta ehkäisemään tuki- ja liikuntaelimestön sairauksia. Hän osaa ohjata apuvälineiden käytössä.

Opiskelija osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida arjen mielekkyyttä edistävää toimintaa yhteistyössä vanhuksen ja työyhteisön kanssa ja järjestää virikkeitä myös heikkokuntoisille vanhuksille. Hän osaa käyttää puhetta tukevia ja korvaavia viestintämenetelmiä. Opiskelija osaa ohjata yksilöitä ja peniryhmiä sekä toiminnallisia vanhusryhmiä.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät:

Vanhustyön opintokokonaisuus on jaettu neljään opintojakssoon
(* merkityt opintojaksot sisältävät työssäoppimista)

Vanhustyön palvelut ja ainutlaatuinen vanhus yksilönä 4 ov

Vanhuksen yksilöllinen hoito- ja huolenpityö erilaisissa toimintaympäristöissä * 28 ov
(12ov + *16)

Arjen mielekkyyden edistäminen 3 ov

Lähihoitajana vanhustyössä 3 ov

Opinnäytetyö 2 ov

Vanhustyön koulutusohjelman opintokokonaisuuteen sisältyy tietopuolisia opintoja ja harjoituksia oppilaitoksessa, itsenäistä opiskelua, kaksi työssäoppimisjaksoa ja ammattiosaamisen näyttö. Ammattiosaamisen näyttö toteutetaan viimeisen työssäoppimisjakson loppuvaiheessa viiden työvuoron aikana.

Arviointisuunnitelma:

Opiskelijan osaamista arvioidaan asteikolla T 1 – K 5 oppilaitoksessa tietopuolisten opintojen ja harjoitusten osalta. Opintojakson arvosanan päättävät opintojaksossa opettavat opettajat yhteistyössä huomioiden opiskelijan itsearviointin ja harjoitusten osalta vertaisarviointin.

Ensimmäisen työssäoppimisjakson aikana osaamista arvioidaan asteikolla T 1- K 5. Viimeinen työssäoppimisjakso sisältää ammattiosaamisen näytön, jossa työssäoppiminen arvioidaan hyväksyty/hylätty ja ammattiosaamisen näyttö arvioidaan asteikolla T 1 – K 5. Työssäoppimisen arvioivat opiskelija, työpaikkaohjaaja. Ammattiosaamisen näytön arvioivat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja.

Opiskelijan oppimisprosessia tuetaan opettaja - opiskelija keskusteluilla ja itsearviointilla oppilaitoksessa ja työssäoppimisjaksojen aikana. Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan opintojaksojen yhteisarvosanasta ja näytön arvosanasta siten, että näyttö painottuu.

Ammattiosaamisen näytön arviointi:

Opiskelija näyttää osaamisensa viimeisen työssäoppimisjakson loppuvaiheessa 5 työvuoron aikana.

Näytössä arvioitava osaaminen:

- vanhuksen elämänhistorian ja elämäntilanteen ottaminen huomioon yksilöllisessä hoitotyössä
- hoito- ja huolenpito ja niihin liittyvä ohjaus (esim. vanhuksen kokonaisvaltainen perushoito tarvittavien toimenpiteineen, ihon, suun ja jalkojen hoito sekä inkontinenssi ongelmissa auttaminen)
- ravitsemustilan ja nestetasapainon arviointi sekä ohjaaminen ja avustaminen ruokailuun liittyvissä asioissa
- lääkehoito
- vanhuksen itsenäisen suoriutumisen tukeminen päivittäisissä toiminnoissa ja kodinhoidossa
- arjen mielekkyyden edistäminen
- vanhusryhmän toiminnan ohjaaminen
- vuorovaikutus ja yhteistyö

- kuntouttavan työotteen hyödyntäminen
- työyksikön materiaalien, välineiden, tilojen sekä hoito- ja kulutustarvikkeiden käyttö
- ihmisen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista vanhenemista koskevan tiedon hyödyntäminen
- yleisimpiä vanhusten fyysisiä ja psyykkisiä sairauksia ja niiden hoitoa sekä vanhusten sosiaalisia ongelmia (esim. yksinäisyys, päihteiden käyttö, kaltoinkohtelu) koskevan tiedon hyödyntäminen
- työyhteisön työturvallisuusohjeiden ja määräyksien noudattaminen, oman työturvallisuuden ja asiakkaan turvallisuuden huomioon ottaminen, työpaikalla ja työympäristössä esiintyvien riskien havainnointi, arviointi ja ehkäisy
- itsearviointi
- ammattietiikan noudattaminen

Oppilaitoksessa ja työssäoppimisjakson aikana arvioitava osaaminen on kuvattu opintojaksoittain

5.2.2.6.1.1 Vanhustyön palvelut ja ainutlaatuinen vanhus yksilönä 4 ov:

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- vanhustyön kehityslinjat
- vanheneminen ilmiönä
- vanhuskäsitys
- ammattieettiset periaatteet, työtä ohjaavat lait ja asetukset
- hoito- ja palvelujärjestelmä, verkostoituminen ja yhteistyö
- laatuajattelu ja tavallisimmat laadun kehittämisen menetelmät
- kestävä kehitys

Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä opiskeluna. Itsenäinen opiskelu sisältää tiedon hankintaa, itseopiskelua ja tehtävien tekoa yksin ja ryhmässä. Muina opetusmenetelminä ovat luento-opetus, oppimistehtävät, ja työssäoppiminen. Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 – K5.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYÖDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
Osa ohjattuna soveltaa vanhus-	Soveltaa työssään vanhustyön	Soveltaa työssään vanhustyön

työn tietoutta työssään ja tuntee joitakin ajankohtaisia vanhuskysymyksiä.	tietoutta, tuntee ajankohtaisia vanhuskysymyksiä.	tietoutta ja tuntee ajankohtaisia vanhuskysymyksiä ja pohtii tulevaisuuden haasteita työnsä kehittämiseksi.
Osaa ohjattuna huomioida vanhuksen elämänhistoriaan liittyviä asioita sekä huomioida vanhuksen kokonaisvaltaisuuden (biologinen, fyysinen, psyykinen, sosiaalinen, kokenuksellinen)	Pyrkii huomioimaan vanhuksen ainutlaatuisen elämänhistorian ja vanhuksen kokonaisvaltaisuuden	Ottaa työssään huomioon vanhuksen ainutlaatuisen elämänhistorian ja huomioi vanhuksen kokonaisvaltaisuuden
Toimii voimavaraletoisesti yhteistyössä vanhusten ja heidän läheistensä kanssa.	Vahvistaa vanhuksen voimavaroja sekä toimii yhteistyössä vanhusten ja heidän läheistensä kanssa.	Vahvistaa ja edistää vanhuksen voimavaroja myönteisen ihmiskäsityksen mukaisesti sekä toimii yhteistyössä vanhuksen ja heidän läheistensä kanssa.
Tuntee uudistuvan vanhuskäsityksen ja käyttää tätä tietoutta työssään osittain ohjattuna	Tiedostaa omia vanhenemiseen liittyviä käsityksiään, asenteitaan ja arvojaan ja tuntee uudistuvan vanhuskäsityksen sekä pyrkii toimimaan työssään vanhuslähtöisesti	Tiedostaa omia vanhenemiseen liittyviä käsityksiään, asenteitaan ja arvojaan ja omaksuu myönteisen vanhuskäsityksen sekä toimii työssään vanhuslähtöisesti.
Osaa ohjattuna soveltaa tietoutta eri kulttuurien suhtautumisesta vanhuuteen	Tietää jonkin verran eri kulttuurien suhtautumisesta vanhuuteen ja osaa osittain soveltaa tietojaan työssään.	Tietää, miten eri kulttuureissa suhtaudutaan vanhuuteen ja soveltaa tietoaan työssään.
Noudattaa työssään ammattieettisiä periaatteita ja säädöksiä sekä kunnioittaa vanhuksen itsemääräämisoikeutta.	Arvostaa vanhustyötä ammattina ja osaa arvioida hoitotyön eettisten periaatteiden merkitystä omissa valinnoissaan ja kunnioittaa vanhuksen itsemääräämisoikeutta.	Arvostaa vanhustyötä ammattina ja osaa arvioida hoitotyön eettisten periaatteiden merkitystä omissa valinnoissaan ja yleisemmin vanhustyössä sekä kunnioittaa vanhusten itsemääräämisoikeutta.
Osaa osittain ohjattuna toimia vanhustyötä ohjaavien hoito- ja palvelujärjestelmän säädösten mukaan	Tietää vanhustyötä ohjaavia hoito- ja palvelujärjestelmän säädöksiä ja pyrkii toimimaan niiden mukaan.	Tuntee vanhustyötä ohjaavat hoito- ja palvelujärjestelmän säädökset ja toimii niiden mukaan.
Toimii yhteistyössä vanhusten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestäjien kanssa.	Varmistaa osaltaan hoito- ja palveluketjujen toimivuuden ja tekee jonkin verran yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa	Varmistaa osaltaan hoito- ja palveluketjujen toimivuuden. Tekee yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa ja osaa toimia verkostoissa.
Osaa osittain ohjattuna toimia vanhustyön laatuajattelun mukaan	Hyödyntää laatuajattelua ja hallitsee tavallisimmat laadun kehittämisen menetelmät omassa työssään.	Hyödyntää laatuajattelua ja hallitsee tavallisimmat laadun kehittämisen menetelmät sekä omassa työssään että vanhusten hoito- ja palvelujärjestelmiä kehitettäessä.
Osaa osittain ohjattuna noudattaa kestävän kehityksen periaatetta työssään.	Tuntee kestävän kehityksen periaatteet ja noudattaa niitä tavallisimmissa työhön liittyvissä tarvevalinnoissa.	Osaa soveltaa kestävän kehityksen periaatteita työssään ja osaa valita hoito- ja kulutustarvikkeita elinkaarianalyysin mukaan.

5.2.2.6.1.2 Vanhuksen yksilöllinen hoito- ja huolenpitotyö erilaisissa toimintaympäristöissä

* 28 ov (12 + 16*):

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- fyysinen, fysiologisen, psyykinen ja sosiaalinen vanheneminen ja vanhenemismuutosten vaikutukset vanhuksen elämään
- terveyden ja suorituskyvyn arvioiminen, tukeminen ja ohjaus
- turvallinen ja viihtyisä asuin- ja hoitoympäristö
- ravitsemus ja ruoanvalmistus

- hoito- ja palvelusuunnitelman laadinta, toteutus ja arviointi moniammatillisen työryhmän kanssa (voimavara- ja lähtöisyys)
- perushoidon erityistarpeiden huomioiminen, ongelmien tunnistaminen ja hoito (iho, haavat)
- suu, jalat, erittäminen, inkontinenssi, seksuaalisuus, nestetasapaino)
- vanhusten fyysiset ja psyykkiset sairaudet ja niiden hoito
- kaltoinkohtelu ja syrjäytyminen
- päihteiden käyttö ja päihdeongelmien hoito
- aggressiivisen asiakkaan kohtaaminen
- vanhuksen ja omaisten henkinen ja hengellinen tukeminen kriiseissä
- lääkehoito
- saattohoito
- omaishoito (omaishoitajan tukeminen)

Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä opiskeluna. Itsenäinen opiskelu sisältää tiedon hankintaa, itseopiskelua ja tehtävien tekoa yksin ja ryhmässä. Muina opetusmenetelminä ovat luento-opetus, laboraatiot, oppimistehtävät, ja työssäoppiminen. Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 – K5.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
Saa aikaan toimivaa yhteistyötä vanhuksen ja hänen läheistensä kanssa.	Toimii luontevasti yhteistyössä vanhuksen ja hänen läheistensä kanssa sekä pyrkii ottamaan heidät mukaan hoitoa ja kuntoutusta koskeviin valintoihin ja päätöksentekoon.	Toimii luontevasti yhteistyössä vanhuksen ja hänen läheistensä kanssa sekä ottaa heidät mukaan hoitoa ja kuntoutusta koskeviin valintoihin ja päätöksentekoon.
Osaa tutuissa työtilanteissa käyttää tietoa vanhenemisestä ja vanhenemismuutoksista ja niiden vaikutuksista vanhuksen elämään (fyysinen, psyykinen, sosiaalinen vanheneminen ja vanhenemismuutokset) Ottaa huomioon vanhuuteen sopeutumista edistävät ja vaikeuttavat tekijät	Pyrkii hyödyntämään työssään tietoutta vanhenemisen vaikutuksista sosiaaliseen kanssakäymiseen, rooleihin, käyttäytymiseen, muistiin, oppimiskykyyn ja henkiseen suoriutumiskykyyn. Pyrkii tukemaan vanhuuteen sosiaalistumista	Osaa hyödyntää työssään tietoutta vanhenemisen vaikutuksista sosiaaliseen kanssakäymiseen, rooleihin, käyttäytymiseen, muistiin, oppimiskykyyn ja henkiseen suoriutumiskykyyn. Osaa tukea vanhuuteen sosiaalistumista
Osaa tutuissa työtilanteissa hyödyntää tietoutta aistitoimintojen muutoksista		Osaa työssään ottaa huomioon aistitoimintojen muutokset ja niiden vaikutukset henkiseen hyvinvointiin, mielenterveyteen ja suoriutumiskykyyn ja osaa tukea vanhusta ja hänen läheisiään selviytymisessä.

Osaa tutuissa työtilanteissa hyödyntää tietoa yleisimmistä vanhuuden fyysisistä ja psyykkisistä sairauksista ja niiden hoidosta	Osaa perustellen käyttää tietoa vanhuuden fyysisistä ja psyykkisistä sairauksista ja niiden hoidosta sekä toimii näiden tietojen mukaan.	Osaa työssään käyttää kokonaisvaltaisesti ja perustellen tietoa vanhuuden fyysisistä ja psyykkisistä sairauksista ja niiden hoidosta sekä toimii näiden tietojen mukaisesti
Rohkaisee vanhusta sosiaaliseen kanssakäymiseen.	Tukee vanhusta sosiaaliseen kanssakäymiseen. Tuntee syitä vanhusten kaltoinkohteluun ja syrjäytymiseen ja pyrkii ehkäisemään niitä	Vahvistaa vanhuksen sosiaalista verkostoa motivoimalla ja tukemalla vanhusta sosiaalisten suhteiden solmimisessa. Tuntee syitä vanhusten kaltoinkohteluun ja syrjäytymiseen ja osaa ehkäistä niitä.
Osaa ohjata vanhusta uni- ja valve-rytmin häiriöissä.	Tuntee unen ja unettomuuden eri muotoja ja syitä sekä pyrkii ohjaamaan vanhusta näissä ongelmissa.	Tuntee unen ja unettomuuden eri muotoja ja syitä ja osaa ohjata vanhusta näissä ongelmissa.
Tunnistaa vanhuksen päihteiden käyttöä ja pyrkii tukemaan ja ohjaamaan vanhusta erilaisten päihdeongelmien hoidossa.	Osaa arvioida vanhuksen päihteiden käyttöä ja tunnistaa riskialttiin käytöksen sekä pyrkii tukemaan ja ohjaamaan vanhusta erilaisten päihdeongelmien hoidossa.	Osaa arvioida vanhuksen päihteiden käyttöä ja tunnistaa riskialttiin käytöksen, tukee ja ohjaa vanhusta ja hänen läheisiään erilaisten päihdeongelmien hoidossa.
Kykenee kohtaamaan aggressiivisesti käyttäytyvän vanhuksen ja hänen läheisensä.	Kykenee kohtaamaan aggressiivisesti käyttäytyvän vanhuksen ja hänen läheisensä sekä hallitsee väkivaltatilanteet.	Kykenee kohtaamaan aggressiivisesti käyttäytyvän vanhuksen ja hänen läheisensä sekä hallitsee väkivaltatilanteet ja osaa tarvittaessa puolustaa itseään.

5.2.2.6.1.3 Arjen mielekkyyden edistäminen 3 ov:

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- kuntoutussuunnitelma
- kuntoutuspalvelut
- apuvälineet
- keskeiset toiminnalliset terapia- ja kuntoutusmenetelmät ja niiden soveltaminen (muistelu, musiikki, kuvallinen ilmaisu, käden taidot, draama, liikunta)
- puhetta tukevat ja korvaavat viestintämenetelmät (selkokieli)
- vanhusryhmien ohjaus

Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä opiskeluna. Itsenäinen opiskelu sisältää tiedon hankintaa, itseopiskelua ja tehtävien tekoa yksin ja ryhmässä. Muina opetusmenetelminä ovat luento-opetus, oppimistehtävät, ja työssäoppi-
minen. Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 – K5.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
Osaa ohjata vanhusta apuvälineiden ja laitteiden käytössä annettujen ohjeiden mukaan.	Osaa ohjata vanhusta apuvälineiden ja laitteiden käytössä ja neuvoa niiden hankinnassa.	Osaa ohjata vanhusta erilaisten apuvälineiden ja laitteiden käytössä ja hankinnassa sekä osaa arvioida apuvälinetarvetta perustellusti.

Osaa tukea vanhusta sosiaalisten suhteiden ylläpitämisessä.	Osaa tukea ja motivoida vanhusta sosiaalisten suhteiden solmimisessa.	Toimii motivoivasti ja kannustavasti tukien vanhusta sosiaaliseen aktiivisuuteen.
Osaa ohjata vanhusta ja toiminnallista vanhusryhmää.	Osaa omatoimisesti ohjata vanhusta ja erilaista toiminnallista vanhusryhmää. Osaa suunnitella ja toteuttaa vanhukselle ja ryhmille virikkeellistä toimintaa.	Osaa itsenäisesti ohjata yksilöitä ja pienryhmiä soveltaen ohjeiden mukaan keskeisten toiminnallisten terapia- ja kuntoutusmenetelmien perusteita.
Osaa huolehtia vanhuksen virkeän ja mielekkään päivän toteutumisesta tehdyn suunnitelman mukaan.	Osaa huolehtia vanhuksen virkeän ja mielekkään päivän toteutumisesta eri työmenetelmiä käyttäen.	Osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida arjen mielekkyyttä edistävää toimintaa yhteistyössä vanhuksen ja työyhteisön kanssa löytäen uusia ratkaisumalleja ja käyttäen erilaisia menetelmiä.
Osaa toteuttaa kuntoutussuunnitelmaa annettujen ohjeiden mukaan.	Osaa toteuttaa kuntoutussuunnitelmaa itsenäisesti ja pyrkii määrittelemään kuntoutustarvetta työryhmän jäsenenä.	Osallistuu työryhmän jäsenenä kuntoutustarpeen määrittelyyn ja osaa toteuttaa kuntoutussuunnitelmaa itsenäisesti annettujen ohjeiden mukaan.
Soveltaa kuntouttavaa työtettä vanhustyössä	On omaksunut kuntouttavan työtteen ja soveltaa sitä vanhustyössä.	Motivoi ja kannustaa vanhuksia aktiivisuuteen käyttäen monipuolisia työmenetelmiä.

5.2.2.6.1.4 Lähihoitajana vanhustyössä 3 ov:

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- yksilövastuinen hoitotyö ja omahoitajuus
- työturvallisuus
- ergonominen työskentely
- työn henkinen kuormittavuus ja työpaineiden ja työuupumuksen ehkäisy ja käsittely
- oman ammattitaidon arviointi ja kehittäminen
- työyhteisössä toimiminen
- ruotsi
- työmarkkinoiden toiminta ja yrittäjyys

Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, työssäoppimispaikassa ja itsenäisenä opiskeluna. Itsenäinen opiskelu sisältää tiedon hankintaa, itseopiskelua ja tehtävien tekoa yksin ja ryhmässä. Muina opetusmenetelminä ovat tuntityöskentely, oppimistehtävät ja työssäoppiminen. Opintojakso arvioidaan asteikolla T1 – K5

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
Osaa toimia omahoitajana, mutta tarvitsee vielä ajoittain ohjausta.	Osaa toimia omahoitajana.	Osaa toimia omahoitajana.

Ottaa työssään huomioon terveysvaaroja ja -haittoja aiheuttavat tekijät tutuissa, usein toistuvissa tilanteissa, mutta ei vielä osaa soveltaa tietoa uusissa tilanteissa.	Ottaa työssään huomioon terveysvaaroja ja -haittoja aiheuttavat tekijät vanhuksen asuin- ja hoitoympäristössä ja hallitsee ergonomisen työskentelyn periaatteet.	Osaa torjua vanhustyön terveysvaaroja ja -haittoja ja soveltaa ergonomisen työskentelyn periaatteita kaikessa työskentelyssään.
Osaa ratkaista lähihoitajan työssä esiin tulevia ongelmia apua hakien ja tuntee oman osaamisensa rajat ja mahdollisuudet.	Osaa ratkaista lähihoitajan työssä eteen tulevia ongelmia yhteistyössä muiden työryhmän jäsenten kanssa ja tuntee oman osaamisen rajat ja mahdollisuudet.	Tuntee oman osaamisensa rajat ja mahdollisuudet, hyödyntää työohjausta ja on halukas jatkuvasti kehittämään itseään soveltaen elinikäisen oppimisen periaatteita.
Pyrkii analysoimaan ja arvioimaan omaa ammattitaitoaan.	Osaa analysoida ja arvioida omaa ammattitaitoaan sekä kehittää omia toimintatapojaan.	Osaa analysoida ja arvioida omaa ammattitaitoaan ja tarkastella kriittisesti vanhustyötä sekä kehittää omia ja työyhteisön toimintatapoja yhteistyössä muiden työntekijöiden kanssa.
Huolehtii omasta hyvinvoinnistaan ja työkyvystään.	Huolehtii omasta hyvinvoinnistaan ja työkyvystään ja työyhteisön hyvinvoinnista.	Ottaa vastuun omasta hyvinvoinnistaan ja työkyvystään ja työyhteisön hyvinvoinnista ja on halukas kehittämään niitä eri menetelmiä apuna käyttäen.
Osaa käyttää toista kotimaista kieltä työssään yleisen kielitutkinnon taitotasolla 2.	Osaa käyttää työssään toista kotimaista kieltä.	Osaa käyttää työssään toista kotimaista kieltä.
Osaa laatia työhakemuksen ja työ-sopimuksen	Tietää työehtosopimuksessa määritellyt oikeuksia ja vastuita. Osaa laatia työhakemuksen ja työ-sopimuksen	Tuntee työehtosopimuksessa määritellyt oikeudet ja vastuut. Osaa laatia työhakemuksen ja työ-sopimuksen
Tietää vanhustyön yrittäjyyteen liittyviä perusteita ja vaatimuksia	Tietää vanhustyön yrittäjyyteen liittyviä perusteita ja vaatimuksia sekä omaa yrittäjyyden perusvalmiudet	Tuntee vanhustyön yrittäjyydelle asetetut vaatimukset ja omaa yrittäjyyteen tarvittavat perusvalmiudet

5.2.2.7 VAMMAISTYÖN KOULUTUSOHJELMA

5.2.2.7.1 Vammaistyön koulutusohjelma: 40 ov

Opintokokonaisuuden tuottama osaaminen ja tavoitteet paikallisten ja alueellisten tarpeiden pohjalta:

Vammaistyön koulutusohjelman suorittanut osaa ohjata, hoitaa ja kuntouttaa erilaisia vammaisia henkilöitä erilaisissa vammaistyön toimintaympäristöissä. Hän osaa työskennellä asumispalveluissa, työ- ja päivätoimintakeskuksissa, tuetun työn toimipaikoissa, erityiskouluissa ja -päiväkodeissa, laitoshoidossa sekä kuntoutuskeskuksissa. Hän osaa käyttää työssään vammaistyön keskeisiä työmenetelmiä sekä erilaisia terapiamenetelmiä.

Opintokokonaisuuden sisältö, toteutus ja menetelmät

Vammaistyön opintokokonaisuus on jaettu kolmeen opintojaksoon (* merkityt opintojaksot sisältävät työssäoppimista)

Ammattina vammaistyö 6 ov

Asiakkuus ja yhteistyö vammaistyössä* 14 ov

Ohjaajana vammaistyössä* 20 ov

Vammaistyön koulutusohjelman opintokokonaisuuteen sisältyy tietopuolisia opintoja oppilaitoksessa, itsenäistä opiskelua sekä kolme työssäoppimisjaksoa ja ammattiosaamisen näyttö. Koulutusohjelmaa voidaan kuvata työelämäpainotteisena, koska puolet (20 ov) oppimistilanteista toteutetaan todellisissa työympäristöissä.

Opiskelija suorittaa työssäoppimisjaksot vammaistyön toimintaympäristöissä. Työssäoppimisjaksot jakautuvat kahteen 8 viikon jaksoon (asumispalveluyksiköt, palvelutalot, perhekodeit, perhehoito, päivä- ja työtoimintakeskukset, kuntoutuskeskukset, erityiskoulut ja -päivähoito ja tuettu työ) ja yhteen 4 viikon jaksoon, jossa opiskelija perehtyy erityisesti vammaistyön menetelmiin ja terapioihin. Ammattiosaamisen näyttö toteutetaan viimeisen työssäoppimisjakson (8 ov) loppuvaiheessa viiden työvuoron aikana.

Arviointisuunnitelma

Opiskelijan osaamista arvioidaan oppilaitoksessa, työssäoppimisjakson ja ammattiosaamisen näytön aikana. Oppilaitoksessa opintojakson arvosanan päättävät opintojaksossa opettavat opettajat yhteistyössä huomioiden opiskelijan itsearvioinnin.

Työssäoppimisjaksot arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Viimeinen työssäoppimisjakso sisältää ammattiosaamisen näytön, jossa työssäoppiminen arvioidaan hyväksyty/hylätty ja ammattiosaamisen näyttö arvioidaan asteikolla T1-K5. Työssäoppimisen arvioivat opiskelija ja työpaikkaohjaaja. Ammattiosaamisen näytön arvioivat työpaikkaohjaaja, opiskelija ja opettaja.

Opiskelijan oppimisprosessia tuetaan opettaja-opiskelija keskusteluilla ja itsearvioinnilla oppilaitoksessa ja työssäoppimisjaksojen aikana.

Opintokokonaisuuden arvosana muodostetaan opintojaksojen yleisarvosanasta ja ammattiosaamisen näytön arvosanasta siten, että näytön painottuu.

Ammattiosaamisen näytön toteuttaminen

Opiskelija näyttää osaamisensa viimeisen työssäoppimisjakson loppuvaiheessa vähintään viiden työvuoron aikana (kesto voi olla 1 – 2 viikkoa).

Ammattiosaamisen näytössä esille tuleva keskeinen osaaminen

- Vammaisen asiakkaan toimintakyvyn arviointi
- Vammaisen asiakkaan hoidon, kasvatuksen ja kuntoutuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi

- Oman toiminnan suunnittelu, arviointi, perustelu ja kehittäminen
- Ammatillinen vuorovaikutus ja viestintä
- Vammaisen asiakkaan tukeminen ja ohjaaminen päivittäisissä toiminnoissa
- Lääkehoito
- Vammaisen asiakkaan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen
- Apuvälineiden tarkoituksenmukainen käyttö ja asiakkaan yksilöllinen ohjaaminen niiden käytössä
- Vammaisuuden muotoja, syitä, lisävammoja ja sairauksia koskevan tiedon hyödyntäminen
- Hoito-, kasvatus- ja kuntoutusmenetelmiä sekä niiden teoreettisia perusteita koskevan tiedon hyödyntäminen
- Vammaisten hoidossa käytettäviä lääkkeitä, niiden vaikutuksia sekä haitta- ja sivuvaikutuksia koskevan tiedon hyödyntäminen
- Vammaisen asiakkaan ravitsemusta koskevan tiedon hyödyntäminen
- Työympäristön riskien havainnointi ja työturvallisuusohjeiden noudattaminen
- Moniammatillinen yhteistyö
- Ammattietiikan noudattaminen

5.2.2.7.1.1 Ammattina vammaistyö ("Sukeltamista uuteen tuntemattomaan"): 6 ov

Opiskelijalla on tietoa ja taitoa kohdata vammaisuutta ja erilaisuutta sekä noudattamaan ammattieettisiä periaatteita. Hän tunnistaa omia ammatillisia valmiuksiaan ja vahvuuksiaan sekä selkeyttää omaa rooliaan vammaistyössä. Hän osaa ja haluaa käyttää omaa persoonaansa yhä luovemmin. Opiskelija tuntee vammaistyön historian ja nykytilanteen sekä pohtii siihen liittyviä tulevaisuuden haasteita. Hän jäsentää lähihoitajan työtä huomioiden työehtosopimuksen oikeudet ja velvollisuudet sekä osaa laatia työhakemuksen ja -sopimuksen. Opiskelija tuntee vammaistyön palvelujärjestelmän, lait ja säädökset. Hän noudattaa vammaistyön säädösten velvoitteita, arvoperustaa ja eettisiä periaatteita. Opiskelija tuntee normalisaation, integraation ja inklusion periaatteet ja edistää niiden toteutumista. Opiskelija tuntee alan yritystoimintaa ja hänellä on yrittäjyyden perusvalmiudet.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät

- ammatillinen kasvu ja ammattietiikka
- vammaistyön historia ja tulevaisuus
- vammaistyön palvelujärjestelmä ja lainsäädäntö

- normalisaation, integraation ja inklusion käsitteet
- yrittäjyys
- opinnäytetyö, katso kohta 6.2

Opintojakso arvioidaan asteikolla T1-K5. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa ja itsenäisenä opiskeluna. Opetusmenetelminä ovat oppimistehtävät yksin ja ryhmässä, kokeet ja/tai tehtävät ja harjoitukset.

Opintojakson arviointikriteerit

TYYDYTTÄVÄ	HYVÄ	KIITETTÄVÄ
on tietoa ja taitoa kohtaamaan vammaisuutta ja erilaisuutta	on tietoa ja taitoa kohdata vammaisuutta ja erilaisuutta	on tietoa ja taitoa kohdata vammaisuutta ja erilaisuutta
Seuraa ajankohtaisia vammaiskysymyksiä	pohtii ajankohtaisia vammaiskysymyksiä ja niiden merkitystä työssään	Soveltaa historian ja nykyhetken tietoutta, tuntee ajankohtaisia vammaiskysymyksiä ja pohtii tulevaisuuden haasteita oman työnsä kehittämisessä
Osa ohjattuna arvioida eettisten periaatteiden ja vammaiskäsityksen merkitystä omassa valinnoissaan sekä yleisemmin vammaistyössä	Osa arvioida eettisten periaatteiden ja vammaiskäsityksen merkitystä omassa valinnoissaan sekä yleisemmin vammaistyössä	Osa arvioida eettisten periaatteiden ja vammaiskäsityksen merkitystä omassa valinnoissaan sekä yleisemmin vammaistyössä
Tuntee osittain vammaistyön historian ja tiedostaa ohjattuna yhteiskunnan taloudellisten, poliittisten ja kulttuuristen tekijöiden merkityksen vammaisen henkilön ja hänen perheensä elinoloissa	Tuntee vammaistyön historian ja tiedostaa yhteiskunnan taloudellisten, poliittisten ja kulttuuristen tekijöiden merkityksen vammaisen henkilön ja hänen perheensä elinoloissa	Tuntee vammaistyön historian ja tiedostaa ohjattuna yhteiskunnan taloudellisten, poliittisten ja kulttuuristen tekijöiden merkityksen vammaisen henkilön ja hänen perheensä elinoloissa
Tuntee keskeiset vammaistyötä ohjaavat säädökset	tuntee pääpiirteittäin vammaistyötä ohjaavat säädökset sekä julistusten ja ihmisoikeussopimusten velvoitteet	Tuntee vammaistyötä ohjaavat säädökset sekä julistusten ja ihmisoikeussopimusten velvoitteet
Osa pääpiirteittäin toimia vammaistyön hoito- ja palvelujärjestelmässä ja tuntee sen erilaisia palvelun järjestäjiä.	Osa toimia vammaistyön hoitoja palvelujärjestelmässä ja tuntee erilaiset palvelujen järjestäjät ja osaa työryhmän jäsenenä ohjata asiakkaita niiden käytössä	osaa toimia vammaistyön hoito- ja palvelujärjestelmässä ja tuntee erilaiset palvelujen järjestäjät sekä ohjaa asiakkaat tarkoituksen mukaisen palvelun ja tuen piiriin
Tuntee työehtosopimuksessa määritellyt lähihoitajan oikeudet ja vastuut	Tuntee työmarkkinoiden toiminnan periaatteet, toimintatavat ja keskeiset sopimusmenettelyt sekä työehtosopimuksessa määritellyt lähihoitajan oikeudet ja vastuut	Tuntee työmarkkinoiden toiminnan periaatteet, toimintatavat ja keskeiset sopimusmenettelyt sekä työehtosopimuksessa määritellyt lähihoitajan oikeudet ja vastuut ja toimii niiden mukaisesti

Kirjallisuus:

Sovitaan opintojen alussa

5.2.2.7.1.2 Asiakkuus ja yhteistyö vammaistyössä ("Hoivavietti narikkaan")14 ov (6+8* ov)

Opiskelija toimii asiakaslähtöisesti, vammaisen itsemääräämisoikeutta kunnioittaen sekä voimavaroja tukien. Hän edistää vammaisten täysvaltaista mahdollisuutta hyvään ja mielekkääseen elämään. Opiskelija edistää vammaisten henkilöiden ja heidän perheidensä yhteiskuntaan osallistumista. Opiskelija huomioi työssään vammaisen perheen ja lähiyhteisön sekä osaa tukea vammaista ja hänen perhettään kriisitilanteissa. Opiskelija syventää tietoaan erilaisista vammaisryhmistä ja vammaisuuteen liittyvistä lisävammoista ja sairauksista. Opiskelija osaa kohdata asiakkaita, joilla on käytöshäiriöitä tai aggressiivisuutta. Opiskelija kykenee moniammatilliseen yhteistyöhön. Hän hallitsee vammaistyössä keskeiset yhteistyökumppanit ja osaa työssään hyödyntää yhteistyötä järjestöjen kanssa.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät

- itsenäisen elämän periaatteet
- vammaisen ja hänen perheensä tukeminen
- vammaisuuden moni-ilmeisyys
- erilaiset vammaisryhmät
- yleisimmät mielenterveyshäiriöt
- käytöshäiriöt ja aggressiivinen asiakas
- moniammatillinen yhteistyö ja vammaisjärjestöt
- työssäoppiminen 8 ov

Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, itsenäisenä opiskeluna ja työssäoppimispaikassa. Opintojakso arvioidaan asteikolla T1-K5. Työssäoppiminen arvioidaan hyväksyty/ hylätty ja muut sisällöt opettajayhteistyönä T1 – K5. Työssäoppimisjakson tavoitteista ja toteuttamisesta erilliset ohjeet.

Opintojakson arviointikriteerit

TYYYDYTTÄVÄ	HYVÄ	KIITETTÄVÄ
Kykenee kohtaamaan kriisissä olevan vammaisen henkilön ja työryhmän jäsenenä tukemaan häntä	Kykenee kohtaamaan kriisissä olevan vammaisen henkilön ja tukemaan häntä	Kykenee kohtaamaan kriisissä olevan vammaisen henkilön ja tukemaan häntä
Kunnioittaa vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeutta	Kunnioittaa vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeutta ja ottaa vammaisen ja hänen lähiyhteisönsä mukaan päätöksentekoon	Kunnioittaa vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeutta ja ottaa vammaisen ja hänen lähiyhteisönsä mukaan hoitoa, kasvatusta ja kuntoutusta koskeviin valintoihin ja päätöksentekoon
Tuntee tavallisimpia vammaisuuden muotoja ja tukee ohjattuna vammaisen toimintakyvyn	Osaa hyödyntää tietoutta vammautumisen muodoista ja syistä hoidossa, kasvatukses-	Käyttää tietouttaan vammautumisen, vammaisuuden monimuotoisuudesta, yleisimmistä vammaisuuden muodoista

kokonaisvaltaista kuntoutusta	sa ja kuntoutuksessa ja kykenee soveltamaan tietojaan	ja niiden syistä sekä yleisimmistä vammaisuuteen liittyvistä lisävammoista ja sairauksista ja käyttää ja soveltaa tätä tietoa vammaisen hoidossa, kasvatuksessa ja kokonaiskuntoutuksessa
Tietää joitakin tutkimusmenetelmiä, joilla vammaisuus voidaan todeta	Tietää tavallisempia tutkimusmenetelmiä, joilla vammaisuus voidaan todeta	Tietää tavallisempia tutkimusmenetelmiä, joilla vammaisuus voidaan todeta
hyödyntää työssään tietoutta yleisimmistä mielenterveysongelmista osaa kohdata työryhmän jäsenenä kriisissä oleva, käytöshäiriöinen tai aggressiivisesti käyttäytyvä asiakas	hyödyntää työssään tietoutta yleisimmistä mielenterveysongelmista osaa kohdata kriisissä olevan, käytöshäiriöisen tai aggressiivisesti käyttäytyvän asiakkaan	hyödyntää työssään tietoutta yleisimmistä mielenterveysongelmista hallitsee kriisissä olevan, käytöshäiriöisen tai aggressiivisen asiakkaan kohtaamisen ja väkivaltatilanteet hahmottaa vallankäytön ja sen rajat

Kirjallisuus:

Sovitaan opintojakson alussa

5.2.2.7.1.3 Lähihoitaja vammaisen henkilön ohjaajana ("Elämäniloa, teetä ja sympatiaa") 20 ov (8 + 12* ov)

Opiskelija osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida vammaisen henkilön hoitoa, kasvatusta ja kuntoutusta erilaisissa toimintaympäristöissä. Opiskelija osaa arvioida vammaisen henkilön toimintakykyä ja päivittäistä selviytymistä sekä ulkopuolisen avun tarvetta. Hän ohjaa asiakkaan itsenäistä suoriutumista päivittäisissä toiminnoissa ja kodinhoidossa. Opiskelija tuntee ja osaa käyttää itsenäistä suoriutumista auttavia apuvälineitä. Opiskelija toteuttaa asento- ja liikehoitoa sekä kykenee toimimaan fysioterapian avustavissa tehtävissä. Hän tukee lasta, nuorta ja aikuista oppimisessa sekä soveltaa tietoaan oppimisvaikeuksista. Opiskelija osaa tukea asiakasta tuetussa työssä. Hän osaa käyttää vaihtoehtoisia kommunikaatiomenetelmiä sekä selkokieltä. Opiskelija osaa valmistaa ravitsemusopillisesti oikeanlaista ruokaa sekä ohjata ja avustaa vammaisia henkilöitä ruokailutilanteissa. Opiskelija soveltaa tietoa erityisruokavalioista. Hän osaa tarkkailla ja hoitaa ravitsemuksen erityistilanteita (letkuruokinta, gastrostooma, laskimonsisäinen nestehoito). Hän syventää tietoaan vammaistyön lääkehoidosta. Hän osaa käyttää vammaistyön keskeisiä terapiamenetelmiä ja omaa luovuutta arjen työskentelyssä. Hän käyttää ergonomisia nosto- ja siirtotekniikoita sekä huolehtii omasta ja työyhteisön hyvinvoinnista. Opiskelija osaa käyttää toista kotimaista kieltä vammaistyössä.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- hoitotyön auttamismenetelmät (perushoito)
- ravitsemukseen liittyvät erityistilanteet ja erikoisruokavaliot
- toimintakyvyn tukeminen ja apuvälineet

- asento- ja liikehoito sekä fysioterapian avustavat tehtävät
- ohjaajana itsenäisen elämän tukemisessa
- oppimisen ohjaaminen erityiskouluissa ja tuetussa työssä
- vaihtoehtoiset kommunikaatiomenetelmät ja selkokieli
- lääkehoito
- oman työkyvyn ylläpitäminen ja ergonomia
- työyhteisön hyvinvointi
- ruotsi
- * työssäoppiminen 8 ov + 4 ov
- * erilaiset terapiamenetelmät: Snoezelen, kinestetikka, musiikkiterapia, ratsastusterapia yms. työssäoppien 4 ov

Jakso sisältää kaksi työssäoppimisjaksoa. 4 opintoviikon jakso keskittyy vammaistyössä käytettyihin terapiamenetelmiin. 8 viikon työssäoppimisjakso sisältää ammattiosaamisen näytön siten, että opiskelijaa arvioidaan loppupuolella vähintään viiden työvuoron aikana (kesto voi olla 1 – 2 viikkoa).

Opintojakso arvioidaan asteikolla T1-K5. Opiskelijan osaamista arvioidaan kokeilla ja tehtävillä. Opintojakso toteutetaan oppilaitoksessa, itsenäisenä opiskeluna ja työssäoppimispaikassa. Opetusmenetelminä ovat itsenäinen opiskelu, harjoitustehtävät, luokahuone-työskentely ja työssäoppiminen. Työssäoppiminen arvioidaan hyväksytyt/ hylätty, oppilaitoksessa arvioitavat muut sisällöt opettajayhteistyönä T1 – K5 ja ammattiosaamisen näyttö T1 – K5. Työssäoppimisjakson tavoitteista ja toteuttamisesta erilliset ohjeet.

Arviointikriteerit

TYYDYTTÄVÄ	HYVÄ	KIITETTÄVÄ
osaa työryhmän jäsenenä arvioida vammaisen henkilön toimintakykyä, päivittäistä selviytymistä sekä ulkopuolisen avun tarvetta	osaa pääpiirteittäin arvioida vammaisen henkilön toimintakykyä, päivittäistä selviytymistä sekä ulkopuolisen avun tarvetta	osaa arvioida vammaisen henkilön toimintakykyä, päivittäistä selviytymistä sekä ulkopuolisen avun tarvetta
osaa työryhmän jäsenenä laatia vammaiselle henkilölle hoito- ja palvelusuunnitelman ja omalla toiminnallaan edistää suunnitelman toteutumista	osaa pääpiirteittäin laatia vammaiselle henkilölle hoito- ja palvelusuunnitelman ja omalla toiminnallaan edistää suunnitelman toteutumista	osaa laatia vammaiselle henkilölle hoito- ja palvelusuunnitelman ja omalla toiminnallaan edistää suunnitelman toteutumista
Osaa ohjattuna avustaa vammaista henkilöä perushoitoon liittyvissä asioissa	Osaa avustaa vammaista henkilöä perushoitoon liittyvissä asioissa	Osaa avustaa vammaista henkilöä perushoitoon liittyvissä asioissa

osaa toteuttaa keskeisempiä asento- ja liikehoitoa	osaa toteuttaa keskeisempiä asento- ja liikehoitoa	osaa toteuttaa asento- ja liikehoitoa
Tuntee keskeiset itsenäistä suoriutumista edistäviä apuvälineitä	Tuntee keskeiset itsenäistä suoriutumista edistäviä apuvälineitä ja kykenee osallistumaan niiden hankintaprosessiin	Tuntee monipuolisesti itsenäistä suoriutumista edistäviä apuvälineitä ja kykenee osallistumaan niiden hankintaprosessiin
Osaa tarkkailla asiakkaan ravitsemustilaa	Osaa tarkkailla asiakkaan ravitsemustilaa ja hoitaa tavalisimpia ravitsemuksen erityistilanteita	osaa tarkkailla asiakkaan ravitsemustilaa ja hoitaa ravitsemuksen erityistilanteita
Tietää yleisimmät erityisruokavaliot	osaa soveltaa työryhmän jäsenenä tietoa erityisruokavalioidista	osaa soveltaa tietoa erityisruokavalioidista
Tukee lasta, nuorta ja aikuista oppimaan, vaikka ajoittain tarvitsee työssään ohjausta	soveltaa työssään varhaiskuntoutuksen menetelmiä yhdessä muun työryhmän jäsenenä	soveltaa työssään varhaiskuntoutuksen menetelmiä yhdessä muun työryhmän jäsenenä
Tukee työryhmän jäsenenä lasta, nuorta ja aikuista oppimaan	tukee lasta, nuorta ja aikuista oppimaan	tukee lasta, nuorta ja aikuista oppimaan
Tuntee keskeiset oppimisvaikeudet	Soveltaa tietouttaan oppimisvaikeuksista	Soveltaa tietouttaan oppimisvaikeuksista
osaa ohjeiden mukaan käyttää puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä	osaa käyttää puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä	osaa käyttää puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä ja soveltaa näitä asiakastilanteissa
Osaa käyttää selkokieltä	Osaa käyttää selkokieltä	Osaa käyttää selkokieltä
Osaa käyttää toista kotimaista kieltä työssään	Osaa käyttää toista kotimaista kieltä työssään	Osaa käyttää toista kotimaista kieltä työssään
Selkiyttää omaa rooliaan vammaisen henkilön ohjaajana, hoitajana ja kuntouittajana	Selkiyttää omaa rooliaan vammaisen henkilön ohjaajana, hoitajana ja kuntouittajana	Selkiyttää omaa rooliaan vammaisen henkilön ohjaajana, hoitajana ja kuntouittajana
ottaa pääsääntöisesti vastuun omasta ammattitaidostaan, tuntee oman osaamisensa rajat mahdollisuudet ja rajat	ottaa vastuun omasta ammattitaidostaan, tuntee oman osaamisensa rajat mahdollisuudet ja rajat	ottaa vastuun omasta ammattitaidostaan, tuntee oman osaamisensa rajat mahdollisuudet ja rajat
ottaa vastuun omasta hyvinvoinnistaan ja työkyvystään	ottaa vastuun omasta hyvinvoinnistaan ja työkyvystään	ottaa vastuun omasta hyvinvoinnistaan ja työkyvystään ja on halukas edistämään oman työyhteisönsä hyvinvointia
jakaa ja antaa vammaisten hoidossa käytettäviä lääkkeitä turvallisesti määräysten mukaan (p.o, s.c, rect., inh., i.m) seuraa lääkkeiden vaikutuksia ja tiedottaa havainnoistaan työryhmälle	tietää tavallisimmat vammaistyössä käytettävät lääkkeet, erityisesti psyykenlääkkeet sekä niiden haitta- ja sivuvaikutukset. jakaa ja antaa vammaisten hoidossa käytettäviä lääkkeitä turvallisesti määräysten mukaan (p.o, s.c, rect., inh., i.m) seuraa lääkkeiden vaikutuksia ja tiedottaa havainnoistaan työryhmälle	tietää tavallisimmat vammaistyössä käytettävät lääkkeet, erityisesti psyykenlääkkeet sekä niiden haitta- ja sivuvaikutukset. jakaa ja antaa vammaisten hoidossa käytettäviä lääkkeitä turvallisesti määräysten mukaan (p.o, s.c, rect., inh., i.m) seuraa lääkkeiden vaikutuksia ja tiedottaa havainnoistaan työryhmälle. Osaa ohjata ja motivoida vammaista ja hänen omaisiaan tarpeellisessa lääkkeiden käytössä.

Kirjallisuus

Sovitaan opintojakson alussa

5.3 Vapaasti valittavat opinnot 10 ov

Opiskelija voi valita henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaansa vapaasti valittavia opintoja Koulutuskeskus Salpauksen tarjonnasta. Vapaasti valittaviin opintoihin voi sisällyttää myös

työkokemusta tai ohjattuja harrastuksia, jotka vastaavat tutkinnon tavoitteilta. Alla on kuvaukset sosiaali- ja terveystieteiden tarjonnasta vapaasti valittaviksi opinnoiksi:

5.3.1 EA II ja toiminta poikkeusoloissa, 1 ov

Edeltävät opinnot EA I

Opiskelija syventää opittuja ensiavun perustietoja sekä laajentaa ensiaputaitoja ja antaa tietoa tapaturmien ehkäisystä. Opiskelija tuntee pelastusjärjestelmän ja sen toimintaperiaatteet poikkeusolojen aikana ja saa valmiuksia toimia sekä antaa ohjausta poikkeusolojen aikana

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- hätäensiavun kertaus
- ensiaputiedon kartuttaminen
- ensiavusta ensihoitoon
- valtakunnalliset suunnitelmat poikkeusolojen järjestämiseksi
- toiminta poikkeusoloissa

Tietopuoliset opinnot, harjoitukset ja opintokäynti

Arviointi: tunneille osallistuminen, itsenäinen opiskelu, tehtävien ja harjoitusten hyväksytyt suorittaminen, kirjallinen koe

Ryhmäkoko max 24 opiskelijaa.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
osaa antaa ensiavun ja aikuisen ja lapsen elvytyksen	osaa antaa ensiavun ja aikuisen ja lapsen elvytyksen ja osallistuu jatkokohitoon ohjaukseen.	osa antaa ensiavun ja aikuisen ja lapsen elvytyksen osaa ohjata jatkokohitoon.
tuntee ensiavun antamisen toimintaperiaatteet	tietää ensiavun antamisen toimintaperiaatteet	hallitsee ensiavun toimintaperiaatteet ja osaa toimia sen mukaan
tuntee pelastusjärjestelmän ja sen toimintaperiaatteet poikkeusolojen aikana	tietää pelastusjärjestelmän ja sen toimintaperiaatteet poikkeusolojen aikana	hallitsee pelastusjärjestelmän ja sen toimintaperiaatteet poikkeusolojen aikana

Kirjallisuus:

Ensiapuopas, Duodecim, SPR ja muu oppitunneilla osoitettu lähdemateriaali

5.3.2 Sisätautia sairastavan potilaan hoitotyö, 1 ov

Tavoitteet:

Opiskelija

- sisäistää sisätautia sairastavan potilaan hoitopolun
- sisäistää sisätautia sairastavan potilaan hoidon erityispiirteet
- harjaantuu sisätautia sairastavan potilaan hoitotyön auttamismenetelmissä

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- sydän- ja verisuonisairauksia sairastavan potilaan hoitotyö
  - sydämen vajaatoimintapotilas
  - verenpainetautia sairastava
  - flimmeripotilas
  - toiminnallisesti: RR- mittaus, EKG:n ottaminen
- hengityselimistön sairauksia sairastavan potilaan hoitotyö
  - COPD- potilas
  - toiminnallisesti: PEF, O2, SaO3
- eritystoiminnan häiriöitä sairastavan potilaan hoitotyö
  - DM I ja II
  - DM: sta sairastavan potilaan lisäsairaudet
  - DM ja sydän- ja verisuonisairaudet
  - DM ja haavahoito
  - toiminnallisena: vs. mittaus, insuliini-injektion antaminen
- Onkologisen potilaan hoitotyö
  - eturauhasten syöpää sairastavan potilaan hoitotyö
  - paksusuolensyöpää sairastavan potilaan hoitotyö
  - rintasyöpää sairastavan potilaan hoitotyö
- Haavahoito
  - säärihaavapotilaan hoitotyö
  - decubituspotilaan hoitotyö
  - toiminnallisena: sidonta, haavasidokset
- sisätautia sairastavan potilaan hoitotyön sanasto

Arviointi: jatkuva näyttö ja oppimispäiväkirja

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
- tuntee sisätautia sairastavan potilaan hoitopolun ja erityispiirteiden perusteet - osallistuu oppitunneille - hoitotyön auttamismenetelmät autetusti	- ymmärtää sisätautia sairastavan potilaan hoitopolun ja erityispiirteet pääpiirteissään - on aktiivinen ja motivoitunut - hallitsee hoitotyön auttamismenetelmät ohjatusti	- sisäistää sisätautia sairastavan potilaan hoitopolun ja hoidon erityispiirteet. - motivoituu ja kiinnostuu sisätauti-potilaan hoitoon osallistuu aktiivisesti oppitunneille, esittää ja perustelee omia näkökulmiaan käsiteltäviin asioihin - osaa mitata verenpaineen elohopeamittarilla, ottaa EKG:n, mitata PEF:n ja happisaturaation, kytkeä potilaan happilaitteeseen, mitata verensokerin ja injisoida insuliini sekä tehdä erilaisia haavasidoksia

Kirjallisuus:

Päätetään opintojakson alussa, jokaiselta erikoisalalta omia teoksia

5.3.3 Kansainvälinen yhteistyö, 1 ov

Opintojaksolla tutustutaan eri vaihto-opiskelumaihin. Opiskelija saa tietoa maiden kulttuureista, työmahdollisuuksista ja opiskelumahdollisuuksista. Tavoitteena on antaa valmiuksia opiskelijalle mahdolliseen vaihto-opiskeluun. Opintojakso suoritetaan läsnäololla ja vaihtomaiden esittelyinfollla opiskelijoille.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- monikulttuurisuus
- vaihtomaat
- opiskelu- ja työmahdollisuudet
- vaihtomaiden esittely opiskelijoille

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
- osallistuu opiskeluun ryhmän jäsenenä. - etsii tietoa ryhmän mukana. - pääsääntöisesti kuuntelee muita ja osallistuu toimintaan ryhmän jäsenenä tyytyen toisten ideoihin.	- osallistuu opiskeluun pääsääntöisesti aktiivisesti, on motivoitunut ja innostunut. - etsii tietoa ryhmän jäsenenä ja tuottaa jonkin verran ideoita. - toimii ryhmän jäsenenä ja kuuntelee muita.	- osallistuu opiskeluun aktiivisesti, on motivoitunut ja innostunut. - etsii tietoa itsenäisesti ja tuottaa ideoita. - toimii yhteistyössä muiden kanssa, tekee aloitteita ja kuuntelee muiden ideoita niitä hyödyntäen.

5.3.4 Kuvallinen ilmaisu lähihoitajan työvälineenä 1, 1 ov

Tavoitteet

- Itseilmaisun tukeminen
- mielikuvituksen ja kuvallisen ajattelun kehittyminen
- Elämyksien ja onnistumisen kokemusten tuottaminen
- Luovuuden ja ongelmanratkaisukyvyt kehittyminen
- Tutustuminen erilaisiin kuvataidemateriaaleihin, -välineisiin ja -työtapoihin
- Henkilökohtaisen suhteen luominen taiteeseen

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Piirustus: vahaliidut, tussi, pastelliidut, puna-musta-valkoliidut, akvarelliidut
- Grafiikka: monotypia, levypainanta, sabluunapainanta
- Maalaus: peitevärit, akrylivärit
- Kollaasi
- Media ja kuvaviestintä: kuvitus, sarjakuva, mainoskuva, sarjakuvien ja mainonnan
- Visuaalisten viestien kriittinen tarkastelu ja tutkiminen
- Värioppi

Opintojakson arviointikriteerit:

Katso kohdasta 5.3.5

5.3.5 Kuvallinen ilmaisu lähihoitajan työvälineenä 2, 1 ov

Tavoitteet

- Itseilmaisun tukeminen
- Elämyksien ja onnistumisen kokemusten tuottaminen
- Tutustuminen erilaisiin kuvataidemateriaaleihin, -välineisiin ja -työtapoihin

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Muovailu ja rakentelu: savi (peukalointi, makkaratekniikka, levytekniikka), paperimassa, muovailuvaha, selluvilla, kipsi, rautalanka, puu, lumi, kierrätysmateriaalit, romutavara, luonnonmateriaalit liittäminen, punominen, taitteleminen jne. , paperimassa, ekovillamassa, luontomateriaali, esineet, kolmiulotteinen rakentaminen

Arviointi:

Työskentelytaitoja ja työprosessia sekä asennoitumista arvioitaessa arvioinnin kohteita ovat aktiivisuus ja innostuneisuus keskittyminen ja sitoutuminen itsenäiseen ja yhteistyökentelyyn omien ajatusten ilmaiseminen, oivallusten tekeminen, tutkiminen ja ongelmanratkaisukyky.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
- ymmärtää taiteen merkityksen eri-ikäisten ja erilaisten ihmisten hyvinvoinnille. - tuntee kuvallisen ilmaisun työmenetelmiä - osaa jossain määrin antaa kuvallisen muodon ajatuksilleen, tunteilleen ja mielikuvilleen sekä muuntaa havaintojaan kuviksi - osaa jossain määrin toimia yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa - osaa käyttää keskeisiä välineitä ja teknikoita omassa kuvan tekemisessä - osaa vähäisessä määrin soveltaa oppimaansa eri-ikäisten ja erilaisten ihmisten kohtaamisessa	- ymmärtää taiteen merkityksen eri-ikäisten ja erilaisten ihmisten hyvinvoinnille. - tuntee kuvallisen ilmaisun työmenetelmiä - osaa useimmiten antaa kuvallisen muodon ajatuksilleen, tunteilleen ja mielikuvilleen sekä muuntaa havaintojaan kuviksi osaa toimia yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa - osaa käyttää keskeisiä välineitä ja teknikoita omassa kuvan tekemisessä - osaa jossain määrin soveltaa oppimaansa eri-ikäisten ja erilaisten ihmisten kohtaamisessa	- ymmärtää taiteen merkityksen eri-ikäisten ja erilaisten ihmisten hyvinvoinnille - tuntee kuvallisen ilmaisun työmenetelmiä - osaa antaa kuvallisen muodon ajatuksilleen, tunteilleen ja mielikuvilleen sekä muuntaa havaintojaan kuviksi - osaa toimia yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa - osaa käyttää keskeisiä välineitä ja teknikoita omassa kuvan tekemisessä - osaa soveltaa oppimaansa eri-ikäisten ja erilaisten ihmisten kohtaamisessa

5.3.6 Musiikki lähihoitajan työvälineenä, 1 ov

Tavoitteet
Opiskelija:

- saa musiikillisia elämyksiä, valmiuksia ja taitoja, jotka muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle
- kehittyä kuuntelemaan ja kokemaan musiikkia sekä ilmaisemaan itseään musiikin keinoin
- kehittää musiikillisia tietojaan ja taitojaan ja kiinnostuu koko musiikin alueesta
- kehittää valmiuksiaan suunnitella ja toteuttaa tavoitteellisesti musiikkia
- ymmärtää monipuolisen musiikillisen toiminnan mahdollisuudet erilaisten ja eri-ikäisten asiakkaiden hyvinvoinnin edistäjänä

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Laulaminen, soittaminen, rytmiikka, musiikin kuuntelu, musiikin integraatiot (yhteys kuvataiteeseen, liikuntaan, draamaan)

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
- osallistuu silloin tällöin tunnin kulkuun. Hän ei ole erityisen aktiivinen, vaan keskittymiskyky vaihtelee, hän ei ole sitoutunut pitkäjänteiseen työskentelyyn.	- osallistuu aktiivisesti tunnilla. - työskentelee pääsääntöisesti pitkäjänteisesti, mutta välillä keskittymiskyky herpaantuu.	- osallistuu aktiivisesti, on motivoitunut ja innostunut.

5.3.7 Snoezelen-menetelmä, moniaistinen ympäristö lähihoitajan työvälineenä, 1 – 2 ov
Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Valinnaiskurssi 1/1 opintoviikko 'Tilan syleilyssä-Snoezelen' antaa perustiedot ja omia kokemuksia menetelmän mahdollisuuksista.

Valinnaiskurssi 2/ 1 opintoviikko (ei edellytä valinnaiskurssi 1 suoritusta) Snoezelen-menetelmän soveltaminen syventää edellisen kurssin aikana saatuja kokemuksia ja antaa mahdollisuuden soveltaa aistihuoneen mahdollisuuksia lähihoitajan työssä. Sovellutuksen kohdennetaan opiskelijoiden itse valitsemille kohderyhmille.

Valinnaiskurssi 1	Valinnaiskurssi 2
Menetelmän kehitys omassa maassa/muissa maissa	Snoezelen eri-ikäisten ihmisten ja erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevien ihmisten kanssa
Ympäristön ja aistien merkitys hoito- ja kasvatustyössä	Taidekasvatus: elämysmateriaalin valmistaminen
Snoezelen-metodit pedagogisesta, terapeutisesta ja vapaa-ajan näkökulmasta tarkasteltuna.	Ohjaus ja sen merkitys. Oma kokemus.
Aistihuoneen elementit ja taidekasvatuksen mahdollisuudet huoneen ja elämysmateriaalin valmistamisessa.	Käyttäytymisen havainnointi ja sen merkitys
Katsaus käyttökohteisiin	Snoezelen-sovellukset eri kohderyhmille: suunnittelu, toteutus, arviointi
Aististimulaatio	”
Omat kokemukset aistihuoneessa: näkö-, kuulo-, tunto-, haju- ja makuaisti	”

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
- osallistuu silloin tällöin tunnin kulkuun. - ei ole erityisen aktiivinen, vaan	- osallistuu aktiivisesti tunnilla. - toimii yleensä turvallisten rajojen puitteissa, mutta välillä kokeilee	- osallistuu aktiivisesti, on motivoitunut ja innostunut. - uskaltaa tehdä aloitteita ja tuottaa

tyytyy toisten ideoimien ratkaisujen toteuttamiseen. Keskittymiskyky vaihtelee, hän ei ole sitoutunut pitkäjänteiseen työskentelyyn	myös rohkeita ratkaisuja. - työskentelee pääsääntöisesti pitkäjänteisesti, mutta välillä keskittymiskyky herpaantuu.	ideoita, osaa tehdä yhteistyötä ja kuuntelee muiden ideoita eikä tuo omia ideoitaan esille.
---	---	---

5.3.8 Draama lähihoitajan työvälineenä, 1 ov

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Draamatunnilla tehdään aistiharjoituksia, tunnetilaharjoituksia, keskittymisharjoituksia ja rentoutusharjoituksia. Tunnilla harjoitellaan toisten huomioon ottamista, ryhmätyöskentelyä, ongelmanratkaisua sekä velvollisuutta ja vastuuta ryhmätyöskentelyssä.

Tavoitteet

Opiskelija:

- tutustuu draamaan oppiaineena
- kehittää verbaalista ja nonverbaalista ilmaisuaan
- oppii prosessidraaman työtapoja
- kokeilee erilaisia roolihahmoja ja esiintymistyyliä
- harjoittelee ilmaisuaan
- oppii työskentelemään itsenäisesti, pareittain, pienryhmissä ja suuressa ryhmässä.
- harjoittelee improvisaatiota ja epäonnistumisen sietämistä
- oppii vastaanottamaan ja antamaan palautetta draamatunnilla
- kokeilee erilaisia rooleja ja esitystyyliä
- saa kokemuksen esityksen valmistamisesta yleisölle

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
- osallistuu silloin tällöin tunnin kulkuun. - ei ole erityisen aktiivinen, vaan tyytyy toisten ideoimien ratkaisujen toteuttamiseen. Keskittymiskyky vaihtelee, hän ei ole sitoutunut pitkäjänteiseen työskentelyyn eikä tuo omia ideoitaan esille.	- osallistuu aktiivisesti tunnilla. - toimii yleensä turvallisten rajojen puitteissa, mutta välillä kokeilee myös rohkeita ratkaisuja. - työskentelee pääsääntöisesti pitkäjänteisesti, mutta välillä keskittymiskyky herpaantuu.	- osallistuu aktiivisesti, on motivoitunut ja innostunut. - uskaltaa tehdä aloitteita ja tuottaa ideoita, osaa tehdä yhteistyötä ja kuuntelee muiden ideoita

5.3.9 Pikkujoulu-projekti, 1 ov

Tavoitteet:

- Itseilmaisun kehittyminen

- mielikuvituksen kehittyminen
- elämyksien ja onnistumisen kokemusten tuottaminen
- luovuuden ja ongelmanratkaisukykyyn kehittyminen
- yhdessä tekeminen

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Pikkujouluprojekti toteutetaan Kasisalilla joulukuun alussa. Kohderyhmänä ovat lapset, joille luodaan elämyksellinen 'Joulumaa' lavasteineen, ohjelmineen ja puuhapajoineen. Projektissa harjaantuu suunnittelemaan ja toteuttamaan hausalla tavalla monipuolista toimintaa. Toteutus on kuvallisen ilmaisun, draaman ja musiikin menetelmien soveltamista lapsille.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
- osallistuu silloin tällöin tunnin kulkuun. - ei ole erityisen aktiivinen, vaan tyytyy toisten ideoiden ratkaisujen toteuttamiseen. Keskittymiskyky vaihtelee, hän ei ole sitoutunut pitkäjänteiseen työskentelyyn eikä tuo omia ideoitaan esille.	- osallistuu aktiivisesti tunnilla. - toimii yleensä turvallisten rajojen puitteissa, mutta välillä kokeilee myös rohkeita ratkaisuja. - työskentelee pääsääntöisesti pitkäjänteisesti, mutta välillä keskittymiskyky herpaantuu.	- osallistuu aktiivisesti, on motivoitunut ja innostunut. - uskaltaa tehdä aloitteita ja tuottaa ideoita, osaa tehdä yhteistyötä ja kuuntelee muiden ideoita.

5.3.10 Opi ohjaajaksi, 1 ov

Tavoitteena on, että opiskelija

- kehitty ohjaamaan itseään eri tilanteissa
- kehittää itsetuntemustaan ja vuorovaikutustaitojaan
- perehtyy neuvontaan ja ohjaukseen sosiaali- ja terveydenhuollon työmuotona
- valmentautuu ohjaamaan opiskelijoita ammatissa toimiessaan
- perehtyy erilaisiin ohjaustapoihin ja tunnistaa omia ja ohjattavien oppimis- ja ohjaustyyliä

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Mitä ohjaus on?
- Itsenohjaus/toisenohjaus
- Ohjausmenetelmiä
- Neuvonta, ohjaus ja haastattelu sosiaali- ja terveysalan työvälineenä

- Työssäoppimisen ohjaaminen
- Ohjaava vuorovaikutus
- Tavoitteet ja ohjaus

Toteuttamistapa: Luennot, harjoitukset, tehtävät

Opintojakson arviointikriteerit:

Arviointi: Aktiivinen osallistuminen, hyväksytysti suoritettut tehtävät, koe

5.3.11 Seksuaalisuus ihmisen elämässä, 1 ov

Tavoitteet:

- tunnistaa seksuaalisuus tärkeänä osana elämää
- rohkaistua keskustelemaan seksuaalisuuteen liittyvistä asioista opiskelijaryhmässä
- tiedostaa ja pohtia seksuaalisuuteen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja arvovalintoja
- ymmärtää seksuaalisuuden moninaisuutta ja yksilöllisyyttä elämänkaaren eri vaiheissa
- oppia tukemaan ja ohjaamaan sukupuolisuuteen liittyvissä kysymyksissä

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Mitä seksuaalisuus on, käsitteistä,
- Seksuaalinen kehitys
- Seksuaalisuus elämänkaaren eri vaiheissa
- Eri kulttuurien seksuaalisia käsityksiä
- Eettisiä kysymyksiä, arvovalintoja
- Media arvojen muokkaajana
- Sairaus/ vammaisuus ja seksuaalisuus

Tehtäviä, kirjallinen koe

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
- osallistuu opetukseen olemalla läsnä sekä suorittaen ryhmätehtävät ja kirjallisen kokeen	- ymmärtää ja pyrkii soveltamaan saamaansa tietoa seksuaalisuudesta hoito- ja hoivatyöhön - ottaa vastuuta omasta oppimisestaan	- ymmärtää ja osaa soveltaa tietoa seksuaalisuudesta asiakkaan/potilaan auttamiseen - keskustelee ja osallistuu aktiivisesti ryhmässä

5.3.12 Askartelu 1, 1 ov

Opiskelija harjaantuu askartelumateriaalien ja –välineiden luovaan, monipuoliseen ja taloudelliseen käyttöön. Hän osaa suunnitella ja toteuttaa erilaisia askartelutöitä sekä arvioida niiden soveltuvuutta eri ryhmille.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Harjoituksia askartelun eri osa-alueilta: paperiaskartelua, kankaan kuviointia, huovutusta, luontomateriaaliaskartelua, massatöitä, lasimaalausta. Opintokäynti askartelutarvikeliikkeen.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
<ul style="list-style-type: none"> - osaa ohjattuna valita sopivat työvälineet ja menetelmät - tekee annetut tehtävät - tarvitsee ohjausta ja valvontaa - osaa arvioida jonkin verran omaa työskentelyään - tarvitsee tukea askartelutöiden soveltuvuuden arvioinnissa eri ryhmille 	<ul style="list-style-type: none"> - osaa valita sopivat työvälineet ja menetelmät - työskentelee melko aktiivisesti ja taloudellisesti - huomioi työympäristönsä - toteuttaa erilaisia askartelutöitä - osaa arvioida työmenetelmiään sekä löytää uusia ratkaisuja - osaa arvioida jossain määrin niiden soveltuvuutta eri ryhmille 	<ul style="list-style-type: none"> - valitsee tietoisesti sopivimmat työvälineet ja menetelmät - työskentelee aktiivisesti ja taloudellisesti sekä huolehtii työympäristöstään - saa arvioida ja kehittää työmenetelmiään - löytää uusia ratkaisuja - suunnittelee ja toteuttaa erilaisia askartelutöitä sekä osaa arvioida niiden soveltuvuutta eri ryhmille

5.3.13 Askartelu 2, 1 ov

Opiskelija syventää askartelumateriaalien ja –välineiden luovaa ja monipuolista käyttöä sekä osaa suunnitella ja toteuttaa erilaisia askartelutuokioita eri ryhmille.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Askartelua nimettyyn teemaan (joulu, pääsiäinen, lastenjuhlat, äitienpäivä...) sekä tilojen koristeleminen.

Askartelutuokioiden suunnittelu ja toteuttaminen ja arviointi vanhus- ja lapsiryhmille.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
<ul style="list-style-type: none"> - toteuttaa nimetyn teeman mukaista askartelua - ohjaa askartelutuokioita, mutta tarvitsee tukea - pystyy jonkin verran arvioimaan toimintaansa 	<ul style="list-style-type: none"> - suunnittelee ja toteuttaa yhteistyössä nimetyn teeman mukaista askartelua - osaa ohjata askartelutuokioita - osaa arvioida omaa toimintaansa ja kehittää ryhmän tukemana 	<ul style="list-style-type: none"> - suunnittelee ja toteuttaa luovasti ja yhteistyössä nimetyn teeman mukaista askartelua - osaa itsenäisesti suunnitella ja ohjata askartelutuokioita - osaa itsenäisesti arvioida ja kehittää omaa toimintaansa

5.3.14 Fitness ja lihahuolto, 1 ov

Tavoitteena on, että opiskelija saa kokemuksia ja virikkeitä monipuolisesta fitness-liikunnasta ja motivoituu hoitamaan säännöllisesti omaa terveyttään ja hyvinvointiaan liikunnan avulla.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Sydän- ja verenkiertoelimistöä kuormittava, lihaskuntoa ja lihastasapainoa kehittävän liikunnan muodot:

- aerobic ja stepaerobic
- fitball-jumppa
- erilaiset välineet (vastuskumit, puntit, kepit)
- kuntosaliharjoitteet
- fitness-uutuudet (spinning, bodycombat, bodybalance ym.)

Lihahuolto:

- erilaiset venyttelyharjoitukset
- jooga

Toteutus: Käytännön harjoitukset. Opiskelijoiden kanssa laaditaan yhdessä opintojakson liikuntaohjelma.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
- osallistuu pääsääntöisesti opetukseen mutta innostus omaa liikuntaa kohtaan vaihtelee	- tiedostaa liikunnan merkityksen oman terveyden ja hyvinvoinnin kannalta - osallistuu aktiivisesti kaikkeen opetukseen	- on motivoitunut harrastamaan liikuntaa ja huolehtimaan omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan - osallistuu innostuneesti kaikkeen opetukseen ja vaikuttaa positiivisesti myös muiden toimintaan

5.3.15 Kunto- ja harrasteliikunta, 1 ov

Tavoitteena on, että opiskelija saa kokemuksia ja virikkeitä monipuolisesta liikunnasta ja tuntee eri liikuntamuotojen perusteita ja ymmärtää fyysisen kunnan merkityksen hyvinvoinnin tukena.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Terveysliikunta – täsmäliikunta. Liikuntamuotojen perusteet ja keskeiset sisällöt:

- voimistelu, tanssi ja aerobic – eri muotoja
- kuntosalityöskentely
- vesiliikunta
- palloilu
- ulkoliikunta
- erikoislajit (tutustuminen erilaisiin koulun ulkopuolisiin harrastusmahdollisuuksiin esim. keilailu, ammunta, kiipeily, melonta, ratsastus, golf jne.)

Toteutus: Käytännön harjoitukset

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
- osallistuu pääsääntöisesti asianmukaisesti varustautuneena opetukseen, mutta innostus liikuntaa kohtaan vaihtelee - pyrkii ohjatusti hankkimaan liikunnan avulla fyysistä kuntoa edistäviä kokemuksia	- tiedostaa liikunnan, fyysisen kunnon ja hyvinvoinnin väliset yhteydet - osallistuu vastuuta ottaen säännöllisesti ja asianmukaisesti varustautuneena opetukseen - osaa ohjatusti hankkia monipuolisen liikunnan avulla fyysistä kuntoa edistäviä ja mielihyvää tuottavia kokemuksia	- ymmärtää liikunnan, fyysisen kunnon ja hyvinvoinnin väliset yhteydet - on innostunut liikunnasta ja ottaa omasta liikunnallisesta toiminnastaan vastuuta, noudattaa sopimuksia ja sovittuja aikatauluja sekä tukee toisia liikuntatilanteissa

5.3.16 Lasten liikuntakasvatus, 1 ov

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää liikunnan merkityksen lapsen kokonaisvaltaisessa kehityksessä, tutustuu lasten liikuntakasvatukseen sisältöön ja saa valmiuksia suunnitella ja toteuttaa lasten liikuntaa.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Liikunta välineenä lapsen kasvun ohjauksessa (psykomotoriikka)

Liikuntakasvatuksen tavoitteet, liikunnan suunnittelu ja toteutus

Liikunnan ohjaaminen

Liikunnan sisällöt:

- psykomotoriikka (harjoituksia, eri aistien harjoittaminen)
- liikuntaleikit
- temppuilu/akrobatia ja nassikkapaini
- telineradat
- palloilun perusteet ja viitepelit
- maasto/luontoleikit

Toteutus: Luennot, harjoitukset, tehtävät. Tutustumiskäynti lasten liikuntaan.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
- osallistuu pääsääntöisesti opetukseen mutta innostus lasten liikuntaa kohtaan vaihtelee	- tietää psykomotorisen kasvatusnäkökymyksen perusasioita - osallistuu aktiivisesti kaikkeen opetukseen	- ymmärtää psykomotorisen kasvatusnäkökymyksen - osallistuu innostuneesti kaikkeen opetukseen ja vaikuttaa omalla toiminnallaan positiivisesti myös muiden toimintaan

5.3.17 ”Niskasta kiinni” – liikettä niska- ja hartiasseudulle, 1 ov

Tavoitteena on, että opiskelija osaa tunnistaa ja ennaltaehkäistä niska- ja hartiasseudun vaivoja aiheuttavia ja pahentavia tekijöitä sekä saa kokemuksia niska- ja hartiasseudun huoltavista liikuntamuodoista.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Niska- ja hartiasseudun vaivat
- Niskavaivojen aiheuttajia ja pahentajia
- Ryhti ja lihastasapaino
- Niska- ja hartiasseudun huoltavia liikuntamuotoja
  - kuntosalilyöskentely
  - keppijumppa
  - punttijumppa
  - kuntonyrkkeily
  - sauvakävely
  - vesivoimistelu ja uinti
  - venyttely- ja rentousharjoittelut
  - omatoiminen hoito

Toteutus: Luennot, käytännön harjoitukset, tehtävät.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
- tietää joitain niska- ja hartiasseudun vaivoja aiheuttavia tekijöitä - osallistuu pääsääntöisesti opetukseen mutta innostus liikuntaa kohtaan vaihtelee	- tietää niska- ja hartiasseudun vaivoja aiheuttavia ja pahentavia tekijöitä - osallistuu kaikkeen opetukseen aktiivisesti	- tunnistaa ja osaa ennaltaehkäistä niska- ja hartiasseudun vaivoja aiheuttavia ja pahentavia tekijöitä - osallistuu innostuneesti kaikkeen opetukseen ja vastuullisella toiminnallaan vaikuttaa positiivisesti myös muiden toimintaan

5.3.18 Ota rennosti, 1 ov

Tavoitteena on, että opiskelija perehtyy erilaisiin rentoutusmenetelmiin ja harjoittelee rentoutumista sekä lisää itsetuntemustaan ja harjoittaa vuorovaikutusta.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

- Stressi ja rentoutuminen
- Rentoutumisen vaikutuksia ja pääperiaatteet
- Erilaiset rentoutusmenetelmät
- Itsetuntemus ja vuorovaikutus (kyselyt, leikit, luovat harjoitukset, pienpelit, ongelmanratkaisu/luottamusharjoitteet, hieronta ym.)

Toteutus: Harjoitukset, tehtävät.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
- tietää joitain rentoutumismenetelmiä mutta tiedoissa puutteita - osallistuu pääsääntöisesti opetukseen mutta innostuu vaihtelee	- tietää erilaisia rentoutumismenetelmiä - osallistuu kaikkeen opetukseen aktiivisesti	- tietää erilaisia rentoutumismenetelmiä ja osaa valita niistä itselleen sopivia tapoja - osallistuu innostuneesti kaikkeen opetukseen ja vastuullisella toiminnallaan vaikuttaa positiivisesti myös muiden toimintaan

5.3.19 Vapaaehtoistyö, 1 ov

Tavoitteena on, että opiskelija syventää tietoa vapaaehtoistyöstä ja harjaantuu ihmissuhde- ja vuorovaikutustaidoissa asiakkaan kanssa.

Opintojakson sisältö, toteutus ja menetelmät:

Opiskelija suunnittelee ja toteuttaa pitempiaikaisen vapaaehtoistyön vanhusten / vammaisten parissa.

Opiskelija käy tapaamassa sovittuna aikana vanhusta/vammaista, ja järjestää vanhukselle/vammaiselle pientä virkistystoimintaa. (esim. lukemista, kuvakirjojen katselua, musiikin kuuntelua, ulkoilua).

- Opiskelijaa toteuttaa ystäväpalvelu/vapaaehtoistyön sovituissa paikoissa.
- Opiskelija ottaa yhteyttä ja sopii tuloajan työyksikköön.
- Opiskelija pitää seurantaa, jossa näkyy aika, päivä ja ohjaajan nimikirjaimet.

Opintojakson arviointikriteerit:

Opiskelija tekee itsearviointin palautteen yhteydessä.

5.3.20 Pirteyttä pöytään 1 ov

Opetellaan erilaisia pöytäkattauksia teemoittain, suunnitellaan ja valmistetaan teemaan liittyviä ateriakokonaisuuksia sekä harjoitellaan ryhmätyötaitoja.

Sisältö

- Pöydän kattaukset
- Vuodenaika ja elämänkaarijuhlat

Opintojakson arviointikriteerit

TYYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
<ul style="list-style-type: none"> - Tekee vain välttämättömän ja ei osallistu yhteisiin töihin - Ei ole kiinnostunut opetettavasta asiasta - Ryhmätyötaidot ovat puutteelliset 	<ul style="list-style-type: none"> - Osallistuu ryhmän toimintaan aktiivisesti - Työskentelee luovasti - Huolehtii työympäristön siisteydestä 	<ul style="list-style-type: none"> - Osallistuu aktiivisesti ja innostavasti ryhmän toimintaan - Työskentelee luovasti ja ideoi uutta - On kiinnostunut kattauksista ja järjestettävistä teemoista - Huolehtii oma-aloitteisesti työympäristön siisteydestä

6 MUUT OPINTOJEN SUORITTAMISEEN LIITTYVÄT ASIAT

6.1 Opinto-ohjaus

Opintoihin sisältyy opintojen ohjausta kaikkiaan 1,5 opintoviikkoa.

Opiskelun ohjauksen tavoitteena on tukea opiskelijan oppimisprosessia. Opiskelijoiden tarpeet ohjaukseen ja tukeen ovat yksilöllisiä. Sisällöltään opiskelun ohjaus on erilaista opintojen eri vaiheissa. Erityisesti opintojen alkuvaiheessa opiskelijat tarvitsevat enemmän ohjausta ja neuvontaa. Opintojen edetessä lisääntyy myös opiskelijan itseohjautuvuus.

Opiskelun alkuvaihe on tärkeä myönteisen mielikuvan luomiseksi opiskeluyhteisöstä ja opiskeluun sitoutumisen kannalta. Tavoitteena opintojen alussa on, että opiskelija tutustuu opiskeluympäristöön ja omaan ryhmäänsä, perehtyy opetussuunnitelmaan, sitoutuu opiskeluun sekä aloittaa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnan.

Koulutuksen aikana kiinnitetään huomiota opintojen etenemiseen. Opiskelijaa ohjataan opintoihin sisältyvien valintojen tekemisessä esim. vapaasti valittavien opintojen valinnassa. Opiskelijan ammatillista ja persoonallista kasvua sekä itsearviointitaitojen kehittymistä tuetaan ohjauskeskusteluihin.

Opiskelun päättövaiheessa ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija osaa tehdä urasuunnitelmaa sekä saa tietoa ja valmiuksia siirtyä työelämään tai jatko-opintoihin.

Opinto-ohjaajan lisäksi opiskelijan oppimisprosessia tukevat ryhmänohjaaja, muut opettajat, kuraattori sekä koko muu henkilökunta tarpeen ja tilanteen mukaan. Ryhmänohjaajan tehtävänä on opiskelijan kokonaispersoonallisuuden kehittymisen, oppimisen ja ammatillisen kasvun tukeminen. Kukin opettaja tukee opiskelijan oppimista erityisesti omien opetus sisältöjensä osalta.

6.2 Opinnäytetyö

Opintoihin sisältyy 2 ov:n laajuinen opinnäytetyö. Opinnäytetyö voi olla joko opintoja koova tai tutkinnon jonkin osa-alueen erityisosaamista osoittava tehtäväkokonaisuus, kuten kirjallinen työ, multimedia- tai hypermediatyö, selvitys, projektityö tai tuote. Opinnäytetyön aihe suositellaan valittavaksi siten, että se palvelee työelämän tarpeita, liittyy työssäoppimiseen ja helpottaa näin työhön siirtymistä. Opinnäytetyötyöskentely arvioidaan niiden opintokokonaisuuksien osina, joihin se sisältyy. Opinnäytetyötyöskentelyyn sisältyy työn tekemisen lisäksi yhden työn opponointi ja osallistuminen töiden esityksiin. Opinnäytetyöstä annetaan myös erillinen arvosana, joka merkitään tutkintotodistukseen.

Opintojakson arviointikriteerit:

TYDYTTÄVÄ Opiskelija	HYVÄ Opiskelija	KIITETTÄVÄ Opiskelija
Osaa suunnitella opinnäytetyön oman kiinnostuksensa ja suuntautumisen mukaisesti	Osaa laatia opinnäytetyön, joka on opintoja koova ja joka toteuttaa tutkinnon tavoitteita.	Osaa laatia opinnäytetyönä alan perustehtäviä kokoavan tai yksittäisen osa-alueen tehtäväkokonaisuuden
Osaa suunnitella ohjattuna opinnäytetyönsä.	Osaa suunnitella opinnäytetyönsä ammatillisen suuntautumisensa mukaan.	Osaa suunnitella opinnäytetyönsä ammatillisen suuntautumisensa mukaan.
	Osaa opinnäytetyötä tehdessään työskennellä aktiivisesti.	Osaa työskennellä omatoimisesti, johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti
Osaa hankkia ohjatusti tietoa keskeisistä lähteistä.	Osaa hankkia tarvittavaa tietoa eri lähteistä.	Osaa etsiä opinnäytetyössä tarvittavaa tietoa eri lähteistä ja suhtautua tietoon kriittisesti.
Osaa valita ohjattuna tarkoituksenmukaiset työskentelymenetelmät opinnäytetyöhönsä	Osaa valita työskentelymenetelmät opinnäytetyöhönsä.	Osaa yhdistellä tutkinnon eri osa-alueiden osaamista ja käyttää tarkoituksenmukaisia työskentelymenetelmiä
Osaa pyytää tarvittaessa apua opinnäytetyön laadinnassa esiintyvien ongelmien ratkaisemiseen. Osaa arvioida ohjatusti opinnäytetyön etenemistä ja sopia poikkeamista	Osaa ratkaista opinnäytetyöhönsä liittyviä ongelmia ja arvioida työnsä etenemistä.	Osaa itsenäisesti ratkaista opinnäytetyöhönsä liittyviä ongelmia ja arvioida opinnäytetyön etenemistä ja sen tuloksia
Osaa esitellä opinnäytetyönsä ymmärrettävästi kirjallisesti tai suullisesti	Osaa esitellä opinnäytetyönsä kirjallisesti ja suullisesti	Osaa esitellä opinnäytetyönsä kirjallisesti ja suullisesti.

6.3 Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, jota tarkennetaan opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS) on oppimisen ja ammattiin kasvamisen apuväline. Tavoitteena on myös, että se auttaa opiskelijaa näkemään elinikäisen oppimisen merkityksen. HOPS edellyttää opiskelijalta oman oppimisen aktiivista havainnointia ja arviointia. HOPSin avulla opiskelija jäsentää opiskeluaan, omia oppimisvalmiuksiaan, kehittymiskohteitaan sekä tulevaisuudensuunnitelmiaan. HOPS toimii tärkeänä apuna opiskelija ja ryhmänohjaajan välisissä ohjauskeskusteluissa

Opiskelija laatii HOPSin opintojensa alkuvaiheessa kahtena kappaleena, toinen kappale itselle ja toinen ryhmänohjaajalle.

HOPS on opiskelun edetessä muuttuva ja täydentyvä. HOPSia päivitetään tarvittaessa lukukausittain. Tavoitteena on, että HOPSissa näkyy opiskelijan yksilöllinen kehittyminen tavoitteiden asettelussa ja ammatillisessa kasvussa

6.4 Työelämäpainotteinen opetussuunnitelma

Lähihoitajakoulutuksessa työelämäpainotteista opetussuunnitelmaa toteutetaan yhdellä ryhmällä syksystä 2006 alkaen.

Työelämäpainotteisessa opetussuunnitelmassa osa tutkinnon tavoitteista ja sisällöistä opiskellaan työssäoppimispaikassa. Oppilaitoksessa toteutettava opetus suunnitellaan ja toteutetaan työelämälähtöisesti. Työssäoppimista ryhmällä on kaikkiaan 40 opintoviikkoa. Määrä voi vaihdella opiskelijan henkilökohtaisen opintusuunnitelman mukaisesti.

Opinnot on suunniteltu siten, että työssäoppimista on lisätty ammatillisiin perusopintoihin ja vapaasti valittaviin opintoihin. Kasvun tukeminen ja ohjaus-opintokokonaisuudessa työssäoppimista on 6 opintoviikkoa. Työssäoppimisen jaksolla opiskelija opiskelee kasvatusta sekä ammatillisen vuorovaikutukseen, ammatillisen kehittymisen sekä lähihoitaja ammattina sisältöjä.

Kuntoutumisen tukemisen opintokokonaisuudessa työssäoppimista on kaikkiaan 6 ov, jolloin työssäoppimisessa opiskellaan kuntoutumisen tukemisen tietoperustaa sekä kuntoutumisen tukimuotoja.

Toisena opiskeluvuonna opiskelija valitsee henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti vapaasti valittaviin opintoihin työssäoppimista kuusi opintoviikkoa. Valinta voi perustua opiskelijan toiveeseen monipuolistaa aikaisempaa työssäoppimisen kokemusta tai suunnitelmaan saada uusia oppimisen mahdollisuuksia erilaisesta ympäristöstä. Työssäoppimispaikka ei kuitenkaan voi olla niin haasteellinen, että oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei ole mahdollista.

Koulutusohjelmista työssäoppimispainotteisena toteutetaan vammaistyön koulutusohjelma.